ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា ថេរីគាថា
សដ្ឋភាគ
៥៧

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព.ស. ២៥០០

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា ថេរីគាថា

សដ្ឋភាគ

៥៧

(៤៥៩) អលង្កតា សុវសនា មាលធារី វិភូសិតា
អលត្តកកតាបាទា បាទុការុយ្ហ វេសិកា
បាទុកា ឱរុហិត្វាន បុរតោ បញ្ជលីកតា
សា មំ សណ្ហេន មុទុនា មិម្ហិតបុព្វំ[1] អភាសថ
យុវាសិ ត្វំ បព្វជិតោ តិដ្ឋាហិ មម សាសនេ
ភុញ្ជ មានុសកេ កាមេ អហំ វិត្តំ ទទាមិ តេ ។
សច្ចន្តេ បដិជានាមិ អគ្គឹ វា តេ ហរាមហេ[2] ។
យទា ជិណ្ណា ភវិស្សាម ឧភោ ទណ្ឌបរាយណា
ឧភោបិ បព្វជិស្សាម ឧភយត្ថ កដគ្គហោ ។
តញ្ច ទិស្វាន យាចន្តឹ វេសិកំ បញ្ជលីកតំ
អលង្កតំ សុវសនំ មច្ចុបាសំវ ឱឌ្ឌិតំ
តតោ មេ មនសីការោ យោនិសោ ឧទបជ្ជថ

។ បេ[3] ។

សុន្ទរសមុទ្ទោ ថេរោ ។

(៤៦៦) បរេ អម្ពាដការាមេ វនសណ្ឌម្ហិ ភទ្ទិយោ
សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ តត្ថ ភទ្ទោ ឈិយាយតិ ។

១ ម. មិទ្ធបុព្វំ អភាសថ ។ ២ ម. ហរាមហំ ។ ៣ បញ្ចកនិបាតេ ទដ្ឋព្វា ។

(៤៥៩) ស្រីគ្រាមាស ពាក់តែង ស្លៀកពាក់ល្អ ប្រដាប់កម្រងផ្កា ស្អិតស្អាង ហើយ មានជើងស្រឡាបដោយទឹកល័ក្ខ ពាក់ស្បែកជើង លុះដោះស្បែកជើងចេញហើយ ក៏ធ្វើអញ្ជលីចំពោះមុខ ស្រីគ្រាមាសនោះ និយាយនូវពាក្យជាប្រធានខាងមិត្ត[1] នឹងខ្ញុំ ដោយសំដីទន់ពីរោះថា លោកនៅក្មេងនៅឡើយហើយបួស លោកចូរឋិតនៅក្នុងពាក្យប្រដៅរបស់ខ្ញុំ លោកចូរបរិភោគកាមជារបស់មនុស្សចុះ ខ្ញុំនឹងឲ្យសម្បត្តិដល់លោក ។ ខ្ញុំប្តេជ្ញាពាក្យពិតដល់លោក ឬខ្ញុំនឹងនាំភ្លើងដល់លោក[2] ។ កាលណាយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សចាស់កាន់ឈើច្រត់ហើយ យើងនឹងបួសទាំងពីរនាក់ នឹងកាន់យកនូវជ័យជំនះក្នុងលោកទាំងពីរ ។ ខ្ញុំបានឃើញស្រីគ្រាមាសនោះ មកធ្វើអញ្ជលី ពាក់តែង ស្លៀកពាក់ល្អដូចជាអន្ទាក់មច្ចុ ដែលដាក់ទុក ខ្ញុំក៏បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃបញ្ញា ។

។ បេ[3] ។

សុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ ។

(៤៦៦) ព្រះភទ្ទិយត្ថេរ នៅក្នុងអម្ពាដការាម ជាប្រសើរ ក្បែរដងព្រៃ បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស ចោលអស់ហើយ ជាអ្នកប្រសើរ ចំរើនឈាន ក្នុងការាមនោះ ។

១ ពាក្យទន់ ។ ២ ស្បថនឹងភ្លើង ។ ៣ គប្បីមើលក្នុងបញ្ចកនិបាត ។

រមន្តេកេ មុទិង្គេហិ វីណាហិ បណវេហិ ច

អហញ្ច រុក្ខមូលស្មឹ រតោ ពុទ្ធស្ស សាសនេ ។

ពុទ្ធោ ចេ មេ វរំ ទជ្ជា សោ ច លព្ភេថ មេ វរោ

គណ្ហេហំ សព្វលោកស្ស និច្ចំ កាយគតាសតឹ ។

យេ មំ រូបេន បាមឹសុ យេ ច ឃោសេន អន្វគូ[១]

ឆន្ទរាគវសូបេតា ន មំ ជានន្តិ តេ ជនា ។

អជ្ឈត្តញ្ច ន ជានាតិ ពហិទ្ធា ច ន បស្សតិ

សមន្តាវរណោ ពាលោ ស វេ ឃោសេន វុយ្ហតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច ន ជានាតិ ពហិទ្ធា ច វិបស្សតិ[២]

ពហិទ្ធាផលទស្សាវី សោបិ ឃោសេន វុយ្ហតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច បជានាតិ ពហិទ្ធា ច វិបស្សតិ

អនាវរណទស្សាវី ន សោ ឃោសេន វុយ្ហតីតិ ។

លកុណ្ដកោ ថេរោ ។

(៦៦៧) ឯកបុត្តោ អហំ អាសឹ បិយោ មាតុ បិយោ បិតុ

ពហូហិ វតចរិយាហិ លទ្ធោ អាយាចនាហិ ច ។

---

១ ឧ. អន្វគូ ។ ២ ឧ. បស្សតិ ។

ជនពួកខ្លះ ត្រេកអរដោយស្គរ ដោយពិណ ដោយស្គរជ័យក៏មាន ចំណែកខ្ញុំនៅទៀបគល់ឈើ ត្រេកអរតែក្នុងពុទ្ធសាសនា ។ មួយទៀត ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រទានពរដល់ខ្ញុំ ។ បានឱ្យពរនោះ ខ្ញុំកាន់យកនូវកាយគតាសតិ ជានិច្ច ដើម្បីលោកទាំងអស់ ។ ពួកជនណា មើលងាយខ្ញុំដោយរូបក្ដី ពួកជនណា តាមខ្ញុំទៅដោយសំឡេង[១]ក្ដី ពួកជនទាំងនោះស្ទុះទៅតាមអំណាចនៃឆន្ទរាគ មិនស្គាល់ខ្ញុំទេ ។ បុគ្គលណា មិនដឹងធម៌ខាងក្នុង ទាំងមិនឃើញធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សពាល មានធម៌ជាគ្រឿងកំបាំងជុំវិញ តែងត្រូវសំឡេងនាំបណ្ដោយទៅ ។ បុគ្គលណាមិនដឹងធម៌ខាងក្នុង ប៉ុន្តែឃើញច្បាស់នូវធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃើញផលខាងក្រៅ ក៏ត្រូវសំឡេងបណ្ដោយទៅដែរ ។ បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវធម៌ខាងក្នុង ទាំងឃើញច្បាស់នូវធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកឃើញធម៌ដែលគ្មានគ្រឿងរាំង តែងមិនត្រូវសំឡេងបណ្ដោយទៅឡើយ ។

លកុណ្ដកត្ថេរ ។

(៦៦៧) ខ្ញុំជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតា ជាទីស្រឡាញ់ របស់បិតា ដែលមាតាបិតា បានហើយ ដោយការប្រព្រឹត្តវត្ត ដ៏ច្រើនផង ដោយការបន់ស្រន់ផង ។

---

១ ឃោសេន ។

តេ ច មំ អនុកម្បាយ អត្ថកាមា ហិតេសិនោ
ឧភោ បិតា ច មាតា ច ពុទ្ធស្ស ឧបនាមយុំ ។
កិច្ឆាលទ្ធោ អយំ បុត្តោ សុខុមាលោ សុខេធិតោ
ឥមំ ទទាម តេ នាថ ជិនស្ស បរិចារកំ ។
សត្ថា ច មំ បដិគ្គយ្ហ អានន្ទំ ឯតទព្រវិ
បព្វាជេហិ ឥមំ ខិប្បំ ហេស្សត្យាជានិយោ អយំ ។
បព្វាជេត្វាន មំ សត្ថា វិហារំ បាវិសី ជិនោ
អនោគ្គតស្មិំ សុរិយស្មិំ តតោ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។
តតោ សត្ថា និរាកត្វា បដិសល្លានវុដ្ឋិតោ
ឯហិ ភទ្ទាតិ មំ អាហ សា មេ អាសូបសម្បទា ។
ជាតិយា សត្តវស្សេន លទ្ធា មេ ឧបសម្បទា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា អហោ ធម្មសុធម្មតា ។

ភទ្ទោ ថេរោ ។

(៤៤៨) ទិស្វា បាសាទឆាយាយំ ចង្កមន្តំ នរុត្តមំ
តត្ថ នំ ឧបសង្កម្ម វន្ទិស្សំ បុរិសុត្តមំ ។

ឯមាតានឹងបិតាទាំងពីរនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន ស្វែងរកប្រយោជន៍ ទើបនាំខ្ញុំទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រោះសេចក្តីអនុគ្រោះ (ដោយពាក្យថា) កូននេះធ្លាប់សុខ ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដោយលំបាក បពិត្រព្រះលោកនាថ យើងខ្ញុំសូមថ្វាយកូននេះ ឲ្យធ្វើជាអ្នកបំរើព្រះអង្គ អ្នកឈ្នះមារ ។ ទើបព្រះសាស្តាទទួលខ្ញុំ ហើយត្រាស់ពាក្យនេះនឹងព្រះអានន្ទថា អ្នកចូរបំបួសកុមារនេះឲ្យឆាប់ កុមារនេះនឹងបានជាបុរសអាជានេយ្យ ។ លុះព្រះសាស្តាអ្នកឈ្នះមារ ទ្រង់ឲ្យបំបួសខ្ញុំរួចហើយ ក៏ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ កាលព្រះអាទិត្យមិនទាន់លិច លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏ផុតចាកអាសវៈ ។ តពីនោះមក ព្រះសាស្តាទ្រង់ចេញចាកទីសម្ងំ លះបង់ហើយត្រាស់នឹងខ្ញុំថា ម្នាលភទ្ទៈ អ្នកចូរមក ព្រះពុទ្ធដីកានោះបានជាឧបសម្បទារបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានឧបសម្បទា តាំងអាយុ ៧ ឆ្នាំ អំពីកំណើត ខ្ញុំបានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ហើយ ឱ! ព្រះធម៌ល្អណាស់ហ្ន៎ ។

ភទ្ទត្ថេរ ។

(៤៤៨) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសាស្តា ព្រះអង្គឧត្តមជាងជន ដែលកំពុងចង្ក្រម ក្នុងម្លប់ប្រាសាទ ក៏បានចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តានោះក្នុងទីនោះ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ជាបុរសដ៏ឧត្តម ។

ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា សំហរិត្វាន[១] បាណយោ
អនុចង្កមិស្សំ វិរជំ សព្វសត្តានមុត្តមំ ។
តតោ បញ្ហេ អាបុច្ឆិ មំ បញ្ហានំ កោវិទោ វិទូ
អច្ឆម្ភី ច អភីតោ ច ព្យាកាសឹ សត្ថុនោ អហំ ។
វិស្សជ្ជិតេសុ បញ្ហេសុ អនុមោទិ តថាគតោ
ភិក្ខុសង្ឃំ វិលោកេត្វា ឥមមត្ថំ អភាសថ ។
លាភា អង្គមគធានំ យេសាយំ បរិភុញ្ជតិ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ ។
បច្ចុដ្ឋានញ្ច សាមីចឹ តេសំ លាភាតិ ចាព្រវិ ។
អជ្ជតគ្គេ មំ សោបាក ទស្សនាយោបសង្កម
ឯសា ចេវ តេ សោបាក ភវតុ ឧបសម្បទា ។
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ លទ្ធាន ឧបសម្បទំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ អហោ ធម្មសុធម្មតា ។

សោបាកោ ថេរោ ។

១ ម. សំហរិត្វាន ។

ខ្ញុំធ្វើនូវចីវរ ឆៀងស្មាម្ខាង ហើយផ្គងដៃ បានដើរចង្ក្រមតាមព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងសព្វសត្វ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គទ្រង់ឈ្លាសវៃ ប្រាជ្ញនូវប្រស្នា បានសួរប្រស្នាចំពោះខ្ញុំ ។ ក៏មិនតក់ស្លុត មិនភិតភ័យ បានឆ្លើយប្រស្នាថ្វាយព្រះសាស្តា ។ កាលដែលខ្ញុំឆ្លើយប្រស្នាចប់ហើយ ព្រះតថាគតក៏ទ្រង់អនុមោទនា ហើយទ្រង់ទតមើលភិក្ខុសង្ឃ បានត្រាស់សេចក្តីនេះថា ។ សោបាកៈនេះ ប្រើប្រាស់បច្ច័យ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត ទីដេកនិងទីអង្គុយរបស់ពួកអ្នកដែនអង្គៈមគធៈណា ពួកជនអ្នកដែនអង្គៈមគធៈនោះ ហៅថាមានលាភ ។ មួយទៀត ព្រះសាស្តាត្រាស់នូវការក្រោកទទួល និងការប្រព្រឹត្តសមគួរ ថាជាលាភរបស់ពួកជនអ្នកដែនអង្គៈមគធៈនោះ ។ (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ម្នាលសោបាកៈ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ អ្នកចូរមកចួបនឹងតថាគតចុះ ម្នាលសោបាកៈ ការដោះស្រាយប្រស្នានេះឯងនឹងជាឧបសម្បទារបស់អ្នកចុះ ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ គិតពីកំណើត ក៏បានឧបសម្បទា ទ្រទ្រង់នូវកាយជាទីបំផុត ឱ! ព្រះធម៌ល្អណាស់តើ ។

សោបាកត្ថេរ ។

(២២៤) សរេ ហត្ថេហិ ភញ្ជិត្វា កត្វាន កុដិមច្ឆិសំ
តេន មេ សរភង្គោតិ នាមំ សម្មុតិយា(១) អហុ ។
ន មយ្ហំ កប្បតេ អជ្ជ សរេ ហត្ថេហិ ភញ្ជិតុំ
សិក្ខាបទា នោ បញ្ញត្តា គោតមេន យសស្សិនា ។
សកលំ សមត្តំ រោគំ សរភង្គោ នាទ្ទសំ បុព្វេ
សោយំ រោគោ ទិដ្ឋោ វច- នករេនាតិទេវស្ស ។
យេនេវ មគ្គេន គតោ វិបស្សី
យេនេវ មគ្គេន សិខី ច វេស្សភូ
កកុសន្ធកោនាគមនោ ច កស្សបោ
តេនញ្ជសេន អគមាសិ គោតមោ ។
វីតតណ្ហា អនាទានា សត្ត ពុទ្ធា ខយោគធា
យេហាយំ ទេសិតោ ធម្មោ ធម្មភូតេហិ តាទិហិ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុកម្បាយ បាណិនំ
ទុក្ខំ សមុទយោ មគ្គោ និរោធោ ទុក្ខសង្ខយោ ។

១ ម. ឧ. សម្មុតា ។

(២២៤) ខ្ញុំ (កាលនៅជាតាបស) បានច្រូតស្បូវដោយដៃឯងធ្វើកុដិសម្រាប់នៅ ព្រោះហេតុនោះ បានជាឈ្មោះរបស់ខ្ញុំថា សរភង្គៈ ដោយសម្មតិ ។ ការច្រូតស្បូវដោយដៃ មិនគួរដល់ខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះទេ ព្រោះសិក្ខាបទទាំងឡាយ ព្រះគោតមដ៏មានយសបានបញ្ញត្តហើយដល់យើង ។ ខ្ញុំឈ្មោះសរភង្គៈ មិនបានឃើញរោគ ដែលពេញពោរទាំងអស់ ក្នុងកាលមុន រោគនោះដែលសរភង្គៈធ្វើតាមពាក្យ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទេវតាដ៏ប្រសើរ បានឃើញហើយ ។

ព្រះវិបស្សីទ្រង់យាងទៅហើយ តាមផ្លូវណា ព្រះសិខី ព្រះវេស្សភូ ព្រះកកុសន្ធៈ ព្រះកោនាគមនៈ និងព្រះកស្សបៈទ្រង់យាងទៅតាមផ្លូវណា ព្រះគោតមទ្រង់យាងទៅតាមផ្លូវនោះដែរ ។

ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ៧ ព្រះអង្គ ប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ យាងចុះកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គមានធម្មកាយកើតហើយ ប្រកបដោយតាទិគុណ ទ្រង់សំដែងនូវធម៌នេះគឺអរិយសច្ចៈ ៤ គឺទុក្ខ សមុទ័យ មគ្គ និរោធ ជាទីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វ ។

យស្មិំ ចិរត្តរេ ទុក្ខំ សំសារស្មិំ អនន្តកំ
ភេទា ឥមស្ស កាយស្ស ជីវិតស្ស ច សង្ខយា
អញ្ញោ បុនព្ភវោ នត្ថិ សុវិមុត្តោម្ហិ សព្វធីតិ។

សរភង្គោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សុន្ទរសមុទ្ទោ ថេរោ ថេរោ លកុណ្ឌកភទ្ទិយោ
ភទ្ទោ ថេរោ ច សោបាកោ សរភង្គោ មហាឥសិ
សត្តកេ បញ្ចកា ថេរា គាថាយោ បញ្ចតិំសតីតិ។

សត្តកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ទុក្ខក្នុងសង្សារមិនមានទីបំផុត ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយណា អំពីការបែកធ្លាយនៃកាយនេះក្តី ការអស់ទៅនៃជីវិតក្តី ភពថ្មីដទៃទៀតមិនមាន ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយចាកកិលេសទាំងអស់។

សរភង្គត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៥ អង្គ គឺសុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ ១ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរ ១ ភទ្ទត្ថេរ ១ សោបាកត្ថេរ ១ សរភង្គមហាឥសី ១ ពោលនូវគាថា ៣៥ ក្នុងសត្តកនិបាត ។

ចប់ សត្តកនិបាត ។

ថេរគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

(២៣០) កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ ជនំ ន ឧយ្យមេ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ ។
បង្កោតិ ហិ នំ អវេទយុំ
យាយំ វន្ទនបូជនា កុលេសុ
សុខុមំ សល្លំ ទុរុព្វហំ
សក្ការោ កាបុរិសេន ទុជ្ជហោ ។
ន បរស្សុបនិធាយ កម្មំ មច្ចស្ស បាបកំ(១)
អត្តនា តំ ន សេវេយ្យ កម្មពន្ធូ ហិ មាតិយា ។
ន បរេ វចនា ចោរោ ន បរេ វចនា មុនិ
អត្តានញ្ច(២) យថា វេទិ ទេវាបិ នំ តថា វិទូ ។
បរេ ច ន វិជានន្តិ មយមេត្ថ យមាមសេ
យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ។
ជីវតេវាបិ សប្បញ្ញោ អបិ វិត្តបរិក្ខយា
បញ្ញាយ ច អលាភេន វិត្តវាបិ ន ជីវតិ ។

១. ម. អត្តូបនាយិកំ ។ ២. អត្តានំ [illegible] ។

ថេរគាថា អដ្ឋកនិបាត

(២៣០) បព្វជិតមិនគប្បីធ្វើនូវកម្មច្រើនទេ គប្បីលះបង់ជន (ពាលមិត្ត) មិនគប្បីខ្វល់ខ្វាយ (ដើម្បីលាភទេ) ព្រោះបព្វជិតអ្នកខ្វល់ខ្វាយ ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងលះបង់ប្រយោជន៍ ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ការថ្វាយបង្គំនិងការបូជាណា ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹងច្បាស់នូវការថ្វាយបង្គំ និងការបូជានោះ ថាដូចជាភក់ ជាកូនសរដ៏ល្អិត ដកចេញបានក្រ ជាគ្រឿង សក្ការៈ ដែលបុរសអាក្រក់ លះបង់បានដោយកម្រ ។

បុគ្គលមិនគប្បីសេពនូវអំពើអាក្រក់ដោយខ្លួនឯង ព្រោះបញ្ញត្តិ(ទុក្ខ) ដល់សត្វដទៃ (ទាំងមិនញុំាងបុគ្គលដទៃឲ្យសេពនូវអំពើអាក្រក់នោះ) ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយ មានកម្មជាផៅពង្ស ។ បុគ្គលជាចោរ ព្រោះពាក្យអ្នកដទៃក៏ទេ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះពាក្យអ្នកដទៃក៏ទេ បុគ្គលដឹងខ្លួនឯង យ៉ាងណា សូម្បីពួកទេវតាក៏ដឹងបុគ្គលនោះយ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកជនដទៃ រមែងមិនដឹងច្បាស់ថា ៖ យើងទាំងឡាយនឹងវិនាស ក្នុងលោកនេះ តែពួកជនណា ដឹងច្បាស់ក្នុងទីនោះ ការជំលោះ តែងស្ងប់រម្ងាប់ទៅ អំពីសំណាក់ពួកជននោះ ។ បុគ្គលប្រកបដោយបញ្ញា ទោះជាអស់សម្បត្តិហើយក៏គង់ រស់នៅបាន ឯបុគ្គលមានសម្បត្តិ ទោះជាយ៉ាង មិនរស់នៅ ព្រោះការមិនបានបញ្ញា ។

សព្ពំ សុណាតិ សោតេន សព្ពំ បស្សតិ ចក្ខុនា
ន ច ទិដ្ឋំ សុតំ ធីរោ សព្ពំ ឧជ្ឈិតុមរហតិ ។
ចក្ខុមស្ស យថា អន្ធោ សោតវា ពធិរោ យថា
បញ្ញវស្ស យថា មូគោ ពលវា ទុព្ពលោរិវ
អថ អត្ថេ សមុប្បន្នេ [១] សយេថ មតសាយិកន្តិ ។

មហាកច្ចាយនោ ថេរោ ។

[២៣១] អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
ស វេ តាទិសកោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
គុត្តទ្វារោ សទា ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណសីលោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។

១ ម. ចាល្យថ ។

បុគ្គលរមែងស្តាប់ឮសំឡេងទាំងអស់បាន ដោយសោតត្រចៀក បុគ្គលតែងចក្ខុរមែងឃើញរូបគ្រប់យ៉ាង ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញមិនគួរលះបោល (ឬប្រកាន់) នូវអារម្មណ៍ទាំងពួងដែលខ្លួនឃើញហើយ ឮហើយឡើយ ។ បុគ្គលអ្នកមានភ្នែក គប្បីធ្វើដូចជាខ្វាក់ បុគ្គលអ្នកមានត្រចៀក គប្បីធ្វើដូចជាថ្លង់ បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា គប្បីធ្វើដូចជាគ បុគ្គលអ្នកមានកំឡាំង គប្បីធ្វើដូចជាអ្នកខ្សោយកំឡាំង តែកាលបើហេតុ (មិនគួរធ្វើ) កើតឡើងហើយ គួរដេកដូចជាដេកស្លាប់ ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរ ។

[២៣១] ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្តីក្រោធ មិនចងសេចក្តីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្តីញុះញង់ ភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះនោះឯង រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្តីក្រោធ មិនចងសេចក្តីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្តីញុះញង់ មានទ្វាររក្សាហើយគ្រប់កាល ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្តីក្រោធ មិនចងសេចក្តីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្តីញុះញង់ មានសីលល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។

អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណមិត្តោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណបញ្ញោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
យស្ស សទ្ធា តថាគតេ អចលា សុប្បតិដ្ឋិតា
សីលញ្ច យស្ស កល្យាណំ អរិយកន្តំ បសំសិតំ
សង្ឃេ បសាទោ យស្សត្ថិ ឧជុភូតញ្ច ទស្សនំ
អទលិទ្ទោតិ តំ អាហុ អមោឃន្តស្ស ជីវិតំ ។
តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច បសាទំ ធម្មទស្សនំ
អនុយុញ្ជេថ មេធាវី សរំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ។

សិរិមិត្តោ ថេរោ ។

(៦៣៦) យទា បឋមមទ្ទក្ខឹ សត្ថារមកុតោភយំ
តតោ មេ អហុ សំវេគោ បស្សិត្វា បុរិសុត្តមំ ។
សិរឹ ហត្ថេហិ បាទេហិ យោ បណាមេយ្យ អាគតំ

ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានមិត្តល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោកស្ដាយ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានបញ្ញាល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោកស្ដាយ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលណា មានសទ្ធាមិនញាប់ញ័រ តាំងមាំល្អក្នុងព្រះតថាគតផង បុគ្គលណា មានសីលល្អ ជាទីត្រេកអរនៃព្រះអរិយៈ ដែលព្រះអរិយៈសរសើរហើយផង បុគ្គលណា មានសេចក្ដីជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃផង បុគ្គលណា មានការយល់ឃើញត្រង់ផង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថាជាអ្នកមិនខ្សត់ ជីវិតរបស់បុគ្គលនោះ មិនមែនជាមោឃៈទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ មេធាវីបុគ្គល កាលរលឹកនូវពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គួរប្រកបរឿយៗនូវសទ្ធាផង សីលផង សេចក្ដីជ្រះថ្លាផង ការយល់ធម៌ផង ។

សិរិមិត្តត្ថេរ ។

(៦៣៦) កាលណា ខ្ញុំឃើញព្រះសាស្ដា ព្រះអង្គគ្មានភ័យអំពីទីណាជាដំបូង ក្នុងកាលនោះ សេចក្ដីសង្វេគក៏មានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញព្រះសាស្ដា ជាឧត្តមបុរស ។ អ្នកណា ច្រានសិរីដែលមក(រកខ្លួន)ដោយដៃផងជើង

ឯតាទិសំ សោ សត្ថារំ   អារាធេត្វា វិរាធយេ ។
តទាហំ បុត្តទារញ្ច   ធនធញ្ញញ្ច ឆឌ្ឌយឹ
កេសមស្សូនិ ឆេទេត្វា   បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សិក្ខាសាជីវសម្បន្នោ   ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតោ
នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ   វិហាសឹ អបរាជិតោ ។
តតោ មេ បណិធី អាសិ   ចេតសោ អភិបត្ថិតោ
ន និសីទេ មុហុត្តម្បិ   តណ្ហាសល្លេ អនូហតេ ។
តស្ស មេវំ វិហរតោ   បស្ស វីរិយបរក្កមំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ   ទិព្វចក្ខុ វិសោធិតំ
អរហា ទក្ខិណេយ្យោម្ហិ   វិប្បមុត្តោ និរូបធិ ។
តតោ រត្យា វិវសានេ   សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
សព្វំ តណ្ហំ វិសោសេត្វា   បល្លង្កេន ឧបាវិសិន្តិ ។

មហាបន្ថកោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

មហាកច្ចាយនោ ថេរោ   សិរិមិត្តោ មហាបន្ថកោ
តយោ(១) អដ្ឋនិបាតម្ហិ   គាថាយោ ចតុវីសតីតិ ។

អដ្ឋកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

១ ឱ, ម, ឯតេ ។

អ្នកនោះឈ្មោះថា ញុំាងព្រះសាស្តាដែលបានឲ្យត្រេកអរ ហើយឲ្យព្រោសចាកសេចក្តីត្រេកអរវិញ ។ ក្នុងកាលនោះខ្ញុំលះបង់កូននិងប្រពន្ធផង ទ្រព្យនិងស្រូវផង កោរសក់និងពុកចង្កា ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយសិក្ខានិងសាជីវៈ សង្រួមល្អក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនចាញ់កិលេស តែងនមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធ សម្រេចនៅ ។ ខណៈនោះ សេចក្តីតាំងចិត្ត ខ្ញុំបានតម្កល់ហើយថា កាលបើខ្ញុំមិនទាន់ដកសរគឺតណ្ហាបានទេ ខ្ញុំមិនអង្គុយសូម្បីមួយរំពេច ។ អ្នកចូរមើលសេចក្តីព្យាយាម និងការប្រឹងប្រែងរបស់ខ្ញុំនោះ យ៉ាងនេះ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទិព្វចក្ខុខ្ញុំក៏បានជម្រះហើយ ខ្ញុំជាព្រះអរហន្ត ជាអ្នកគួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ មិនមានឧបធិ ។ លំដាប់នោះ ក្នុងកាលរាត្រីកន្លងទៅ ព្រះអាទិត្យកំពុងរះឡើង ខ្ញុំបានធ្វើតណ្ហាទាំងអស់ឲ្យរីងស្ងួត ហើយអង្គុយដោយពែន ។

មហាបន្ថកត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៣ គឺ ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរ ១ សិរិមិត្តត្ថេរ ១ មហាបន្ថកត្ថេរ ១ បានសំដែងគាថាទាំងឡាយ ២៤ ក្នុងអដ្ឋកនិបាត ។

ចប់ អដ្ឋកនិបាត ។

ថេរគាថាយ នវកនិបាតោ

(២៣៣) យទា ទុក្ខំ ជរាមរណន្តិ បណ្ឌិតោ
អវិទ្ទសូ យត្ថ សិតា បុថុជ្ជនា
ទុក្ខំ បរិញ្ញាយ សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា ទុក្ខស្សាវហនឹ វិសត្តិកំ
បបញ្ចសង្ឃាតទុខាធិវាហនឹ
តណ្ហំ បហាត្វាន សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា សិវំ ទ្វេចតុរង្គគាមិនំ
មគ្គុត្តមំ សព្វកិលេសសោធនំ
បញ្ញាយ ផុសិត្វា(១) សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា អសោកំ វិរជំ អសង្ខតំ
សន្តំ បទំ សព្វកិលេសសោធនំ
ភាវេតិ សញ្ញោជនពន្ធនច្ឆិទំ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

១ ឧ. ម. បស្សិត្វា ។

ថេរគាថា នវកនិបាត

(២៣៣) ពួកបុថុជ្ជន មិនចេះដឹង ជរាមរណៈជាទុក្ខ ហើយជាប់ចំពាក់ក្នុងទុក្ខណា អ្នកប្រាជ្ញមានស្មារតី បានកំណត់ដឹង (នូវទុក្ខនោះ) ថាជាទុក្ខ ហើយចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរលើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ បណ្ឌិតលះបង់នូវតណ្ហា ដែលនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ជាធម្មជាតិផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ នាំមកនូវកិលេសជាគ្រឿងនាំសត្វឲ្យយឺតយូរ និងសេចក្តីទុក្ខដុំធំ ហើយមានស្មារតីចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះរមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ បុគ្គលពាល់ត្រូវមគ្គដ៏ឧត្តមប្រកបដោយអង្គ៨ក៏ដែល ជាក្សេម ជាគ្រឿងជម្រះនូវកិលេសទាំងអស់ ដោយបញ្ញា ជាអ្នកមានស្មារតី ចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែងជាងឈាននោះឡើយ ។ បុគ្គលចំរើននូវសន្តបទ ដែលឥតមានសោក ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ឥតមានបច្ច័យតាក់តែង ជាគ្រឿងជម្រះនូវកិលេសទាំងអស់ ផ្តាច់នូវចំណងគឺសញ្ញោជនៈ ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ជាងការចំរើននូវសន្តបទនោះឡើយ ។

យទា នភេ គជ្ជតិ មេឃទុន្ទុភិ
ធារាកុលា វិហង្គបថេ សមន្តតោ
ភិក្ខុ ច បព្ភារគតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា នទីនំ កុសុមាកុលានំ
វិចិត្តវានេយ្យវដំសកានំ
តីរេ និសិន្នោ សុមនោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា និសីថេ[១] រហិតម្ហិ កាននេ
ទេវេ គឡន្តម្ហិ នទន្តិ ទាឋិនោ
ភិក្ខុ ច បព្ភារគតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា វិតក្កេ ឧបរុន្ធិយត្តនោ
នគន្តរេ នគវិវរំ សមស្សិតោ
វីតទ្ទរោ វីតខិលោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

---

១ ម. និសីថេ ។ ឱ. និសីទេ ។

ផ្គរលាន់ក្នុងអាកាស ទឹកភ្លៀងធ្លាក់ពាសពេញ ដោយជុំវិញ ក្នុងអាកាសក្នុងកាលណា កាលនោះ ភិក្ខុចូលទៅនៅក្នុងញកភ្នំ ចំរើនឈាន រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរជាងឈាននោះឡើយ ។ ភិក្ខុអង្គុយក្បែរច្រាំងស្ទឹងទាំងឡាយ ដែលដាសដោយផ្កា មានផ្កាឈើក្នុងព្រៃវិចិត្រជាគ្រឿងប្រដាប់ មានចិត្តល្អ ចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ កាលបើភ្លៀងធ្លាក់ចុះក្នុងព្រៃស្ងាត់ ពេលយប់ ពួកសត្វមានចង្កូមបន្លឺឡើង ចំណែកភិក្ខុចូលទៅកាន់ញកភ្នំហើយចំរើនឈានក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ ភិក្ខុអាស្រ័យនូវចន្លោះភ្នំ ក្នុងកណ្ដាលនៃភ្នំ បិទនូវវិតក្កៈទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ប្រាសចាកសេចក្ដីខ្វល់ ប្រាសចាកសេចក្ដីរឹងរូសនៃចិត្ត ហើយចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។

យថា សុទ្ធិ ផលទិលសោកតាសភោ
និរុត្តរោ និច្ចលោ វិសល្លោ
សព្វាសវេ ឦរិតកាយោ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតំ ន វិន្ទតិ ។

ភូតោ ចើតោ ។

ឧទ្ទានំ

ស្វាគោ តជ្ជុរសោធេក ឃោរោ ចក្កវិសាណក
ឧរកម្មិ និរាគម្មិ គាថាយោ ចិវមាឧភតិ ។

ឧទានំ ទិដ្ឋោ ។

(កិច្ច) ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ជាអ្នកញុំាងសេចក្តីនឹកទុំដើម្បីមគ្គផល
នឹងសេចក្តីលោភឲ្យវិនាស ជាអ្នកគ្មានសង្ឃឹមទៅកើតវិញ្ញា ក្លាយ
អណ្ដាត ព្រោះសាកសពកាត់ក្តីលេស ធ្វើឲ្យកាសងទាំងអស់
ឲ្យវិនាស ចំរើនឈាន ក៏ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិន
បានចូលសេចក្តីត្រេកអរលើសលុប ជាដំណាននោះឡើយ ។

សូត្រ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះសូត្រ ដែលមួយសត្តីឯង ដូចជាកុយមាស ជាអ្នកឃើញតិក
បានសំដែងគាថា ៨ ដែលមកក្នុងឧទានក្នុង ។

ចប់ ឧទាននិទ្ទាន ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

(២៣៦) អង្គារិនោ ទានិ ទុមា ភទន្តេ
ផលេសិនោ ឆទនំ វិប្បហាយ
តេ អច្ចិមន្តោវ បភាសយន្តិ
សមយោ មហាវីរ ភគី រសានំ ។
ទុមានិ ផុល្លានិ មនោរមានិ
សមន្តតោ សព្វទិសា បវន្តិ
បត្តំ បហាយ ផលមាសសានា[១]
កាលោ ឥតោ បក្កមនាយ វីរ ។
នេវាតិសីតំ ន បនាតិឧណ្ហំ
សុខា ឧតុ អទ្ធនិយា ភទន្តេ
បស្សន្តុ តំ សាកិយា កោលិយា ច
បច្ឆាមុខំ រោហិណិយំ តរន្តំ[២] ។
អាសាយ កសតេ ខេត្តំ ពីជំ អាសាយ វប្បតិ
អាសាយ វាណិជា យន្តិ សមុទ្ទំ ធនហារកា ។
យាយ អាសាយ តិដ្ឋាមិ សា មេ អាសា វិបជ្ជតុ[៣] ។

---

១ ម. ផលមាសមានា ។ ២ ម. តរន្តំ ។ ៣ ឱ. ម. សមិជ្ឈតុ ។

ថេរគាថា ទសកនិបាត

(២៣៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកឈើមានពណ៌ដូចរងើកភ្លើង ផលផ្លែហើយ ជម្រុះស្លឹកចាស់ចោល ឈើទាំងនោះរុងរឿង ដូចជាអណ្តាតភ្លើង បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ កាលនេះ ជាកាលគួរបានចំណែកលម្អរសហើយ ។ ឈើទាំងឡាយ ជាទីគាប់ចិត្ត មានផ្កា ផ្សាយក្លិនសព្វទិស ដោយជុំវិញ ជម្រុះស្លឹកចាស់ចោល ប្រាថ្នានឹងចេញផ្លែថ្មីទៀត បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម កាលនេះជាកាលគួរដើម្បីចេញទៅអំពីទីនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រដូវដែលមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាសុខស្រួល គួរដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយបាន ពួកសាក្យៈ និងពួកកោលិយៈ សូមជួបព្រះអង្គ ដែលមានព្រះភក្ត្របែរត្រឡប់មកខាងក្រោយ កំពុងឆ្លងស្ទឹងរោហិណី ។

អ្នកស្រែភ្ជួរស្រែ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ក៏ព្រោះពូជ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ពួកឈ្មួញ អ្នកនាំទ្រព្យទៅកាន់សមុទ្រ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឋិតនៅ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាណា សេចក្តីប្រាថ្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមឲ្យសម្រេច ។

បុនប្បុនញ្ចេវ វបន្តិ ពីជំ
បុនប្បុនំ វស្សតិ ទេវរាជា
បុនប្បុនំ ខេត្តំ កសន្តិ កស្សកា
បុនប្បុនំ ធញ្ញមុបេតិ រដ្ឋំ ។
បុនប្បុនំ យាចកា ចរន្តិ
បុនប្បុនំ ទានបតី ទទន្តិ
បុនប្បុនំ ទានបតី ទទិត្វា
បុនប្បុនំ សគ្គមុបេន្តិ ឋានំ ។
វីរោ[១] ហវេ សត្តយុគំ បុនេតិ[២]
យស្មឹ កុលេ ជាយតិ ភូរិបញ្ញោ
មញ្ញាមហំ សក្កតិ ទេវទេវោ
តយា ហិ ជាតោ មុនិ សច្ចនាមោ ។
សុទ្ធោទនោ នាម បិតា មហេសិនោ
ពុទ្ធស្ស មាតា បន មាយា មហេសី[៣]
យា[៤] ពោធិសត្តំ បរិហរិយ កុច្ឆិនា
កាយស្ស ភេទា តិទិវម្ហិ មោទតិ ។

---

១ ឱ. ម. វីរោ ។ ២ បុនេតិ សោធេតិ អដ្ឋកថា ។ ៣ ម. មហេសិកា ។ ម. មាយាទេវសុតា ។ ៤ ម. យាហំ ។

អ្នកស្រែតែងសាបព្រោះពូជរឿយៗ[១] ទេវរាជបង្អុរភ្លៀងក៏រឿយៗ ពួកអ្នកស្រែ ភ្ជួរស្រែរឿយៗ ពួកអ្នកស្រែរមែងនាំស្រូវចូលទៅកាន់ដែនក៏រឿយៗ ។ ពួកស្មូមត្រាច់សូមរឿយៗ អ្នកម្ចាស់ទាន តែងឲ្យក៏រឿយៗ ពួកម្ចាស់ទានលុះឲ្យរឿយៗ ហើយតែងទៅកាន់ឋានសួគ៌ក៏រឿយៗដែរ ។ អ្នកប្រាជ្ញមានបញ្ញាដូចផែនដី កើតក្នុងត្រកូលណា រមែងញុំាងនូវបុរស៧ជួរ ក្នុងត្រកូលនោះឲ្យស្អាត ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ថា (ព្រះមានព្រះភាគ) ជាទេវតាប្រសើរជាងទេវតា ការ (ធ្វើសក្ការៈឲ្យស្អាតបាន) ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញមានព្រះនាមដ៏ពិត កើតហើយអំពីព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាបិតារបស់ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឯព្រះមហេសី ព្រះនាមមាយា ជាពុទ្ធមាតា ដែលរក្សាព្រះពោធិសត្វ ដោយផ្ទៃ លុះរំលាយខន្ធទៅ ត្រេកអរក្នុងឋានតាវត្តិង្សទេវលោក ។

---

១ ពាក្យថា "បុនប្បុនំ" ប្រែថា "រឿយៗ, ញយៗ, ដដែលៗ, ញឹកញាប់, ញុកញុំ"។

សា គោតមី កាលកតា ឥតោ គតា
ទិព្វេហិ កាមេហិ សមង្គិភូតា
សា មោទតិ កាមគុណេហិ បញ្ចហិ
បរិវារិតា ទេវគណេហិ តេហិ ។
ពុទ្ធស្ស បុត្តម្ហិ អសយ្ហសាហិនោ
អង្គីរសស្សប្បដិមស្ស តាទិនោ
បិតុ បិតា មយ្ហំ តុវំសិ សក្ក
ធម្មេន មេ[១] គោតម អយ្យកោសីតិ ។

កាឡុទាយី ថេរោ ។

(៦៣៨) បុរតោ បច្ឆតោ វាបិ អបរោ ចេ ន វិជ្ជតិ
អតីវ ផាសុ ភវតិ ឯកស្ស វសតោ វនេ ។
ហន្ទ ឯកោ គមិស្សាមិ[២] អរញ្ញំ ពុទ្ធវណ្ណិតំ
ផាសុំ ឯកវិហារិស្ស បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
យោគីបីតិករំ រម្មំ មត្តកុញ្ជរសេវិតំ
ឯកោ អត្តវសី ខិប្បំ បវិសិស្សាមិ កាននំ ។
សុបុប្ផិតេ សីតវនេ សីតលេ គិរិកន្ទរេ
គត្តានិ បរិសិញ្ចិត្វា ចង្កមិស្សាមិ ឯកកោ ។

១ ម. គោ ។ ២ ម. គមិស្សាមិ ។

ព្រះនាងនោះ ជាគោតមគោត្រ លុះធ្វើកាលច្យុតចាកលោក
នេះទៅ ក៏ស្កប់ស្កល់ដោយកាមជាទិព្វទាំងឡាយ ព្រះនាង
ត្រេកអរ ដោយកាមគុណទាំង៥ មានពួកទេវតាទាំង
នោះចោមរោមហើយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុត្រនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គ
មិនមានបុគ្គលដទៃគ្រប់សង្កត់បាន ព្រះនាមអង្គីរស មិនមាន
បុគ្គលដទៃប្រៀបផ្ទឹម ប្រកបដោយតាទិគុណ បពិត្រព្រះអង្គ
ជាសក្យៈ ព្រះអង្គជាបិតានៃបិតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះ
គោតម ព្រះអង្គជាជីតា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយធម៌ ។

កាឡុទាយីត្ថេរ ។

(៦៣៨) បើបុគ្គលដទៃ មិនមានក្នុងខាងមុខក្តី ក្រោយក្តី សេចក្តីសប្បាយ
ក្រៃពេក រមែងមានដល់បុគ្គលម្នាក់ឯងនៅក្នុងព្រៃ ។ បើដូច្នោះ
អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង នឹងទៅកាន់ព្រៃ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សរសើរ
ហើយ ជាទីសប្បាយរបស់ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
ជាអ្នកនៅតែម្នាក់ឯង ។ អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុង
ប្រយោជន៍ នឹងចូលយ៉ាងឆាប់ទៅកាន់ព្រៃ ជាទីធ្វើឲ្យកើតបីតិដល់
យោគាវចរ ជាទីរីករាយ ដែលដំរីចុះប្រេង សេពគប់ហើយ ។
អាត្មាអញ ម្នាក់ឯង នឹងស្រោចស្រពខ្លួន ហើយចង្រ្កម ក្នុង
ព្រៃត្រជាក់ មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ក្បែរជ្រោះភ្នំ ដ៏ត្រជាក់ ។

ឯកាកិយោ អទុតិយោ　　រមណីយេ មហាវនេ
កទាហំ វិហរិស្សាមិ　　កតកិច្ចោ អនាសវោ ។
ឯវំ មេ កត្តុកាមស្ស　　អធិប្បាយោ សមិជ្ឈតុ
សាធយិស្សាមហំយេវ　　នាញ្ញោ អញ្ញស្ស ការកោ ។
ឯស ពន្ធាមិ សន្នាហំ　　បវិសិស្សាមិ កាននំ
ន តតោ និក្ខមិស្សាមិ　　អប្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។
មាលុតេ ឧបវាយន្តេ　　សីតេ សុរភិគន្ធកេ
អវិជ្ជំ ទាលយិស្សាមិ　　និសិន្នោ នគមុទ្ធនិ ។
វនេ កុសុមសញ្ឆន្នេ　　បព្ភារេ នូន សីតលេ
វិមុត្តិសុខេន សុខិតោ　　រមិស្សាមិ គិរិព្វជេ ។
សោហំ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ　　ចន្ទោ បណ្ណរសោ យថា
សព្វាសវបរិក្ខីណោ　　នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

ឯកវិហារិយោ ថេរោ ។

(៥៣៦) អនាគតំ យោ បដិកច្ច បស្សតិ
ហិតញ្ច អត្ថំ អហិតញ្ច តំ ទ្វយំ
វិទ្ទេសិនោ តស្ស ហិតេសិនោ វា
រន្ធំ ន បស្សន្តិ សមេក្ខមានា ។

កាលណា អាត្មាអញនឹងនៅជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានបុគ្គលជាគំរប់ពីរ មានសោឡសកិច្ចធ្វើហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នៅក្នុងព្រៃធំ ដែលគួរត្រេកអរ ។ សូមសេចក្តីប៉ុនប៉ងរបស់អាត្មាអញ ដែលប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ បានសម្រេច អាត្មាអញនឹងធ្វើឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា)អ្នកដទៃ ធ្វើជួសអ្នកដទៃពុំបានទេ ។ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញនោះនឹងចងក្រោះគឺព្យាយាម ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ បើអាត្មាអញមិនទាន់សម្រេចនូវធម៌ជាគ្រឿងអស់អាសវៈទេ នឹងមិនចេញពីព្រៃនោះឡើយ ។ កាលបើខ្យល់ត្រជាក់ មានក្លិនក្រអូបបក់ផ្សាយទៅ អាត្មាអញនឹងអង្គុយលើកំពូលភ្នំ ហើយទំលាយអវិជ្ជាឲ្យបាន ។ អាត្មាអញទទួលសេចក្តីសុខ ដោយវិមុត្តិសុខក្នុងព្រៃ មានផ្កាដេរដាស ក្បែរញកភ្នំដ៏ត្រជាក់ រួចហើយនឹងត្រេកអរ ក្នុងក្រឡុកជ្រោះ មានភ្នំព័ទ្ធជុំវិញ ដូចក្រោលគោ ។ អាត្មាអញនោះ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ ដូចព្រះចន្ទក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត អស់អាសវៈទាំងពួងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ឯកវិហារិយត្ថេរ ។

(៥៣៦) បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញ នូវកិច្ចជាប្រយោជន៍នឹង មិនជាប្រយោជន៍ទាំងពីរនោះ ដែលមិនទាន់មកដល់ទុកជាមុន ជនទាំងឡាយ ជាសត្រូវក្តី ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ក្តី កាលតាមគន់មើល រមែងមិនឃើញ នូវទោសនៃបុគ្គលនោះឡើយ ។

អានាបានស្សតី យស្ស បរិបុណ្ណា សុភាវិតា
អនុបុព្វំ បរិចិតា យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
ឱទាតំ វត មេ ចិត្តំ អប្បមាណំ សុភាវិតំ
និព្វិទ្ធំ បគ្គហីតញ្ច សព្វា ឱភាសតេ ទិសា ។
ជីវតេវាបិ សប្បញ្ញោ អបិ វិត្តបរិក្ខយោ
បញ្ញាយ ច អលាភេន វិត្តវាបិ ន ជីវតិ ។
បញ្ញា សុតវិនិច្ឆិនី បញ្ញា កិត្តិសិលោកវឌ្ឍនី
បញ្ញាសហិតោ នរោ ឥធ អបិ ទុក្ខេសុ សុខានិ វិន្ទតិ
នាយំ អជ្ជតនោ ធម្មោ នច្ឆេរោ នបិ អព្ភុតោ
យត្ថ ជាយេថ មីយេថ តត្ថ កឹ វិយ អព្ភុតំ ។
អនន្តរំ ហិ ជាតស្ស ជីវិតា មរណំ ធុវំ
ជាតា ជាតា មរន្តីធ ឯវំធម្មា ហិ បាណិនោ ។

អានាបានស្សតិ ដែលព្រះយោគាវចរណា បានចំរើនល្អគ្រប់គ្រាន់ ហើយ បានសន្សំហើយ តាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងមក ព្រះយោគាវចរនោះ រមែងញុំាងលោកនេះ ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទផុតចាកពពក ។ ចិត្តរបស់អាត្មា ស រកប្រមាណមិនបាន អាត្មាអញ បានអប់រំល្អហើយផង បានផ្គងទុកផង ញុំាងទិសទាំងពួងឲ្យភ្លឺផង ។ បុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទោះបីអស់ទ្រព្យហើយ ក៏ឈ្មោះថា រស់នៅ ឯបុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យ មិនឈ្មោះថារស់នៅ ព្រោះតែមិនបាននូវប្រាជ្ញា ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងវិនិច្ឆ័យនូវសុតៈ ប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងញុំាងកិត្តិសព្ទ និងសេចក្ដីសរសើរឲ្យចំរើន នរជនប្រកបដោយប្រាជ្ញា រមែងបាននូវសេចក្ដីសុខ សូម្បីក្នុងសភាវៈដែលជាទុក្ខ ។ ធម៌នេះមិនមែនជាធម៌កើតមានក្នុងថ្ងៃនេះទេ ជាធម៌មិនអស្ចារ្យ មិនមែនជាធម៌ចំឡែកទេ សត្វកើតស្លាប់ ក្នុងលោកណា ហេតុដូចម្ដេច ក៏មិនចំឡែក ក្នុងលោកនោះ ។ សេចក្ដីពិតថា បន្ទាប់អំពីការកើតមក មានសេចក្ដីស្លាប់ចាកជីវិត ជាធម្មតាទៀងទាត់ សត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយៗ រមែងស្លាប់ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។

ន ហេតុឧដ្ឋាយ មតស្ស ហោតិ
យំ ជីវិតត្ថំ បរិទេវយានំ
មតម្ហិ វណ្ណំ ន យសោ ន សោខ្យំ(១)
ន វណ្ណិតំ សមណព្រាហ្មណេហិ ។
ចក្ខុំ សរីរំ ឧបហន្តិ រុណ្ណំ(២)
បរិហាយតិ វណ្ណពលំ មតី ច(៣)
អានន្ទិនោ តស្ស ទិសា ភវន្តិ
ហិតេសិនោ ចស្ស(៤) ទុក្ខី ភវន្តិ ។
តស្មា ហិ ឥច្ឆេយ្យ កុលេ វសន្តេ
មេធាវិនោ ចេវ ពហុស្សុតេ ច
យេសំ ហិ បញ្ញាវិភវេន កិច្ចំ
តរន្តិ នាវាយ នទិំវ បុណ្ណន្តិ ។

មហាតប្បិនោ ចេតោ ។

(៤៣៧) ឥទ្ធា មយ្ហំ តតោ អាសិ   បរិក្ខតោ បុរ អហំ
កាតា ច មំ បណាមេសិ   តណ្ហាតិ ត្វំ យរំ ។
សោហំ បណាមិតោ(៥) សន្តោ   សន្ធ្យាកមស្ស កោដ្ឋកោ
ទុម្មនោ តត្ថ អដ្ឋាសិ   សាសនស្មិំ អបេក្ខក ។

១ ម. សោក្យំ ។ ២ ម. រុណ្ណំ ។ ៣ ម. មតិ ច ។ ៤ ម. តស្ស ។ ៥ ម. បណាមិតោ

សេចក្ដីសោកស្ដាយណា របស់បុរសបុគ្គល ទាំងឡាយដទៃ ដើម្បីជីវិត សេចក្ដីសោកស្ដាយនុ៎ះ មិនមែនដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សត្វដែលស្លាប់ទៅហើយទេ ការយំចំពោះសត្វ ដែលស្លាប់ ហើយ មិនមែនជាយស មិនមែនជាការល្អទេ សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយ មិនសរសើរការយំឡើយ ។ ការយំ រមែងបៀតបៀននូវ ចក្ខុនិងសរីរៈ (របស់បុគ្គលអ្នកយំ) ពណ៌សម្បុរក្ដី កំឡាំងក្ដី ប្រាជ្ញាក្ដី នៃអ្នកយំរមែងសាបសូន្យ ពួកសត្រូវរបស់បុគ្គលអ្នកយំនោះ ក៏មាន សេចក្ដីត្រេកអរ ពួកបុគ្គលអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ ឲ្យបុគ្គលអ្នកយំ នោះបានទទួលសេចក្ដីទុក្ខ ។ ព្រោះហេតុនោះ ពួកជនឆ្លងនូវកិច្ច (របស់ខ្លួន) ដោយកំឡាំងប្រាជ្ញា របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ដូចពួកជនឆ្លងនូវទន្លេមានទឹកពេញដោយទូក បុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា នូវអ្នកប្រាជ្ញ ជាពហុស្សូតនោះ ឲ្យនៅក្នុងត្រកូល (របស់ខ្លួន) ។

មហាកញ្ចិនេះ ។

(៤៣៧) ញាណគតិ របស់តាភ្នាតញ្ញទាំងឡាយ គឺកាលមុន តាភ្នាតញ្ញ ភ្លេចភ្លាំងស្មារតី ដែលជាទីបរិប្រស ក៏បណ្ដេញតាភ្នាតញ្ញចេញ អំពីវិហារ អ្នកចូរទៅជុំទុះ ។ តាភ្នាតញ្ញនោះ ត្រូវគេបណ្ដេញ ហើយក៏ខូចចិត្ត តែនៅមានការព្រះករុណា គឺសាសនា ក៏ឈរនៅជិតទ្វារ នៃអារាម របស់សង្ឃនោះ ។

ភគវា តត្ថ អាគច្ឆិ សីសំ មយ្ហំ បរាមសិ
ពាហាយ មំ គហេត្វាន សង្ឃារាមំ បវេសយិ ។
អនុកម្បាយ មេ សត្ថា បាទាសិ បាទបុញ្ឆនិំ
ឯតំ សុទ្ធំ អធិដ្ឋេហិ ឯកមន្តំ ស្វធិដ្ឋិតំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហាសិំ សាសនេ រតោ
សមាធិំ បដិបាទេសិំ ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សហស្សក្ខត្តុំ អត្តានំ និម្មិនិត្វាន បន្ថកោ
និសីទិ អម្ពវនេ រម្មេ យាវ កាលប្បវេទនំ ។
តតោ មេ សត្ថា បាហេសិ ទូតំ កាលប្បវេទកំ
បវេទិតម្ហិ កាលម្ហិ វេហាសាទុបសង្កមិំ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ ឯកមន្តំ និសីទហំ
និសិន្នំ មំ វិទិត្វាន អថ សត្ថា បដិគ្គហិ ។
អាយាគោ សព្វលោកស្ស អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មនុស្សានំ បដិគ្គណ្ហិត្ថ ទក្ខិណំ ។

ចូឡបន្ថកោ ថេរោ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងមកក្នុងទីនោះ បានស្ទាបអង្អែលក្បាលរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ហើយក៏ចាប់ខ្ញុំព្រះអង្គត្រង់ដើមដៃ ឲ្យចូលទៅកាន់អារាមនៃសង្ឃ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រទាននូវសំពត់សម្រាប់ជូតជើង ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គថា អ្នកចូរអធិដ្ឋាននូវសំពត់ស្អាតនេះ ធ្វើឲ្យជាសំពត់ដែលខ្លួនអធិដ្ឋានល្អហើយ ក្នុងទីដ៏សមគួរចុះ ។ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ព្រះបន្ទូល របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា បានញុំាងសមាធិឲ្យសម្រេច ដើម្បីបាននូវប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទិព្វចក្ខុ ខ្ញុំព្រះអង្គបានជម្រះហើយ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើហើយ ។ បន្ថកភិក្ខុនិម្មិតខ្លួនមួយពាន់ ហើយអង្គុយក្នុងអម្ពវនដ៏រីករាយ ដរាបដល់ការប្រាប់នូវភត្តកាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រើទូតឲ្យទៅប្រាប់ភត្តកាលដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កាលទូតមកប្រាប់ភត្តកាល ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មកតាមអាកាស ។ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា រួចហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយហើយ ទើបបានទ្រង់ទទួល (ទក្ខិណាទាន) ។ ព្រះអង្គជាទីបូជារបស់សត្វលោក ជាបដិគ្គាហកៈរបស់គ្រឿងបូជាទាំងឡាយ ជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ទទួលនូវទក្ខិណាទាន ។

ចូឡបន្ថកត្ថេរ ។

(២៣៨) នានាកុលមលសម្បុណ្ណោ មហាឧក្ការសម្ភវោ
ចន្ទនិកំវ បរិបក្កំ មហាគណ្ឌោ មហាវណោ
បុព្វរុហិរសម្បុណ្ណោ គូថកូបេ និគាឡ្ហិតោ
អាបោបគ្ឃរណោ កាយោ សទា សន្ទតិ បូតិកំ ។
សដ្ឋិកណ្ឌរសម្ពន្ធោ[១] មំសលេបនលេបិតោ
ចម្មកញ្ចុកសន្នទ្ធោ បូតិកាយោ និរត្ថកោ
អដ្ឋិសង្ឃាដឃដិតោ ន្ហារុសុត្តនិពន្ធនោ
នេកេសំ សង្គតីភាវា កប្បេតិ ឥរិយាបថំ ។
ធុវប្បយាតោ មរណាយ មច្ចុរាជស្ស សន្តិកេ
ឥធេវ ឆឌ្ឌយិត្វាន យេនកាមង្គមោ នរោ ។
អវិជ្ជាយ និវុតោ កាយោ ចតុគន្ថេន គន្ថិតោ
ឱឃសំសីទនោ កាយោ អនុសយជាលមោត្ថតោ
បញ្ចនីវរណេ យុត្តោ វិតក្កេន សមប្បិតោ
តណ្ហាមូលេនានុគតោ មោហច្ឆាទនឆាទិតោ
ឯវាយំ វត្តតី កាយោ កម្មយន្តេន យន្តិតោ ។
សម្បត្តិ ច វិបត្យន្តា នានាភាវោ វិបជ្ជតិ ។

---

១ ម. សន្ធិកណ្ឌរសម្ពន្ធោ ។

(២៣៨) កាយដ៏ពេញដោយមន្ទិល មានចំណែកផ្សេងៗ កើតក្នុងរណ្ដៅលាមកធំ គឺផ្ទៃមាតា ដូចជ្រាំចាស់ដែលកប់ស្អុយ ឬដូចបូសធំ ដំបៅធំ ជាកាយដ៏ពេញដោយខ្ទុះនិងឈាម ពេញព្រៀបក្នុងរណ្ដៅលាមក ជាទីហូរចេញនៃទឹក រមែងហូរចេញនូវគ្រឿងស្អុយ សព្វៗកាល ។ កាយដែលចងភ្ជាប់ដោយសរសៃធំ ៦០ លាបដោយគ្រឿងលាបគឺសាច់ ប្រដាប់ដោយអាវគឺស្បែក ជាកាយស្អុយ ឥតប្រយោជន៍ ផ្គុំភ្ជាប់គ្នាដោយគន្លឹះ ចងក្រោកដោយខ្សែគឺសរសៃ សម្រេចឥរិយាបថបាន ព្រោះប្រជុំនៃអាការមិនតែមួយ ។ កាយមានដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្លាប់ដ៏ទៀងទាត់ (ពិតទៅ) ក្នុងសំណាក់នៃមច្ចុរាជ នរជនតែងចោលនូវកាយ ក្នុងលោកនេះ ហើយទៅតាមយថាកម្ម ។ កាយត្រូវអវិជ្ជាបិទបាំងហើយ ត្រូវគ្រឿងចាក់ស្រេះ ៤ យ៉ាងចាក់ស្រេះហើយ កាយក៏លិចចុះក្នុងឱឃៈ ត្រូវបណ្ដាញនៃអនុស័យៈ គ្របសង្កត់ហើយ ប្រកបក្នុងនីវរណៈ ៥ ពេញដោយវិតក្កៈ ជាប់ដោយមូលនៃតណ្ហា ត្រូវគ្រឿងបិទបាំងគឺមោហៈបិទបាំងហើយ កាយនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដូចពោលមកនេះ អន្ទោលទៅតាមយន្តគឺកម្ម ។ ធម្មតាសម្បត្តិ តែងមានវិបត្តិជាទីបំផុត ភាវៈផ្សេងៗ រមែងវិនាសទៅវិញ ។

យេមំ កាយំ មមាយន្តិ អន្ធពាលា បុថុជ្ជនា
វឌ្ឍេន្តិ កដសឹ ឃោរំ អាទិយន្តិ បុនព្ភវំ ។
យេមំ កាយំ វិវជ្ជន្តិ គូថលិត្តំវ បន្នគំ
ភវមូលំ វមិត្វាន បរិនិព្វិស្សន្តិនាសវា ។

កប្បោ ថេរោ ។

(២៣៩) វិវិត្តំ អប្បនិគ្ឃោសំ វាឡមិគនិសេវិតំ
សេវេ សេនាសនំ ភិក្ខុ បដិសល្លានការណា ។
សង្ការបុញ្ញា អាហត្វា សុសានា រថិយាហិ ច
តតោ សង្ឃាដិកំ កត្វា លូខំ ធារេយ្យ ចីវរំ ។
នីចំ មនំ ករិត្វាន សបទានំ កុលា កុលំ
បិណ្ឌិកាយ ចរេ ភិក្ខុ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ ។
លូខេនបិ ច សន្តុស្សេ នាញ្ញំ បត្ថេ រសំ ពហុំ
រសេសុ អនុគិទ្ធស្ស ឈានេ ន រមតី មនោ ។
អប្បិច្ឆោ ចេវ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ វសេ មុនិ
អសំសដ្ឋោ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ ។

ពួកជនណា ជាអន្ធពាលបុថុជ្ជន កាន់តែកាយនេះ ពួកជននោះ រមែងញុំាងសេនីព្រៃជីកន្លឹកឲ្យចំរើន តែងកាន់យកនូវភពថ្មីទៀត ។ ពួកជនណា នឿយណាយនូវកាយនេះ ដូចបុគ្គលនឿយណាយនូវសាកសពពស់ ដែលប្រឡាក់ដោយលាមក ពួកជននោះ រមែងខ្ជាក់ចោលនូវអវិជ្ជា និងតណ្ហាដែលជាមូលនៃភព ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

កប្បត្ថេរ ។

(៦៣៩) ភិក្ខុគប្បីសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ ដែលមានសំឡេងតិចតួច ដែលម្រឹគសាហាវតែងអាស្រ័យនៅហើយ ព្រោះហេតុនៃការពួនសម្ងំ ។ ភិក្ខុគប្បីនាំមក (នូវកំណាត់សំពត់) អំពីគំនរនៃសម្រាម អំពីព្រៃស្មសាន អំពីច្រកនៃថ្នល់ ធ្វើជាសង្ឃាដី ដោយកំណាត់សំពត់ដែលខ្លួននាំមកនោះ ហើយប្រើប្រាស់នូវចីវរដ៏សៅហ្មង ។ ភិក្ខុគប្បីធ្វើចិត្តឲ្យទាប គ្រប់គ្រងនូវទ្វារ សង្រួមដោយប្រពៃ ហើយត្រាច់ទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ អំពីត្រកូល ១ ទៅកាន់ត្រកូល ១ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុត្រេកអរ ដោយតែសៅហ្មង មិនគប្បីប្រាថ្នានូវរសដទៃទៀតឲ្យច្រើនទេ ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកជាប់ជំពាក់ក្នុងរសទាំងឡាយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងឈាន ។ មុនីគប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ជាអ្នកសន្តោស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ នៅមិនច្រឡូកច្រឡំ ដោយបុគ្គលពីរពួក គឺគ្រហស្ថនិងបព្វជិត ។

យថា ជនោ ចម្មគោ ច អត្តានំ ចស្សយេ តថា
ជាតិវេលំ បការសេយ្យ សង្ឃមជ្ឈម្ហិ បណ្ឌិតោ ។
ន សោ ទុព្ភនេ កាលំ ទុព្ភយាតំ វិជ្ជយេ
សិក្ខោ ជាតិមោក្ខស្មិំ មគ្គញ្ញ ចស្ស គោចរេ ។
សុគ្គហីតនិមិត្តស្ស ចិត្តស្សុប្បាទកោវិទោ
សមថំ អនុយុញ្ជេយ្យ កាលេន ច វិបស្សនំ ។
វិរិយសាតច្ចសម្បន្នោ យុត្តយោគោ សទា សិយា
ន ច អប្បត្វា ទុក្ខន្តំ[១] វិស្សាសំ ឯយ្យ បណ្ឌិតោ
ឯវំ វិហារមានស្ស សុទ្ធិកាមស្ស ភិក្ខុនោ
ខិយន្តិ អាសវា សព្វេ និព្វានញ្ចាធិគច្ឆតីតិ ។

ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ ថេរោ ។

(៦៦០) វិជានេយ្យ សកំ អត្ថំ អវលោកេយ្យាថ បាវចនំ
យញ្ចេត្ថ អស្ស បតិរូបំ សាមញ្ញំ អជ្ឈុបគតស្ស ។
មិត្តំ ឥធ ច កល្យាណំ សិក្ខាវិបុលំ សមាទានំ

១ ម. ម. ទុក្ខស្សន្តំ ។

មនុស្សល្ងង់ ទើបមនុស្សក យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីសំដែងខ្លួន យ៉ាងនោះ មិនគប្បីពោលឲ្យហួសប្រមាណ ក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ បណ្ឌិតនោះ មិនគប្បីតិះដៀលបុគ្គលណាមួយ គប្បីវៀរចាកនូវការបៀតបៀនផង សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខផង ដឹងប្រមាណក្នុងភោជនផង ។ បណ្ឌិតគប្បីជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងការកើតឡើងនៃចិត្ត ដែលមាននិមិត្តកំណត់ល្អហើយ គប្បីប្រកបរឿយ ៗ នូវសមថៈនឹងវិបស្សនាតាមកាលគួរ គប្បីជាអ្នកប៉ុនប៉ងដោយព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ប្រកបក្នុងធម៌ដ៏គួរ សព្វ ៗ កាល បើមិនទាន់ដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងវដ្តៈទេ កុំអាលដល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តឡើយ ។ កាលភិក្ខុប្រព្រឹត្តនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ សម្រាន្តនៅយ៉ាងនេះ អាសវៈទាំងពួងរមែងអស់ទៅ ភិក្ខុនោះរមែងដល់នូវការរលត់ទុក្ខ ។

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ។

(៦៦០) បុរសគប្បីដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន គប្បីរមិលមើលនូវពាក្យជាប្រធានគឺសាសនា មួយទៀត អំពើណា របស់កុលបុត្រអ្នកចូលកាន់ផ្នួសជាសមណភាព ជាអំពើមានសភាពដ៏សមគួរ ក្នុងសាសនានេះ (បុគ្គលគប្បីរមិលមើលនូវអំពើនោះផង) ។ ក្នុងសាសនានេះ (ការសេពគប់) នូវកល្យាណមិត្ត ១ ការសមាទាននូវសិក្ខាដ៏ធំទូលាយ ១

សុស្សូសា ច គរូនំ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

គុរូសុ សគារវតា ធម្មេ អបចិតិ យថាភូតំ

សង្ឃេ ច ចិត្តីការោ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

អាចារគោចរេ យុត្តោ អាជីវោ សោធិតោ អគារយ្ហោ

ចិត្តស្ស ច សណ្ឋបនំ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

ចារិត្តំ អថ វារិត្តំ ឥរិយាបថិយំ បសាទនិយំ

អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

អារញ្ញកានិ សេនាសនានិ បន្តានិ អប្បសទ្ទានិ

ភជិតព្វានិ មុនិនា ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

សីលញ្ច ពាហុសច្ចញ្ច ធម្មានំ បវិចយោ យថាភូតំ

សច្ចានំ អភិសមយោ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

ភាវេយ្យ ច អនិច្ចន្តិ អនត្តសញ្ញំ អសុភសញ្ញញ្ច

លោកម្ហិ ច អនភិរតិំ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

ភាវេយ្យ ច ពោជ្ឈង្គេ ឥទ្ធិបាទានិ ឥន្ទ្រិយពលានិ

អដ្ឋង្គមគ្គមរិយំ ឯតំ សមណស្ស បតិរូបំ ។

ការប្រុងស្តាប់ (ស្តាប់តាម) នៃគ្រូទាំងឡាយ ១ ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ សេចក្ដីគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ១ ការកោតក្រែងក្នុងព្រះធម៌តាមពិត ១ ការកោតក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ ១ ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ កិច្ចប្រកបក្នុងអាចារៈនិងគោចរ ១ មានអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធដែលអ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីតិះដៀលបាន ១ ការតំកល់ចិត្តទុកដោយប្រពៃ ១ ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ ចារិត្តសីល វារិត្តសីល ១ សម្បជញ្ញៈដែលគាប់ស្រួលដោយនិងឥរិយាបថជាទីនាំមកនូវសេចក្ដីជ្រះថ្លា ១ ការប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងអធិចិត្ត ១ ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ សេនាសនៈទាំងនៅក្នុងព្រៃស្ងាត់ មានសំឡេងតិចដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីគប់រក នេះជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ សីល ១ ភាពជាពហុស្សូត ១ ការពិចារណានូវធម៌ទាំងឡាយ តាមពិត ១ ការត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំងឡាយ ១ ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ ភិក្ខុគប្បីចំរើននូវអនិច្ចសញ្ញាផង អនត្តសញ្ញាផង អសុភសញ្ញាផង អនភិរតិសញ្ញាក្នុងលោកនេះផង ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។ ភិក្ខុគប្បីចំរើន នូវពោជ្ឈង្គទាំងឡាយផង ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយផង ឥន្ទ្រិយនិងពលៈទាំងឡាយផង អរិយមគ្គមានអង្គ ៨ ផង ទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ជាដំណើរសមគួរដល់សមណៈ ។

តណ្ហំ បជហេយ្យ មុនិ សមូលកំ អាសវេ បទាលេយ្យ
វិហរេយ្យ វិប្បមុត្តោ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបន្តិ ។

គោតមោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

កាឡុទាយី ច សោ ថេរោ ឯកវិហារី ច កប្បិនោ
ចូឡបន្ថកោ កប្បោ ច ឧបសេនោ ច គោតមោ
សត្តិមេ ទសកេ ថេរា គាថាយោ ចេត្ថ សត្តតីតិ ។

ទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

មុនិគប្បីលះបង់នូវតណ្ហា គប្បីទំលុះទំលាយនូវអាសវៈទាំងឡាយ ព្រមទាំងឫសគល់ គប្បីជាអ្នករួចស្រឡះ (ចាកកិលេសទាំងពួង) ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ នេះជាអំពើដ៏សមគួរដល់សមណៈ ។

គោតមត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ៧ អង្គនេះគឺ កាឡុទាយិត្ថេរ ១ ឯកវិហារិត្ថេរ ១ មហាកប្បិនត្ថេរ ១ ចូឡបន្ថកត្ថេរ ១ កប្បត្ថេរ ១ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ១ គោតមត្ថេរ ១ (បានពោល) នូវគាថាទាំងឡាយ ៧០ ក្នុងទសកនិបាតនេះ ។

ចប់ ទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

(៦៦១) កិន្តវត្ថោ វនេ តាត ឧជ្ជុហានោវ បាវុសេ
វេរម្ភា រមណីយា តេ បវិវេកោ ហិ ឈាយិនំ ។
យថា អព្ភានិ វេរម្ភោ វាតោ នុទតិ បាវុសេ
សញ្ញា មេ អភិកិរន្តិ វិវេកបដិសញ្ញុតា ។
អបណ្ឌរោ អណ្ឌសម្ភវោ សីវថិកាយ និកេតចារិកោ
ឧប្បាទយតេវ មេ សតឹ សន្ទេហស្មឹ វិរាគនិស្សិតំ ។
យញ្ច អញ្ញេ ន រក្ខន្តិ យោ ច អញ្ញេ ន រក្ខតិ
ស វេ ភិក្ខុ សុខំ សេតិ កាមេសុ អនបេក្ខវា ។
អច្ឆោទិកា បុថុសិលា គោណង្គុលមិគាយុតា
អម្ពុសេវាលសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
វសិតំ មេ អរញ្ញេសុ កន្ទរាសុ គុហាសុ ច
សេនាសនេសុ បន្តេសុ វាឡមិគនិសេវិតេ ។

ថេរគាថា ឯកាទសកនិបាត

(៦៦១) ម្នាលសាមណេរ ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក (ដែលទៅ)ក្នុងព្រៃ ឈ្មោះឧជ្ជុហានៈ (មិនជាទីសប្បាយ) ក្នុងរដូវភ្លៀង ខ្យល់ឈ្មោះវេរម្ភៈ(ខ្យល់ព្យុះ)ជាទីរីករាយដល់អ្នកឬ ព្រោះថាសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ រមែងមានដល់បុគ្គលទាំងឡាយអ្នកមានឈាន ។ ខ្យល់ឈ្មោះវេរម្ភៈ រមែងបក់ផាត់នូវពពកទាំងឡាយ ក្នុងរដូវភ្លៀង យ៉ាងណា សញ្ញារបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយវិវេក ក៏រមែងរាយមាយ យ៉ាងនោះដែរ ។ សត្វដែលកើតអំពីពង មានសម្បុរខ្មៅ (ក្អែក) ត្រាច់ទៅកាន់លំនៅក្នុងទីស្មសាន ក៏ញុំាងសតិនៃខ្ញុំដែលអាស្រ័យនូវការប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរាងកាយឲ្យកើតឡើង ។ ជនទាំងឡាយដទៃ មិនរក្សានូវភិក្ខុណា ភិក្ខុណា មិនរក្សានូវជនទាំងឡាយដទៃ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីអាឡោះអាល័យក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងដេកជាសុខ ។ ភ្នំថ្មទាំងឡាយនោះ មានទឹកថ្លា មានថ្មក្រាស់ ប្រកបដោយសត្វមានកន្ទុយដូចគោ មានទឹកដេរដាសដោយសារាយ រមែងញុំាងអាត្មាឲ្យរីករាយ ។ អាត្មាធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃទាំងឡាយផង ក្នុងព្រែកភ្នំទាំងឡាយផង ក្នុងគុហាទាំងឡាយផង ក្នុងសេនាសនៈទាំងឡាយដ៏ស្ងាត់ផង ក្នុងព្រៃដែលសត្វម្រឹគសាហាវអាស្រ័យនៅផង ។

ឥមេ ហញ្ញន្តុ វជ្ឈន្តុ ទុក្ខំ បប្បោន្តុ បាណិនោ
សង្កប្បំ នាភិជានាមិ អនរិយំ ទោសសំហិតំ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្សត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោ ។

សង្កិច្ចោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សង្កិច្ចត្ថេរោ ឯកោវ កតកិច្ចោ អនាសវោ
ឯកាទសនិបាតម្ហិ គាថា ឯកាទសេវ ចាតិ ។

ឯកាទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

អាត្មាមិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ មិនប្រសើរ ប្រកបដោយទោស យ៉ាងនេះថា ពួកសត្វទាំងនេះ ចូរលំបាក ចូរស្លាប់ ចូរដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ (ចុះចុះឡើយ) ។ ព្រះសាស្តា អាត្មាបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អាត្មាបានធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ គឺខន្ធ អាត្មាបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព អាត្មាក៏បានដកចោលហើយ ។ បព្វជិតចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួងនោះ អាត្មាក៏បានដល់ហើយ ។ អាត្មាមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ អាត្មារង់ចាំតែកាលនៃបរិនិព្វាន ដូចជាអ្នកស៊ីឈ្នួល ចង់បានតែរង្វាន់ ។ អាត្មាមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ អាត្មាជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងមាំ រង់ចាំតែកាលនៃបរិនិព្វាន ។

សង្កិច្ចត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

អំពីសង្កិច្ចត្ថេរ តែមួយអង្គឯង លោកមានកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈ ពោលនូវគាថា ១១ នោះ ក្នុងឯកាទសកនិបាត ។

ចប់ ឯកាទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

(២៦៦) សីលមេវិធ សិក្ខេថ អស្មឹ លោកេ សុសិក្ខិតំ
សីលំ ហិ សព្វសម្បត្តឹ ឧបនាមេតិ សេវិតំ ។
សីលំ រក្ខេយ្យ មេធាវី បត្ថយានោ តយោ សុខេ
បសំសំ វិត្តិលាភញ្ច បេច្ច សគ្គេ បមោទនំ ។
សីលវា ហិ ពហូ មិត្តេ សញ្ញមេនាធិគច្ឆតិ
ទុស្សីលោ បន មិត្តេហិ ធំសតេ បាបមាចរំ ។
អវណ្ណញ្ច អកិត្តិញ្ច ទុស្សីលោ លភតេ នរោ
វណ្ណំ កិត្តឹ បសំសញ្ច សទា លភតិ សីលវា ។
អាទិ សីលំ បតិដ្ឋា ច កល្យាណានញ្ច មាតុកំ
បមុខំ សព្វធម្មានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។
វេលា ច សំវរំ សីលំ ចិត្តស្ស អភិហាសនំ(១)
តិត្ថញ្ច សព្វពុទ្ធានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។
សីលំ ពលំ អប្បដិមំ សីលំ អាវុធមុត្តមំ
សីលំ អាភរណំ សេដ្ឋំ សីលំ កវចមព្ភុតំ ។

---
១ ឱ. អភិកាសនំ ។

ថេរគាថា ទ្វាទសកនិបាត

(២៦៦) បុគ្គលគប្បីសិក្សានូវសីល ឲ្យជាសីលដែលខ្លួនសិក្សាល្អហើយ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះថា សីលដែលបុគ្គលសេពហើយ រមែងបង្អោនមកនូវសម្បត្តិទាំងពួង ។ អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលបើប្រាថ្នានូវសេចក្តីសុខ ៣ យ៉ាង គឺសេចក្តីសរសើរ ១ ការបាននូវសេចក្តីត្រេកអរ ១ ការលះលោកនេះទៅហើយ រីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ១ គប្បីរក្សានូវសីល ។ ពិតណាស់ បុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបាននូវមិត្តទាំងឡាយច្រើន ដោយការសង្រួម ចំណែកបុគ្គលទ្រុស្តសីល កាលប្រព្រឹត្តបាប រមែងឃ្លាតចាកមិត្តទាំងឡាយ ។ នរជនទ្រុស្តសីល រមែងបាននូវទោសផង នូវដំណើរតិះដៀលផង ឯជនអ្នកមានសីល រមែងបាននូវគុណផង នូវកិត្តិសព្ទផង នូវសេចក្តីសរសើរផង សព្វៗកាល ។ សីលជាខាងដើម ជាទីតាំង ជាមេនៃកល្យាណធម៌ ទីជាប្រធាននៃធម៌ទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះសីល ។ សីលជាច្រាំង ជាទំនប់ ជាគ្រឿងញ៉ាំងចិត្តឲ្យរីករាយ ជាទីជាកំពង់របស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះនូវសីល ។ សីលជាកំឡាំងរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន សីលជាអាវុធដ៏ឧត្តម សីលជាគ្រឿងអាភរណៈដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងក្រោះយ៉ាងអស្ចារ្យ ។

សីលំ សេតុ មហេសក្ខោ សីលំ គន្ធោ អនុត្តរោ
សីលំ វិលេបនំ សេដ្ឋំ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ ។
សីលំ សម្ពលមេវគ្គំ សីលំ បាថេយ្យមុត្តមំ
សីលំ សេដ្ឋោ អតិវាហោ យេន យាតិ ទិសោ ទិសំ ។
ឥធេវ និន្ទំ លភតិ បេច្ចាបាយេ ច ទុម្មនោ
សព្វត្ថ ទុម្មនោ ពាលោ សីលេសុ អសមាហិតោ ។
ឥធេវ កិត្តឹ លភតិ បេច្ច សគ្គេ ច សុមនោ
សព្វត្ថ សុមនោ ធីរោ សីលេសុ សុសមាហិតោ ។
សីលមេវ ឥធ អគ្គំ បញ្ញវា បន ឧត្តមោ
មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ សីលបញ្ញាណតោ ជយន្តិ ។

សីលវត្ថេរោ ។

(២៦៣) នីចេ កុលម្ហិ ជាតោហំ ទលិទ្ទោ អប្បភោជនោ
ហីនំ កម្មំ មមំ អាសិ អហោសឹ បុប្ផឆឌ្ឌកោ ។
ជិគុច្ឆិតោ មនុស្សានំ បរិភូតោ ច វម្ភិតោ
នីចំ មនំ ករិត្វាន វន្ទិស្សំ ពហុកំ ជនំ ។
អទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ
បវិសន្តំ មហាវីរំ មគធានំ បុរុត្តមំ ។

សីល ជាស្ពានមានសក្តិធំ សីលជាគ្រឿងក្រអូបដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងលាបដ៏ប្រសើរ ដែលផ្សាយទៅ សព្វទិស ។ សីលជាកញ្ចប់បាយដ៏ប្រសើរ សីលជាស្បៀងដ៏ឧត្តម សីលជាពាហនៈដ៏ប្រសើរ សម្រាប់ទៅកាន់ទិសទាំងពួង ។ បុគ្គលពាល មានចិត្តអាក្រក់ក្នុងទីទាំងពួង មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាននូវសេចក្តីនិន្ទាក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងមានចិត្តជាទុក្ខក្នុងអបាយផង ។ អ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តល្អ ក្នុងទីទាំងពួង តាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាន នូវកិត្តិសព្ទ ក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅ រមែងមានចិត្តរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ផង ។ សីលជាកំពូលក្នុងលោកនេះ ចំណែកបុគ្គលមានប្រាជ្ញាក៏ឧត្តមដែរ ជ័យជំនះក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ព្រោះសីលនិងបញ្ញា ។

សីលវត្ថេរ ។

(២៦៣) ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលទាប ជាអ្នកក្រីក្រ មានភោជនតិច ការងាររបស់ខ្ញុំ ក៏ថោកទាប ខ្ញុំជាអ្នកចាក់ចោល នូវផ្កាឈើលាមក ។ មនុស្សទាំងឡាយស្អប់ខ្ពើម មើលងាយ បន្តុះបង្អាប់ខ្ញុំ ។ បានធ្វើចិត្តឲ្យទាប សំពះនូវជនជាច្រើន ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធមានភិក្ខុសង្ឃហែហមហើយ ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ កំពុងយាងចូលទៅ កាន់បុរីដ៏ឧត្តម របស់ជនអ្នកមគធៈ ។

និក្ខិបិត្វាន ព្យាភង្គឹ វន្ទិតុំ ឧបសង្កមឹ
មមេវ អនុកម្បាយ អដ្ឋាសិ បុរិសុត្តមោ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ ឯកមន្តំ ឋិតោ តទា
បព្វជ្ជំ អហមាយាចឹ សព្វសត្តានមុត្តមំ ។
តតោ ការុណិកោ សត្ថា សព្វលោកានុកម្បកោ
ឯហិ ភិក្ខូតិ មំ អាហ សា មេ អាសូបសម្បទា ។
សោហំ ឯកោ អរញ្ញស្មឹ វិហរន្តោ អតន្ទិតោ
អកាសឹ សត្ថុ វចនំ យថា មំ ឱវទី ជិនោ ។
រត្តិយា បឋមំ យាមំ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ[១]
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោខន្ធំ បទាលយឹ ។
តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
ឥន្ទោ ព្រហ្មា ច អាគន្ត្វា មំ នមស្សឹសុ បញ្ជលី
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ អាសវា ខីណា ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិស ។

១ ឱ. ម. វិសោធិំ ។

ខ្ញុំក៏ដាក់នូវអង្រែកពួលទៅ ដើម្បីថ្វាយបង្គំ ព្រះសម្ពុទ្ធជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ទ្រង់ឋិតនៅដើម្បីអនុគ្រោះខ្ញុំ ។ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះសាស្តា ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ គ្រានោះ ខ្ញុំសូមបព្វជ្ជានឹងព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គឧត្តម ជាងសព្វសត្វទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់អនុគ្រោះដល់លោកទាំងមូល ត្រាស់ហៅខ្ញុំថា អ្នកចូរចូលមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នេះ ព្រះពុទ្ធដីកានោះ ជាឧបសម្បទារបស់ខ្ញុំ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ទូន្មានខ្ញុំយ៉ាងណា ខ្ញុំនោះជាបុគ្គលម្នាក់ឯង នៅក្នុងព្រៃ មិនខ្ជិលច្រអូស ក៏បានធ្វើតាមព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះសាស្តាយ៉ាងនោះ ។ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី បានទំលាយនូវគំនរនៃងងឹត គឺអវិជ្ជា ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ។ លំដាប់នោះ កាលដែលរាត្រីអស់ទៅ ព្រះអាទិត្យជិតរះឡើង ព្រះឥន្ទ្រនឹងព្រះព្រហ្ម មកផ្គងអញ្ជលី នមស្ការចំពោះខ្ញុំថា បពិត្រលោកជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក បពិត្រលោកជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក បពិត្រលោកនិទុក្ខ អាសវៈទាំងឡាយរបស់លោកណាអស់ហើយ លោកនោះជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

តតោ ទិស្វាន មំ សត្ថា ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ
សិតំ បាតុករិត្វាន ឥមមត្ថំ អភាសថ
តបេន ព្រហ្មចរិយេន សញ្ញមេន ទមេន ច
ឯតេន ព្រាហ្មណោ ហោតិ ឯតំ ព្រាហ្មណមុត្តមន្តិ[១] ។

សុនីតោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សីលវា ច សុនីតោ ច ថេរា ទ្វេ មហិទ្ធិកា
ទ្វាទសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ចតុវីសតិ ។

ទ្វាទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ ព្រាហ្មណមុត្តមន្តិ ទិស្សតិ ឥទំ យុត្តតរំ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ទតឃើញខ្ញុំ ដែលមានពួកទេវតាហែហម ទ្រង់ក៏ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ហើយទ្រង់ត្រាស់សេចក្តីនេះថា បុគ្គលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះធម៌ ៤ ប្រការនេះ គឺតបៈ ១ ព្រហ្មចរិយៈ ១ សញ្ញមៈ ១ ទមៈ ១ នេះជាព្រាហ្មណ៍ដ៏ឧត្តម ។

សុនីតត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈទាំងពីររូបនេះ គឺសីលវត្ថេរ ១ សុនីតត្ថេរ ១ សុទ្ធតែមានឫទ្ធិច្រើន បានពោលនូវគាថា ២៤ ក្នុងទ្វាទសកនិបាត ។

ចប់ ទ្វាទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ តេរសកនិបាតោ

(៦៦៦) យាហុ រដ្ឋេ សមុក្កដ្ឋោ រញ្ញោ អង្គស្ស បទ្ធគូ
ស្វាជ្ជ ធម្មេសុ(១) ឧក្កដ្ឋោ សោណោ ទុក្ខស្ស បារគូ ។
បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ បញ្ច ចុត្តរិ ភាវយេ
បញ្ចសង្គាតិគោ ភិក្ខុ ឱឃតិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។
ឧន្នឡស្ស បមត្តស្ស ពាហិរាសស្ស ភិក្ខុនោ
សីលំ សមាធិ បញ្ញា ច បារិបូរឹ ន គច្ឆតិ ។
យញ្ហិ កិច្ចំ អបវិទ្ធំ អកិច្ចំ បន កយិរតិ
ឧន្នឡានំ បមត្តានំ តេសំ វឌ្ឍន្តិ អាសវា ។
យេសញ្ច សុសមារទ្ធា និច្ចំ កាយគតា សតិ
អកិច្ចំ តេ ន សេវន្តិ កិច្ចេ សាតច្ចការិនោ
សតានំ សម្បជានានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។
ឧជុមគ្គម្ហិ អក្ខាតេ គច្ឆថ មា និវត្តថ
អត្តនា ចោទយត្តានំ និព្វានមភិហារយេ ។

១ ម. សព្វធម្មេសុ ។

ថេរគាថា តេរសកនិបាត

(៦៦៦) ព្រះសោណៈណា ជាអ្នកប្រសើរ ល្បីក្នុងដែនអង្គៈ ព្រះសោណៈនោះ ជាអ្នកប្រសើរ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ភិក្ខុកាត់នូវសំយោជនៈ (ខាងក្រោម) ៥ ផង លះបង់នូវសំយោជនៈ (ខាងលើ) ៥ ផង ចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ដ៏ក្រៃលែងទៀតផង ជាអ្នកកន្លងនូវធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ ៥ យ៉ាងផង ទើបហៅថាអ្នកឆ្លងនូវអន្លង់បាន ។ សីល សមាធិ និងបញ្ញា នៃភិក្ខុអ្នកមានមានះដូចបបុះ ជាអ្នកប្រមាទ មានសេចក្ដីប្រាថ្នាខាងក្រៅ រមែងមិនដល់នូវការពេញលេញឡើយ ។ ព្រោះថា អំពើណាដែលត្រូវធ្វើ អំពើនោះ ពួកភិក្ខុណាបោះបង់ចោល ត្រឡប់ធ្វើអំពើដែលមិនត្រូវធ្វើវិញ អាសវៈទាំងឡាយ នៃពួកភិក្ខុទាំងនោះ ដែលជាអ្នកមានមានះដូចបបុះ ជាអ្នកប្រមាទ រមែងចំរើនឡើង ។ លុះតែកាយគតាសតិ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ប្រារព្ធល្អជានិច្ច ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមានកិរិយាធ្វើរឿយ ៗ ក្នុងអំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនសេពនូវអំពើដែលមិនត្រូវធ្វើ អាសវៈទាំងឡាយ នៃភិក្ខុទាំងឡាយមានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន រមែងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ។ ផ្លូវត្រង់ព្រះសាស្ដាបានប្រាប់ហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរដើរទៅចុះ កុំត្រឡប់វិញឡើយ កុលបុត្រគប្បីដាស់តឿនខ្លួនដោយខ្លួនឯង គប្បី(នាំខ្លួន) ទៅកាន់ព្រះនិព្វានៗ

អច្ចារទ្ធម្ហិ វីរិយម្ហិ	សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
វីណោបមំ ករិត្វាន	ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា	វិហាសឹ សាសនេ រតោ
សមថំ បដិបាទេសឹ	ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា	កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
នេក្ខម្មេ អធិមុត្តស្ស	បវិវេកញ្ច ចេតសោ
អព្យាបជ្ឈាធិមុត្តស្ស	ឧបាទានក្ខយស្ស ច
តណ្ហក្ខយាធិមុត្តស្ស	អសម្មោហញ្ច ចេតសោ
ទិស្វា អាយតនុប្បាទំ	សម្មា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។
តស្ស សម្មា វិមុត្តស្ស	សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ
កតស្ស បដិចយោ នត្ថិ	ករណីយំ ន វិជ្ជតិ ។
សេលោ យថា ឯកឃនោ	វាតេន ន សមីរតិ
ឯវំ រូបា រសា សទ្ទា	គន្ធា ផស្សា ច កេវលា
ឥដ្ឋា ធម្មា អនិដ្ឋា ច	នប្បវេធេន្តិ តាទិនោ

កាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងតឹងរឹង ព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ព្រះអង្គមានចក្ខុ ទ្រង់បានសំដែងធម៌ ធ្វើនូវសេចក្តីឧបមាដោយពិណ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគនោះ ក៏ត្រេកអរក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានញ៉ាំងសមថៈឲ្យសំរេច ដើម្បីបាននូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម វិជ្ជាទាំងបី ខ្ញុំបានដល់ហើយដោយលំដាប់ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ព្រោះឃើញនូវសេចក្តីស្ងាត់របស់ចិត្ត ដែលបង្អោនទៅ ក្នុងការចេញចាកកាមផង នូវការមិនវង្វេងព្រមរបស់ចិត្ត ដែលបង្អោនទៅ ក្នុងការមិនព្យាបាទ ទាំងបង្អោនទៅ ក្នុងការអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះការអស់ទៅនៃឧបាទានផង នូវការកើតឡើងនៃអាយតនៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ កាលភិក្ខុនោះ មានចិត្តរួចដោយប្រពៃ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ការសន្សំកុសល-អកុសល ដែលធ្វើរួចហើយ មិនមានទេ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏មិនមាន ។ ភ្នំថ្មតាន់មួយដុំ មិនរំភើបដោយខ្យល់ យ៉ាងណា រូប រស សំឡេង ក្លិន សម្ផស្ស ទាំងអស់នេះ ទាំងពួកធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរប្រាថ្នា និងមិនគួរប្រាថ្នា ក៏ញ៉ាំងចិត្តភិក្ខុ ជាតាទិបុគ្គល ឲ្យញាប់ញ័រមិនបាន យ៉ាងនោះដែរ

ឋិតំ ចិត្តំ វិសញ្ញុត្តំ វយញ្ចស្សានុបស្សតីតិ ។

សោណោ កោឡិវិសោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សោណោ កោឡិវិសោ ថេរោ ឯកោយេវ មហិទ្ធិកោ
តេរសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ចេត្ថ តេរសាតិ ។

តេរសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ចិត្តដែលតាំងនៅនឹង តាំងប្រាសចាកសំយោជនៈ រមែងឃើញច្បាស់ នូវការសូន្យទៅនៃអារម្មណ៍នោះ ។

សោណកោឡិវិសត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះសោណកោឡិវិសត្ថេរ តែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន ពោលនូវគាថា ១៣ ដែលមកក្នុងតេរសកនិបាតនេះ ។

ចប់ តេរសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ចុទ្ទសកនិបាតោ

(៦៤៨)យទា អហំ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
នាភិជានាមិ សង្កប្បំ អនរិយំ ទោសសំហិតំ ។
ឥមេ ហញ្ញន្តុ វជ្ឈន្តុ ទុក្ខំ បប្បោន្តុ បាណិនោ
សង្កប្បំ នាភិជានាមិ ឥមស្មឹ ទីឃមន្តរេ ។
មេត្តញ្ច អភិជានាមិ អប្បមាណំ សុភាវិតំ
អនុបុព្វំ បរិចិតំ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតំ ។
សព្វមិត្តោ សព្វសខោ សព្វភូតានុកម្បកោ
មេត្តំ ចិត្តញ្ច ភាវេមិ អព្យាបជ្ជរតោ សទា ។
អសំហីរំ អសំកុប្បំ ចិត្តំ អាមោទយាមហំ
ព្រហ្មវិហារំ ភាវេមិ អកាបុរិសសេវិតំ ។
អវិតក្កំ សមាបន្នោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ
អរិយេន តុណ្ហីភាវេន ឧបេតោ ហោតិ តាវទេ ។
យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតិ ។
អនង្គណស្ស បោសស្ស និច្ចំ សុចិគវេសិនោ
វាលគ្គមត្តំ បាបស្ស អព្ភាមត្តំវ ខាយតិ ។

ថេរគាថា ចុទ្ទសកនិបាត

(៦៤៨) ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលណា កាលណោះ ខ្ញុំមិនដែលនឹកឃើញសេចក្តីត្រិះរិះមិនប្រសើរ ដែលប្រកបដោយទោសឡើយ ។ ក្នុងវេលាអស់កាលដ៏វែងនេះ ខ្ញុំមិនដែលនឹកឃើញសេចក្តីត្រិះរិះថា ពួកសត្វទាំងនេះចូរលំបាកចុះ ចូរស្លាប់ចុះ ចូរដល់នូវសេចក្តីទុក្ខចុះ ដូច្នេះទេ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំធ្លាប់នឹកឃើញមេត្តាដែលប្រមាណមិនបាន ដែលបានចំរើនល្អហើយ បានសន្សំហើយ តាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ ខ្ញុំបានសត្វទាំងពួងជាមិត្រ មានសត្វទាំងពួងជាសំឡាញ់ ជាអ្នកអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងពួង បានចំរើននូវមេត្តាចិត្ត ត្រេកអរក្នុងការមិនបៀតបៀនសព្វកាល ។ ខ្ញុំត្រេកអរចំពោះចិត្តដែលមិនរឹងរឹក មិនកម្រើក ខ្ញុំចំរើនព្រហ្មវិហារធម៌ ដែលព្រះអរិយៈជាបុរសមិនថោកទាបសេពគប់ហើយ ។ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដល់នូវឈានមិនមានវិតក្កៈ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយតុណ្ហីភាពដ៏ប្រសើរ ក្នុងខណៈនោះ ។ ភ្នំថ្មមិនកំរើក តាំងនៅស៊ប់ យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុរមែងមិនញាប់ញ័រដូចជាភ្នំព្រោះអស់ទៅនៃមោហៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សប្បុរសមិនមានទីទួលគឺកិលេស អ្នកស្វែងរកនូវសេចក្តីស្អាតជានិច្ច ទុកជាមានបាបបន្តិចបន្តួច ប៉ុនចុងរោមកន្ទុយសត្វ ក៏ប្រាកដដូចជាដុំនៃមេឃ ។

នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បដិស្សតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្សត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
សម្បាទេថប្បមាទេន ឯសា មេ អនុសាសនី
ហន្ទាហំ បរិនិព្វិស្សំ វិប្បមុត្តោម្ហិ សព្វធិ ។

រេវតោ ថេរោ ។

(២៦៦) យថាបិ ភទ្ទោ អាជញ្ញោ ខលិ យុត្តោ ធុរស្សហោ
មថិតោ អតិភារេន សំយុគំ នាតិវត្តតិ

នគរជាទីបំផុតនៃដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងហើយ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ យ៉ាងណាមិញ អ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្រប់គ្រងខ្លួនយ៉ាងនោះ ខណៈកុំកន្លងនូវអ្នកទាំងឡាយឡើយ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្ដីស្លាប់ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅទេ ខ្ញុំរង់ចាំនូវកាល (បរិនិព្វាន) ដូច្នោះ ដូចអ្នកស៊ីឈ្នួល ទន្ទឹងនូវកំរៃ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្ដីស្លាប់ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងមាំ រង់ចាំនូវកាល (បរិនិព្វាន) ដូច្នោះ ។ ព្រះសាស្ដាខ្ញុំបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ខ្ញុំបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ។ ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍គឺការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួងនោះ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យដល់ព្រម ដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទចុះ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកកិលេសទាំងពួង ។

រេវតត្ថេរ ។

(២៦៦) សេះអាជានេយ្យដ៏ចំរើន ដែលបុគ្គលទឹមហើយក្នុងនឹម ជាសត្វទ្រាំទ្រនូវធុរៈ ទុកជាត្រូវញាំញីដោយភារៈដ៏លើសលុបក៏ដោយ ក៏មិនរលាស់ចោល នូវនឹមដែលខ្លួនទឹមឡើយ យ៉ាងណាមិញ

យំ បញ្ញាយ យេ តិត្តា សម្ពុទ្ធា ភវិតា យថា

ន បរេ អតិមញ្ញន្តិ អរិយធម្មោវ ញាណវិនំ ។

កាលេ កាលវសំ បត្តា ភវាភវវសំ គតា

នរា ទុក្ខំ និគច្ឆន្តិ តេធ[១] សោចន្តិ មាណវា ។

ឧន្នតា សុខធម្មេន ទុក្ខធម្មេន ចោនតា

ទ្វយេន ពាលា ហញ្ញន្តិ យថាភូតំ អទស្សិនោ ។

យេ ច ទុក្ខេ សុខម្ហិ ច មជ្ឈេ សិព្វិនិមច្ចគូ[២]

ឋិតា តេ ឥន្ទខីលោវ ន តេ ឧន្នតោនតា ។

ន ហេវ លាភេ នាលាភេ ន យសេ ន ច កិត្តិយា

ន និន្ទាយ បសំសាយ ន តេ ទុក្ខេ សុខម្ហិ ច

សព្វត្ថ តេ ន លិម្បន្តិ ឧទពិន្ទុវ បោក្ខរេ

១ ម. តេធ ។ ២ ម. សិព្វិនិ មច្ចគូ ។

បុគ្គលទាំងឡាយណា ឆ្អែតហើយដោយប្រាជ្ញា ដូចជាសមុទ្រដែលឆ្អែតហើយដោយទឹក បុគ្គលទាំងឡាយនោះ រមែងមិនមើលងាយនូវពួកជនដទៃ ដូចជាបុគ្គលមានធម៌ដ៏ប្រសើរ មិនមើលងាយនូវសត្វទាំងឡាយ គឺយ៉ាងនោះឯង ។ មាណពទាំងឡាយ អ្នកលុះនូវអំណាចនៃកាល (លោកធម៌ មានលាភជាដើម) ក្នុងកាល (ដែលប្រកបដោយលោកធម៌ មានលាភជាដើម) លុះអំណាចនៃសេចក្ដីចំរើន និងសេចក្ដីវិនាស រមែងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ មាណពទាំងឡាយនោះ រមែងសោកសៅ ។ បុគ្គលពាលទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញតាមពិត ប៉ោងឡើង ដោយហេតុនៃសេចក្ដីសុខ ស្រុតចុះដោយហេតុនៃសេចក្ដីទុក្ខ រមែងលំបាក ដោយហេតុទាំងពីរ ។ ចំណែកបុគ្គលទាំងឡាយណា ឆ្លងកន្លងនូវតណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះសុខទុក្ខ និងមជ្ឈត្តា បុគ្គលទាំងឡាយនោះឈ្មោះថាតាំងនៅនឹង ដូចជាសសរខឿន មិនប៉ោងឡើង ទាំងមិនស្រុតចុះ ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនបានជាប់ចំពាក់ក្នុងលាភ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងអលាភ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងយស មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកិត្តិយស មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងនិន្ទា និងសេចក្ដីសរសើរ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងទុក្ខ និងសុខ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាដំណក់នៃទឹក ដែលមិនជាប់នឹងស្លឹកឈូក

សព្វត្ថ សុទិតា ចេក(១) សព្វត្ថ អបរាជិតា ។

ធម្មេន ច អលាភោ យោ យោ ច លាភោ អធម្មិកោ

អលាភោ ធម្មិកោ សេយ្យោ យញ្ចេ លាភោ អធម្មិកោ ។

យសោ ច អប្បពុទ្ធីនំ វិញ្ញូនំ អយសោ ច យោ

អយសោ ច សេយ្យោ វិញ្ញូនំ ន យសោ អប្បពុទ្ធិនំ ។

ទុម្មេធេហិ បសំសា ច វិញ្ញូហិ គរហា ច យា

គរហាវ សេយ្យោ វិញ្ញូហិ យញ្ចេ ពាលប្បសំសនា ។

សុខញ្ច កាមមយិកំ ទុក្ខញ្ច បវិវេកិយំ

បវិវេកិយំ ទុក្ខំ សេយ្យោ យញ្ចេ កាមមយំ សុខំ ។

ជីវិតញ្ច អធម្មេន ធម្មេន មរណញ្ច យំ

មរណំ ធម្មិកំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ អធម្មិកំ ។

---

១ ម. តេ ។

ធួនសេចក្ដីសុខក្នុងទីទាំងពួង មិនចាលចាញ់ក្នុងទីទាំងពួង ។ ការមិនមានលាភ (ប្រកប) ដោយធម៌ណា ហើយនឹងលាភមិនប្រកបដោយធម៌ណា ការមិនមានលាភដែលប្រកបដោយធម៌នោះប្រសើរ ឯលាភមិនប្រកបដោយធម៌ ពុំប្រសើរឡើយ ។ យសរបស់បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយណា នឹងការមិនមានយស របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ការមិនមានយស របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ ប្រសើរ ឯយសរបស់អ្នកមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ពុំប្រសើរឡើយ ។ ការសរសើរ អំពីបុគ្គលមិនមានបញ្ញាទាំងឡាយណា នឹងសេចក្ដីតិះដៀល អំពីបុគ្គលមានបញ្ញាទាំងឡាយណា សេចក្ដីតិះដៀល អំពីបុគ្គលមានបញ្ញាទាំងឡាយនោះ ប្រសើរ ឯការសរសើរ របស់បុគ្គលពាល ពុំប្រសើរឡើយ ។ សេចក្ដីសុខកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាម នឹងសេចក្ដីទុក្ខកើតឡើង អំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ សេចក្ដីទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ប្រសើរ ឯសេចក្ដីសុខ ដែលកើតអំពីកាម ពុំប្រសើរឡើយ ។ ការរស់នៅមិន(ប្រកប) ដោយធម៌ណា នឹងសេចក្ដីស្លាប់ប្រកបដោយធម៌ណា សេចក្ដីស្លាប់ប្រកប ដោយធម៌នោះ ប្រសើរ ឯបុគ្គលរស់នៅមិនប្រកបដោយធម៌ ពុំប្រសើរសោះឡើយ ។

កាមកោបប្បហីនា យេ សន្តចិត្តា អនាកុលា
ចរន្តិ លោកេ អសិតា នត្ថិ តេសំ បិយាបិយំ ។
ភាវយិត្វាន ពោជ្ឈង្គេ ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ ច
បប្បុយ្យ បរមំ សន្តឹ បរិនិព្វន្តិ អនាសវា ។

គោទត្តោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

រេវតោ ចេវ គោទត្តោ ថេរា ទ្វេ តេ មហិទ្ធិកា
ចុទ្ទសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ អដ្ឋវីសតីតិ ។

ចុទ្ទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ

បុគ្គលទាំងឡាយណា មានកាមនិងសេចក្ដីក្រោធលះបង់ហើយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងត្រាច់ទៅ ក្នុងភពតូចនឹងភពធំ មិនអាស្រ័យនឹងលោក (មានទិដ្ឋិលោកជាដើម) សេចក្ដីស្រឡាញ់ឬមិនស្រឡាញ់ របស់ជនទាំងឡាយនោះ មិនមានសោះឡើយ ។ បុគ្គលទាំងឡាយ បានចំរើនពោជ្ឈង្គទាំងឡាយផង ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង ពលៈទាំងឡាយផង រមែងដល់នូវសេចក្ដីស្ងប់ យ៉ាងក្រៃលែង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ និងបរិនិព្វាន ។

គោទត្តត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈពីរអង្គនេះ គឺរេវត ១ គោទត្ត ១ ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន បានពោលនូវគាថា ២៨ ដែលមកក្នុងចុទ្ទសកនិបាត ។

ចប់ ចុទ្ទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

(២៦៧) ឯស ភិយ្យោ បសីទាមិ សុត្វា ធម្មំ មហារសំ
វិរាគោ ទេសិតោ ធម្មោ អនុបាទាយ សព្វសោ ។
ពហូនិ លោកេ ចិត្រានិ អស្មឹ បឋវិមណ្ឌលេ[១]
មថេន្តិ មញ្ញេ សង្កប្បំ សុភំ រាគូបសំហិតំ ។
រជមុហតំ វាតេន យថា មេឃោ បសាមយេ
ឯវំ សម្មន្តិ សង្កប្បា យទា បញ្ញាយ បស្សតិ ។
សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ សង្ខារា ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
ពុទ្ធានុពុទ្ធោ យោ ថេរោ កោណ្ឌញ្ញោ តិព្វនិក្កមោ[២]
បហីនជាតិមរណោ ព្រហ្មចរិយស្ស កេវលី ។

---

១. បុថុវិមណ្ឌលេ ។ ២. តិព្វនិក្ខមោ ។

ថេរគាថា សោឡសកនិបាត

(៦៧) ខ្ញុំនេះបានស្តាប់ធម៌មានរសច្រើន ជ្រះថ្លាក្រៃលែង វិរាគធម៌ដែលលោកសំដែងហើយ មិនកាន់យក (ធម៌ណាមួយ) ដោយប្រការទាំងពួង ។ អារម្មណ៍ទាំងឡាយច្រើន ដ៏វិចិត្រក្នុងលោក លើមណ្ឌលនៃផែនដីនេះ ខ្ញុំនឹកថាញាំញីនូវសេចក្តីត្រិះរិះថា ល្អ ដែលប្រកបដោយរាគៈ ។ អរិយសាវក កាលណាឃើញ ដោយប្រាជ្ញា ក្នុងកាលណា សេចក្តីត្រិះរិះទាំងឡាយ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងកាលនោះ ដូចជាភ្លៀងស្ងាត់នូវធូលី ដែលហុយឡើងដោយខ្យល់ ។ អរិយសាវក កាលណាឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង មិនទៀង ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងកាលនោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ អរិយសាវក កាលណាឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង ជាទុក្ខ ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងទុក្ខ ក្នុងកាលនោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ អរិយសាវក កាលណាឃើញ ដោយប្រាជ្ញាថា ធម៌ទាំងពួង មិនមែនជារបស់ខ្លួន ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងទុក្ខ ក្នុងកាលនោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះកោណ្ឌញ្ញ ត្រាស់ដឹងតាមព្រះពុទ្ធ ដែលមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ក្លៀវក្លា មានជាតិនិងមរណៈលះបង់ហើយ បរិបូណ៌ដោយព្រហ្មចរិយធម៌ ។

ឱឃបាសោ ទឡ្ហខីលោ បព្វតោ ទុប្បទាលយោ
ឆេត្វា ខីលញ្ច បាសញ្ច សេលំ ភេត្វាន ទុព្ភិទំ
តិណ្ណោ បារង្គតោ ឈាយី មុត្តោ សោ មារពន្ធនា។
ឧទ្ធតោ ចបលោ ភិក្ខុ មិត្តេ អាគម្ម បាបកេ
សំសីទតិ មហោឃស្មឹ ឩម្មិយា បដិកុជ្ជិតោ ។
អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
កល្យាណមិត្តោ មេធាវី ទុក្ខស្សន្តករោ សិយា។
កាលបព្វង្គសង្កាសោ កីសោ ធមនិសន្ថតោ
មត្តញ្ញូ អន្នបានស្មឹ អទីនមនសោ[១] នរោ
ផុដ្ឋោ ឌំសេហិ មកសេហិ អរញ្ញស្មឹ ព្រហាវនេ
នាគោ សង្គាមសីសេវ សតោ តត្រាធិវាសយេ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ

១ អលីនមនសោតិបិ បាឋោ ។

អន្ទាក់គឺមារៈក្តី ចិត្តរឹងស្រឹមក្តី ពោលៈដូចភ្នំ ដែលទំលាយបានដោយកម្រក្តី ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញនោះ បានកាត់ផ្តាច់ចិត្តដ៏រឹងស្រឹមផង អន្ទាក់គឺមារៈផង ផ្លូវគឺភពនោះដែលបុគ្គលចំបែកបានដោយកម្រផង បានឆ្លងទៅដល់ត្រើយ ជាអ្នកមានឈាន រួចចាកចំណងនៃមារ ។ ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តរាយមាយ រវើរវាយ អាស្រ័យនូវពួកបាបមិត្រ រមែងត្រូវរលកគឺចំណាយនៃសេចក្តីក្រោធផ្តួលផ្តុល ហើយលិចចុះក្នុងអន្លង់ធំ ។ ឯភិក្ខុមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនរាយមាយ មិនរវើរវាយ មានប្រាជ្ញាល្អិត សង្រួមឥន្ទ្រិយល្អ មានកល្យាណមិត្រ តែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ ជនអ្នកមានអវយវៈប្រាកដស្មើដោយថ្នាំងនៃវល្លិ៍ ស្គម ពេញទៅដោយសរសៃ ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងបាយនិងទឹក មានចិត្តមិនរួញរា ត្រូវរបោមនិងមូសខាំក្នុងព្រៃធំហើយ ក្នុងព្រៃតូចនិងព្រៃធំ ជាអ្នកមានស្មារតី គប្បីអត់ទ្រាំនៅក្នុងព្រៃនោះបាន ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ (អត់ទ្រាំ) ក្នុងប្រធាននៃសង្គ្រាម ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំរង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ដូចអ្នកធ្វើការឈ្នួលចាំនូវតែឈ្នួល ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី រង់ចាំតែបរិនិព្វានកាល ។ ព្រះសាស្តាខ្ញុំបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ

ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ កឹ មេ សទ្ធិវិហារិនាតិ[១] ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញោ ថេរោ ។

(៦៦៤) មនុស្សភូតំ សម្ពុទ្ធំ អត្តទន្តំ សមាហិតំ
ឥរិយមានំ ព្រហ្មបថេ ចិត្តស្សូបសមេ រតំ
យំ មនុស្សា នមស្សន្តិ សព្វធម្មាន បារគុំ
ទេវាបិ តំ នមស្សន្តិ ឥតិ មេ អរហតោ សុតំ
សព្វសំយោជនាតីតំ វនា និព្វនមាគតំ
កាមេហិ នេក្ខម្មរតំ មុត្តំ សេលាវ កញ្ចនំ
ស វេ អច្ចរុចិ[២] នាគោ ហិមវាញ្ញេ សិលុច្ចយេ
សព្វេសំ នាគនាមានំ សច្ចនាមោ អនុត្តរោ
នាគំ វោ កិត្តយិស្សាមិ ន ហិ អាគុំ ករោតិ សោ ។

១ ម. សទ្ធិវិហារិនា ។ ២ ម. អច្ចុរុចិ ។ ឱ. អច្ចុរុចិ ។

ភារៈដ៏ធ្ងន់ ខ្ញុំបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំផ្តាច់ចោលហើយ ។ កុលបុត្រអ្នកចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ខ្ញុំមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយសទ្ធិវិហារិក ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ។

(៦៦៤) មនុស្សទាំងឡាយ តែងនមស្ការ នូវព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់មានព្រះជាតិជាមនុស្ស ទ្រង់បានបង្ហឹកព្រះអង្គត្រឹមត្រូវផងមានខន្តី មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់ប្រព្រឹត្តក្នុងគន្លងដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ពេញព្រះទ័យចំពោះឈាន ជាគ្រឿងស្ងប់ចិត្ត ព្រះអង្គបានដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ឆ្លងនូវកិលេសនូវសំយោជនៈទាំងពួងហើយ ទ្រង់(ចេញផុត)ចាកព្រៃគឺកិលេស ស្តេចមកដល់ព្រះនិព្វានហើយ ទ្រង់ពេញព្រះទ័យក្នុងការចេញចាកកាមទាំងឡាយ ដូចមាសចេញផុតចាកថ្មហើយ ទោះបីពួកទេវតាក៏នមស្ការព្រះអង្គដែរ ពាក្យដូច្នេះនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ (ក្នុងសំណាក់) នៃព្រះអរហន្ត ឯព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមថា នាគនោះឯង ព្រះអង្គរុងរឿងលើសក្រៃពេក ដូចភ្នំហិមពាន្តដែលរុងរឿងកន្លងនូវពួកភ្នំឯទៀត ព្រះអង្គមានព្រះនាមពិតប្រាកដ ប្រសើរបំផុតជាងដំរីទាំងពួង ដែលមានឈ្មោះថានាគដែរ ខ្ញុំនឹងថ្លែងនូវគុណនាគដល់អ្នកទាំងឡាយ ព្រោះគុណនាគនោះ មិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ឡើយ ។

សោរច្ចំ អវិហឹសា ច   ញាណ ញាតស្ស តេ ឥតិ ។
សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច   ធរណា ញាតស្ស តេ ឥតិ ។
សទ្ធាហត្ថោ មហានាគោ   ឧបេក្ខា សេតទន្តវា ។
សតិ គីវា សិរោ បញ្ញា   វីមំសា ធម្មចិន្តនា
ធម្មកុច្ឆិ សមាវាសោ   វិវេកោ តស្ស វាលធិ ។
សោ ឈាយី អស្សាសរតោ   អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតោ
គច្ឆំ សមាហិតោ នាគោ   ឋិតោ នាគោ សមាហិតោ
សយំ សមាហិតោ នាគោ   និសិន្នោបិ សមាហិតោ
សព្វត្ថ សំវុតោ នាគោ   ឯសា នាគស្ស សម្បទា ។
ភុញ្ជតិ អនវជ្ជានិ   សាវជ្ជានិ ន ភុញ្ជតិ
ឃាសំ អច្ឆាទនំ លទ្ធា   សន្និធិ បរិវជ្ជយំ
សំយោជនំ អណុំ ថូលំ   សព្វំ ឆេត្វាន ពន្ធនំ
យេន យេនេវ គច្ឆតិ   អនបេក្ខោវ គច្ឆតិ ។
យថាបិ ឧទកេ ជាតំ   បុណ្ឌរីកំ បវឌ្ឍតិ
នោបលិម្បតិ តោយេន   សុចិគន្ធំ មនោរមំ

សោរច្ចៈ និងអវិហឹសា ទាំងពីរនោះ ជាបាត (ជើងមុខ) របស់ព្រះពុទ្ធ-នាគ ។ សតិ និងសម្បជញ្ញៈទាំងពីរនោះ ជាបាតទាំងក្រោយរបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធជាមហានាគ ទ្រង់មានសទ្ធាជាប្រមោយ មានឧបេក្ខាជាភ្លុកស ។ ព្រះពុទ្ធនាគនោះ មានសតិជាក បញ្ញាជាសិរប្រសេរ គឺគិតសម្រាប់គិតគូរធម៌ ជាចុងប្រមោយ ធម៌ជាផ្ទៃសម្រាប់ដាក់នូវគ្រឿងចំណែក វិវេកជាកន្ទុយ ។ ព្រះពុទ្ធនាគនោះ មានឈាន ទ្រង់ត្រេកអរចំពោះខ្យល់ដកដង្ហើម គឺព្រះនិព្វាន មានព្រះទ័យតាំងមាំក្នុងគុណ ព្រះពុទ្ធនាគ កាលបើទ្រង់ស្តេចយាត្រា ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់ឋិត ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់ផ្ទំ ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់គង់ ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់សង្រួមគ្រប់ទាំងអស់ នេះជាសម្បទារបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់សោយតែភោជនដែលឥតទោស មិនសោយនូវភោជន ដែលប្រកបដោយទោស (កាលបើ) ទ្រង់បាននូវចង្ហាន់ និងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ ទ្រង់វៀរនូវការសន្សំទុក ទ្រង់កាត់នូវសំយោជនៈ ដែលជាចំណងធំតូចទាំងអស់ ហើយទ្រង់យាងទៅណា ៗ ក៏ស្តេចទៅដោយឥតមានព្រះទ័យអាឡោះអាល័យ ។ ឈូកស ដុះចំរើនឡើងក្នុងទឹក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹក មានក្លិនក្រអូប ជាទីគាប់ចិត្ត យ៉ាងណាមិញ

តថេវ ច លោកេ ជាតោ ពុទ្ធោ លោកេ វិហរតិ
នោបលិប្បតិ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា ។
មហាគិនិ បជ្ជលិតោ អនាហារោបសម្មតិ
អង្គារេសុ ច សន្តេសុ និព្វុតោតិ បវុច្ចតិ ។
អត្ថស្សាយំ វិញ្ញាបនី ឧបមា វិញ្ញូហិ ទេសិតា
វិញ្ញិស្សន្តិ មហានាគា នាគំ នាគេន ទេសិតំ
វីតរាគោ វីតទោសោ វីតមោហោ អនាសវោ
សរីរំ វិជហំ នាគោ បរិនិព្វិស្សត្យនាសវោតិ ។

ឧទាយី ថេរោ ។

តស្សុទ្ទានំ ភាសិតំ

កោណ្ឌញ្ញោ ច ឧទាយី ច ថេរា ទ្វេ តេ មហិទ្ធិកា
សោឡសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ទ្វេ ច តឹស ចាតិ ។

សោឡសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់កើតក្នុងលោក គង់នៅក្នុងលោក មិនប្រឡាក់ដោយលោក ដូចជាឈូក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹកដូច្នោះឯង ។ ភ្លើងធំ ដែលឆេះសន្ធោ មិនមានចំណី រមែងរលត់ បើទុកជារងើកទាំងឡាយ មាននៅ គេក៏និយាយថា ភ្លើងរលត់ហើយ ។ ពាក្យឧបមានេះ ជាគ្រឿងបញ្ជាក់នូវសេចក្តី ដែលពួកវិញ្ញូជនបានសំដែងហើយ មហានាគ គឺព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ នឹងដឹងច្បាស់ នូវព្រះពុទ្ធនាគ ដែលខ្ញុំជានាគសំដែងរួចមកហើយនេះ ។ ជា ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់ប្រាសចាករាគៈ ទោសៈ មោហៈហើយ អស់អាសវៈហើយ លះបង់សរីរៈ មិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ឧទាយិត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន មាតិកាក្នុងសោឡសកនិបាតនោះ

ព្រះថេរៈពីរអង្គ អ្នកមានឫទ្ធិច្រើននោះ គឺ ព្រះកោណ្ឌញ្ញ ១ ព្រះឧទាយី ១ ពោលនូវគាថា ៣២ ក្នុងសោឡសកនិបាត ។

ចប់ សោឡសកនិបាត ។

[៦៤៨] យញ្ញត្ថំ វា ធនត្ថំ វា   យេ ហនាម មយំ បុរេ
អវសេសំ ភយំ ហោតិ   វេធន្តិ វិលបន្តិ ច ។
តស្ស តេ នត្ថិ ភីតត្តំ   ភិយ្យោ វណ្ណោ បសីទតិ
កស្មា ន បរិទេវេសិ   ឯវរូបេ មហព្ភយេ ។
នត្ថិ ចេតសិកំ ទុក្ខំ   អនបេក្ខស្ស គាមណិ
អតិក្កន្តា ភយា សព្វេ   ខីណសំយោជនស្ស វេ ។
ខីណាយ ភវនេត្តិយា   ទិដ្ឋេ ធម្មេ យថាតថា(១)
ន ភយំ មរណេ ហោតិ   ភារនិក្ខេបនេ យថា ។
សុចិណ្ណំ ព្រហ្មចរិយំ មេ   មគ្គោ ចាបិ សុភាវិតោ
មរណេ មេ ភយំ នត្ថិ   រោគានមិវ សង្ខយេ ។
សុចិណ្ណំ ព្រហ្មចរិយំ មេ   មគ្គោ ចាបិ សុភាវិតោ
និរស្សាទា ភវា ទិដ្ឋា   វិសំ បិត្វាវ ឆឌ្ឌិតំ ។

---

១ ម. ឆ. យថាតថេ ។

(៦៤៨) (ចោរពោលថា) ក្នុងកាលមុន យើងខ្ញុំទាំងឡាយ សម្លាប់សត្វពួកណា ដើម្បីយញ្ញ ឬដើម្បីទ្រព្យ ភ័យក៏កើតមាន (ដល់សត្វពួកនោះ) ឥតមានសេសសល់ សត្វទាំងនោះ រមែងញាប់ញ័រផង សោកសៅផង ។ សេចក្តីតក់ស្លុតនៃលោកមិនមាន ទាំងសម្បុរ (មុខលោក) ក៏ស្រស់បស់ក្រៃពេក ហេតុអ្វីក៏លោកមិនខ្សឹកខ្សួល ព្រោះភ័យធំ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។

(ព្រះអធិមុត្តត្ថេរពោលថា) ម្នាលចោរជាធំ សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ មិនមានទេ បុគ្គលអ្នកមានសំយោជនៈអស់ហើយ បានកន្លងផុតនូវភ័យទាំងពួងៗ កាលបើតណ្ហា ជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពក្នុងបុគ្គលនោះអស់ហើយ ដោយហេតុណាមួយ ភ័យចំពោះសេចក្តីស្លាប់ ក៏មិនមានឡើយ ដូចការមិនមានភ័យ ក្នុងកិរិយាដាក់ចុះនូវភារៈចេញ (អំពីក្បាល) ។ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាបានសន្សំល្អហើយ ទាំងមគ្គ អាត្មាក៏បានចំរើនល្អហើយ ភ័យចំពោះសេចក្តីស្លាប់ នៃអាត្មា មិនមានទេ ដូចការមិនមានភ័យ ក្នុងកិរិយាអស់ទៅនៃរោគទាំងឡាយ ។ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាបានសន្សំល្អហើយ ទាំងមគ្គ អាត្មាក៏បានចំរើនល្អហើយ ភពទាំងឡាយដែលមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ អាត្មាក៏បានឃើញហើយ ដូចបុគ្គលផឹកនូវថ្នាំពិស ហើយខ្ជាក់ចោលវិញ ។

បារគូ អនុបាទានោ   កតកិច្ចោ អនាសវោ
តុដ្ឋោ អាយុក្ខយា ហោតិ មុត្តោ អាឃាតនា យថា ។
ឧត្តមំ ធម្មតំ បត្តោ   សព្វលោកេ អនត្ថិកោ
អាទិត្តាវ ឃរា មុត្តោ   មរណស្មឹ ន សោចតិ ។
យទត្ថិ សង្គតំ កិញ្ចិ   ភវោ វា យត្ថ លព្ភតិ
សព្វំ អនិស្សរំ ឯតំ   ឥតិ វុត្តំ[១] មហេសិនា ។
យោ តំ តថា បជានាតិ   យថា ពុទ្ធេន ទេសិតំ
ន គណ្ហាតិ ភវំ កិញ្ចិ   សុតត្តំវ អយោគុឡំ ។
ន មេ ហោតិ អហោសិន្តិ   ភវិស្សន្តិ ន ហោតិ មេ
សង្ខារា វិគមិស្សន្តិ   តត្ថ កា បរិទេវនា ។
សុទ្ធំ ធម្មសមុប្បាទំ   សុទ្ធំ សង្ខារសន្តតឹ
បស្សន្តស្ស យថាភូតំ   ន ភយំ ហោតិ គាមណិ ។
តិណកដ្ឋសមំ លោកំ   យទា បញ្ញាយ បស្សតិ

---
១ ម. ម. ឥតិ វុត្តំ ។

បុគ្គលអ្នកដល់នូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មាន សោឡសកិច្ចធ្វើហើយ មិនមានអាសវៈ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងកិរិយាអស់ទៅនៃអាយុ ដូចបុគ្គលរួចហើយចាកការសម្លាប់ ។ បុគ្គលបានដល់នូវធម្មតាដ៏ឧត្តម ជាអ្នកមិនត្រេកអរ ក្នុងលោកទាំងអស់ រមែងមិនសោកសៅ ព្រោះសេចក្តីស្លាប់ ដូចបុគ្គលរួចផុតចាកផ្ទះដែលភ្លើងឆេះ ។ ការជួបជុំដោយសង្ខតនឹងសង្ខារឯណានីមួយក្តី ការកើតមានក្នុងភពឯណាក្តី ទាំងអស់នុ៎ះ មិនមែនជាធំឡើយ ពាក្យនេះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អ្នកស្វែងរកនូវគុណធំបានសំដែងហើយ ។ បុគ្គលណា បានដឹងច្បាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកាតាមដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះមិនប្រកាន់នូវភពនីមួយឡើយ ដូចបុរសមិនកាន់ដុំដែកដែលក្តៅសព្វ ។ អាត្មាមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះថា ខ្ញុំអញបានមានហើយទេ អាត្មាមិនមានគំនិតថា ខ្ញុំអញនឹងមានតទៅទេ (ព្រោះថា) សង្ខារទាំងឡាយ នឹងវិនាសទៅវិញ ហេតុនោះសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលក្នុងសង្ខារទាំងនោះដូចម្តេចកើត ។ ម្នាលចោរជាធំ បុគ្គលដែលឃើញច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវការប្រជុំកើតនៃធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ និងដំណនៃសង្ខារ ដ៏បរិសុទ្ធ ក៏ភ័យមិនមានឡើយ ។ បុគ្គលដែលឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញា នូវលោក ប្រាកដស្មើដោយស្មៅ និងកំណាត់ឈើ ក្នុងកាលណា

មមត្តំ សោ អសុណិត្វា ឆត្តំ មេតិ ច សោចតិ ។
ឧក្កណ្ឋាមិ សរីរេន ភវេនម្ហិ អនត្ថិកោ
សោយំ ភិជ្ជិស្សតិ កាយោ អញ្ញោ ចេ ន ភវិស្សតិ ។
យំ វោ កិច្ចំ សរីរេន តំ ករោថ យទិច្ឆថ
ន មេ តប្បច្ចយា តត្ថ ទោសោ បេមំ ច ហេហិតិ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា អព្ភុតំ លោមហំសនំ
សត្ថានិ និក្ខិបិត្វាន មាណវា ឯតទព្រវុំ
កឹ ភន្តេ ករិត្វាន កោ វា អាចរិយោ តវ
កស្ស សាសនមាគម្ម លព្ភតេ តំ អសោកតា ។
សព្វញ្ញូ សព្វទស្សាវី ជិនោ អាចរិយោ មម
មហាការុណិកោ សត្ថា សព្វលោកតិកិច្ឆកោ ។
តេនាយំ ទេសិតោ ធម្មោ ខយគាមី អនុត្តរោ
តស្ស សាសនមាគម្ម លព្ភតេ តំ អសោកតា ។

ក្នុងកាលនោះ ចុតូលនោះ ក៏មិនបាននូវសេចក្តីក្រោធ ជារបស់អញ្ញ រមែងមិនសោកសៅថា ក៏យើងមិនមានផលកាត្តាឡើយ ។ អាត្មាធុញទ្រាន់នឹងសរីរៈ ជាអ្នកមិនត្រូវការដោយភព ព្រោះថា កាយនេះនឹងបែកធ្លាយទៅ ចាំងកាយដទៃទៀត ក៏នឹងមិនមានដែរ ។ កិច្ចណាដោយសរីរៈមានដល់ពួកអ្នក ពួកអ្នកប្រាថ្នានូវកិច្ចណា ចូរធ្វើនូវកិច្ចនោះចុះ សេចក្តីតោមនស្សក្តី សេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី នៃអាត្មានឹងមិនមានក្នុងអំពើទាំងនោះ ព្រោះហេតុនៃកិច្ចនោះ ។

ពួកចោរ បានស្តាប់ពាក្យនៃព្រះមហាថេរនោះ ជាពាក្យចម្លែក អស្ចារ្យ ធ្វើឲ្យព្រឺរោម ហើយក៏ទម្លាក់ចោល នូវគ្រឿងសស្ត្រាវុធទាំងឡាយ បានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លោកបានធ្វើនូវកម្មដូចម្តេច ឬអ្នកណាជាអាចារ្យរបស់លោក សេចក្តីមិនសោកសៅ លោកបានព្រោះអាស្រ័យពាក្យប្រដៅ របស់អ្នកណា ។

ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ព្រះជិនស្រីព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ ទ្រង់ឃើញនូវធម៌ទាំងពួង ជាសាស្តាប្រកបដោយករុណាដ៏ធំ ទ្រង់រក្សានូវសត្វលោកទាំងអស់ ជាអាចារ្យរបស់អាត្មា ។ ព្រះធម៌នេះ ជាធម៌ដល់នូវក្ស័យអស់ទៅនៃកិលេស ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះជិនស្រីនោះបានសំដែងហើយ សេចក្តីមិនសោកសៅ ដែលអាត្មាបាន ព្រោះអាស្រ័យនូវធម៌ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះជិនស្រីនោះ ។

សុត្វាន ចោរា ឥសិនោ សុភាសិតំ
និក្ខិប្ប សត្ថានិ ច អាវុធានិ ច
តម្ហា ច កម្មា វិរមិំសុ ឯកេ
ឯកេ ច បព្ពជ្ជមរោចយិំសុ ។
តេ បព្ពជិត្វា សុគតស្ស សាសនេ
ភាវេត្វា ពោជ្ឈង្គពលានិ បណ្ឌិតា
ឧទគ្គចិត្តា សុមនា កតិន្ទ្រិយា
ផុសិំសុ និព្ពានបទំ អសង្ខតំ ។

អធិមុត្តោ ថេរោ ។

(៦៨០) សមណស្ស អហុ ចិន្តា ពារាសរិយស្ស[១] ភិក្ខុនោ
ឯកកស្ស និវិដ្ឋស្ស បវិវិត្តស្ស ឈាយិនោ
កិមានុបុព្វំ បុរិសោ កិំ វតំ កិំ សមាចារំ
អត្តនោ កិច្ចការីស្ស ន ច កិញ្ចិ វិហេឋយេ ។
ឥន្ទ្រិយានិ មនុស្សានំ ហិតាយ អហិតាយ ច
អរក្ខិតានិ អហិតាយ រក្ខិតានិ ហិតាយ ច ។
ឥន្ទ្រិយានេវ សារក្ខំ ឥន្ទ្រិយានិ ច គោបយំ
អត្តនោ កិច្ចការីស្ស ន ច កិញ្ចិ វិហេឋយេ ។

១ ឱ. ម. បារាសរិយស្ស ។

ចោរទាំងឡាយ បានស្តាប់នូវសុភាសិតនៃឥសី (អធិមុត្ត-ត្ថេរ)ក៏ទម្លាក់ចោល នូវគ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយផង នូវអាវុធទាំងឡាយផង ពួកខ្លះក៏វៀរចាកចោរកម្មនោះ ពួកខ្លះក៏ពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ។ ចោរទាំងនោះក៏បួសក្នុងសាសនា នៃព្រះសុគត ចំរើននូវពោជ្ឈង្គ នឹងពលៈទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិតមានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តល្អ មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ ក៏បានពាល់ត្រូវនូវនិព្វានបទ ជាអសង្ខតធម៌ ។

អធិមុត្តត្ថេរ ។

(៦៨០) ភិក្ខុឈ្មោះបារាសរិយៈ ជាសមណៈ អង្គុយតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ចំរើនឈាន បាននឹកគិតថា បុរសគប្បីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តវត្ត ដូចម្តេច នូវសមាចារៈដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ទាំងមិនបៀតបៀននូវអ្វីណាមួយ ។ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់ពួកមនុស្សមាន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ផង មិនជាប្រយោជន៍ផង ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដែលគេមិនរក្សា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដែលគេរក្សាហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលកាលរក្សានូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង គ្រប់គ្រងនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ទាំងមិនបៀតបៀន នូវអ្វីណាមួយ ។

ចក្ខុន្ទ្រិយញ្ច រូបេសុ គុត្តំ អសំវរំ
អនាទីនវទស្សាវី សោ ទុក្ខា ន ហិ មុច្ចតិ ។
សោតិន្ទ្រិយញ្ច សទ្ទេសុ គុត្តំ អសំវរំ
អនាទីនវទស្សាវី សោ ទុក្ខា ន ហិ មុច្ចតិ ។
អនិស្សរណទស្សាវី កាមេ ចេ បដិសេវតិ
ន សោ មុច្ចតិ ទុក្ខម្ហា កាមេសុ អធិមុច្ឆិតោ ។
អដ្ឋិលមនុក្កញ្ច តិត្តកាត្តមនុស្សំ
រសតណ្ហាយ គធិតោ ហានយំ នាវពុជ្ឈតិ ។
សុភាវយប្បដិកូលានំ(១) ជោដ្ឋញ្ញាធិ អនុស្សំ
រត្តា ភគាជិការណំ វិវិធំ វិន្ទតេ ទុក្ខំ ។
ឥមេហិ ធម្មេហិ យោ ន សព្ភាតិ វត្តិតុំ
គតោ ធំ ទុក្ខមេតិ សព្វសោតេហិ បញ្ចហិ ។
បុព្វលោហិតសម្បុណ្ណំ ពហុស្ស កុណបស្ស ច
នរវីរកតំ វគ្គុំ សមុគ្គមិវ ចិត្តិតំ ។

* សុភាវយប្បដិកូលានំ ឃុត្តយំ ។

បើបុគ្គលណា មិនរក្សានូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងរូបទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញនូវទោសទេ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា មិនរក្សានូវសោតិន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញនូវទោសទេ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ បើបុគ្គលណា មិនឃើញនូវការរលាស់ចេញ ជាអ្នកជ្រប់នៅក្នុងកិលេសកាមទាំងឡាយ ហើយសេពនូវកាមទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខទេ ។ បុគ្គលណា លើកឡើង ៗ នូវសង្ហារនឹងចំណែកនៃសរីរមនុស្ស នូវចំណែកនៃសញ្ញីផង ជាអ្នកជាប់នៅក្នុងរសតណ្ហា បុគ្គលនោះ រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវបរមត្ថនៃសាសនា ។ បុគ្គល កាលលើកឡើង ៗ នូវរាងផ្គុំទាំងឡាយ ដែលស្អាត មិនគួរខ្ពើម ជាអ្នកត្រេកអរ (ក្នុងវត្ថុនោះ) រមែងជួបនូវសេចក្ដីទុក្ខផ្សេង ៗ ដែលមានកាមៈជាហេតុ ។ បុគ្គលណា មិនតាំងនូវចិត្ត ដោយធម៌ទាំងឡាយនេះ ព្រោះហេតុតែមិនបាននូវធម៌នោះឯង ទុក្ខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះដោយហេតុទាំងពួង មានប្រមាណ ៥ ពីអារម្មណ៍ទាំង ៥ ។ សរីរៈនេះ ពេញដោយខ្ទុះនិងឈាមផង ពេញដោយសាកសព ដ៏ច្រើនផង ដូចស្បូវដែលបុគ្គលមានព្យាយាមគូរល្អហើយ វិចិត្រហើយ ។

កដុកំ មធុរស្សាទំ   បិយនិពន្ធំ ទុក្ខំ
ខុរំ មធុនាលិត្តំ   ឧល្លិត្តំ នាវពុជ្ឈតិ ។
ឥត្ថីរូបេ ឥត្ថីសរេ   ផោដ្ឋព្វេបិ ច ឥត្ថិយា
ឥត្ថីគន្ធេសុ សារត្តោ   វិវិធំ វិន្ទតេ ទុខំ ។
ឥត្ថីសោតានិ សព្វានិ   សន្ទន្តិ បញ្ច បញ្ចសុ
តេសមាវរណំ កាតុំ   យោ សក្កោតិ វីរិយវា
សោ អត្ថវា សោ ធម្មដ្ឋោ   សោ ទក្ខោ សោ វិចក្ខណោ
ករេយ្យ រមមានោបិ   កិច្ចំ ធម្មត្ថសំហិតំ ។
អថោ សីទតិ សញ្ញុត្តំ[១]   វជ្ជេ កិច្ចំ និរត្ថកំ
ន តំ កិច្ចន្តិ មញ្ញិត្វា   អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ ។
យញ្ច អត្ថេន សញ្ញុត្តំ   យា ច ធម្មគតា រតិ
តំ សមាទាយ វត្តេថ   សា ហិ វេ ឧត្តមា រតិ ។
ឧច្ចាវចេហុបាយេហិ   បរេសមភិជិគីសតិ
ហន្ត្វា វធិត្វា អថ សោចយិត្វា
អាលោបតិ សាហសា យោ បរេសំ ។

---

១ អថោមិ រតិសំយុត្តន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

បុគ្គលរមែងមិនដឹងនូវសេចក្តីទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ តែមានរសផ្អែមឆ្ងាញ់ពី-សា ដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាចំណង ដូចកាំបិតកោរដែលគេលាបប្រលាក់ដោយទឹកឃ្មុំ ។ បុគ្គលអ្នកត្រេកអរក្រៃពេក ក្នុងរូបស្ត្រីផង ក្នុងសំលេងនៃស្ត្រីផង ក្នុងការប៉ះពាល់នូវកាយនៃស្ត្រីផង ក្នុងក្លិននៃស្ត្រីផង រមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខផ្សេងៗ ។ ខ្សែនៃតណ្ហាទាំង៥ របស់ស្ត្រីទាំងអស់រមែងហូរទៅក្នុងទ្វារនៃបុរសទាំង៥ដែរ បុគ្គលណាមានការព្យាយាមអាចធ្វើនូវការបិទបាំងនូវខ្សែតណ្ហាទាំងនោះ (មិនឲ្យកើតឡើងបាន) បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រយោជន៍ជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានបញ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា បុគ្គលនោះគប្បីត្រេកអរធ្វើនូវកិច្ចប្រកបដោយធម៌និងអត្ថ ។ មួយវិញទៀត កិច្ចដែលប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរ រមែងលិចចុះ បុគ្គលគប្បីវៀរនូវកិច្ចដែលមិនមានប្រយោជន៍ អ្នកប្រាជ្ញ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ តែងសំគាល់នូវកិច្ចនោះថាជាអំពើមិនគួរធ្វើ ។ មួយទៀត កិច្ចណាប្រកបដោយប្រយោជន៍ក្តី សេចក្តីត្រេកអរណាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ក្តី បុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តកាន់យកនូវប្រយោជន៍និងសេចក្តីត្រេកអរនោះ ព្រោះថា សេចក្តីត្រេកអរនោះជាគុណជាតិដ៏ឧត្តម ។

បុគ្គលណាសម្លាប់ក៏ដោយ ធ្វើឲ្យអ្នកដទៃសោកសៅ ហើយប្លន់ដណ្តើម (យកទ្រព្យ)នៃពួកជនដទៃដោយការកំហែង បុគ្គលនោះរមែងនាំទៅនូវទ្រព្យជារបស់ពួកជនដទៃ ដោយឧបាយទាំងតូចទាំងធំបាន ។

តច្ឆន្តោ អាណិយា អាណិំ និហន្តិ ពលវា យថា
ឥន្ទ្រិយានិន្ទ្រិយេហេវ និហន្តិ កុសលា តថា ។
សទ្ធំ វិរិយំ សមាធិញ្ច សតិបញ្ញញ្ច ភាវយំ
បញ្ច បញ្ចហិ ហន្ត្វាន អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។
សោ អត្ថវា សោ ធម្មដ្ឋោ កត្វា វាក្យានុសាសនី
សព្វេន សព្វំ ពុទ្ធស្ស សោ នរោ សុខមេធតីតិ ។

បារាបរិយោ ថេរោ ។

(៧៤៧) ចិររត្តំ វតាតាបី ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ
សមំ ចិត្តស្ស នាលត្ថំ បុច្ឆំ សមណព្រាហ្មណេ
កោ សោ បារង្គតោ លោកេ កោ បត្តោ អមតោគធំ
កស្ស ធម្មំ បដិច្ឆាមិ បរមត្ថវិជាននំ ។
អន្តោវង្កគតោ អាសិ មច្ឆោវ ឃសមាមិសំ
ពទ្ធោ មហិន្ទបាសេន វេបចិត្យាសុរោ យថា ។

ជនអ្នកមានកំឡាំង កាលចាំងឈើ រមែងដាំចេញនូវដែកគោល ដោយដែកគោល យ៉ាងណាមិញ ពួកជនអ្នកឈ្លាស រមែងរម្ងាប់នូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលណាចំរើននូវសទ្ធា វីរិយៈ សមាធិ សតិ និងបញ្ញា សម្លាប់នូវឥន្ទ្រិយ ៥ (មានចក្ខុន្ទ្រិយជាដើម) ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បុគ្គលណាធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ដោយសព្វគ្រប់ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រយោជន៍ ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ នរជននោះ តែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ។

បារាបរិយត្ថេរ ។

(៧៤៧) ខ្ញុំមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស កាលគិតរកនូវធម៌អស់កាលអង្វែងយូរណាស់ តែមិនបាននូវការស្ងប់រម្ងាប់នៃចិត្ត ទើបសួរនូវសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយថា បុគ្គលណាហ្ន៎ដែលឆ្លងដល់នូវត្រើយក្នុងលោក អ្នកណាដែលបានដល់នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ខ្ញុំនឹងប្រតិបត្តិនូវធម៌ ជាគ្រឿងដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម របស់សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ ខ្ញុំលុះក្នុងកិលេសជាគ្រឿងវៀចវេរ គឺដូចត្រីស៊ីនុយ ឬដូចអសុរឈ្មោះវេបចិត្តិ ជាប់ចំណងព្រះឥន្ទ្រ ។

អក្ខាមំ ធិន អក្ខាមិ   អស្មា លោកា បរិក្ខា
កោ មេ ពន្ធំ មុញ្ចំ លោកេ   សទ្ធាចិ វេទយិស្សតិ ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វា តំ   អាចិសន្តិ បកន្តុណំ
កស្ស ធម្មំ បដិច្ចាមិ   ជនមជ្ឈបភាសតិ ។
វិចិកិច្ឆាកង្ខាគធិតំ   សារម្ភពលសញ្ញិតំ
កោធប្បត្តមនត្ថទ្ធំ   អភិជប្បបទារណំ
តណ្ហាធនុសមុដ្ឋានំ   ទ្វេ ច បន្នរសាយុតំ
បស្ស ឱរសិកំ សល្លំ   ភេត្វាន យទិ(១)តិដ្ឋតិ ។
អនុធិដ្ឋិនំ អបរាជំ   សង្កប្បសរតេជិតំ
តេន វិទ្ធោ បវេធាមិ   បត្តំ មាលុតេរិតំ ។
អជ្ឈត្តំ មេ សមុដ្ឋាយ   ខិប្បំ បច្ចតិ មាមកំ(២)
ឆផស្សាយតនី កាយោ   យត្ថ សរតិ សព្វទា ។

---

១ ម. យទិដ្ឋតិ ។ ២ ម. ឧ. បច្ចតិ មាមកំ ។

ខ្ញុំជាប់អន្ទាក់គឺកិលេសនោះ ក៏មិនរួចចាកសេចក្ដីសោកនឹងការខ្សឹកខ្សួលនេះទេ អ្នកណាគាប់ស្រាយនូវចំណងនៃខ្ញុំក្នុងលោក ឬប្រាប់នូវធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងដល់ខ្ញុំបាន ។ ខ្ញុំ(គប្បីបាន)នូវសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលគាប់ប្រាប់ធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេសបាន ខ្ញុំនឹងទទួលនូវធម៌ជាគ្រឿងបន្សាត់បង់នូវជរានឹងមច្ចុ អំពីសំណាក់នៃបុគ្គលណា ។ (សេចក្ដីវិចិកិច្ឆាណា) ដែលមានចិត្តសង្ស័យជាប់ក្នុងទ្រូង ដូចចំលាយយ៉ាងខ្លាំង ហើយបិតនៅក្នុងហឫទ័យ អ្នកចូរមើលនូវសេចក្ដីវិចិកិច្ឆានោះ ដែលធ្លាក់ចុះក្នុងសេចក្ដីសង្ស័យនឹងសេចក្ដីងឿងឆ្ងល់ ប្រកបដោយកម្លាំងនៃសេចក្ដីប្រណាំងប្រជែង មានសេចក្ដីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ដែលផ្សំដោយសេចក្ដីក្រោធ មានតណ្ហាជាគ្រឿងចំលាយ កើតព្រមដោយទិដ្ឋិតណ្ហា មានប្រភេទ១៨ គឺផង(១) ។ ការដែលមិនបានលះបង់នូវទិដ្ឋិបានបង់ហើយទៀតឡើយ ត្រូវសរសើរសេចក្ដីត្រិះរិះខុសឡើងបានហើយ កាលអាត្មាអញ ឈ្មោះថាត្រូវសរតីទិដ្ឋិនោះចុះហើយ រមែងញាប់ញ័រដូចស្លឹកឈើ ដែលត្រូវខ្យល់បក់ដូច្នោះ ។ កាយប្រកបដោយផស្សាយតនៈ៦ តាំងឡើងក្នុងសន្ដាន របស់អាត្មាអញ ហើយក៏ដុតយ៉ាងខ្លាំង នូវអត្តភាព ដែលគេបង់ជាអាហារនៃខ្លួន (កាយនោះ) កើតឡើងក្នុងកាលណា ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាលនោះ សព្វកាល ។

---

១ ប្រភេទ ១៨ គឺផង សក្កាយទិដ្ឋិ ២០ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១០ (អដ្ឋកថា) ។

តំ ន បស្សាមិ តេកិច្ឆំ   យោ មេ តំ សល្លមុទ្ធរេ

នានាភេជ្ជេន សត្ថេន   នាលេខេន វិចិកិច្ឆិតំ ។

កោ មេ អសត្ថោ អវណោ   សល្លមព្ភន្តរបស្សយំ

អហឹសំ សព្វគត្តានិ   សល្លំ មេ ឧទ្ធរិស្សតិ ។

ធម្មប្បតិ ហិ សោ សេដ្ឋោ   វិសទោសបវាហកោ

គម្ភីរេ បតិតស្ស មេ   ថលំ បាណឹវ ទស្សយេ ។

រហទេហមស្មិ ឱគាឡ្ហោ   អហារិយរជមត្តិកេ

មាយាឧសុយ្យសារម្ភ-   ថីនមិទ្ធមបត្ថរេ ។

ឧទ្ធច្ចមេឃថនិតំ   សំយោជនវលាហកំ

វាហា វហន្តិ កុទ្ទិដ្ឋី   សង្កប្បា រាគនិស្សិតា ។

សវន្តិ សព្វធិ សោតា   លតា ឧព្ភិជ្ជ តិដ្ឋតិ

តេ សោតេ កោ និវារេយ្យ   តំ លតំ កោ ហិ ឆេច្ឆតិ ។

អាត្មាអញ រកមិនឃើញនូវពេទ្យ ដែលអាចដកឡើងនូវសរ គឺសេចក្តីសង្ស័យនោះ របស់អាត្មាអញដោយវត្ថុសម្រាប់ដកផ្សេងៗ ឬដោយកាំបិត មិនមែនដោយមន្តដទៃឡើយ ។ បុគ្គលណាមួយមិនមានកាំបិត (កាត់) នូវសរ មិនឲ្យមានដំបៅដល់អាត្មាអញ មិនបានបៀតបៀននូវខ្លួនតាំងមូល ហើយដកនូវសរគឺកិលេស ដែលអាស្រ័យនូវហឫទ័យរបស់អាត្មាអញបាន ។ ព្រោះថា កាលបើអាត្មាអញធ្លាក់ចុះក្នុងសមុទ្រដ៏ជ្រៅហើយ (បុគ្គលណា) គប្បីបង្ហាញនូវដៃដែលញុំាងអាត្មាអញឲ្យដល់ទីគោក គឺព្រះនិព្វានបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាធំដោយធម៌ ជាអ្នកប្រសើរ ជាអ្នកបន្សាត់បង់នូវពិសគឺទោសៈ ។ អាត្មាអញជាអ្នកលិចចុះក្នុងអន្លង់គឺសង្សារវដ្ត មានធូលី គឺកិលេសនៅកណ្តាល ដែលគេមិនអាចនឹងនាំចេញបាន ជាទីផ្សាយទៅដោយមាយា ដោយសេចក្តីច្រណែន ដោយការប្រណាំងប្រជែងនឹងថីនមិទ្ធៈ ។ សេចក្តីត្រិះរិះទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ ប្រាកដស្មើដោយទឹកដែលហូរទៅ តែងបន្សាត់ទៅនូវបុគ្គលអ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់ ដែលមានឧទ្ធច្ចៈជាមេឃគ្រហឹម មានសំយោជនៈជាភ្លៀង ។ ខ្សែតណ្ហា រមែងហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង តណ្ហាដូចជាវល្លិ៍ រមែងដុះឡើងតាំងនៅ តើបុគ្គលណា ឃាត់នូវខ្សែតណ្ហានោះបាន ចុះបុគ្គលណាកាត់ផ្តាច់ នូវតណ្ហា ដូចជាវល្លិ៍នោះបាន ។

វេលំ ការេន កន្ទន្តេ សោតានិ សទ្ធិការណា

មាហេ មនោមយោ សោតោ ក្លិន្នំ សមាសា លុនេ។

យំ មេ ភយជាតស្ស អបារា បារមេសតោ

តាណោ បញ្ញាវុធោ សត្ថា ឥសិសង្ឃនិសេវិតោ

សោបាណំ សុគតំ សុទ្ធំ ធម្មសារមយំ ទឡ្ហំ

អទាសិ វុយ្ហមានស្ស មា ភាយីតិ ច មព្រវិ។

សតិបដ្ឋានបាសាទំ អារុយ្ហ បច្ចវេក្ខិសំ

យន្តំ បុព្វេ អមញ្ញិស្សំ សក្កាយាភិរតំ បជំ។

យទា ច មគ្គមទ្ទក្ខឹ នាវាយ អភិរូហនំ

អនធិដ្ឋាយ អត្តានំ តិត្ថមទ្ទក្ខិមុត្តមំ។

សល្លំ អត្តសមុដ្ឋានំ ភវនេត្តិបភាវិតំ

ឯតេសំ អប្បវត្តាយ ទេសេសិ មគ្គមុត្តមំ។

បពិត្រអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើនូវទំនប់ជាគ្រឿងទប់នូវខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ ខ្សែតណ្ហាដែលសម្រេចអំពីចិត្ត កុំឲ្យញាំងអ្នកឲ្យវិនាសដោយរហ័ស ដូចជាខ្សែទឹក (ច្រស់) នូវដើមឈើ (ឡាស់) ជុះច្រាំងឡើយ ។ កាលអាត្មាអញមានភ័យកើតហើយ កំពុងស្វែងរកត្រើយខាងនាយគឺព្រះនិព្វានអំពីត្រើយខាងអាយគឺសក្កាយ-ទិដ្ឋិនេះ ព្រះសាស្តាមានបញ្ញាជាអាវុធ ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ព្រះអង្គត្រូវពួកនៃបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណ សេពគប់ហើយ ទ្រង់ប្រទាន (ដល់ខ្ញុំ) នូវជណ្តើរវិបស្សនា ដែលទេសនាញាណធ្វើល្អហើយ ជាជណ្តើរដ៏ស្អាត សម្រេចអំពីធម៌មានខ្លឹមដ៏មាំ កាលខ្ញុំកំពុងត្រូវជំនន់ពន្លិចទៅ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកកុំភ័យឡើយ ។ ខ្ញុំបានឡើងកាន់ប្រាសាទ គឺសតិប្បដ្ឋាន ហើយក្រឡេកមើល ក៏ស្គាល់នូវសត្វ ដែលត្រេកអរក្នុងសក្កាយក្នុងកាលមុន ។ កាលអាត្មាអញបានឃើញនូវផ្លូវវិបស្សនា ជាទីឡើងកាន់ទូក គឺអរិយមគ្គ ក្នុងកាលណា កាលនោះអាត្មាអញមិនបានតាំងចិត្ត ក៏បានឃើញនូវអរិយមគ្គដ៏ឧត្តម ជាកំពង់(នៃនិព្វាន)។ សរ គឺទិដ្ឋិមានះជាដើម ដែលមានខ្លួនជាសមុដ្ឋាន មានតណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពជាដែនកើត ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងមគ្គដ៏ឧត្តម ដើម្បីមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ។

ទីឃរត្តានុសយិតំ ចិររត្តបតិដ្ឋិតំ
ពុទ្ធោ មេ បានុទី គណ្ឋិំ វិសទោសប្បវាហនោតិ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរោ[១] ។

(២៨២) បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។
បស្ស ចិត្តកតំ រូបំ មណិនា កុណ្ឌលេន ច
អដ្ឋិំ តចេន ឱនទ្ធំ សហ វត្ថេហិ សោភតិ ។
អលត្តកកតា បាទា មុខំ ចុណ្ណកមក្ខិតំ
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។
អដ្ឋាបទកតា កេសា នេត្តា អញ្ជនមក្ខិតា
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។

១ ឱ. ម. រដ្ឋបាល ។

ព្រះពុទ្ធបន្សាត់បង់នូវទោសៈជាពិស ព្រមទាំងគ្រាប់នូវកិលេស ជាគ្រឿងចាក់ស្រេះ របស់ខ្ញុំ ដែលដេកនៅក្នុងចិត្ត អស់កាលដ៏វែង ដែលតាំងស៊ប់ហើយក្នុងសន្តាន អស់កាលដ៏យូរ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរ ។

(៦៨៦) អ្នកចូរមើលនូវអត្តភាព ដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅដែលតាំងឡើងព្រមហើយ (ដោយឆ្អឹង ៣០០កំណាត់) ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយ ដែលជនពាលត្រិះរិះដោយច្រើន ជាអត្តភាពមិនទៀងទាត់ឋិតថេរ ។ អ្នកចូរមើលនូវរូប ដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រដោយកែវមណី និងកុណ្ឌល ដែលឆ្អឹងនិងស្បែករុំហើយ (រូបនោះ) រមែងល្អដោយសំពត់ទាំងឡាយ ។ ជើងទាំងឡាយលាបដោយល័ខស្រស់ មុខលាបដោយគ្រឿងលំអិត អាចញ៉ាំងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានទេ ។ សក់ទាំងឡាយដែលគេបោតដូចជាក្រឡាបទុរង្គ ភ្នែកទាំងឡាយលាបដោយថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ភ្នែក អាចញ៉ាំងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានឡើយ ។ កាយស្អុយដែលគេតាក់តែងហើយ ដូចជាទន្សាយសម្រាប់ដាក់ថ្នាំបន្តក់ ដែលគេវិចិត្រហើយថ្មីៗ អាចញ៉ាំងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានឡើយ ។

អញ្ជនីវ នវា ចិត្តា   បូតិកាយោ អលង្កតោ
អលំ ពាលស្ស មោហាយ   នោ ច បារគវេសិនោ ។
ឱទហិ មិគវោ បាសំ   នាសាទា វាគុរំ មិគោ
ភុត្វា និវាបំ គច្ឆាម   កន្ទន្តេ មិគពន្ធកេ ។
ឆិន្នោ បាសោ មិគវស្ស   នាសាទា វាគុរំ មិគោ
ភុត្វា និវាបំ គច្ឆាម   សោចន្តេ មិគលុទ្ទកេ ។

បស្សាមិ លោកេ សធនេ មនុស្សេ
លទ្ធាន វិត្តំ ន ទទន្តិ មោហា ។
លុទ្ធា ធនំ សន្និចយំ ករោន្តិ
ភិយ្យោ ច កាមេ អភិបត្ថយន្តិ ។
រាជា បសយ្ហប្បថវឹ វិជេត្វា
សសាគរន្តំ មហិមាវសន្តោ
ឱរំ សមុទ្ទស្ស អតិត្តរូបោ
បារំ សមុទ្ទស្សបិ បត្ថយេថ ។
រាជា ច អញ្ញេ ច ពហូ មនុស្សា
អវីតតណ្ហា មរណំ ឧបេន្តិ
ឩនាវ ហុត្វាន ជហន្តិ ទេហំ
កាមេហិ លោកម្ហិ ន ហត្ថិ តិត្តិ ។

ព្រានម្រឹគដាក់នូវអន្ទាក់ ម្រឹគក៏មិនបានប៉ះពាល់នូវអន្ទាក់ ហើយស៊ីនូវចំណី កាលដែលព្រានម្រឹគកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ (ក៏បោលចេញទៅ តាមទីណាមិញ) ពួកយើងក៏ដើរចេញទៅ (តាមទីនោះដែរ) ។ អន្ទាក់របស់ព្រានម្រឹគដាច់ហើយ ម្រឹគក៏មិនប៉ះពាល់នូវអន្ទាក់ ហើយស៊ីនូវចំណី កាលព្រានម្រឹគកំពុងសោកស្តាយ (ក៏បោលចេញទៅ តាមទីណាមិញ) ពួកយើងក៏ដើរចេញទៅ (តាមទីនោះដែរ) ។

អាត្មា បានឃើញនូវមនុស្សមានទ្រព្យ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងលោក (ពួកមនុស្សមានទ្រព្យនោះ) លុះបានទ្រព្យតាមចិត្តហើយ មិនឲ្យ (ដល់បុគ្គលណាមួយឡើយ) ព្រោះតែសេចក្តីវង្វេង ។ ពួកមនុស្សបានទ្រព្យហើយ ក៏ធ្វើនូវការសន្សំទុក តែងប្រាថ្នានូវកាមដ៏លើសលុប ។ ព្រះរាជាឈ្នះនូវផែនដី ដែលព្រះអង្គរឹបជាន់បានហើយ នៅគ្រប់គ្រងផែនដី មានសាគរជាទីបំផុត មានសភាពមិនឆ្អែតនឹងត្រើយសមុទ្រខាងនាយ ក៏ប្រាថ្នានូវត្រើយសមុទ្រខាងនាយ ។ ព្រះរាជាក្តី ពួកមនុស្សដទៃច្រើននាក់ក្តី មិនទាន់ប្រាសចាកតណ្ហា រមែងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ទាំងជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វះខាត លះបង់នូវរាងកាយ ព្រោះថាសេចក្តីឆ្អែតដោយកាមទាំងឡាយក្នុងលោកមិនមានទ

កន្ទន្តិ នំ ញាតិ បកិរិយ កេសេ
អហោ វតា នោ អមរាតិ ចាហុ
វត្ថេន នំ បារុតំ នីហរិត្វា
ចិតំ សមោធាយ តតោ ឌហន្តិ ៗ
សោ ឌយ្ហតិ សូលេហិ តុជ្ជមានោ
ឯកេន វត្ថេន[1] បហាយ ភោគេ
ន មិយ្យមានស្ស ភវន្តិ តាណា
ញាតី ច មិត្តា អថ វា សហាយា ៗ
ទាយាទកា តស្ស ធនំ ហរន្តិ
សត្តោ បន គច្ឆតិ យេន កម្មំ
ន មិយ្យមានំ ធនមន្វេតិ កិញ្ចិ
បុត្តា ច ទារា ច ធនញ្ច រដ្ឋំ ៗ
ន ទីឃមាយុំ លភតេ ធនេន
ន ចាបិ វិត្តេន ជរំ វិហន្តិ
អប្បញ្ហិ នំ ជីវិតមាហុ ធីរា
អសស្សតំ វិបរិណាមធម្មំ ៗ
អឌ្ឍា ទលិទ្ទា ច ផុសន្តិ ផស្សំ

---

១ ម. ឯកេន វត្ថេន ។

ពួកញាតិ រំសាយសក់កន្ទក់កន្ទេញ ចំពោះបុគ្គលដែលស្លាប់ហើយនោះ ពាំនឹងបាននិយាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ញាតិរបស់យើងទាំងឡាយ កុំស្លាប់វិញ ក៏នាំខ្មោចនោះដែលរុំដោយសំពត់ទៅកាន់ជើងថ្ករ ប្រជុំគ្នាដុតក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គលដែលស្លាប់នោះ ត្រូវពួកអ្នកដុតចាក់ដោយឈើស្រួចផង បុគ្គលនោះលះបង់នូវភោគៈទាំងឡាយ នាំតែសំពត់មួយស្លាប់ទៅ ញាតិទាំងឡាយក្តី មិត្រទាំងឡាយក្តី ពួកសំឡាញ់ទាំងឡាយក្តី ជាទីពឹងមិនបានទេ ។ ពួកទាយាទ (អ្នកគ្រងមរតក) រមែងនាំទៅនូវទ្រព្យរបស់សត្វដែលស្លាប់នោះ ចំណែកសត្វដែលស្លាប់នោះ ក៏ទៅតាមយថាកម្ម ទ្រព្យតិចតួច កូនប្រពន្ធ មាសប្រាក់ និងដែន ក៏មិនដែលជាប់តាមសត្វដែលស្លាប់នោះទេ ។ បុគ្គលមិនមែនបាននូវអាយុវែង ដោយសារទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនកំចាត់បង់នូវជរាដោយសារទ្រព្យបានទេ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបានពោលនូវជីវិតនោះថា តិច មិនទៀង មានការប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ជនទាំងឡាយ អ្នកស្តុកស្តម្ភ និងអ្នកកំសត់ក្រ រមែងប៉ះពាល់នូវផស្សៈ(មិនជាទីប្រាថ្នា)

ពាលោ ច ធីរោ ច តថេវ ផុដ្ឋោ
ពាលោ ហិ ពាល្យា វធិតោវ សេតិ
ធីរោ ច ន វេធតិ ផស្សផុដ្ឋោ ។
តស្មា ហិ បញ្ញាវ ធនេន សេយ្យោ
យាយ វោសានមិធាធិគច្ឆតិ
អព្យោសិតត្តា ហិ ភវាភវេសុ
បាបានិ កម្មានិ ករោន្តិ មោហា ។
ឧបេតិ គព្ភញ្ច បរញ្ច លោកំ
សំសារមាបជ្ជ បរម្បរាយ
តស្សប្បបញ្ញោ អភិសទ្ទហន្តោ
ឧបេតិ គព្ភញ្ច បរញ្ច លោកំ ។
ចោរោ យថា សន្ធិមុខេ គហីតោ
សកម្មុនា ហញ្ញតិ បាបធម្មោ
ឯវំ បជា បេច្ច បរម្ហិ លោកេ
សកម្មុនា ហញ្ញតិ បាបធម្មោ ។
កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
វិរូបរូបេន មថេន្តិ ចិត្តំ

បុគ្គលពាលនឹងអ្នកប្រាជ្ញ រមែងប៉ះពាល់ដូចគ្នា ប៉ុន្តែបុគ្គលពាល បើមានសេចក្ដីទុក្ខបៀតបៀនហើយ រមែងដេក (សោកស្ដាយ) ព្រោះភាពនៃខ្លួនពាល ឯអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជាប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ក៏មិនបានញាប់ញ័រ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃភព ក្នុងលោកនេះ ដោយបញ្ញាណា បញ្ញានោះ ជាធម្មជាតប្រសើរជាងទ្រព្យ ព្រោះបុគ្គលទាំងឡាយមិនទាន់បាន សម្រេចប្រយោជន៍ រមែងធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយ ក្នុងភពតូច និងភពធំ ព្រោះតែមោហៈ ។ បុគ្គលណា (បានធ្វើបាបកម្ម) ក៏ដល់នូវការអន្ទោលទៅមក រមែងចូលទៅកាន់គភ៌និងបរលោក បុគ្គលអ្នកតិចប្រាជ្ញា (ដទៃទៀត) កាលបើជឿបុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្ម នោះ ក៏ទៅកាន់គភ៌និងបរលោក ។ ចោរអ្នកមានធម៌លាមក ដែលគេចាប់បានត្រង់មុខដំណ[១] (ផ្ទះ) រមែងក្ដៅក្រហាយ ដោយកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ សត្វអ្នកមានធម៌លាមក លុះស្លាប់ទៅ រមែងក្ដៅក្រហាយ ក្នុងលោកខាងមុខ ដោយកម្ម របស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរស ឆ្ងាញ់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត តែងញាំញីចិត្តដោយសភាពផ្សេងៗ ។

---

១ សំដៅយកត្រង់កន្លែងជញ្ជាំងដែលខ្លួនចោះធ្លុះនោះ ។

អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
តស្មា អហំ បព្វជិតោម្ហិ រាជ ។
ទុមប្ផលានីវ បតន្តិ មាណវា
ទហរា ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា
ឯតម្បិ ទិស្វា បព្វជិតោម្ហិ រាជ
អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ ។

សទ្ធាយាហំ បព្វជិតោ ឧបេតោ ជិនសាសនេ
អវជ្ឈា មយ្ហំ បព្វជ្ជា អនណោ ភុញ្ជាមិ ភោជនំ ។
កាមេ អាទិត្តតោ ទិស្វា ជាតរូបានិ សត្ថតោ
គព្ភវោក្កន្តិតោ ទុក្ខំ និរយេសុ មហព្ភយំ ។
ឯតមាទីនវំ ញត្វា សំវេគំ អលភឹ តទា
សោហំ វិទ្ធោ តទា សន្តោ សម្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

បពិត្រមហារាជ ហេតុនោះ អាត្មាភាពឃើញទោសក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ទើបចេញទៅបួស ។ សត្វទាំងឡាយ ក្មេងក្តី ចាស់ក្តី តែងតែបែកធ្លាយនូវសរីរៈ ដូចជាផ្លែឈើជ្រុះ (ចាកដើម) បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពបានឃើញនូវរបស់មិនទៀងនេះឯង បានជាចេញបួស ភាពជាសមណៈ មិនសូន្យសោះ ជារបស់ប្រសើរលើសលុប ។

អាត្មាភាពបួសដោយសទ្ធា បានប្រកបដោយព្រឹត្តប្រតិបត្តិ ក្នុងសាសនានៃព្រះជិនស្រី បព្វជ្ជា របស់អាត្មាភាព មិនមានទោស អាត្មាភាពបរិភោគភោជន មិនមានបំណុលទេ ។ អាត្មាភាពឃើញនូវកាមទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាភ្លើងឆេះសព្វហើយ ឃើញនូវជាតរូប ហាក់ដូចជាគ្រឿងសស្ត្រាវុធ ឃើញទុក្ខនាំមកនូវទុក្ខ តាំងតែពីការចុះកាន់បដិសន្ធិក្នុងគភ៌ ឃើញនូវភ័យធំ ក្នុងនរកទាំងឡាយ ។ អាត្មាភាពឃើញនូវទោសនេះឯង ក៏បាននូវសេចក្តីសំវេគ ក្នុងកាលនោះ អាត្មាភាពនោះឯង ជាអ្នកត្រូវសរមុតហើយ ក្នុងកាលនោះ (ស្ងប់រំងាប់)បានដល់ហើយនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ព្រះសាស្តា អាត្មាភាពបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អាត្មាភាពក៏បានធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ អាត្មាភាពបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភព អាត្មាភាព បានដកចោលហើយ ។

យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ

សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោតិ ។

រដ្ឋបាលោ ថេរោ ។

(២៨៣) រូបំ ទិស្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ

សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា រូបសម្ភវា

អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ

ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

សទ្ទំ សុត្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ

សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា សទ្ទសម្ភវា

អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ

ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

កុលបុត្របានចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ គឺការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង អាត្មាអញ បានដល់ហើយ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរ ។

(៦៩៣) បុគ្គលកាលឃើញរូបហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះរមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានរូបជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនដល់ ព្រោះអភិជ្ឈា (ការសំឡឹងរំពៃ)ផង ព្រោះវិហេសា (ការបៀតបៀន)ផង កាលបុគ្គល សន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលឮសំឡេងហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយ ជាច្រើន មានសំឡេងជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនដល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។

គន្ធំ ឃត្វា សតិ មុដ្ឋា   បិយនិមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា គន្ធសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
រសំ ភោត្វា សតិ មុដ្ឋា   បិយនិមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា រសសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
ផស្សំ ផុស្ស សតិ មុដ្ឋា   បិយនិមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា ផស្សសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

បុគ្គលកាលធុំក្លិនហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានក្លិនជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនផង ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ នូវទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលបរិភោគរសហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក និងលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានរសជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនផង ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ នូវទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលពាល់នូវផស្សៈហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានផស្សៈជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនផង ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង

ធម្មំ ញត្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា ធម្មសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ រូបេសុ រូបំ ទិស្វា បដិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស[១] តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស បស្សតោ រូបំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ សទ្ទេសុ សទ្ទំ សុត្វា បដិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

---

១ ម. ឆ. នជ្ឈោស ។

បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលដឹងនូវធម្មារម្មណ៍[១] ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរទទួលយក សេពយកអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានធម្មារម្មណ៍ជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនខ្លួន ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះឃើញរូបហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងរូបទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹងតែមិនសេពយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះកាលឃើញរូប ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើងដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ ឮសំឡេង មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង មិនសេពយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។

---

១ ពាក្យថាធម៌ក្នុងទីនេះ សំដៅយកចិត្តនិង[illegible] ។ អដ្ឋកថា ។

យថាស្ស សុណតោ សទ្ទំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខិយ្យតិ នោបចិយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតិ សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ គន្ធេសុ គន្ធំ ឃត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោសា តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស ឃាយតោ គន្ធំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខិយ្យតិ នោបចិយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតិ សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ រសេសុ រសំ ភោត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោសា តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស សាយតោ រសំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខិយ្យតិ នោបចិយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតិ សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

បុគ្គលនោះ កាលឮនូវសំឡេង ទទួលវេទនា (កិលេសវត្ថុ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីប្រព្រឹត្តដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលធុំក្លិនហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរ ក្នុងក្លិនទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលធុំក្លិន ទទួលវេទនា (កិលេសវត្ថុ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ បរិភោគនូវរសហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងរសទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយក នូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលភ្លក្សនូវរស ទទួលវេទនា (កិលេសវត្ថុ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។

ន សោ រជ្ជតិ ផស្សេសុ ផស្សំ ផុស្ស បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស ផុសតោ ផស្សំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខិយ្យតិ នោបចិយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

ន សោ រជ្ជតិ ធម្មេសុ ធម្មំ ញត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស វិជានតោ ធម្មំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខិយ្យតិ នោបចិយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

មាលុង្ក្យបុត្តោ ថេរោ ។

(៤៩៦) បរិបុណ្ណកាយោ[1] សុរុចិ សុជាតោ ចារុទស្សនោ
សុវណ្ណវណ្ណោសិ ភគវា សុសុក្កទាឋោសិ វីរិយវា ។

[1] ម. បរិបុណ្ណកាយោ ។

បុគ្គលនោះ ចាំពាល់នូវផស្សៈហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរ ក្នុងផស្សៈទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក ត្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្ត ដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ ដឹងនូវធម្មារម្មណ៍ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក ត្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។

មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ ។

(៤៩៦) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះកាយដ៏បរិបូណ៌ ជាទីគាប់ចិត្តក្រៃលែង មានព្រះជាតិដ៏ល្អ មានព្រះនេត្រដ៏ល្អ មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃមាស មានព្រះទាឋាដ៏សក្បុស ប្រកបដោយព្យាយាម ។

នរស្ស ហិ សុជាតស្ស យេ ភវន្តិ វិយញ្ជនា
សព្វេ តេ តវ កាយស្មឹ មហាបុរិសលក្ខណា ។
បសន្ននេត្តោ សុមុខោ ព្រហា[១] ឧជុ បតាបវា[២]
មជ្ឈេ សមណសង្ឃស្ស អាទិច្ចោវ វិរោចសិ ។
កល្យាណទស្សនោ ភិក្ខុ កញ្ចនសន្និភត្តចោ
កឹ តេ សមណភាវេន ឯវំ ឧត្តមវណ្ណិនោ ។
រាជា អរហសិ ភវិតុំ ចក្កវត្តិ រថេសភោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ឌស្ស ឥស្សរោ ។
ខត្តិយា ភោជរាជានោ អនុយន្តា ភវន្តិ តេ
រាជាភិរាជា មនុជិន្ទោ រជ្ជំ ការេហិ គោតម ។
រាជាហមស្មិ សេលាតិ (ភគវា) ធម្មរាជា អនុត្តរោ
ធម្មេន ចក្កំ វត្តេមិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ ។
សម្ពុទ្ធោ បដិជានាសិ (ឥតិ សេលោ ព្រាហ្មណោ)
ធម្មរាជា អនុត្តរោ
ធម្មេន ចក្កំ វត្តេមិ ឥតិ ភាសសិ គោតម ។

---

១ ម. ព្រហ្មា ។ ២ បតាបវា ។

ព្យញ្ជនៈណា របស់ជនមានជាតិល្អ ព្យញ្ជនៈ (គឺអនុព្យញ្ជនៈ) ទាំងអស់នោះ ជាមហាបុរិសលក្ខណៈ មាននៅក្នុងព្រះកាយ របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គមានព្រះនេត្រថ្លា មានព្រះភក្ត្រល្អ មានទំហំនឹងកំពស់សមសួន មានព្រះកាយត្រង់ មានរស្មីរុងរឿង ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកសមណៈ ដូចព្រះអាទិត្យ ។ បពិត្រភិក្ខុ ព្រះអង្គមានរូបល្អគួរជាទីរមិលមើល មានស្បែកដ៏ភ្លឺថ្លាដូចមាស ព្រះអង្គមានសម្បុរដ៏ឧត្តមយ៉ាងនេះ តើមានប្រយោជន៍អ្វីដោយសមណភាព ។ ព្រះអង្គគួរបានជាស្ដេចចក្រពត្រ ដូចគោឧសភក្នុងរថ ជាធំ (លើផែនដី) មានសមុទ្រទាំងបួនជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ជាឥស្សរៈរបស់ជម្ពូទ្វីប ។ បពិត្រព្រះគោតម ពួកក្សត្រិយ៍ជាស្ដេចចំណុះ តែងចុះចូលនឹងព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យ ជារាជាធិរាជ ដ៏ធំជាងពួកមនុស្សផង ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្នាលសេលៈ តថាគត ជាធម្មរាជ ជាស្ដេចប្រសើរ តថាគតញ៉ាំងចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌ ជាចក្រដែលអ្នកណាមួយមិនអាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះគោតម ព្រះអង្គប្ដេជ្ញាថា ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹង ទ្រង់ត្រាស់ថា តថាគតជាធម្មរាជ ជាស្ដេច ប្រសើរ តថាគតញ៉ាំងចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌បាន ។

កោ នុ សេនាបតិ ភោតោ សាវកោ សត្ថុរន្វយោ
កោ តេ ឥមំ អនុវត្តេតិ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ ។
មយា បវត្តិតំ ចក្កំ (សេលាតិ ភគវា) ធម្មចក្កមនុត្តរំ
សារីបុត្តោ អនុវត្តេតិ អនុជាតោ តថាគតំ ។
អភិញ្ញេយ្យំ អភិញ្ញាតំ ភាវេតព្វញ្ច ភាវិតំ
បហាតព្វំ បហីនំ មេ តស្មា ពុទ្ធោស្មិ ព្រាហ្មណ ។
វិនយស្សុ មយិ កង្ខំ អធិមុច្ចស្សុ ព្រាហ្មណ
ទុល្លភំ ទស្សនំ ហោតិ សម្ពុទ្ធានំ អភិណ្ហសោ ។
យេសំ វេ ទុល្លភោ លោកេ បាតុភាវោ អភិណ្ហសោ
សោហំ ព្រាហ្មណ ពុទ្ធោស្មិ សល្លកត្តោ អនុត្តរោ
ព្រហ្មភូតោ អតិតុលោ មារសេនប្បមទ្ទនោ
សព្វាមិត្តេ វសីកត្វា មោទាមិ អកុតោភយោ ។

ចុះភិក្ខុណា ជាសេនាបតីរបស់ព្រះអង្គ ជាសាវ័កប្រព្រឹត្តតាមព្រះសាស្តា ភិក្ខុណា ញុំាងធម្មចក្រនេះ ដែលព្រះអង្គឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសេល:) ភិក្ខុសារីបុត្ត ជាអនុជាត របស់តថាគត ញុំាងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម្មជាតដែលគួរដឹងច្បាស់ តថាគតបានដឹងច្បាស់ហើយ មគ្គសច្ច ដែលគួរចំរើន តថាគតបានចំរើនហើយ សមុទយសច្ច ដែលគួរលះ តថាគតក៏បានលះហើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតជាព្រះពុទ្ធ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរកំចាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យក្នុងតថាគតចេញ អ្នកចូរជឿស៊ប់ចុះ (ព្រោះថា) ការជួបប្រទះនឹងព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយរឿយ ៗ ជាការរកបានក្រ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការកើតប្រាកដឡើងរឿយ ៗ នៃព្រះសម្ពុទ្ធណា ដែលរកបានដោយក្រក្នុងលោក តថាគតនោះជាព្រះពុទ្ធ ដូចពេទ្យវះ ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត មានសភាពដូចព្រហ្ម មានគៀងផ្ទឹមលើសលុប ជាអ្នកញាំញីនូវពួកសេនានៃមារ ធ្វើនូវបច្ចាមិត្តទាំងអស់ឲ្យនៅក្នុងអំណាច ហើយរីករាយ ឥតមានភ័យអំពីទីណាឡើយ ។

ឥទំ ភោន្តោ និសាមេថ យថា ភាសតិ ចក្ខុមា
សល្លកត្តោ មហាវីរោ សីហោវ នទតី វនេ ។
ព្រហ្មភូតំ អតិតុលំ មារសេនប្បមទ្ទនំ
កោ ទិស្វា នប្បសីទេយ្យ អបិ កណ្ហាភិជាតិកោ ។
យោ មំ ឥច្ឆតិ អន្វេតុ យោ វា និច្ឆតិ គច្ឆតុ
ឥធាហំ បព្វជិស្សាមិ វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ឯតញ្ចេ រុច្ចតិ ភោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ
មយម្បិ បព្វជិស្សាម វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ព្រាហ្មណា តិសតា ឥមេ យាចន្តិ បញ្ជលីកតា
ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាម ភគវា តវ សន្តិកេ ។
ស្វាក្ខាតំ ព្រហ្មចរិយំ (សេលាតិ ភគវា)
សន្ទិដ្ឋិកមកាលិកំ
យត្ថ អមោឃា បព្វជ្ជា អប្បមត្តស្ស សិក្ខតោ ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ពោលថា) ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយ ចូរផ្ទៀងស្តាប់នូវពាក្យតាមដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានចក្ខុ សំដែងនេះចុះ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ដូចជាពេទ្យវះ ជាមហាវិរបុរស បន្លឺសីហនាទដូចជាសត្វសីហៈក្នុងព្រៃ ។ ទោះបើនរណាជា កណ្ហាភិជាតិ (អ្នកមានជាតិខ្មៅ) បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានសភាពដូចជាព្រហ្ម មានតម្លៃធំលើសលុប ទ្រង់ញាំញីនូវមារនឹងសេនានៃមារហើយ តើនឹងមិនជ្រះថ្លាដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គលណាចង់មក ចូរតាមយើងមក បុគ្គលណាមិនចង់ទេ ចូរទៅវិញចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ក្នុងទីនេះ ។

(ពួកមាណពទាំងនោះពោលថា) បើលោកពេញចិត្តនឹងសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនេះ ពួកយើងក៏នឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង ៣០០នេះ ក៏ផ្គងអញ្ជលីសុំថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ពួកយើង សូមប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសេលៈ ព្រហ្មចរិយធម៌ តថាគតសំដែងទុកប្រពៃហើយ ជាធម៌ដែលគួរឃើញជាក់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល បព្វជ្ជារបស់បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ជាអ្នកសិក្សា ក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌នោះ មិនឥតអំពើឡើយ ។

យន្តំ សរណមាគម្ម ឥតោ អដ្ឋមិ ចក្ខុម
សត្តរត្តេន ភគវា ទន្តម្ហ តវ សាសនេ ។
តុវំ ពុទ្ធោ តុវំ សត្ថា តុវំ មារាភិភូ មុនិ
តុវំ អនុសយេ ឆេត្វា តិណ្ណោ តារេសិមំ បជំ ។
ឧបធី តេ សមតិក្កន្តា អាសវា តេ បទាលិតា
សីហោសិ អនុបាទានោ បហីនភយភេរវោ ។
ភិក្ខវោ តិសតា ឥមេ តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា
បាទេ វីរ បសារេហិ នាគា វន្ទន្តុ សត្ថុនោ ។

សេលោ ថេរោ ។

(២៩៩) យាតំ មេ ហត្ថិគីវាយ សុខុមា វត្ថា បធារិតា
សាលីនំ ឱទនោ ភុត្តោ សុចិមំសូបសេចនោ ។
សោជ្ជ ភទ្ទោ សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ មានចក្ខុ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បានដល់នូវទីពឹងណា ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អំពីថ្ងៃនេះទៅ (ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ) ជាបុគ្គលបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គ ដោយទីពឹងនោះ អស់ ៧ រាត្រី ។ ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាសាស្តា ព្រះអង្គជាមុនី គ្របសង្កត់នូវមារ ព្រះអង្គបានកាត់បង់នូវអនុស័យ ទូន្មានហើយទើបចម្លងពពួកសត្វនេះ ។ ព្រះអង្គបានកន្លងនូវឧបធិទាំងឡាយហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយនូវកិលេសព្រមទាំងអាសវៈហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ បានលះបង់នូវភ័យដ៏គួរខ្លាច ដូចជាសីហៈ ។ ភិក្ខុទាំង ៣០០ នេះ ឈរផ្គងអញ្ជលីថា បពិត្រព្រះវីរបុរស សូមព្រះអង្គលាតនូវព្រះបាទទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជានាគ សូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទនៃព្រះសាស្តា ។

សេលត្ថេរ ។

(៦៩៩) ខ្ញុំព្រះអង្គបានត្រាច់ទៅដោយ-កដំរី ធ្លាប់ស្លៀកដណ្តប់សំពត់សាច់ម៉ដ្ឋ បរិភោគបាយឥតគ្រួសនៃស្រូវសាលី លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ។ ថ្ងៃនេះ ព្រះភទ្ទិយៈជាបុត្រនៃសាកិយានីឈ្មោះគោធានោះ ជាអ្នកចំរើនដោយគុណ ក្លាយមកជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះភោជនដែលមកដល់បាត្រដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈាន ។

បំសុកូលី សាតតិកោ ទុញ្ញបត្តាគតេ រតោ

ឈាយតិ អនុមានោ បុត្តោ គោតមយ គត្តិយោ។

បិណ្ឌបាតី សាតតិកោ ....

តេចីវរី សាតតិកោ ....

សបទានចារី សាតតិកោ.........

ឯកាសនី សាតតិកោ.........

បត្តបិណ្ឌី សាតតិកោ ....

ខលុបច្ឆាភត្តី សាតតិកោ.........

អារញ្ញិកោ សាតតិកោ.........

រុក្ខមូលិកោ សាតតិកោ.........

អព្ភោកាសី សាតតិកោ.........

សោសានិកោ សាតតិកោ ....

យថាសន្ថតិកោ សាតតិកោ......

នេសជ្ជិកោ សាតតិកោ.........

អប្បិច្ឆោ សាតតិកោ ....

សន្តុដ្ឋោ សាតតិកោ ....

បវិវិត្តោ សាតតិកោ ....

អសំសដ្ឋោ សាតតិកោ.........

ព្រះភិក្ខុនេះជាបុត្រនៃសាក្យធីរឈ្មោះគោតម ជាអ្នកសមាទានបំសុក្កូលិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះការការពារដែលមកដល់ផុត្រដោយការស៊ូទ្រាំ មិនមានសេចក្ដីប្រមាទ ចំរើនឈានៗ

ជាអ្នកសមាទានបិណ្ឌបាតិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទានតេចីវរិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកសមាទានសបទានចារិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់..

ជាអ្នកសមាទានឯកាសនិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទានបត្តបិណ្ឌិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទានខលុបច្ឆាភត្តិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទានអារញ្ញិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកសមាទានរុក្ខមូលិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកសមាទានអព្ភោកាសិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទានសោសានិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទានយថាសន្ថតិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទាននេសជ្ជិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច ព្យាយាមជាប់មិនដាច់..............

ជាអ្នកសន្ដោស ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...............

ជាអ្នកស្ងាត់ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់................

ជាអ្នកមិនច្រឡំ (ដោយពួក) ព្យាយាមជាប់មិនដាច់........

អារញ្ញិកោ សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។
ហិត្វា សតបលំ កំសំ សោវណ្ណំ សតរាជិកំ
អគ្គហិំ មត្តិកាបត្តំ ឥទំ ទុតិយាភិសេចនំ ។
ឧច្ចេ មណ្ឌលិបាការេ ទឡ្ហមដ្ដាលកោដ្ឋកេ
រក្ខិតោ ខគ្គហត្ថេហិ ឧត្តសំ វិហរិំ បុរេ ។
សោជ្ជ ភទ្ទោ អនុត្រាសី បហីនភយភេរវោ
ឈាយតិ វនមោគយ្ហ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។
សីលក្ខន្ធេ បតិដ្ឋាយ សតិំ បញ្ញញ្ច ភាវយំ
បាបុណិំ អនុបុព្វេន សព្វសំយោជនក្ខយន្តិ ។

ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ ថេរោ ។

(៤៨៦) គច្ឆំ វទេសិ សមណ ឋិតោម្ហិ
មមញ្ច ព្រូសិ ឋិតមដ្ឋិតោតិ
បុច្ឆាមិ តំ សមណ ឯតមត្ថំ
កថំ ឋិតោ ត្វំ អហមដ្ឋិតោម្ហិ ។

ព្រះភទ្ទិយៈ ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធា ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ជាអ្នកមានព្យាយាមមុតមាំ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះបិណ្ឌបាតដែលមកដល់បាត្រ ដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់នូវភាជន៍ មានទម្ងន់ច្រើនបលៈ ជាវិការៈនៃមាស មានក្បាច់ដ៏ច្រើនស្រទាប់ ហើយកាន់យកនូវបាត្រដីនេះ ពាក់ជាការអភិសេកទី ២ ។ កាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានពួកជនដៃកាន់ព្រះខាន់រក្សាហើយ ក៏នៅតក់ស្លុត មានកំពែងដីមូល មានប៉មនិងក្លោងទ្វារយ៉ាងមាំ ក៏នៅរន្ធត់ ។ ថ្ងៃនេះ ព្រះភទ្ទិយៈ ដ៏ចំរើន ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធានោះ មិនមានសេចក្តីតក់ស្លុត បានលះបង់នូវភ័យដ៏គួរខ្លាច ចូលកាន់ព្រៃ ចំរើនឈាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់ខ្លួនក្នុងសីលក្ខន្ធ ចំរើននូវសតិ និងបញ្ញា ក៏បានដល់នូវការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង តាមលំដាប់ ។

ព្រះភទ្ទិយត្ថេរ ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះកាឡិគោធា ។

(៤៨៦) បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គកំពុងស្តេចយាង តែពោលថា
តថាគតឈប់ ចាំពោលចំពោះខ្ញុំដែលឈប់ ថាជាបុគ្គលមិន
ទាន់ឈប់ដូច្នោះវិញ បពិត្រព្រះសមណៈ ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនុ៎ះ
នឹងព្រះអង្គ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គ ឈ្មោះថាឈប់
ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះថាមិនឈប់ ។

ឋិតោ អហំ អង្គុលិមាល សព្វទា
សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
តុវញ្ច បាណេសុ អសញ្ញតោសិ
តស្មា ឋិតោហំ តុវមដ្ឋិតោសិ ។
ចិរស្សំ វត មេ មហិតោ មហេសិ
មហាវនំ សមណោ បច្ចុបាទិ
សោហំ ចជិស្សាមិ សហស្សបាបំ
សុត្វាន គាថំ តវ ធម្មយុត្តំ ។
ឥច្ចេវ ចោរោ អសិមាវុធញ្ច
សោព្ភេ បបាតេ នរកេ អន្វកាសិ
អវន្ទិ ចោរោ សុគតស្ស បាទេ
តត្ថេវ បព្វជ្ជមយាចិ ពុទ្ធំ ។
ពុទ្ធោ ច ខោ ការុណិកោ មហេសិ
យោ សត្ថា លោកស្ស សទេវកស្ស
តមេហិ ភិក្ខូតិ តទា អវោច
ឯសេវ តស្ស អហុ ភិក្ខុភាវោ ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្នាលអង្គុលិមាល តថាគតឈ្មោះថា ឈប់ ព្រោះដាក់បង់នូវអាជ្ញា ចំពោះពួកសត្វទាំងពួងគ្រប់កាលហើយ ចំណែកអាត្មាឯង ជាបុគ្គលមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ ព្រោះហេតុនោះ តថាគតទើបឈ្មោះថា ឈប់ ឯអ្នកឈ្មោះថា មិនឈប់ទេ ។

(អង្គុលិមាលចោរពោលថា) យូរណាស់មកហើយ ព្រះសមណៈអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំដែលគេបូជា ទើបនឹងនិមន្តមកកាន់ព្រៃធំ (ដើម្បីអនុគ្រោះ) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះនឹងលះបង់នូវបាបដ៏ច្រើន ព្រោះបានស្តាប់ព្រះគាថាដែលប្រកបដោយធម៌របស់ព្រះអង្គ ។ អង្គុលិមាលចោរ ពោលដូច្នេះហើយ ក៏ទំលាក់ព្រោលនូវដាវនិងអាវុធ ទៅក្នុងត្រពាំង ក្នុងជ្រោះ ក្នុងរណ្តៅ អង្គុលិមាលចោរ បានថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយនៃព្រះសុគត ហើយសុំផ្នួសនឹងព្រះពុទ្ធ ក្នុងទីនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ជាព្រះពុទ្ធប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជាសាស្តានៃមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បានត្រាស់នឹងអង្គុលិមាលចោរ ក្នុងកាលនោះថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុចុះ ភិក្ខុភាពក្នុងទីនោះឯង ក៏សម្រេចដល់អង្គុលិមាលចោរនោះ ។

យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា   បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ   អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ   កុសលេន បិធីយតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ   អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ   យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ   អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
ទិសា ហិ មេ ធម្មកថំ សុណន្តុ
ទិសា ហិ មេ យុញ្ជន្តុ ពុទ្ធសាសនេ ច
ទិសា ហិ មេ តេ មនុស្សេ ភជន្តុ
យេ ធម្មមេវាទបយន្តិ សន្តោ ។
ទិសា ហិ មេ ខន្តិវាទានំ   អវិរោធប្បសំសិនំ
សុណន្តុ ធម្មំ កាលេន   តញ្ច អនុវិធីយន្តុ ។
ន ហិ ជាតុ សោ មមំ ហិំសេ   អញ្ញំ វា បន កញ្ចិ នំ
បប្បុយ្យ បរមំ សន្តិំ   រក្ខេយ្យ តសថាវរេ ។
ឧទកំ ហិ នយន្តិ នេត្តិកា
ឧសុការា នមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ តច្ឆកា
អត្តានំ ទមយន្តិ បណ្ឌិតា ។

(ព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរពោលថា) បុគ្គលណា ប្រមាទក្នុងកាលមុន ហើយមិនប្រមាទក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលនោះរមែងញុំាងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទរួចស្រឡះចាកពពក ។ បុគ្គលណា បានធ្វើអំពើបាប ហើយបិទ (អំពើបាបនោះ) ដោយកុសល បុគ្គលនោះ រមែងញុំាងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទរួចស្រឡះចាកពពក ។ ភិក្ខុណា នៅក្មេង តែខ្មីឃ្មាតក្នុងពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះ រមែងញុំាងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទរួចស្រឡះចាកពពក ។

សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ស្តាប់នូវធម្មកថា សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ខ្មីឃ្មាតក្នុងពុទ្ធសាសនាចុះ ពួកមនុស្សណា ដែលជាសប្បុរស តែងដឹកនាំក្នុងធម៌តែម្យ៉ាង សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង សេពគប់នូវមនុស្សទាំងនោះចុះ ។

សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ស្តាប់ធម៌របស់ពួកសប្បុរស ដែលជាអ្នកពោលនូវខន្តី ជាអ្នកសរសើរនូវសេចក្តីមិនក្រោធ តាមកាលគួរផង ប្រព្រឹត្តតាមនូវធម៌នោះផង ។ បើជននោះ មិនបៀតបៀនយើង ឬសត្វដទៃណាមួយទេ ជននោះគប្បីដល់នូវសេចក្តីស្ងប់យ៉ាងក្រៃលែង គប្បីរក្សានូវជនដែលមានចិត្តតក់ស្លុត និងមានចិត្តមាំមួន ។

ពួកអ្នកបង្ហូរទឹក តែងបង្ហូរទឹក ពួកជាងព្រួញ តែងពត់ព្រួញ ពួកជាងចាំង តែងចាំងនូវឈើ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ទណ្ឌេនេកេ ទមយន្តិ អង្កុសេហិ កសាហិ ច
អទណ្ឌេន អសត្ថេន អហំ ទន្តោម្ហិ តាទិនា ។
អហឹសកោតិ មេ នាមំ ហឹសកស្ស បុរេ សតោ
អជ្ជាហំ សច្ចនាមោម្ហិ ន នំ ហឹសាមិ កិញ្ចនំ ។
ចោរោ អហំ បុរេ អាសឹ អង្គុលិមាលោតិ វិស្សុតោ
វុយ្ហមានោ មហោឃេន ពុទ្ធំ សរណមាគមំ ។
លោហិតបាណិ បុរេ អាសឹ អង្គុលិមាលោតិ វិស្សុតោ
សរណាគមនំ បស្ស ភវនេត្តិ សមូហតា ។
តាទិសំ កម្មំ កត្វាន ពហុំ ទុគ្គតិគាមិនំ
ផុដ្ឋោ កម្មវិបាកេន អនណោ ភុញ្ជាមិ ភោជនំ ។
បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា
អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ។
មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ
អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ បរមំ សុខំ ។

ជនពួកខ្លះ តែងទូន្មាន (ឲ្យសត្វពាហនៈមានដំរីជាដើម) ដោយដំបងក្តី កង្វេរក្តី រំពាត់ក្តី ព្រះមានព្រះភាគ ជាតាទិបុគ្គល ទ្រង់ទូន្មានខ្ញុំ ដោយមិនបាច់ប្រើដំបង មិនគ្រឿងសស្ត្រាទេ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាអ្នកបៀតបៀនគេ តែមានឈ្មោះថា អហឹសកៈ[១] ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមានឈ្មោះត្រូវតាមដំណើរពិតហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនបៀតបៀនជនណាមួយឡើយ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាចោរ ល្បីឈ្មោះថា អង្គុលិមាល ដែលជំនន់ធំកួចនាំទៅហើយ (ឥឡូវ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងហើយ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាអ្នកមានដៃប្រឡាក់ឈាម ល្បីឈ្មោះថា អង្គុលិមាល អ្នកចូរមើលនូវដំណើរមកកាន់សរណៈ (របស់ខ្ញុំ) ចុះ ខ្ញុំបានដកនូវតណ្ហា ដែលនាំទៅកាន់ភពហើយ ។ ខ្ញុំបានធ្វើកម្ម ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទុគ្គតិបែបនោះជាច្រើន ត្រូវផលនៃកម្មប៉ះពាល់ (ឥឡូវ) ជាអ្នកមិនមានបំណុលបរិភោគនូវភោជន ។ ពួកជនពាលឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ តែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូចគេរក្សាទ្រព្យយ៉ាងប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយកុំប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីប្រមាទ កុំធ្វើនូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលដោយតម្រេក ក្នុងកាមឡើយ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទប្រឹងសំរឹងឈាន រមែងបាននូវសេចក្តីសុខ យ៉ាងក្រៃលែង ។

១ អ្នកមិនបៀតបៀនគេ ។

ស្វាគតំ នាបគតំ នេតំ ទុម្មន្តិតំ មម
សំវិភត្តេសុ ធម្មេសុ យំ សេដ្ឋំ តទុបាគមឹ ។
ស្វាគតំ នាបគតំ នេតំ ទុម្មន្តិតំ មម
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
អរញ្ញេ រុក្ខមូលេ វា បព្វតេសុ គុហាសុ វា
តត្ថ តត្ថេវ អដ្ឋាសឹ ឧព្វិគ្គមនសោ តទា ។
សុខំ សយាមិ ឋាយាមិ សុខំ កប្បេមិ ជីវិតំ
អហត្ថបាសោ មារស្ស អហោ សត្ថានុកម្បិតោ ។
ព្រហ្មជច្ចោ បុរេ អាសឹ ឧទិច្ចោ ឧភតោ អហុ
សោយំ បុត្តោ សុគតស្ស ធម្មរាជស្ស សត្ថុនោ ។
វីតតណ្ហោ អនាទានោ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ
អឃមូលំ វធិត្វាន(១) បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតាតិ ។

អង្គុលិមាលោ ថេរោ ។

(១) ម. វមិត្វាន ។

ដំណើរមករបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អ មិនមែនជាដំណើរប្រាសចាក (ប្រយោជន៍) គំនិតរបស់ខ្ញុំនុ៎ះ មិនមែនជាគំនិតខុសទេ ព្រោះខ្ញុំបានសម្រេចធម៌ដ៏ប្រសើរបំផុត ក្នុងពួកធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគចែកទុកដោយប្រពៃ ។ ដំណើរមករបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អ មិនមែនជាដំណើរប្រាសចាក (ប្រយោជន៍) គំនិតរបស់ខ្ញុំនុ៎ះ មិនមែនជាគំនិតខុសទេ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ (ក្នុងកាលមុន) ខ្ញុំឋិតក្នុងទីទាំងឡាយនោះ ៗ គឺ ព្រៃក្តី ម្លប់ឈើក្តី ភ្នំក្តី គុហាក្តី ខ្ញុំក៏មានចិត្តតក់ស្លុត ក្នុងកាលនោះ ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដេកជាសុខ ឈរជាសុខ ចិញ្ចឹមជីវិតជាសុខ ជាបុគ្គលមិននៅក្នុងអន្ទាក់ដៃរបស់មារ ឱ! ព្រះសាស្តា ទ្រង់អនុគ្រោះខ្ញុំ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានកើតជាព្រាហ្មណ៍ មានត្រកូលខ្ពស់ទាំងពីរខាង គឺខាងមាតានិងខាងបិតា ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានជាបុត្តនៃព្រះសុគត ជាសាស្តា ធម្មរាជ ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ បានគ្រប់គ្រងទ្វារ សង្រួមដោយប្រពៃហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ព្រោះបានសម្លាប់ឫសគល់នៃទុក្ខ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានប្រណិប័តន៍ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ ខ្ញុំបានដាក់ចោលហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏ដកចោលហើយ ។

អង្គុលិមាលត្ថេរ ។

(៦៨៧) បហាយ មាតាបិតរោ ភគិនី ញាតិភាតរោ
បញ្ច កាមគុណេ ហិត្វា អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
សមេតោ នច្ចគីតេហិ សម្មតាឡប្បពោធនោ
ន តេន សុទ្ធិមជ្ឈគមា មារស្ស វិសយេ រតោ ។
ឯតញ្ច សមតិក្កម្ម រតោ ពុទ្ធស្ស សាសនេ
សព្វោឃំ សមតិក្កម្ម អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
រូបា សទ្ទា រសា គន្ធា ផោដ្ឋព្វា ច មនោរមា
ឯតេ ច សមតិក្កម្ម អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
បិណ្ឌបាតមតិក្កន្តោ ឯកោ អទុតិយោ មុនិ
ឯសតិ បំសុកូលានិ អនុរុទ្ធោ អនាសវោ ។
វិចិនិ អគ្គហី ធោវិ រជយី ធារយី មុនិ
បំសុកូលានិ មតិមា អនុរុទ្ធោ អនាសវោ ។
មហិច្ឆោ ច អសន្តុដ្ឋោ សំសដ្ឋោ យោ ច ឧទ្ធតោ
តស្ស ធម្មា ឥមេ ហោន្តិ បាបកា សង្កិលេសិកា ។
សតោ ច ហោតិ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ អវិឃាតវា
បវិវេករតោ វិត្តោ និច្ចមារទ្ធវីរិយោ

(៦៨៧) អនុរុទ្ធ បានលះបង់នូវមាតា បិតា បងប្អូនស្រី ញាតិ នឹងបងប្អូនប្រុសទាំងឡាយ លះបង់នូវកាមគុណ ៥ ហើយចំរើននូវឈាន ។ (ក្នុងកាលមុន) អនុរុទ្ធ ជាអ្នកប្រកបដោយរាំ នឹងចម្រៀង ក្រោករលឹកដោយគ្រឿងប្រគំ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងវិស័យរបស់មារ ក៏មិនបានដល់នូវសេចក្ដីបរិសុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ (តែឥឡូវនេះ) អនុរុទ្ធ បានកន្លងនូវវិស័យរបស់មារនុ៎ះហើយ ត្រេកអរក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ បានឆ្លងផុតនូវឱឃៈទាំងពួង ចំរើនឈាន ។ អនុរុទ្ធ បានកន្លងនូវរូប សំឡេង ក្លិន រស ផ្សព្វ ជាទីគាប់ចិត្តទាំងនុ៎ះ ចំរើនឈាន ។ អនុរុទ្ធ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានគណៈជាគំរប់ពីរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានអាសវៈ ក្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ស្វែងរកនូវចីវរបង្សុកូលទាំងឡាយ ។ អនុរុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានយោបល់ មិនមានអាសវៈ រើសកាន់យក គក់លាង ជ្រលក់ ប្រើប្រាស់ នូវចីវរបង្សុកូលទាំងឡាយ ។ បុគ្គលណា មានសេចក្ដីប្រាថ្នាច្រើន មិនមានសន្ដោស ជាអ្នកច្រឡំដោយពួក មានចិត្តរាយមាយ ធម៌ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មងទាំងនេះ តែងកើតមានដល់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកមានស្មារតី មានសេចក្ដីប្រាថ្នាតិច ជាអ្នកសន្ដោស មិនមានចិត្តបង្អៀតបង្អល់ ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកស្ងាត់ មានការព្យាយាមតឹងតែងជានិច្ច

តស្ស ធម្មា ឥមេ ហោន្តិ កុសលា ពោធិបក្ខិកា
អនាសវោ ច សោ ហោតិ ឥតិ វុត្តំ មហេសិនា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
មនោមយេន កាយេន ឥទ្ធិយា ឧបសង្កមិ ។
យទា មេ អហុ សង្កប្បោ តតោ ឧត្តរិ ទេសយិ
និប្បបញ្ចរតោ ពុទ្ធោ និប្បបញ្ចមទេសយិ ។
តស្សាហំ ធម្មមញ្ញាយ វិហាសឹ សាសនេ រតោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បញ្ចបញ្ញាស វស្សានិ យតោ នេសជ្ជិកោ អហំ
បញ្ចវីសតិ វស្សានិ យតោ មិទ្ធំ សមូហតំ ។
នាហុ អស្សាសបស្សាសា ឋិតចិត្តស្ស តាទិនោ
អនេជោ សន្តិមារព្ភ ចក្ខុមា បរិនិព្វុតោ ។
អសល្លីនេន ចិត្តេន វេទនំ អជ្ឈវាសយិ
បជ្ជោតស្សេវ និព្វានំ វិមោក្ខោ ចេតសោ អហុ ។
ឯតេ បច្ឆិមកា ទានិ មុនិនោ ផស្សបញ្ចមា

ធម៌ជាកុសល ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទាំងនេះ តែងកើតមានដល់បុគ្គលនោះ ព្រះពុទ្ធជាមហេសី ទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះសាស្តាជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ក៏យាងមកដោយឫទ្ធិ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចអំពីចិត្ត ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងកាលណា ព្រះសាស្តាទ្រង់បានសំដែងនូវធម៌ (មហាបុរិសវិតក្កៈ) ដ៏លើសលុបក្នុងកាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងធម៌ដែលមិនមានដំណើរយឺតយូរ សំដែងនូវធម៌ ដែលមិនមានធម៌ដំណើរយឺតយូរ ។ ខ្ញុំដឹងនូវធម្មទេសនា របស់ព្រះសាស្តានោះហើយ ត្រេកអរក្នុងសាសនា វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំបានសមាទាន នេសជ្ជិកង្គធុតង្គ អស់ ៥៥ ឆ្នាំ ខ្ញុំបានដកចោលនូវកិរិយាងោកងុយអស់ ២៥ ឆ្នាំហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលតាំងនឹង មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមានខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈហើយ ព្រះពុទ្ធ មានចក្ខុ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ទ្រង់ប្រារព្ធនូវសេចក្តីស្ងប់ បរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់អត់សង្កត់នូវវេទនាដោយព្រះទ័យមិនរួញរា ការផុតស្រឡះនៃចិត្ត(របស់ព្រះអង្គ) ដូចជាកិរិយារលត់នៃប្រទីប ។ សភាវៈមានផស្សៈជាគំរប់ ៥ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានក្នុងទីបំផុត ក្នុងកាលឥឡូវនេះហើយ

នាញ្ញេ ធម្មា ភវិស្សន្តិ សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ។
នត្ថិ ទានិ បុនាវាសោ ទេវកាយស្មិ ជាលិនិ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

យស្ស មុហុត្តេន សហស្សធា លោកោ
សំវិទិតោ សព្រហ្មកប្បោ
វសី ឥទ្ធិគុណេ ចុតូបបាតេ
កាលេ បស្សតិ ទេវតា ស ភិក្ខុ ។

អន្នភារោ បុរេ អាសឹ ទលិទ្ទោ ឃាសហារកោ
សមណំ បដិបាទេសឹ ឧបរិដ្ឋំ យសស្សិនំ ។
សោម្ហិ សក្យកុលេ ជាតោ អនុរុទ្ធោតិ មំ វិទូ
ឧបេតោ នច្ចគីតេហិ សម្មតាឡប្បពោធនោ ។
អថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ សត្ថារំ អកុតោភយំ
តស្មឹ ចិត្តំ បសាទេត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ
តាវតឹសេសុ ទេវេសុ អដ្ឋាសឹ សក្កជាតិយា ។
សត្តក្ខត្តុំ មនុស្សិន្ទោ អហំ រជ្ជមការយឹ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ឌស្ស ឥស្សរោ

នាកាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ធម៌ដទៃ គឺចិត្ត និងចេតសិក មិនមានទៀតទេ ។ ម្នាលទេវតា ឈ្មោះជាលិនី ឥឡូវនេះ (អាត្មា) មិនមានការអាស្រ័យនៅក្នុងទេវកាយទៀតឡើយ ជាតិ-សង្សារ របស់អាត្មាអស់ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ភិក្ខុណា ចាប់ដឹងច្បាស់នូវលោក មានចំណែកមួយពាន់ ព្រមទាំងព្រហ្មលោក ក្នុងមួយរំពេចបាន ភិក្ខុនោះជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងឫទ្ធិ-គុណ ក្នុងចុតូបបាតញាណ រមែងឃើញពួកទេវតាក្នុងកាលគួរ ។

ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានកើតជាបុរសកំសត់ ឈ្មោះអន្នភារៈ ជាអ្នកធ្វើការឈ្នួល ដើម្បីអាហារ បានផ្គត់ផ្គង់សមណៈ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ឈ្មោះឧបរិដ្ឋៈ ជាអ្នកមានយស ។ ពួកជនអ្នកដឹង តែងស្គាល់ខ្ញុំថា ខ្ញុំនោះឈ្មោះអនុរុទ្ធ កើតក្នុងសក្យត្រកូល ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយរបាំនិងចំរៀង ភ្ញាក់រលឹកដោយគ្រឿងប្រគំ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាសាស្ដា មិនមានភ័យអំពីណា ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ដែលធ្លាប់នៅរបស់អាត្មា ធ្លាប់នៅក្នុងកាលមុន ក្នុងទេវលោក ឈ្មោះតាវត្តិង្ស បានឋិតនៅក្នុងជាតិជាសក្កៈ(ព្រះឥន្ទ្រ)។ អាត្មាបានជាធំក្នុងមនុស្ស សោយរាជ្យអស់ ៧ ជាតិ ជាធំលើផែនដី មានសមុទ្រទាំងបួនជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ជាឥស្សរៈក្នុងជម្ពូទ្វីប

អទណ្ឌេន អសត្ថេន ធម្មេន អនុសាសយិំ ។
ឥតោ សត្ត តតោ សត្ត សំសារានិ ចតុទ្ទស
និវាសមភិជានិស្សំ ទេវលោកេ ឋិតោ តទា ។
បញ្ចង្គិកេ សមាធិម្ហិ សន្តេ ឯកោទិភាវិតេ
បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធម្ហិ ទិព្វចក្ខុ វិសុជ្ឈិ មេ ។
ចុតូបបាតំ ជានាមិ សត្តានំ អាគតិំ គតិំ
ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវំ ឈានេ បញ្ចង្គិកេ ឋិតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
វជ្ជីនំ វេឡុវគាមេ អហំ ជីវិតសង្ខយា
ហេដ្ឋតោ វេឡុគុម្ពស្មិំ និព្វាយិស្សំ អនាសវោ ។

អនុរុទ្ធោ ថេរោ ។

(៦៩៨) សមណស្ស អហុ ចិន្តា បុប្ផកម្ហិ មហាវនេ
ឯកគ្គស្ស និសិន្នស្ស បវិវិត្តស្ស ឈាយិនោ ។

ប្រៀនប្រដៅ (ប្រជាជន) ដោយធម៌ មិនប្រើដំបងនិងគ្រឿងសាស្ត្រា ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានឋិតនៅក្នុងទេវលោក ដឹងច្បាស់នូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន អស់ ១៤ សង្សារវដ្ត (១៤ ជាតិ) គឺក្នុងទេវលោកនេះ ៧ ជាតិ ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ៧ ជាតិ ។ កាលសមាធិប្រកបដោយអង្គ ៥ (១) ខ្ញុំបានចំរើនឲ្យមានអារម្មណ៍មូលតែមួយហើយ ខ្ញុំក៏បាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ទិព្វចក្ខុរបស់ខ្ញុំ ក៏បរិសុទ្ធ ។ ខ្ញុំលុះបានឋិតនៅក្នុងឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ ហើយ ក៏ដឹងនូវការច្យុតិនិងការកើតនៃពួកសត្វ ដឹងនូវដំណើរមក និងដំណើរទៅ (ក្រមខាង) ការកើតឡើងយ៉ាងនេះនិងការប្រែប្រួលទៅ ជាយ៉ាងដទៃ របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាខ្ញុំបានបំរើហើយ ។បេ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ លុះអស់ជីវិត ខ្ញុំនឹងនិព្វានក្រោមគុម្ពឫស្សី ក្នុងវេឡុវគ្រាម របស់ពួកជនអ្នកនៅក្នុងដែនវជ្ជី ។

អនុរុទ្ធត្ថេរ ។

(៦៩៨) ចិន្តារបស់សមណៈ អ្នកមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ អង្គុយក្នុងព្រៃធំ មានផ្ការីក ជាអ្នកមានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មានឈាន បានកើតមានហើយ ។

---

១ សមាធិប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺ បីតិផរណតា ការផ្សាយទៅនៃបីតិ១ ចេតោផរណតា ការផ្សាយទៅនៃចិត្ត១ អាលោកផរណតា ការផ្សាយទៅនៃពន្លឺ១ បច្ចវេក្ខណា ការពិចារណាស្ងាត់១ និមិត្ត ការប្រកបដោយនិមិត្ត មានបរិកម្មជានិមិត្ត១ ។ អដ្ឋកថា ។

អញ្ញថា លោកនាថម្ហិ តិដ្ឋន្តេ បុរិសុត្តមេ
ឥរិយំ អាសិ ភិក្ខូនំ អញ្ញថា ទានិ ទិស្សតេ ។
សីតវាតបរិត្តាណំ ហិរិកោបីនឆាទនំ
មត្តដ្ឋិយំ អភុញ្ជិសុ សន្តុដ្ឋា ឥតរីតរេ ។
បណីតំ យទិ វា លូខំ អប្បំ វា យទិ វា ពហុំ
យាបនត្ថំ អភុញ្ជិសុ អគិទ្ធា នាធិមុច្ឆិតា ។
ជីវិតានំ បរិក្ខារេ ភេសជ្ជេ អថ បច្ចយេ
ន ពាឡ្ហំ ឧស្សុកា អាសុំ យថា តេ អាសវក្ខយេ ។
អរញ្ញេ រុក្ខមូលេសុ កន្ទរាសុ គុហាសុ ច
វិវេកមនុព្រូហន្តា វិហំសុ តប្បរាយណា ។
នីចានិវិដ្ឋា សុភរា មុទូ អត្ថទ្ធមានសា
អព្យាសេកា អមុខរា អត្ថចិន្តាវសានុគា ។
តតោ បាសាទិកំ អាសិ គតំ ភុត្តំ និសេវិតំ
សិនិទ្ធា តេលធារាវ អហោសិ ឥរិយាបថោ ។
សព្វាសវបរិក្ខីណា មហាឈាយី មហាហិតា
និព្វុតា ទានិ តេ ថេរា បរិត្តានិ តាទិសា ។

កាលដែលព្រះលោកនាថ ជាឧត្តមបុរស មានព្រះជន្មនៅឡើយ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ពួកភិក្ខុ មានដោយឡែក ឥឡូវនេះ (ការប្រព្រឹត្ត) ក៏ប្រាកដដោយឡែក ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសត្រេកអរតាមមានតាមបាន បានប្រើប្រាស់នូវចីវរ គ្រាន់តែជាគ្រឿងការពារនូវត្រជាក់នឹងខ្យល់ គ្រាន់តែជាគ្រឿងបិទបាំងនូវអវយវៈដែលនាំឲ្យខ្មាស ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នកមិនជាប់ចិត្ត បានបរិភោគរបស់ថ្លៃថ្លាក្ដី សៅហ្មងក្ដី តិចក្ដី ច្រើនក្ដី ដើម្បីញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅប៉ុណ្ណោះ ។ ពួកភិក្ខុមិនបានខ្វល់ខ្វាយនឹងភេសជ្ជបច្ច័យ ជាបរិក្ខារនៃជីវិតទាំងឡាយ ដូចជាខ្វល់ខ្វាយក្នុងធម៌ជាទីអស់នៃអាសវៈទេ ។ ពួកភិក្ខុចំរើនរឿយៗនូវវិវេកធម៌ ប្រព្រឹត្តឈមទៅរកវិវេក នៅក្នុងព្រៃ ទៀបគល់នៃឈើ ក្នុងព្រោះ និងក្នុងគុហាទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តបន្ទាបខ្លួន តាំងនៅ (ក្នុងសាសនា) ជាអ្នកចិញ្ចឹមងាយ ជាអ្នកមានចិត្តទន់ មានចិត្តមិនរឹងត្អឹង មិនប្រឡូកប្រឡាក់ដោយកិលេស មិនមានមាត់រាក ជាអ្នករលុះក្នុងអំណាចនៃការគិតប្រយោជន៍(ខ្លួននិងអ្នកដទៃ) ។ ព្រោះហេតុនោះ ដំណើរទៅនឹងការបរិភោគ ការសេព (របស់ពួកភិក្ខុ) គួរជាទីជ្រះថ្លា តាំងមានឥរិយាបថ ដូចជាធារនៃប្រេងដ៏ស្និទ្ធល្អ ។ ព្រះថេរៈទាំងនោះ មានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ មានឈានច្រើន មានប្រយោជន៍ច្រើន ឥឡូវនេះ បរិនិព្វានហើយ ឥឡូវនេះពួកភិក្ខុដែលបែបនោះមានតិច ។

កុសលានញ្ច ធម្មានំ　　បញ្ញាយ ច បរិក្ខយា
សព្វាការវរូបេតំ　　លុជ្ជតេ ជិនសាសនំ ។
បាបកានញ្ច ធម្មានំ　　កិលេសានញ្ច យោ ឧតុ
ឧបដ្ឋិតា វិវេកាយ　　យេ ច សទ្ធម្មសេសកា ។
តេ កិលេសា បវឌ្ឍន្តា　　អាវិសន្តិ ពហុំ ជនំ
កីឡន្តិ មញ្ញេ ពាលេហិ　　ឧម្មត្តេហិវ រក្ខសា ។
កិលេសេហាភិភូតា តេ　　តេន តេន វិធាវិតា
នរា កិលេសវត្ថុស្មឹ　　សយំគាហេ[1] ឃោសិតេ ។
បរិច្ចជិត្វា សទ្ធម្មំ　　អញ្ញមញ្ញេហិ ភណ្ឌរេ
ទិដ្ឋិគតានិ អន្វេន្តា　　ឥទំ សេយ្យោតិ មញ្ញរេ ។
ធនញ្ច បុត្តភរិយញ្ច　　ឆឌ្ឌយិត្វាន និគ្គតា
កដច្ឆុភិក្ខាហេតូបិ　　អកិច្ចានិ និសេវរេ

១ ម. សសង្គាមេ ។

សាសនានៃព្រះជិនស្រី ប្រកបដោយអាការដ៏ប្រសើរគ្រប់យ៉ាង រមែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះការអស់ទៅនៃកុសលធម៌ផង នៃបញ្ញាផង ។ កាលជាអ្នកនៃបាបធម៌ និងកិលេស (កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ) ពួកភិក្ខុណាខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីវិវេក ពួកភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មានព្រះសទ្ធម្មសល់នៅ[1] ។ កិលេសទាំងនោះកាលចំរើនឡើង រមែងជ្រៀតជ្រែកនូវជនជាច្រើន ទំនងជាកំប្រឡែងលេងនឹងពួកជនពាលដូចពួករាក្ខសលេងនឹងមនុស្សឆ្កួត ។ ពួកនរជនទាំងនោះ លុះត្រូវកិលេសគ្របសង្កត់ហើយ តែងស្ទុះទៅតាមចំណែកនៃកិច្ចនោះ ៗ ព្រោះកិលេសវត្ថុទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាទីចាប់យក ដោយខ្លួនឯង ដែលពួកកិលេសឃោសនាហើយ ។ ពួកជនទាំងនោះលះបង់នូវព្រះសទ្ធម្ម ហើយឈ្លោះប្រកែកគ្នានឹងគ្នា លុះក្នុងគំនាប់ទិដ្ឋិ សំគាល់ថា នេះប្រសើរជាងគេ ។ ពួកជន ដែលលះបង់នូវទ្រព្យ និងកូនប្រពន្ធ ហើយចេញទៅ (អំពីផ្ទះ) រមែងសេពនូវអំពើដែលមិនគួរធ្វើ ព្រោះហេតុ សូម្បីត្រឹមតែបាយមួយវែក ។

១ កាលនេះ [illegible] កំពុងសម្រេចដោយបាបធម៌និងកិលេស [illegible] ប្រកបព្យាយាម ក្នុងវិវេកធម៌ [illegible] ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាង [illegible] ក៏មិនអាចនឹងញ៉ាំងសេចក្តីប្រតិបត្តិឲ្យសម្រេចបានដោយងាយ ព្រោះព្រះសទ្ធម្មដែលសល់នៅ [illegible] អំពីសេចក្តីប្រតិបត្តិ [illegible] ដោយបាបធម៌និងកិលេសចូលជ្រៀតជ្រែក [illegible] ។

ឧទកនេមហាកំ កុត្វា សយន្តានសេយ្យកា
កាយំ វត្ថុំ[១] បដិមុក្ខា យាតកជា សត្ថុ តរហិតា ។
សព្ពការុកសិប្បានំ[២] ចិត្តំ កត្វាន សិក្ខរ
អវ្ហយសត្ថា អជ្ឈត្តំ សាមញ្ញភោគំ អច្ចតំ ។
មត្តិកំ តេលចុណ្ណញ្ច ឧទកាសនភោជនំ
គិហីនំ ឧបនាមេន្តិ អាកង្ខន្តា ពហុត្តរំ ។
ទន្តកោណំ កបិដ្ឋញ្ច បុប្ផខាទនិយានិ ច
បិណ្ឌបាតេ ច សម្បន្នេ អម្ពេ អាមលកានិ ច
ភេសជ្ជេសុ យថា វេជ្ជា កិច្ចាកិច្ចេ យថា គិហី
គណិកាវ វិភូសាយំ ឥស្សរេ ខត្តិយា យថា
នេកតិកា វញ្ចនិកា កូដសក្ខី អបាដុកា[៣]
ពហូហិ បរិកប្បេហិ អាមិសំ បរិភុញ្ជរេ ។
លេសកប្បេ បរិយាយេ បរិកប្បេនុធាវិតា
ជីវិកត្ថា ឧបាយេន សង្កឌ្ឍន្តិ ពហុំ ធនំ ។

១ ម. កថា វត្ថុំ ឱ. ១ កថា វត្ថុំ ។ ២ សព្ពការុណិកសិប្បានិ ឧបាយេ
៣ ម. អបាដុកា ។

(ពួកភិក្ខុនោះ) បរិភោគការបរិក្ខារ ហើយដេកផង ក្រោក
ឡើងហើយក៏នាំគ្នាចំណាយពាក្យដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ទៀប ។
ពួកភិក្ខុបានធ្វើយ៉ាងនឹងផ្ចង់ នូវសិល្បៈដូចជានីតាំងពួង មិនធ្លាប់
នូវសត្ថាបចិត្តមានគុណ គុណវិសេស នៃប្រយោជន៍ នៃសមណធម៌
(របស់ពួកភិក្ខុនោះ)គឺតាក់តែង ។ ពួកភិក្ខុ កាលប្រាថ្នានូវចតុប្បច្ច័យ
ច្រើនលើសលុប រមែងបង្អោននូវដីស្អិត ប្រេង គ្រឿងលំអិត ទឹក
ភាសនៈ ទឹកភោជន ដល់ពួកគ្រហស្ថ ។ ឲ្យនូវឈើស្ទន់ ផ្លែឈើ
ផ្កាឈើ ដែលគ្រោបចំពោះ ចំណាប់ដំណាប់ល្អៗ ផ្លែស្វាយ និងផ្លែ
កន្ទួតព្រៃ ដាំងទ្រាយ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងវេជ្ជៈ ដូចពួកពេទ្យ ខ្វល់
ខ្វាយក្នុងកិច្ចតូចធំ (នៃជំរឿ) ដូចពួកគ្រហស្ថប្រកបក្នុងការស្អិត
ស្អាង ដូចស្រីពេស្យា ដូចពួកក្សត្រ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងផលប្រយោជន៍
ជាអ្នកបោកប្រាស់បញ្ឆោត ធ្វើជាសាក្សីរឿង ជាអ្នកកោងកាច
បរិភោគតាមិសៈ ដោយការធ្វើមិច្ឆាជីវៈច្រើនយ៉ាង ។ ពួកភិក្ខុជា
អ្នកបំរើ (ដោយបាបធម៌) ក្នុងលេសដីទូរ ក្នុងបំបែកសាក្សី
ត្រូវការចិញ្ចឹមជីវិត ប្រមូលមកនូវទ្រព្យដ៏ច្រើន ដោយខុសច្បាប់ ។

ឧបដ្ឋបេន្តិ បរិសំ　　កម្មតោ ន ច ធម្មតោ
ធម្មំ បរេសំ ទេសេន្តិ　　លាភតោ ន ច អត្ថតោ ។
សង្ឃលាភស្ស ភញ្ជន្តិ　　សង្ឃតោ បរិពាហិរា
បរលាភោបជីវន្តា　　អហិរិកា ន លជ្ជរេ ។
នានុយុត្តា តថា ឯកេ　　មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
សម្ភាវនំយេវិច្ឆន្តិ　　លាភសក្ការមុច្ឆិតា ។
ឯវំ នានប្បយាតម្ហិ　　ន ទានិ សុករំ តថា
អផុសិតំ វា ផុសិតុំ　　ផុសិតំ វានុរក្ខិតុំ ។
យថា កណ្ដកដ្ឋានម្ហិ　　ចរេយ្យ អនុបាហនោ
សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វាន　　ឯវំ គាមេ មុនី ចរេ ។
សរិត្វា បុព្វកេ យោគី　　តេសំ វត្តមនុស្សរំ
កិញ្ចាបិ បច្ឆិមោ កាលោ　　ផុសេយ្យ អមតំ បទំ ។

ពួកភិក្ខុញុំាងបរិស័ទ ឲ្យផ្គត់ផ្គង់ ព្រោះការងារ មិនមែនព្រោះធម៌ សំដែងធម៌ដល់ជនដទៃ ព្រោះតែលាភ មិនសំដែងព្រោះ(ប្រាថ្នា) ប្រយោជន៍(សាធារណៈ)។ ពួកភិក្ខុឈ្លោះប្រកែកព្រោះតែសង្ឃលាភ ជាខាងក្រៅអំពីសង្ឃ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយលាភរបស់ជនដទៃ ជាបុគ្គលមិនខ្មាសអៀន ។ មួយទៀត ភិក្ខុពួកខ្លះ ជាអ្នកមិនប្រកប(សមណធម៌) ជាបុគ្គលមានក្បាលត្រងោល ដណ្ដប់សង្ឃាដី ជាអ្នកល្មោភដោយលាភសក្ការៈ ប្រាថ្នាតែសេចក្ដីសរសើរ ។ កាលបើ កិលេសធម៌ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការផ្សេងៗ យ៉ាងនេះ ដូច្នេះ ភិក្ខុមិនងាយនឹងប៉ះពាល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានប៉ះពាល់ ឬមិនងាយនឹងរក្សានូវគុណវិសេសដែលបានប៉ះពាល់ដូច្នោះបានឡើយ ។ ជនមិនមានស្បែកជើង ត្រាច់ទៅក្នុងទីមានបន្លាយ៉ាងណា អ្នកប្រាជ្ញគប្បីប្រុងស្មារតី ត្រាច់ទៅក្នុងស្រុកយ៉ាងនោះ ។ យោគី កាលរលឹកឃើញពួកលោកអ្នកមានព្យាយាម ក្នុងកាលដើម រលឹកឃើញនូវវត្តប្រតិបត្តិរបស់ពួកលោកទាំងនោះ ទោះបីកាលជាខាងក្រោយ(គឺពីកាលដែលព្រះសាស្ដាគង់នៅ) ក៏ដោយ គង់បានប៉ះពាល់នូវអមតៈ ។

ឥទំ វត្វា សាវកេន សមណោ ភាវិតិន្ទ្រិយោ
ព្រាហ្មណោ បរិនិព្វាយិ ឥសិ ខីណបុនព្ភវោ ។

បារាសរិយោ[១] ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

អធិមុត្តោ បារាសរិយោ តេលុកានិ រដ្ឋបាលោ
មាលុង្ក្យសេលោ ច ភទ្ទិយោ អង្គុលិ ទិព្វចក្ខុកោ ។
បារាសរិយោ ទស តេ វីសម្ហិ សុបកិត្តិតា
គាថាយោ ទ្វេ សតា ហោន្តិ បញ្ចតាឡីសឧត្តរិំ ។

វីសតិនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ម. បារាបរិយោ ។ ឱ. បារិបរិយោ ។

សមណៈ បានចំរើនឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកបណ្តែតចោលនូវបាប ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណ មានភពថ្មីអស់ហើយ លុះពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិនិព្វាន ក្នុងកាលនោះ ។

បារាសរិយត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ១០ នេះ គឺអធិមុត្តត្ថេរ១ បារាសរិយត្ថេរ១ តេលុកានិត្ថេរ១ រដ្ឋបាលត្ថេរ១ មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ១ សេលត្ថេរ១ ភទ្ទិយត្ថេរ១ អង្គុលិមាលត្ថេរ១ អនុរុទ្ធត្ថេរ មានទិព្វចក្ខុ១ បារាសរិយត្ថេរ១ បានសំដែងគាថា ២០០ លើស ៤៥ ដែលមកក្នុងវីសតិនិបាត ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

(៦៨៩) បាសាទិកេ ពហូ ទិស្វា   ភាវិតត្តេ សុសំវុតេ
ឥសិ បណ្ឌរសគោត្តោ   អបុច្ឆិ ផុស្សសវ្ហយំ ។
កឹ ឆន្ទា កិមធិប្បាយា   កិមាកប្បា ភវិស្សរេ
អនាគតម្ហិ កាលម្ហិ   តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។
សុណោហិ វចនំ មយ្ហំ   ឥសិ បណ្ឌរសវ្ហយ
សក្កច្ចំ ឧបធារេហិ   អាចិក្ខិស្សាម្យនាគតំ ។
កោធនា ឧបនាហី ច   មក្ខី ថម្ភី សឋា ពហូ
ឥស្សុកី នានាវាទា ច   ភវិស្សន្តិ អនាគតេ ។
អញ្ញាតមានិនោ ធម្មេ   គម្ភីរេ តីរគោចរា
លហុកា អគរុ ធម្មេ   អញ្ញមញ្ញមគារវា ។
ពហូ អាទីនវា លោកេ   ឧប្បជ្ជិស្សន្ត្យនាគតេ
សុទេសិតំ ឥមំ ធម្មំ   កិលេសិស្សន្តិ ទុម្មតី ។
គុណហីនាបិ សង្ឃម្ហិ   វោហរន្តា[១] វិសារទា
ពលវន្តោ ភវិស្សន្តិ   មុខរា អស្សុតាវិនោ ។

១ ម. ឆ. វោហរន្តិ ។

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

(៦៨៩) ឥសីឈ្មោះបណ្ឌរសគោត្រ ឃើញពួកភិក្ខុជាច្រើន ដែលគួរនាំមកនូវសេចក្ដីជ្រះថ្លា មានចិត្តអប់រំហើយ សង្រួមល្អហើយ ក៏បានសួរនូវព្រះថេរៈឈ្មោះផុស្សៈថា ។ ពួកភិក្ខុនឹងមានសេចក្ដីប្រាថ្នាដូចម្ដេច មានបំណងដូចម្ដេច មានអាកប្បកិរិយា ដូចម្ដេច ក្នុងកាលអនាគត លោកដែលខ្ញុំសួរហើយ សូមប្រាប់នូវដំណើរនោះឲ្យបាន ។

(ព្រះផុស្សត្ថេរពោលថា) ម្នាលឥសីឈ្មោះបណ្ឌរសៈ អ្នកចូរស្ដាប់ពាក្យអាត្មា ចូរចាំទុកដោយគោរព អាត្មានឹងប្រាប់នូវកាលជាអនាគត ។ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ជាបុគ្គលមានសេចក្ដីក្រោធ ចងសេចក្ដីក្រោធទុក ជាអ្នកលុបគុណគេ ជាបុគ្គលរឹង ជាអ្នកបោកប្រាស ជាអ្នកប្រណែន ជាអ្នកមានវាទៈផ្សេងៗគ្នា នឹងមានក្នុងអនាគត ។ ភិក្ខុមានសេចក្ដីប្រកាន់ថាខ្លួន ដឹងធម៌ជ្រាលជ្រៅ មានអារម្មណ៍ក្នុងត្រើយ (គឺឆ្ងាយអំពីធម៌នោះ) មានចិត្តស្រាល មិនធ្ងន់ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីគោរពគ្នានឹងគ្នា ។ ទោសទាំងឡាយជាច្រើន នឹងកើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុអប្បប្រាជ្ញ នឹងញុំាងធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយដោយប្រពៃនេះ ឲ្យសៅហ្មង ។ ពួកភិក្ខុសាបសូន្យចាកគុណ កាលពោលក្នុងសង្ឃ នឹងជាអ្នកក្លៀវក្លា មានកំឡាំង មានមាត់រឹង តែជាអ្នកមិនមានការចេះដឹង ។

គុណវន្តោបិ សង្ឃម្ហិ វោហរន្តា យថត្ថតោ
ទុព្វលា តេ ភវិស្សន្តិ ហិរិមនា អនត្ថិកា ។
រជតំ ជាតរូបញ្ច ខេត្តំ វត្ថុំ អជេឡកំ
ទាសិទាសញ្ច ទុម្មេធា សាទិយិស្សន្ត្យនាគតេ ។
ឧជ្ឈានសញ្ញិនោ ពាលា សីលេសុ អសមាហិតា
ឧន្នឡា វិចរិស្សន្តិ កលហាភិរតា មិគា
ឧទ្ធតា ច ភវិស្សន្តិ នីលចីវរបារុតា
កុហា ថទ្ធា លបា សិង្គី ចរិស្សន្ត្យរិយា វិយ ។
តេលសណ្ឋេហិ កេសេហិ ចបលា អញ្ជនក្ខិកា
រថិយាយ គមិស្សន្តិ ទន្តវណ្ណកបារុតា ។
អជេគុច្ឆំ វិមុត្តេហិ សុរត្តំ អរហទ្ធជំ
ជិគុច្ឆិស្សន្តិ កាសាវំ ឱទាតេសុ សមុច្ឆិតា ។
លាភកាមា ភវិស្សន្តិ កុសីតា ហីនវីរិយា
កិច្ឆន្តា វនបត្ថានិ គាមន្តេសុ វសិស្សរេ ។
យេ យេ លាភំ លភិស្សន្តិ មិច្ឆាជីវរតា សទា
តេ តេវ អនុសិក្ខន្តា ភជិស្សន្តិ[១] អសញ្ញតា ។

១ ឱ. ម. ភជិស្សន្តិ អសំយតា ។

ឯពួកភិក្ខុមានគុណ មានហិរិ មិនមានសេចក្តីត្រូវការ (របស់អ្វី) កាលពោលពាក្យក្នុងសង្ឃតាមសេចក្តីពិត នឹងជាអ្នកមានកំឡាំងថយ ។ ក្នុងអនាគតកាល ពួកភិក្ខុដែលឥតប្រាជ្ញា នឹងត្រេកត្រអាលចំពោះប្រាក់មាស ស្រែ ចម្ការ ពពែ ចៀម ខ្ញុំស្រី ខ្ញុំប្រុស ។ ពួកភិក្ខុពាលជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងការលើកទោស មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ ជាអ្នករកឹករកោង ត្រេកត្រអាលក្នុងជំលោះ នឹងត្រាច់ទៅផ្សេងៗ ដូចម្រឹគ មួយទៀត នឹងមានពួកភិក្ខុជាអ្នករាយមាយស្លៀកដណ្តប់ចីវរមានពណ៌ខៀវ ជាមនុស្សកុហក ជាបុគ្គលរឹងត្អឹង ជាអ្នកចរចារសរាយ មានកិលេសដូចស្នែង នឹងប្រព្រឹត្តដូចព្រះអរិយៈ ។ ពួកភិក្ខុដែលមានសក់លាបដោយប្រេង ជាអ្នករវើរវាយ មានភ្នែកណាត់ថ្នាំ ដណ្តប់សំពត់មានសម្បុរដូចភ្លុកនឹងដើរតាមច្រក ។ ភិក្ខុពាលទាំងនោះនឹងខ្ពើមខ្ពស់សំពត់កាសាវៈ ដែលពួកព្រះអរិយៈមានចិត្តផុតស្រឡះមិនខ្ពើម ជាសំពត់ជ្រលក់ក្រមៅ ជាទង់ជ័យនៃព្រះអរិយៈ ហើយជាអ្នកជ្រប់នៅក្នុងសំពត់មានពណ៌ស ។ នឹងមានពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាលាភ ជាបុគ្គលខ្ជិល មានព្យាយាមថយ ទាំងជាបុគ្គលធុញទ្រាន់នឹងនៅព្រៃធំ ៗ ទាំងឡាយ ហើយនៅក្នុងសេនាសនៈជិត ៗ ស្រុក ។ ពួកភិក្ខុណា ៗ ត្រេកអរក្នុងមិច្ឆាជីវៈ នឹងបានលាភគ្រប់កាលទាំងពួក ពួកភិក្ខុដែលសិក្សាតាមភិក្ខុទាំងនោះ ៗ គឺនឹងទៅជាអ្នកមិនសង្រួម ។

យេ យេ អលាភិនោ លាភំ ន តេ បុញ្ញា ករិស្សរេ
សុបេសលេបិ តេ ធីរេ សេវិស្សន្តិ ន តេ តទា។
មិលក្ខុរជនំ រត្តំ គរហន្តា សកំ ធជំ
តិត្ថិយានំ ធជំ កេចិ ធារេស្សន្ត្យវទាតកំ។
អគារវោ ច កាសាវេ តទា តេសំ ភវិស្សតិ
បដិសង្ខា ច កាសាវេ ភិក្ខូនំ ន ភវិស្សតិ។
អភិភូតស្ស ទុក្ខេន សល្លវិទ្ធស្ស រុប្បតោ
បដិសង្ខា មហាឃោរា នាគស្សាសិ អចិន្តិយា។
ឆទ្ទន្តោ ហិ តទា ទិស្វា សុរត្តំ អរហទ្ធជំ
តាវទេវ ភណី គាថា គជោ អត្ថោបសញ្ហិតា។
អនិក្កសាវោ កាសាវំ យោ វត្ថំ បរិទហេស្សតិ
អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ។
យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ
ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ។

ពួកភិក្ខុណា ៗ ជាអ្នកមិនបានលាភ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមិនធ្វើនូវបុណ្យ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមិនសេពគប់នូវអ្នកប្រាជ្ញដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលនោះ ។ ពួកភិក្ខុខ្លះ នឹងតិះដៀលនូវសំពត់កាសាវៈ ជាទង់ជ័យរបស់ខ្លួន ហើយទៅស្លៀកដណ្តប់សំពត់ ជាទង់ជ័យពួកតិរ្ថិយ ដែលជ្រលក់ដោយមក្សៀ ក៏មាន ជាសំពត់ស ក៏មាន ។ សេចក្តីមិនគោរពក្នុងសំពត់កាសាវៈ នៃពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមានក្នុងកាលនោះ ទាំងការពិចារណាក្នុងសំពត់កាសាវៈនៃពួកភិក្ខុ ក៏នឹងមិនមានដែរ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ កាលត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ត្រូវសរមុត ញាំញីកាយចំប្រប់ ក៏មានការពិចារណា ដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ជាគំនិតដែលមិនធ្លាប់គិតមក ។ ព្រោះថា គ្រានោះ ដំរីឆទ្ទន្ត បានឃើញសំពត់កាសាវៈ ជាទង់ជ័យព្រះអរហន្ត ដែលជ្រលក់យ៉ាងល្អ ហើយចាំពោលនូវគាថាទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ក្នុងខណៈនោះឯង ។ បុគ្គលណា មិនទាន់ប្រាសចាកទឹកចត់ គឺកសា-វកិលេស ជាអ្នកប្រាសចាកទមៈនិងសច្ចៈ ស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាវៈ បុគ្គលនោះ មិនគួរ(ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលណា បានខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចត់ គឺកសាវកិ-លេស តាំងមាំល្អក្នុងសីលទាំងឡាយ ប្រកបដោយទមៈ និងសច្ចៈ បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរ(ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈ ។

វិបន្នសីលោ ទុម្មេធោ   បាកដោ កាមការិយោ
វិក្កន្តចិត្តោ និស្សុក្កោ   ន សោ កាសាវមរហតិ ៗ
យោ ច សីលេន សម្បន្នោ   វីតរាគោ សមាហិតោ
ឱទាតមនសង្កប្បោ   ស វេ កាសាវមរហតិ ៗ
ឧទ្ធតោ ឧន្នឡោ ពាលោ   សីលំ យស្ស ន វិជ្ជតិ
ឱទាតកំ អរហតិ   កាសាវំ កឹ ករិស្សតិ ៗ
ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយោ ច   ទុដ្ឋចិត្តា អនាទរា
តាទិនំ មេត្តចិត្តានំ   និគ្គណ្ហិស្សន្តិនាគតេ ៗ
សិក្ខាបេន្តាបិ ថេរេហិ   ពាលា ចីវរធារណំ
ន សុណិស្សន្តិ ទុម្មេធា   បាកដា កាមការិយា ៗ
តេ តថា សិក្ខិតា ពាលា   អញ្ញមញ្ញំ អគារវា
នាទិយិស្សន្តុបជ្ឈាយេ   ខឡុង្កោ វិយ សារថឹ ៗ
ឯវំ អនាគតទ្ធានំ   បដិបត្តិ ភវិស្សតិ
ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនញ្ច   បត្តេ កាលម្ហិ បច្ឆិមេ ៗ

បុគ្គលណា ជាអ្នកវិបត្តិសីល មានគំនិតអាក្រក់ ប្រាកដជាអ្នកទ្រុស្តសីល ធ្វើតាមតែប្រាថ្នា មានចិត្តរាយមាយ មិនមានខ្មាស បុគ្គលនោះ មិនគួរ(ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលណា បរិបូណ៌ដោយសីល ប្រាសចាកតម្រេក មានចិត្តតាំងនៅ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តដ៏ស បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរ (ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈ ។ សីលរបស់បុគ្គលណាមិនមាន បុគ្គលនោះ ជាអ្នករវើរវាយ ក្រអឺតក្រទម ជាបុគ្គលពាល គួរតែ (ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់មានពណ៌ស នឹងស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាវៈដូចម្តេចកើត ។ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ជាអ្នកមានចិត្តប្រទូស្ត ជាអ្នកមើលងាយ នឹងសង្កត់សង្កិន នូវពួកលោកដែលប្រកបដោយតាទិគុណ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ។ ពួកភិក្ខុពាល ដែលមានគំនិតអាក្រក់ ប្រាកដជាអ្នកទ្រុស្តសីល ធ្វើតាមតែប្រាថ្នា កាលបើពួកព្រះថេរៈបង្ហាត់នូវការស្លៀកដណ្តប់ចីវរ នឹងមិនព្រមស្តាប់ ។ ពួកភិក្ខុពាលទាំងនោះ ដែលឧបជ្ឈាយាចារ្យឲ្យសិក្សាយ៉ាងនោះហើយ ក៏ជាបុគ្គលមិនមានការគោរពគ្នានឹងគ្នា នឹងមិនអើពើចំពោះឧបជ្ឈាយាចារ្យ ដូចសេះមានកូតក្បូត មិនអើពើនឹងនាយសារថី ។ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី នឹងមានសេចក្តីប្រតិបត្តិ យ៉ាងនេះ ក្នុងបច្ឆិមកាល ដែលមកដល់ ។

បុរា អាគច្ឆតេ ឯតំ អនាគតំ មហព្ភយំ
សុព្ពចា ហោថ សខិលា អញ្ញមញ្ញំ សគារវា ។
មេត្តចិត្តា ការុណិកា ហោថ សីលេសុ សំវុតា
អារទ្ធវិរិយា បហិតត្តា និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា ។
បមាទំ ភយតោ ទិស្វា អប្បមាទញ្ច ខេមតោ
ភាវេថដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ផុសន្តា អមតំ បទន្តិ ។

ពុស្សត្ថេរោ(១) ។

[២៦០] យថាចារី យថាសតោ សតិមា
យតសង្កប្បជ្ឈាយី(២) អប្បមត្តោ
អជ្ឈត្តរតោ សុសមាហិតត្តោ
ឯកោ សន្តុសិតោ តមាហុ ភិក្ខុំ ។
អល្លំ សុក្ខំ វា ភុញ្ជន្តោ ន ពាឡ្ហំ សុហិតោ សិយា
ឩនូទរោ មិតាហារោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ ។
ចត្តារោ បញ្ច អាលោបេ អភុត្វា ឧទកំ បិវេ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។

១ ឱ. ម. ផុស្សត្ថេរោ ។ ២ សំយតសង្កប្បជ្ឈាយីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ភ័យដ៏ធំនេះ ដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏នឹងមកដល់មុនមិនខាន អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលប្រដៅងាយ មានចិត្តទន់ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរពដល់គ្នានឹងគ្នា ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានចិត្តមេត្តា ករុណា សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយ មានការព្យាយាមតឹងរឹង មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់និព្វាន មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំ អស់កាលជានិច្ច ។ អ្នកទាំងឡាយ បើឃើញសេចក្តីប្រមាទថាជាភ័យ ទាំងឃើញនូវសេចក្តីមិនប្រមាទថាជាទីក្សេមហើយ ចូរចំរើននូវមគ្គមានអង្គ ៨ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ពួកភិក្ខុ ក៏នឹងបាននូវអមតបទគឺព្រះនិព្វាន ។

ផុស្សត្ថេរ ។

[២៦០] បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសមគួរ ជាអ្នកស្ងប់សមគួរ មានស្មារតី ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ក្នុងការត្រិះរិះ និងការប្រព្រឹត្តិសមគួរ ត្រេកអរតែក្នុងសន្តាន មានចិត្តតាំងមាំ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មានសេចក្តីសន្តោស អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថាជាភិក្ខុ ។

ភិក្ខុកាលបរិភោគ នូវអាហារស្រស់ ឬក្រៀម មិនគប្បីឆ្អែតពេក គប្បីជាអ្នកមានពោះថយ មានអាហារល្មម មានស្មារតីវៀរចេញ ។ ភិក្ខុលះបរិភោគនូវ ៤-៥ ពំនូត (ក្នុងកាលដែលឆ្អែត) ហើយគប្បីផឹកទឹក ទើបជាការល្មមដល់ការនៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ (ព្រះនិព្វាន) ។

កប្បិយំ តញ្ចេ អាទេតិ(១) ចីវរំ ឥទមត្ថិកំ

អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។

បល្លង្កេន និសិន្នស្ស ជណ្ណុកេ នាភិវស្សតិ

អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។

យោ សុខំ ទុក្ខតោ អទ្ទ ទុក្ខំ អទ្ទក្ខិ សល្លតោ

ឧភយន្តរេន នាហោសិ កេន លោកស្មិំ កឹ សិយា ។

មា មេ កទាចិ បាបិច្ឆោ កុសីតោ ហីនវីរិយោ

អប្បស្សុតោ អនាទរោ កេន លោកស្មិំ កឹ សិយា ។

ពហុស្សុតោ ច មេធាវី សីលេសុ សុសមាហិតោ

ចេតោសមថមនុយុត្តោ អបិ មុទ្ធនិ តិដ្ឋតុ ។

យោ បបញ្ចមនុយុត្តោ បបញ្ចាភិរតោ មគោ

វិរាធយី សោ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

---

១ ម. កប្បិយំ តញ្ចេ ឆាទេតិ ។

ភិក្ខុស្លៀកដណ្តប់ នូវចីវរជាកប្បិយៈ ប្រយោជន៍ (ត្រឹមតែការពារត្រជាក់ជាដើម) នេះ ជាការគួរដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់(ព្រះនិព្វាន) ។ កាលភិក្ខុអង្គុយពែនភ្នែន ភ្លៀងមិនស្រក់ត្រូវត្រង់ជង្គង់ទាំងពីរ នេះជាការគួរដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ (ព្រះនិព្វាន) ។ បុគ្គលណាបានឃើញសុខ ថាជាទុក្ខ បានឃើញទុក្ខ ថាជាគ្រឿងចាក់ដោត ដូចកូនសរ ការជាប់ចំពាក់មិនមានក្នុងចន្លោះនៃសុខនិងទុក្ខទាំងពីរ បុគ្គលនោះ គប្បីជាប់ក្នុងលោកដូចម្តេច គប្បីមានដោយកិលេសដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានការព្យាយាមថោកថយ ជាអ្នករៀនសូត្រតិច មិនអើពើ (ចំពោះធម៌និងវិន័យ) សូមកុំមានក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ ក្នុងកាលណាៗឡើយ ប្រយោជន៍អ្វីដោយទីកន្លែងក្នុងលោក គប្បីមាន (ដល់បុគ្គលនោះ) ដោយប្រការដូចម្តេច ។ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកចេះដឹងច្រើន មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយកិលេស តាំងមាំក្នុងសីល ប្រកបរឿយៗនូវចេតោសមថៈ សូមឋិតនៅសូម្បីលើក្បាល ។ បុគ្គលណាមានចិត្តប្រកបរឿយៗនូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ត្រេកអរចំពោះធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃ្លាតចាកព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

យោ ច បបញ្ចំ ហិត្វាន និប្បបញ្ចបថេ រតោ
អារាធយី សោ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។
គាមេ វា យទិ វារញ្ញេ និន្នេ វា យទិ វា ថលេ
យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ ។
រមណីយានិ អរញ្ញានិ យត្ថ ន រមតី ជនោ
វីតរាគា រមិស្សន្តិ ន តេ កាមគវេសិនោ ។
និធីនំវ បវត្តារំ យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ
និគ្គយ្ហវាទឹ មេធាវឹ តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ
តាទិសំ ភជមានស្ស សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។
ឱវទេយ្យានុសាសេយ្យ អសព្ភា ច និវារយេ
សតំ ហិ សោ បិយោ ហោតិ អសតំ ហោតិ អប្បិយោ ។
អញ្ញស្ស ភគវា ពុទ្ធោ ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា
ធម្មេ ទេសិយមានម្ហិ សោតមោធេសិមត្ថិកោ ។
តំ មេ អមោឃំ សវនំ វិមុត្តោម្ហិ អនាសវោ
នេវ បុព្វេនិវាសាយ នបិ ទិព្វស្ស ចក្ខុនោ ។

បុគ្គលណាលះបង់នូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ជាផ្លូវមិនយឺតយូរ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយនៅក្នុងទីណា ទោះបីស្រុកឬព្រៃ ទោះបីទីទាប ឬទួល ទីនោះឯង ជាទីគួរត្រេកអរ ។ ជនអ្នក(ស្វែងរកកាម)រមែងមិនត្រេកអរក្នុងព្រៃជាទីគួរត្រេកអរទេ ពួកបុគ្គលអ្នកប្រាសចាករាគៈ ទើបត្រេកអរ ព្រោះពួកលោកទាំងនោះ មិនមែនជាអ្នកស្វែងរកកាម ។ បុគ្គលឃើញអ្នកប្រាជ្ញណា ជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ជាអ្នកបង្ហាញទោស ដូចជាអ្នកបង្ហាញនូវកំណប់ទ្រព្យ គួរគប់រកអ្នកប្រាជ្ញមានសភាពដូច្នោះ ។ កាលបើបុគ្គលគប់រកអ្នកប្រាជ្ញប្រាកដដូច្នោះ សេចក្តីប្រសើររមែងមាន សេចក្តីអាក្រក់ពុំមានទេ ។ បុគ្គលណាទូន្មានប្រៀនប្រដៅ ហាមឃាត់ (គេ) ចាកអសប្បុរសធម៌ បុគ្គលនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់ពួកសប្បុរស តែមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ពួកអសប្បុរសទេ ។ ព្រះពុទ្ធ មានព្រះភាគ មានចក្ខុ បានសំដែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ កាលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រូវការផ្ទៀងសោតប្បសាទ ។ ការស្តាប់របស់ខ្ញុំនោះ មិនឥតអំពើទេ (ព្រោះ)ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ រួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំមិនមានការតាំងចិត្តបំពេញបុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណ ឬទិព្វចក្ខុញាណឡើយ ។

ចេតោបរិយាយ ឥទ្ធិយា ចុតិយា ឧបបត្តិយា
សោតធាតុវិសុទ្ធិយា បណិធិ មេ ន វិជ្ជតិ ។
រុក្ខមូលំវ និស្សាយ មុណ្ឌោ សង្ឃាដិបារុតោ
បញ្ញាយ ឧត្តមោ ធីរោ ឧបតិស្សោ ឈាយតិ ។
អវិតក្កំ សមាបន្នោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ
អរិយេន តុណ្ហីភាវេន ឧបេតោ ហោតិ តាវទេ ។
យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតិ ។
អនង្គណស្ស បោសស្ស និច្ចំ សុចិគវេសិនោ
វាលគ្គមត្តំ បាបស្ស អព្ភាមត្តំវ ខាយតិ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
និក្ខិបិស្សំ ឥមំ កាយំ សម្បជានោ បតិស្សតោ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ ។ បេ ។ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
ឧភយេនមិទំ មរណមេវ
នាមរណំ បច្ឆា វា បុរេ វា
បដិបជ្ជថ មា វិនស្សថ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា ។
នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា

ខ្ញុំមិនមានការតាំងចិត្តចំពោះចេតោបរិយាយវិជ្ជា ឥទ្ធិវិធវិជ្ជា ចុតូបបាតវិជ្ជា និងសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសោតធាតុឡើយ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះឧបតិស្សៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយប្រាជ្ញា ធីរៈ កោរ ៗ ដណ្តប់សង្ឃាដិ អាស្រ័យនៅក្រោមម្លប់ឈើ ចំរើនឈាន ។ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ចូលកាន់ឈាន មិនមានវិតក្កៈ ប្រកបដោយតុណ្ហីភាពដ៏ប្រសើរ ក្នុងខណៈនោះឯង ។ ភិក្ខុ មិនកម្រើក មិនតឹងតែងយ៉ាងណា ក៏ព្រោះអស់ទៅនៃមោហៈ គឺមិនញាប់ញ័រដូចភ្នំយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលអ្នកមិនមានទីទួលគឺកិលេស ស្វែងរកនូវធម៌ស្អាតគ្រប់កាលជានិច្ច សូម្បីតែបាបប្រមាណចុងសក់មួយសរសៃ រមែងប្រាកដដូច(ព្រះចន្ទ)ដែលផុតចាកពពក ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាបុគ្គលដឹងខ្លួន មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន ចំណាយចោលនូវរាងកាយនេះ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ទេ ។ បេ ។ ដូចអ្នកស៊ីឈ្នួលទន្ទឹងរកការអស់ទៅនៃថ្ងៃ ។

មរណៈនេះឯង រមែងមានក្នុងកាលទាំងពីរ មរណៈមិនមែនមានតែក្នុងកាលខាងក្រោយ ឬខាងមុខទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រតិបត្តិ អ្នកទាំងឡាយចូរកុំវិនាស កុំឲ្យខណៈប្រព្រឹត្តកន្លង ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូររក្សាគ្រប់គ្រងខ្លួន ឲ្យដូចជានគរជាប់ព្រំប្រទល់ដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ កុំឲ្យខណៈប្រព្រឹត្តកន្លង ។

ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ   និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

ឧបសន្តោ ឧបរតោ   មន្តភាណី អនុទ្ធតោ

ធុនាតិ បាបកេ ធម្មេ   ទុមបត្តំវ មាលុតោ ។

ឧបសន្តោ ឧបរតោ   មន្តភាណី អនុទ្ធតោ

អព្ពហិ បាបកេ ធម្មេ   ទុមបត្តំវ មាលុតោ ។

ឧបសន្តោ អនាយាសោ   វិប្បសន្នមនាវិលោ

កល្យាណសីលោ មេធាវី   ទុក្ខស្សន្តករោ សិយា ។

ន វិស្សសេ ឯកតិយេសុ ឯវំ

អគារេសុ បព្វជិតេសុ ចាបិ

សាធូបិ ហុត្វាន អសាធុ ហោន្តិ

អសាធុ ហុត្វា បុន សាធុ ហោន្តិ ។

កាមច្ឆន្ទោ ច ព្យាបាទោ   ថីនមិទ្ធញ្ច ភិក្ខុនោ

ឧទ្ធច្ចំ វិចិកិច្ឆា ច   បញ្ចេតេ ចិត្តកេលិសា ។

យស្ស សក្ករិយមានស្ស   អសក្ការេន ចូភយំ

សមាធិ ន វិកម្បតិ   អប្បមាទវិហារិនោ ។

ព្រោះថា ពួកបុគ្គលដែលមានខណៈកន្លងហួសហើយ រមែងសោកស្ដាយរវេរវាយ ក្នុងនរក ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ រៀរចាកបាប ពោលពាក្យដោយយោបល់ ជាបុគ្គលមិនរាយមាយ រមែងកំចាត់បង់នូវធម៌ដ៏លាមកបាន ដូចខ្យល់កំចាត់បង់នូវស្លឹកឈើ ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ រៀរចាកបាប ពោលពាក្យដោយយោបល់ ជាបុគ្គលមិនរាយមាយ រមែងដកកើប នូវពួកធម៌ដ៏លាមកចេញបាន ដូចខ្យល់បក់ផ្ដាច់នូវស្លឹកឈើ ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ មិនមានសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ មានចិត្តថ្លាមិនល្អក់ មានកល្យាណសីល មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយបង់នូវកិលេស គប្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។

បុគ្គលមិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល ចំពោះបុគ្គលពួកខ្លះ គឺពួក
គ្រហស្ថនិងបព្វជិត ព្រោះថា ពួកជន សូម្បីជា
បុគ្គលល្អហើយ ថែមទៅជាមិនល្អវិញក៏មាន ជាបុគ្គល
មិនល្អហើយ ថែមទៅជាល្អវិញ ក៏មាន ។

កាមច្ឆន្ទៈ១ ព្យាបាទៈ១ ថីនមិទ្ធៈ១ ឧទ្ធច្ចៈ១ វិចិកិច្ឆា១ ទាំង៥ នេះ ជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត របស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុណា កាលគេធ្វើសក្ការៈ ឬមិនធ្វើសក្ការៈទាំងពីរ (មិនត្រេកអរ មិនតាមខស្បុ) សមាធិរបស់ភិក្ខុអ្នកនៅដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទនោះ រមែងមិនញាប់ញ័រ ។

តំ ឈាយិំ សាតតិកំ សុខុមទិដ្ឋិវិបស្សកំ

ឧបាទានក្ខយារាមំ អាហុ សប្បុរិសោ ឥតិ ។

មហាសមុទ្ទោ បថវី បព្វតោ អនិលោបិ ច

ឧបមាយ ន យុជ្ជន្តិ សត្ថុ វរវិមុត្តិយា ។

ចក្កានុវត្តកោ ថេរោ មហាញាណី សមាហិតោ

បថវាបគ្គិសមានោ ន រជ្ជតិ ន ទុស្សតិ ។

បញ្ញាបារមិតំ បត្តោ មហាពុទ្ធិ មហាមតិ

អជឡោ ជឡសមានោ សទា ចរតិ និព្វុតោ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

សម្បាទេថប្បមាទេន ឯសា មេ អនុសាសនី

ហន្ទាហំ បរិនិព្វិស្សំ វិប្បមុត្តោម្ហិ សព្វធិ ។

សារិបុត្តោ ថេរោ ។

(៤៦១) បិសុណេន ច កោធនេន

មច្ឆរិនា ច វិភូតនន្ទិនា

សខិតំ ន ករេយ្យ បណ្ឌិតោ

បាបោ កាបុរិសេន សង្គមោ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ សរសើរ នូវភិក្ខុអ្នកមានឈាន មានព្យាយាមខ្មៀនខ្មាត់ មានការឃើញល្អិតដោយសុខុមទិដ្ឋិ ត្រេកអរក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទានទាំងនោះថា ជាសប្បុរស ។ មហាសមុទ្រ ផែនដី ភ្នំ និងខ្យល់ មិនគួរនឹងឧបមា នឹងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះសាស្ដាទេ ។ ព្រះថេរៈអ្នកញ៉ាំងចក្រដែលមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម (ព្រះសារីបុត្ត) លោកមានប្រាជ្ញាច្រើន មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ស្មើដោយដី ទឹក ភ្លើង មិនត្រេកអរ មិនប្រទូស្ត ។ ព្រះថេរៈ សម្រេចនូវបញ្ញាបារមី មានប្រាជ្ញាច្រើន ជាមហាមុនិ ជាបុគ្គលមិនខ្លៅ តែមានសភាពដូចជាខ្លៅ មានចិត្តដ៏ត្រជាក់គ្រប់កាល ។ ព្រះសាស្ដា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ។បេ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏បានដកចេញហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរញ៉ាំងសេចក្ដីមិនប្រមាទឲ្យបរិបូណ៌ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ខ្ញុំជាបុគ្គលផុតស្រឡះចាកកិលេសគ្រប់ទាំងអស់ ។

សារីបុត្តត្ថេរ ។

(៤៦១) បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើសខិភាព គឺការជាសំឡាញ់នឹង

បុគ្គលអ្នកញុះញង់ អ្នកក្រេវក្រោធ អ្នកកំណាញ់

ទាំងជាអ្នកត្រេកអរនឹងសេចក្ដីវិនាសទេ (ព្រោះថា)

ការសមាគមនឹងបុរសអាក្រក់ ជាការលាមក ។

សទ្ធោ ច បេសលោ ច

បញ្ញវា ពហុស្សុតេន ច

សខិតំ ហិ កាយស្ស បណ្ឌិតោ

កល្លោ សប្បុរិសេហិ សង្គមោ ។

បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ   អរុកាយំ សមុស្សិតំ

អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ   យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។

ពហុស្សុតោ ចិត្តកថី   ពុទ្ធស្ស បរិចារកោ

បន្នភារោ វិសញ្ញុត្តោ   សេយ្យំ កប្បេតិ គោតមោ ។

ខីណាសវោ វិសញ្ញុត្តោ   សង្គាតិតោ សុនិព្វុតោ

ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ   ជាតិមរណបារគូ ។

យស្មឹ បតិដ្ឋិតា ធម្មា   ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ

និព្វានគមនេ មគ្គេ   សោយំ តិដ្ឋតិ គោតមោ ។

ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហឹ   ទ្វេ សហស្សានិ ភិក្ខុតោ

ចតុរាសីតិ សហស្សានិ   យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ ។

បណ្ឌិតគួរធ្វើសេចក្តីគប់រកនឹងបុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា មានសីល ជាទីស្រឡាញ់ អ្នកមានប្រាជ្ញា មានការរៀនដឹងច្រើន (ព្រោះថា) ការសេពគប់នឹងពួកសប្បុរស ជាការចំរើន ។

អ្នកចូរមើលនូវពុម្ពគឺអត្តភាពដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ ផុំឡើង (ដោយឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់) ជាគ្រឿងក្រេវក្រវ ជាទីប្រាថ្នានៃជនច្រើន ជាកាយឥតទៀងតាំងឋិតថេរ ព្រះអានន្ទត្ថេរជាគោតមគោត្រ ជាអ្នករៀនដឹងច្រើន មានកថាដ៏វិចិត្រ ជាអ្នកបំរើនូវព្រះពុទ្ធ បានដាក់ចុះនូវភារៈ ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកប សម្រេចនូវការសឹង ។ ព្រះអានន្ទត្ថេរ ជាខីណាស្រព ប្រាសចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកប កន្លងនូវកិលេសជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ មានចិត្តត្រជាក់ល្អ ដល់នូវត្រើយនៃជាតិ និងមរណៈ ទ្រទ្រង់ទុកនូវអត្តភាពជាបំផុត ។ សាសនធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអាទិច្ចពន្ធុ ប្រតិស្ឋានក្នុងព្រះអានន្ទត្ថេរណា ព្រះអានន្ទត្ថេរនោះ ជាគោតមគោត្រ ឋិតនៅក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ សាសនធម៌ទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ(ក្នុងមាត់ខ្ញុំ) របស់ខ្ញុំ សាសនធម៌ទាំងឡាយនោះ មាន ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ ខ្ញុំបានរៀនអំពីព្រះពុទ្ធ ៨ ម៉ឺន ២ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ អំពីពួកភិក្ខុ ២ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ ។

អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។
ពហុស្សុតោ អប្បស្សុតំ យោ សុតេនាតិមញ្ញតិ
អន្ធោ បទីបធារោវ តថេវ បដិភាតិ មំ ។
ពហុស្សុតំ ឧបាសេយ្យ សុតញ្ច ន វិនាសយេ
តំ មូលំ ព្រហ្មចរិយស្ស តស្មា ធម្មធរោ សិយា ។
បុព្វាបរញ្ញូ អត្ថញ្ញូ និរុត្តិបទកោវិទោ
សុគ្គហីតញ្ច គណ្ហាតិ អត្ថញ្ចោបបរិក្ខតិ ។
ខន្ត្យា ឆន្ទិកតោ ហោតិ ឧស្សហិត្វា តុលេតិ តំ
សមយេ សោ បទហតិ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតោ ។
ពហុស្សុតំ ធម្មធរំ សប្បញ្ញំ ពុទ្ធសាវកំ
ធម្មវិញ្ញាណមាកង្ខំ តំ ភជេថ តថាវិធំ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស បូជនីយោ ពហុស្សុតោ ។

បុរសនេះមិនបានរៀនសូត្រ រមែងចាស់(គត់កើត) ដូចគោ ចំរើនតែសាច់ គ្រាន់ប្រាជ្ញារបស់គេ មិនចំរើនឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើន ហើយមើលងាយបុគ្គលអ្នកមិនបានរៀនសូត្រ ដោយការរៀនសូត្រ (របស់ខ្លួន) បុគ្គលនោះ ដូចមនុស្សខ្វាក់កាន់ប្រទីប រមែងភ្លឺច្បាស់ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលគួរចូលទៅអង្គុយជិតនឹងអ្នករៀនសូត្រច្រើនផង មិនគប្បីញុំាងការរៀនសូត្រឲ្យវិនាសផង (ព្រោះថា) ការរៀនសូត្រនោះជាឫសគល់នៃព្រហ្មចរិយធម៌ ហេតុនោះ បុគ្គលគួរជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។ បុគ្គលអ្នកចេះដឹង នូវខាងដើម និងខាងចុង (នៃគាថា) ជាអ្នកដឹងអត្ថ ឈ្លាសវៃក្នុងនិរុត្តិ (ភាសា) និងបទ (ពាក្យ) រមែងកាន់យកនូវធម៌ឲ្យជាធម៌ដែលកាន់យកល្អហើយផង ពិចារណានូវសេចក្តីផង ។ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា (ក្នុងធម៌) ដោយសេចក្តីអត់ធន់ រមែងខំប្រឹង ពិចារណានូវធម៌នោះ បុគ្គលនោះ មានចិត្តតាំងមាំល្អក្នុងសន្តាន រមែងផ្តើមព្យាយាមក្នុងសម័យដ៏គួរ ។ បុគ្គល កាលប្រាថ្នានូវការដឹងធម៌ គប្បីគប់រកអ្នករៀនសូត្រច្រើន អ្នកទ្រទ្រង់នូវធម៌ អ្នកមានប្រាជ្ញា ជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ បែបដូច្នោះនោះ ។ បុគ្គលអ្នករៀនសូត្រច្រើន រមែងជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវធម៌ អ្នករក្សាទុកនូវឃ្លាំងធម៌របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឯបុគ្គលអ្នករៀនសូត្រច្រើននោះឈ្មោះថា ជាចក្ខុរបស់សត្វលោកទាំងពួង ជាបុគ្គលគួរគេបូជា ។

ធម្មារាមោ ធម្មរតោ ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ
ធម្មំ អនុស្សរំ ភិក្ខុ សទ្ធម្មា ន បរិហាយតិ ។
កាយមច្ឆេរគរុកោ ហិយ្យមានេ អនុដ្ឋហេ
សរីរសុខគិទ្ធស្ស កុតោ សមណផាសុតា ។
ន បក្ខន្តិ ទិសា សព្វា ធម្មា ន បដិភន្តិ មំ
គតេ កល្យាណមិត្តម្ហិ អន្ធការំ ខាយតិ ។
អព្ភតីតសហាយស្ស អតីតគតសត្ថុនោ
នត្ថិ ឯតាទិសំ មិត្តំ យថា កាយគតា សតិ ។
យេ បុរាណា អតីតា តេ ន វេហិ ន សមេតិ មេ
ស្វជ្ជ ឯកោវ ឈាយាមិ វស្សុបេតោវ បក្ខិមា ។
ទស្សនាយ អភិក្កន្តេ នានាវេរជ្ជកេ ពហូ
មា វារយិត្ថ សោតារោ បស្សន្តុ សមយោ មមំ ។
ទស្សនាយ អភិក្កន្តេ នានាវេរជ្ជកេ បុថូ
ករោតិ សត្ថា ឱកាសំ ន និវារេតិ ចក្ខុមា ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ សេក្ខភូតស្ស មេ សតោ
ន កាមសញ្ញា ឧប្បជ្ជិ បស្ស ធម្មសុធម្មតំ ។

(ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ កាលគិតរឿយ ៗ នូវធម៌ រលឹករឿយ ៗ នូវធម៌ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្ម ។ បុគ្គលអ្នកធ្ងន់ដោយសេចក្តីកំណាញ់(ថ្នម) កាយ (កាលបើកាយនឹងជរា) សាបសូន្យទៅ ក៏មិនខ្មីឃ្មាត (ចំពោះកិច្ចគួរធ្វើ) បុគ្គលអ្នកជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីសុខក្នុងសរីរៈ តើសេចក្តីសប្បាយ ដោយសមណភាព (នឹងមានមក) អំពីណា ។ ទិសទាំងអស់ រមែងមិនប្រាកដ ធម៌មិនភ្លឺច្បាស់ដល់ខ្ញុំ កាលបើព្រះសារីបុត្ត ជាកល្យាណមិត្ត ទៅ (កាន់និព្វាន) ហើយ សត្វលោក ប្រាកដដូចជាទីងងឹត ។ បុគ្គលដែលមានសំឡាញ់ក្រោកប្រាសហើយ មានសាស្តាកន្លងទៅហើយ រមែងមិនមានមិត្តដែលប៉ុន្នុះ ដូចជាកាយគតាសតិឡើយ ។ ពួកព្រះថេរៈណាចាស់ ៗ ពួកព្រះថេរៈនោះ កន្លងទៅហើយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំមិនល្មមនឹងភិក្ខុថ្មីៗ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំចូលឈានតែម្នាក់ឯង ដូចបក្សីចូលទៅសំងំក្នុងសំបុក ក្នុងរដូវភ្លៀង ។ អ្នកកុំឃាត់ពួកជនច្រើននៅក្នុងប្រទេសផ្សេង ៗ ដែលពុំទាន់បានជួប ឯពួកអ្នកស្តាប់ ចូរមកជួបចុះ ព្រោះថាជាសម័យ (នៃការជួប) នឹងខ្ញុំហើយ ។ ព្រះសាស្តាមានចក្ខុ ទ្រង់ប្រទានឱកាស មិនហាមឃាត់ពួកជនច្រើននៅក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ដែលពុំទាន់បានជួប ។ កាលខ្ញុំនៅជាសេក្ខបុគ្គលអស់ ២៥ ឆ្នាំ កាមសញ្ញាមិនកើតឡើងទេ អ្នកចូរមើលនូវសភាពល្អរបស់ធម៌ចុះ ។

បណ្ណវីសតិ វស្សានិ សេខភូតស្ស មេ សតោ
ន កាមសញ្ញា ឧប្បជ្ជិ បស្ស ធម្មសុធម្មតំ ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន កាយកម្មេន ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន វចីកម្មេន ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន មនោកម្មេន ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
ពុទ្ធស្ស ចង្កមន្តស្ស បិដ្ឋិតោ អនុចង្កមឹ
ធម្មេ ទេសិយមានម្ហិ ញាណំ មេ ឧទបជ្ជថ ។
អហំ សករណីយោម្ហិ សេខោ អប្បត្តមានសោ
សត្ថុ ច បរិនិព្វានំ យោ អម្ហំ អនុកម្បកោ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
សព្វាការវរូបេតេ សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស អានន្ទោ បរិនិព្វុតោ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស អន្ធការេ តមោនុទោ ។

កាលខ្ញុំនៅជាសេខបុគ្គលអស់ ២៥ ឆ្នាំ កាមសញ្ញាមិនកើតឡើងទេ អ្នកចូរមើលនូវភាពល្អរបស់ធម៌ចុះ ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយកាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមខ្លួន ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយវចីកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមខ្លួន ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមខ្លួន ។ កាលព្រះពុទ្ធម្ចាស់ទ្រង់ចង្ក្រម ខ្ញុំបានចង្ក្រមតាមក្រោយព្រះអង្គ នាកាលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង ញាណរបស់ខ្ញុំក៏កើតឡើង ។ ខ្ញុំជាសេខបុគ្គល ប្រកបដោយកិច្ច មានសេចក្តីប្រាថ្នានូវចិត្តមិនទាន់សំរេច (អរហត្តផល) ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គអនុគ្រោះខ្ញុំ ទ្រង់បរិនិព្វាន ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធប្រកបដោយអាការដ៏ប្រសើរគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីស្ញប់ស្ញែងនៃខ្ញុំក៏កើតមាន សេចក្តីព្រឺរោមនៃខ្ញុំក៏កើតមាន ។ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត អ្នកទ្រទ្រង់នូវធម៌ រក្សាទុកនូវឃ្លាំងធម៌នៃព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ លោកជាចក្ខុនៃសត្វលោកទាំងអស់ បរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត អ្នកទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាឃ្លាំងរក្សាទុកនូវធម៌នៃព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ លោកជាចក្ខុនៃសត្វលោកទាំងអស់ ជាអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត គឺទីងងឹតបង

គតិមន្តោ សតិមន្តោ ធិតិមន្តោ ច យោ ឥសិ
សទ្ធម្មធារកោ(១) ថេរោ អានន្ទោ រតនាករោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតាតិ ។

អានន្ទោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

ផុស្សោ ឧបតិស្សោ អានន្ទោ តយោតិមេ បកិត្តិតា
គាថាយោ តត្ថ សង្ខាតា សតំ បញ្ច ច ឧត្តរិន្តិ ។

តឹសនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ម. សទ្ធម្មធរោ ។

ព្រះអានន្ទត្ថេរ មានញាណគតិ មានស្មារតី មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿង
ទ្រទ្រង់ ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណ ទ្រទ្រង់នូវព្រះសទ្ធម្ម ជាអណ្តូង
នៃរតនៈ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ។បេ។
តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏បានដកចេញហើយ ។

អានន្ទត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៣ អង្គនេះគឺ ព្រះផុស្សៈ១ ព្រះឧបតិស្សៈ១ ព្រះអានន្ទ១
លោកបានសំដែងគាថា ដែលបានរាប់ទុកក្នុងទីនោះ១០៥គាថា ។

ចប់ តឹសនិបាត ។

ថេរគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

(២៦២) ន គណេន បុរក្ខតោ ចរេ
វិមនោ ហោតិ សមាធិ ទុល្លភោ
នានាជនសង្គហោ ទុខោ
ឥតិ ទិស្វាន គណំ ន រោចយេ ។
ន កុលានិ ឧបព្វជេ មុនិ
វិមនោ ហោតិ សមាធិ ទុល្លភោ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាវហោ[១] ។
បង្កោតិ ហិ នំ អវេទយុំ
យាយំ វន្ទនបូជនា កុលេសុ
សុខុមំ សល្លំ ទុរុព្វហំ[២]
សក្ការោ កាបុរិសេន ទុជ្ជហោ ។
សេនាសនម្ហា ឱរុយ្ហ នគរំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ ។
ភុញ្ជន្តំ បុរិសំ កុដ្ឋឹ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហឹ ។
សោ មេ[៣] បក្កេន ហត្ថេន អាលោបំ ឧបនាមយិ
អាលោបំ បក្ខិបន្តស្ស អង្គុលី ចេត្ថ ឆិជ្ជថ[៤] ។

១ ម. ម. សុខាវហោ ។ ២ ម. ទុរុព្ពហំ ។ ម. ទុព្វហំ ។ ៣ ម. ម. តំ ។
៤ ម. ម. ឆិជ្ជថ ។

ថេរគាថា ចត្តាឡីសនិបាត

(២៦២) ភិក្ខុមិនគប្បីប្រព្រឹត្តមានគណៈហែហមរោម (ព្រោះ) រមែងមានចិត្តក្តៅក្រហាយ បានសមាធិ ដោយលំបាក ការសង្គ្រោះជនផ្សេងៗ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ភិក្ខុឃើញដូច្នេះហើយ មិនគប្បីត្រេកអរនឹងគណៈឡើយ ។ អ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីចូលទៅរែកអរនឹងត្រកូលទាំងឡាយទេ (ព្រោះ) រមែងមានចិត្តក្តៅក្រហាយ បានសមាធិដោយលំបាក ភិក្ខុណាជាអ្នកល្មោភក្នុងរសមានចំណង់ ភិក្ខុនោះជាអ្នកខ្វះខាត ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងខូចបង់ប្រយោជន៍ ។ មែនពិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានដឹង នូវការថ្វាយបង្គំនិងការបូជាក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ថាដូចជាភក់ (ព្រោះថា) សរគឺកិលេសល្អិតដែលភិក្ខុគប្បីបង់បានដោយលំបាក គ្រឿងសក្ការៈ បុរសលាមក លះបង់បានដោយក្រ ។ ខ្ញុំចុះចាកសេនាសនៈ (របស់ខ្ញុំ) ចូលទៅកាន់នគរ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ខ្ញុំបានយកចិត្តទុកដាក់ចូលទៅឈរជិតបុរសឃ្លង់ ដែលកំពុងតែបរិភោគ ។ បុរសនោះ បានបង្អោនពំនូតបាយដល់ខ្ញុំ ដោយដៃ ដែលមានរោគឃ្លង់ ទុំផង ។ ហើយ កាលបុរសនោះ កំពុងដាក់ពំនូតបាយ ម្រាមដៃក៏ដាច់ធ្លាក់ ទៅក្នុងបាត្រនុះ ។

កុដ្ឌមូលញ្ច និស្សាយ អាលោបន្តំ អភុញ្ជិសំ
ភុញ្ជមានេ ច ភុត្តេ វា ជេគុច្ឆំ មេ ន វិជ្ជតិ ។
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ អាហារោ បូតិមុត្តញ្ច ឱសធំ
សេនាសនំ រុក្ខមូលំ បំសុកូលញ្ច ចីវរំ
យស្សេតេ អភិសម្ភុត្វា ស វេ ចាតុទ្ទិសោ នរោ ។
យត្ថ ឯកេ វិហញ្ញន្តិ អារុហន្តា សិលុច្ចយំ
តត្ថ(១) ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ សម្បជានោ បតិស្សតោ
ឥទ្ធិពលេនុបត្ថទ្ធោ កស្សបោ អភិរូហតិ ។
បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បហីនភយភេរវោ ។
បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ ឌយ្ហមានេសុ និព្វុតោ ។
បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ កតកិច្ចោ អនាសវោ ។
ករេរិមាលាវិតតា ភូមិភាគា មនោរមា
កុញ្ជរាភិរុទា រម្មា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។

---
១ ម. ឥ. តស្ស ។

ខ្ញុំផ្អែកនឹងជញ្ជាំងផ្ទះ ហើយក៏បានឆាន់នូវពំនូតបាយនោះ កាលពំនូតបាយដែលខ្ញុំកំពុងបរិភោគក្តី បរិភោគរួចហើយក្តី ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីខ្ពើមរអើមឡើយ ។ ដុំបាយដែលគេដាក់ឲ្យឈរទៀបទ្វារផ្ទះ ឲ្យជាប់ ហើយបានមកជាអាហារ១ សមរដែលត្រាំដោយទឹកមូត្រគោស្អុយជាឱសថ១ ម្លប់ឈើជាសេនាសនៈ១ សំពត់បង្សុកូលចីវរ១ ភិក្ខុណាបានបរិភោគនូវរបស់ទាំងនេះហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាជាអ្នកនៅក្នុងទិសទាំង៤ បាន ។ ពួកមនុស្សខ្លះ កាលឡើងភ្នំ តែងតែលំបាកចិត្តក្នុងបព្វតណា កស្សប ជាទាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី តែងតែប្រកបដោយកម្លាំងឫទ្ធិ ឡើង(ភ្នំ) ក្នុងបព្វតនោះបាន ។ កស្សប ឆាន់រួចហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានភ័យនិងតក់ស្លុតលះហើយ ។ កស្សប ឆាន់រួចហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ កាលពួកសត្វក្តៅក្រហាយ លោកក៏ជាបុគ្គលត្រជាក់ ។ កស្សប ឆាន់រួចហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានកិច្ចធ្វើហើយ មិនមានអាសវៈ ។ ចំណែកផែនដីដែលផ្សាយទៅដោយក្តួននៃផ្កាក្តុម្ព ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត សំរេកនៃដំរី ជាទីត្រេកអរ ភ្នំទាំងឡាយនោះ រមែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។

នីលព្ភវណ្ណា រុចិរា វារិសីតា សុចិន្ធរា
ឥន្ទគោបកសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
នីលព្ភកូដសទិសា កូដាគារវរូបមា
វារណាភិរុទា រម្មា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អភិវុដ្ឋា រម្មតលា នគា ឥសិភិ សេវិតា
អព្ភុន្នទិតា[1] សិខីហិ តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អលំ ឈាយិតុកាមស្ស បហិតត្តស្ស មេ សតោ
អលំ មេ អត្ថកាមស្ស បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ
អលំ មេ ផាសុកាមស្ស បហិតត្តស្ស សិក្ខតោ[2]
អលំ មេ យោគកាមស្ស បហិតត្តស្ស តាទិនោ ។
ឧម្មាបុប្ផសមានា គគនាវព្ភឆាទិតា
នានាទិជគណាកិណ្ណា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អនាកិណ្ណា គហដ្ឋេហិ មិគសង្ឃនិសេវិតា
នានាទិជគណាកិណ្ណា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អច្ឆោទិកា បុថុសិលា គោណង្គុលមិគាយុតា
អម្ពុសេវាលសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។

---
១ ម. អព្ភុន្នទិតា ។ ២ ឱ. ម. ភិក្ខុនោ ។

ភ្នំទាំងនោះ មានពណ៌ដូចពពកខៀវ ដ៏រុងរឿង មានទឹកត្រជាក់ ប្រព្រឹត្តទៅស្អាត ដេរដាសដោយមៀម តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងនោះ ប្រាកដស្មើដោយកំពូលពពកដ៏ខៀវ ឧបមា ដូចផ្ទះមានកំពូលដ៏ប្រសើរ មានសំរែកនៃដំរី ជាទីត្រេកអរ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងនោះ ដែលភ្លៀងបង្អុរហើយ មានផ្ទៃជាទីត្រេកអរ ដែលឥសីទាំងឡាយធ្លាប់អាស្រ័យនៅហើយ ដែលពួកសត្វក្ងោក ស្រែកយំហើយ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ (ភ្នំទាំងឡាយ) គួរដល់ខ្ញុំ ដែលប្រាថ្នាដើម្បីចំរើនឈាន មានចិត្តស្ងប់ទៅកព្រះនិព្វាន គួរដល់ខ្ញុំដែលប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ជាភិក្ខុមានចិត្តស្ងប់ទៅកព្រះនិព្វាន គួរដល់ខ្ញុំ ដែលប្រាថ្នានូវសេចក្ដីស្រួល មានចិត្តស្ងប់ទៅកព្រះនិព្វាន ជាអ្នកសិក្សា គួរដល់ខ្ញុំដែលប្រាថ្នាព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់ទៅកព្រះនិព្វាន ជាតាទិបុគ្គល ។ ភ្នំទាំងនោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាកណ្ណិកា រីកព្រោងព្រាត ដូចផ្ទៃមេឃ ដេរដាសដោយពួកបក្សីផ្សេងៗ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងឡាយនោះ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយពួកគ្រហស្ថ មានតែពួកម្រឹគនៅអាស្រ័យ ដេរដាសដោយពួកបក្សីផ្សេងៗ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងនោះមានទឹកថ្លា មានថ្មក្រាស់ ប្រកបដោយពួកម្រឹគមានកន្ទុយដូចគោ ដេរដាសដោយទឹកនិងសារាយ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។

បញ្ចង្គិកេន តុរិយេន ន រតិ ហោតិ តាទិសី
យថា ឯកគ្គចិត្តស្ស សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ ជនំ ន ឧយ្យមេ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ ។
កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ អនត្តនេយ្យំ[១]
កិច្ឆតិ កាយោ កិលមតិ
ទុក្ខិតោ សោ សមថំ ន វិន្ទតិ ។

ឱដ្ឋប្បហតមត្តេន អត្តានំបិ ន បស្សតិ
បត្ថទ្ធគិ[២] ចរតិ អហំ សេយ្យោតិ មញ្ញតិ ។
អសេយ្យោ សេយ្យសមានំ ពាលោ មញ្ញតិ អត្តានំ
ន តំ វិញ្ញូ បសំសន្តិ បត្ថទ្ធមនសំ នរំ ។
យោ ច សេយ្យោហមស្មីតិ នាហំ សេយ្យោតិ វា បុន
ហីនោ តាហំ សទិសោ វាតិ វិធាសុ ន វិកម្បតិ ។

---

១ ម. ឧ. អនត្ថនេយ្យ យេតំ ។ ២ ម. បត្ថទ្ធគីវោ ។ ឧ. បត្ថទ្ធិគីវោ ។

សេចក្តីត្រេកអរ (នៃចិត្ត) ដោយសារតូរ្យតន្ត្រីប្រកបដោយអង្គ ៥ ប្រាកដ ដូច្នោះមិនមានឡើយ ដូច (ការមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ) នៃព្រះយោគី ដែលមានចិត្តតាំងអារម្មណ៍មូលតែមួយ ឃើញច្បាស់នូវធម៌ដោយប្រពៃ ។

បុគ្គលមិនត្រូវប្រើការងារឲ្យច្រើន ត្រូវវៀរជន (មិនមែនជា
កល្យាណមិត្ត) មិនត្រូវខ្វះខ្វាយ(ដើម្បីបច្ច័យ) បុគ្គលណា
ជាអ្នកលោភក្នុងរសមានចង្ហាញ់ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកខ្វះខ្វាយ
ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងរួចចាកប្រយោជន៍ បុគ្គលមិនត្រូវធ្វើ
ការងារឲ្យច្រើន ត្រូវវៀរចាកជន (មិនមែនជាកល្យាណមិត្ត
ព្រោះ) ការងារនុ៎ះ មិនមែនជាប្រយោជន៍ កាយរមែងលំបាក
នឿយព្រួយ បុគ្គលអ្នកដល់ នូវសេចក្តីនឿយព្រួយនោះ
រមែងមិនបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ឡើយ ។

បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញខ្លួនឯង ដោយត្រឹមតែការលស់បបូរមាត់ (ស្វាធ្យាយក្នុងវេលា:)បុគ្គលប្រព្រឹត្តរឹងរូស តែងសំគាល់ថា អាត្មាអញប្រសើរ ។ បុគ្គលពាល មិនប្រសើរ តែងសំគាល់ខ្លួនថាស្មើនឹងបុគ្គលប្រសើរ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មិនសរសើរជនអ្នកមានចិត្តរឹងរូសនោះឡើយ ។ បុគ្គលណា មិនញាប់ញ័រក្នុងមានះ (ទាំង ៣ ណាមួយ) ដោយចិត្តគិតឡើងថា អញជាមនុស្សប្រសើរ ឬថា អញជាមនុស្សមិនប្រសើរ អញជាមនុស្សថោក ឬថាអញជាមនុស្សប្រហែលនឹងគេ ។

បញ្ញាវន្តំ តថាវាទឹ សីលេសុ សុសមាហិតំ
ចេតោសមថមនុយុត្តំ(១) តំ វេ វិញ្ញូ បសំសរេ ។
យស្ស សព្រហ្មចារីសុ គារវោ នូបលព្ភតិ
អារកា ហោតិ សទ្ធម្មា នភសោ បថវី យថា ។
យេសញ្ច ហិរិឱត្តប្បំ សទា សម្មា ឧបដ្ឋិតំ
វិរូឡ្ហព្រហ្មចរិយា តេសំ ខីណា បុនព្ភវា ។
ឧទ្ធតោ ចបលោ ភិក្ខុ បំសុកូលេន បារុតោ
កបីវ សីហចម្មេន ន សោ តេនុបសោភតិ ។
អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
សោភតិ បំសុកូលេន សីហោវ គិរិគព្ភរេ ។
ឯតេ សម្ពហុលា ទេវា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
ទស ទេវសហស្សានិ សព្ពេ តេ ព្រហ្មកាយិកា
ធម្មសេនាបតឹ ធីរំ មហាឈាយឹ សមាហិតំ
សារីបុត្តំ នមស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ នាភិជានាម យម្បិ និស្សាយ ឈាយតិ ។

១ ម. ចេតោសមថសំយុត្តំ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា អ្នកនិយាយទៀងទាត់ អ្នកមានចិត្តតម្កល់ខ្ជាប់ក្នុងសីលទាំងឡាយ អ្នកប្រកបរឿយ ៗ នូវការស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត ។ បុគ្គលណា មិនបានគោរពសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយទេ បុគ្គលនោះ រមែងឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ដូចផែនដី(ឆ្ងាយ)ពីមេឃ ។ បុគ្គលទាំងឡាយណា មានហិរិនិងឱត្តប្បៈតម្កល់ទៅ ដោយប្រពៃ គ្រប់ពេល បុគ្គលទាំងនោះ មានព្រហ្មចរិយធ្លុះចំរើនហើយ មានភពថ្មីអស់ហើយ ។ ភិក្ខុណា មានចិត្តរវើរវាយ រយីករយាក ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់បង្សុកូល ភិក្ខុនោះ មិនសមនឹងសំពត់បង្សុកូលនោះឡើយ ដូចស្វាដណ្ដប់ស្បែកសីហៈ ។ ភិក្ខុណា មានចិត្តមិនរវើរវាយ មិនរយីករយាក ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ សង្រួមឥន្ទ្រិយ រមែងសមនឹងសំពត់បង្សុកូល ដូចសីហៈក្នុងប្រក្រំ ។ ពួកទេវតាដ៏ច្រើន មានឫទ្ធិ មានយសស័ក្តិ ទេវតាមួយម៉ឺន ទាំងអស់នុ៎ះ ជាពួកព្រហ្ម ឈរនមស្ការ ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះសារីបុត្ត ជាធម្មសេនាបតី ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឈានច្រើន មានចិត្តតម្កល់មាំ ថា បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់ពឹងឈាន អាស្រ័យការម្មណ៍ណា ពួកយើងខ្ញុំមិនបានដឹង នូវការម្មណ៍នោះ របស់លោកម្ចាស់ទេ ។

អច្ឆរំ វត ពុទ្ធានំ គម្ភីរោ គោចរោ សកោ
យេ មយំ នាភិជានាម វាលវេធិ សមាគតា ។
តំ តថា ទេវកាយេហិ បូជិតំ បូជនារហំ
សារីបុត្តំ តទា ទិស្វា កប្បិនស្ស សិតំ អហុ ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ ឋបយិត្វា មហាមុនឹ
ធុតគុណេ វិសិដ្ឋោហំ សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
ន ចីវរេ ន សយនេ ភោជនេ នុបលិម្បតិ
គោតមោ អនប្បមេយ្យោ មុឡាលបុប្ផំ វិមលំវ
អម្ពុនា និក្ខម្មនិន្នោ តិភវាភិនិស្សដោ ។
សតិប្បដ្ឋានគីវោ សោ សទ្ធាហត្ថោ មហាមុនិ
បញ្ញាសីសោ មហាញាណី សទា ចរតិ និព្វុតោ ។

មហាកស្សបោ ថេរោ ។

អស្ចារ្យហ្ន៎ អារម្មណ៍របស់ពួកលោកអ្នកត្រាស់ដឹងខ្ពស់ស្ទះជាទី៤ ជាអារម្មណ៍ដ៏ជ្រាលជ្រៅ (ពិបាកដឹងណាស់) ពួកយើង ដូចពួកខ្មាន់ធ្នូបាញ់ខ្ទេចកន្ទុយសត្វ មកប្រជុំគ្នា (ពិហរណា) នៅតែមិនដឹង ។ ព្រះកប្បិនត្ថេរបានញញឹម ព្រោះឃើញព្រះសារីបុត្តត្ថេរនោះ ដ៏ជាទីបូជា ដែលពួកទេវតាបូជាហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងពុទ្ធក្ខេត្តទាំងមូល ខ្ញុំជាមនុស្សវិសេសខាងធុតង្គគុណ គ្មានលោកណាស្មើនឹងខ្ញុំទេ លើកលែងតែព្រះមហាមុនីចេញ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ខ្ញុំដាក់ចោលហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពទៀត ខ្ញុំក៏ដកចោលហើយ ។ ព្រះគោតម មានគុណប្រមាណមិនបាន មានព្រះហឫទ័យឱនទៅរកនេក្ខម្មៈ រលាស់ចោលនូវភពទាំង ៣ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងចីវរ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងសេនាសនៈ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងភោជនាហារ ដូចផ្កាឈូក មិនមានមន្ទិលសៅហ្មង មិនជាប់ជាប់ទឹក ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានសតិប្បដ្ឋានជាព្រះសូរង្គ មានសទ្ធាជាព្រះហស្ត មានប្រាជ្ញាជាព្រះសិរ្សៈ មានព្រះញាណធំ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តរលត់ទុក្ខ គ្រប់ពេល ។

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ។

ឧទ្ទានំ

ចត្តាឡីសនិបាតម្ហិ មហាកស្សបវ្ហយោ

ឯកោវ ថេរោ គាថាយោ ចត្តាឡីស ទុវេបិ ចាតិ ។

ចត្តាឡីសនិបាតោ សមត្តោ ។

ឧទ្ទាន

ក្នុងចត្តាឡីសនិបាត (នេះ) ព្រះថេរៈព្រះនាមមហាកស្សប

តែមួយព្រះអង្គឯង បានសំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ៤២ ។

ចប់ ចត្តាឡីសនិបាត ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

(២៦៣) កទា នុហំ បព្វតគន្ទរេសុ
ឯកាកិយោ អទ្ទុតិយោ វិហស្សំ
អនិច្ចតោ សព្វភវំ វិបស្សំ
តំ មេ ឥទំ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ ភិន្នបដន្ធរោ មុនិ
កាសាវវត្ថោ អមមោ និរាសយោ(១)
រាគញ្ច ទោសញ្ច តថេវ មោហំ
ហន្ត្វា(២) សុខី បវនគតោ វិហស្សំ ។
កទា អនិច្ចំ វធរោគនីឡំ(៣)
កាយំ ឥមំ មច្ចុជរស្ស(៤) បទ្ទុតំ
វិបស្សមានោ វីតភយោ វិហស្សំ
ឯកោ វនេ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ ភយជននិំ ទុខាវហំ
តណ្ហាលតំ ពហុវិធានុវត្តនិំ
បញ្ញាមយំ តិខិណមសិំ គហេត្វា
ឆេត្វា វសេ តម្បិ កទា ភវិស្សតិ ។

១ ម. និរាសោ ។ ២ ឱ. ម. ហន្ត្វា ។ ៣ ម. វធរោគនីឡំ ។ ៤ ឱ. ម. មច្ចុជរាយុបទ្ទុតំ ។

ថេរគាថា បញ្ញាសនិបាត

(២៦៣) កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានតណ្ហាជាគំរប់ពីរ នឹងឃើញនូវភពទាំងអស់ ថាជារបស់មិនទៀង នៅក្នុងព្រៃភ្នំទាំងឡាយ តំរិះនោះ អាត្មាអញបានត្រិះរិះហើយថា កាលណាហ្ន៎ បំណងនេះនឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញបានបួស ប្រព្រឹត្តនូវតំរិះសំពត់ដែលកាត់ដាច់ ស្លៀកសំពត់ដែលរាំដោយទឹកចត់ ហើយជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថាជា របស់អញ ជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយបានលះបង់រាគៈ ទោសៈ មោហៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសុខ ហើយចូលទៅនៅក្នុងព្រៃធំ ៗ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញនូវកាយមិនទៀងនេះ ជាសំបុករបស់មរណៈនិងរោគ ដែលមច្ចុបៀតបៀនហើយ ជាបុគ្គលប្រាសចាកភ័យ នៅម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃ តំរិះនោះកាលណា នឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានកាន់ដាវដ៏មុត គឺបញ្ញា ហើយកាប់ផ្តាច់នូវវល្លិ៍ គឺតណ្ហា ដែលជាធម្មជាតញ៉ាំងនូវភ័យឲ្យកើត ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ប្រព្រឹត្តតាមអារម្មណ៍ដ៏ច្រើន ឲ្យលុះក្នុងអំណាច (របស់ខ្លួនបាន) តំរិះនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។

កទា នុ បញ្ញាមយមុគ្គតេជំ
សត្ថំ ឥសីនំ អហមាទយិត្វា[១]
មារំ សសេនំ សហសា ភញ្ជិស្សំ
សីហាសនេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ សព្ភិ សមាគមេសុ
ទិដ្ឋោ ភវេ ធម្មគរូហិ តាទិហិ
យថាវទស្សីហិ ជិតិន្ទ្រិយេហិ[២]
បធានិយោ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ មំ តន្ទិខុទាបិបាសា
វាតាតបា កីដសិរីសបា វា
និពាធយិស្សន្តិ ន តំ គិរិព្ពជេ
អត្តត្ថិយំ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ ខោ យំ វិទិតំ មហេសិនា
ចត្តារិ សច្ចានិ សុទុទ្ទសានិ
សមាហិតត្តោ សតិមា អគច្ឆំ
បញ្ញាយ តំ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. សហសាទិយិត្វា ។ ២ ម. និពិន្ទ្រិយេហិ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានកាន់យកនូវសស្ត្រាដ៏មុតក្លា គឺប្រាជ្ញា របស់ឥសីទាំងឡាយ ហើយនឹងបំបាក់នូវមារព្រមទាំងសេនាមារដោយឆាប់រហ័ស លើសីហាសនៈ (បេកសនៈ) បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ ពួកលោកអ្នកសប្បុរស ជាអ្នកគោរពធម៌ ប្រកបដោយតាទិគុណ អ្នកឃើញតាមពិត មានឥន្ទ្រិយឈ្នះហើយ មើលឃើញអញ ថាជាអ្នកមានព្យាយាម ក្នុងសមាគមទាំងឡាយ បំណងនោះកាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ សេចក្តីខ្ជិល ការឃ្លាន ការស្រេក ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ស្រាំង ស្រមួយ ពស់តូច ពស់ធំ នឹងមិនបៀតបៀន នូវអាត្មាអញនោះ អ្នកមានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួន ក្នុងភ្នំ ឬច្រកភ្នំ បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ សច្ចៈ ៤ យ៉ាងណា ដែលឃើញបានដោយក្រ ដែលព្រះមហេសីសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ដឹងហើយ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានជាអ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំ មានស្មារតី បានត្រាស់ដឹង នូវសច្ចៈទាំង ៤ នោះដោយបញ្ញា បំណងនោះ កាលណា នឹងសម្រេច ។

កទា នុ រូបេ អមិតេ ច សទ្ទេ
គន្ធេ រសេ ផុសិតព្វេ ច ធម្មេ
អាទិត្តតោហំ សមថេហិ យុត្តោ
បញ្ញាយ ទក្ខំ(១) តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុហំ ទុព្វចនេន វុត្តោ
តតោនិមិត្តំ វិមនោ ន ហេស្សំ
អថោ បសដ្ឋោបិ តតោនិមិត្តំ
តុដ្ឋោ ន ហេស្សំ តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុ កដ្ឋេ ច តិណេ លតា ច
ខន្ធេ ឥមេហំ អមិតេ ច ធម្មេ
អជ្ឈត្តិកានេវ ច ពាហិរានិ ច
សមំ តុលេយ្យំ តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុ មំ បាវុសកាលមេឃោ
នវេន តោយេន សចីវរំ វនេ
ឥសិប្បយាតម្ហិ បថេ វជន្តំ
ឱវស្សតេ តន្នុ កទា ករិស្សតិ ។

---
១ ម. បញ្ញាយ ទដ្ឋុំ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានប្រកបដោយសមថៈទាំងឡាយ ហើយបានឃើញដោយបញ្ញា នូវរូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈនឹងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ កំណត់មិនបាន ថាជារបស់ដែលក្តៅឆេះហើយ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ ត្រូវគេពោលពាក្យអាក្រក់មកកេ មិនតប្បីតាមខស្សុ ព្រោះសំដីនោះជាហេតុ ឬថា ទោះបី គេសរសើរ ក៏មិនត្រេកអរ ព្រោះការសរសើរនោះជាហេតុ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញ នូវកំណាត់ឈើទាំងឡាយផង ស្មៅទាំងឡាយផង វល្លិទាំងឡាយផង ខន្ធ ៥ ទាំងឡាយនេះផង ធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ខាងក្រៅ មានប្រមាណមិនបានផង ឲ្យស្មើៗ គ្នា(ដោយសេចក្តីមិនទៀងជាដើម នឹងមិនមានខ្លឹមសារ) បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ ភ្លៀងក្នុងកាលមានទឹកថ្មី ត្រជាក់ បង្អុរធ្លាក់មក ត្រូវលើអាត្មាអញ ព្រមទាំងចីវរ ដែលកំពុងដើរក្នុងផ្លូវ ដែលពួកលោកអ្នកស្វែងរកគុណធំ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) ធ្លាប់ទៅក្នុងព្រៃ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។

កទា មយូរស្ស សិខណ្ឌិនោ វនេ
ទិជស្ស សុត្វា គិរិគព្ភរេ រុតំ
បច្ចុដ្ឋហិត្វា អមតស្ស បត្តិយា
សញ្ចិន្តយេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ គង្គំ យមុនំ សរស្សតឹ
បាតាលខិត្តំ វឡវាមុខញ្ច
អសជ្ជមានោ បតរេយ្យមិទ្ធិយា
វិភឹសនំ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ នាគោវ អសង្គចារី
បទាលយេ កាមគុណេសុ ឆន្ទំ
និព្ពជ្ជយំ សព្វសុភំ និមិត្តំ
ឈានេ យុត្តោ[១] តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា ឥណដ្ដោវ ទលិទ្ទកោ និធឹ
អារាធយិត្វា ធនិកេហិ បីឡិតោ
តុដ្ឋោ ភវិស្សំ អធិគម្ម សាសនំ
មហេសិនោ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
ពហូនិ វស្សានិ តយាម្ហិ យាចិតោ

១ ម. ប. យុតោ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានឮសូរសំឡេងនៃក្ងោក ជាសត្វមានកំប៉ោយ កើតអំពីអណ្ដ: ជាសត្វកើតពីរដង យំក្នុងព្រៃភ្នំ ក្នុងព្រៃ ហើយក្រោកឡើងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (ដោយលក្ខណៈមានអនិច្ចលក្ខណៈជាដើម) ដើម្បីឲ្យបានសម្រេច ដល់ព្រះនិព្វាន ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងឆ្លងនូវទន្លេគង្គា យមុនា សរស្សតី និងមហាសមុទ្រដ៏ជ្រៅ ដូចជាធ្លាក់ទៅក្នុងបាតាល ជាគ្រឿងញ៉ាំងភ័យឲ្យកើត ដោយឫទ្ធិមិនទាក់ទង ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបៀតបៀននូវសុភនិមិត្តទាំងអស់ ប្រកបក្នុងឈាន ហើយទំលាយនូវសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ដូចជាដំរី ត្រាច់ទៅក្នុងសង្គ្រាម ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ បាននូវសាសនាព្រះពុទ្ធ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ហើយត្រេកអរ ដូចជាបុរសកំសត់ ជំពាក់បំណុលគេ ដែលពួកម្ចាស់ទ្រព្យមកតឹងទារ ក៏បាននូវកំណប់ទ្រព្យ ហើយត្រេកអរ ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ អ្នកអង្វរយើងច្រើនឆ្នាំហើយ

អព្ភោកាសេ ច អច្ឆំ ទុ ទេវេ វុដ្ឋេ
តិណានិ មំ បព្វតំ សមានំ
គិំការណំ ចិត្ត តុវំ និយុញ្ជសិ ។
ឧទុ អហំ ចិត្ត គយាម្ហិ យាចកោ
គិរីព្វជេ ចិត្រឆទា វិហង្គមា
មហិន្ទឃោសត្ថនិតាភិគជ្ជិនោ
តេ តំ រមិស្សន្តិ វនម្ហិ ឈាយិនំ ។
កុលម្ហិ មិត្តេ ច បិយេ ច ញាតកេ
ខិឌ្ឌារតិំ កាមគុណញ្ច លោកេ
សព្វំ បហាយ ឥមមជ្ឈុបាគតោ
អថោបិ ត្វំ ចិត្ត ន មយ្ហ តុស្សសិ ។
មមេវ ឯតំ ន ហិ តំ បរេសំ
សន្នាហកាលេ បរិទេវិតេន កិំ
សព្វំ ឥទំ ចលំ ឥតិ បេក្ខមានោ
អភិនិក្ខមិំ អមតំ បទំ ជិគីសំ ។
សុវុត្តវាទី[១] ទិបទានមុត្តមោ
មហាភិសក្កោ នរទម្មសារថិ

---
១ ម. សុយុត្តវាទី ។

នេះជាការគួរនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់អាត្មា ម្នាលចិត្ត ឥឡូវនេះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកនៅតែប្រកបយើងដែលជាអ្នកបួសហើយនោះ ។ ម្នាលចិត្ត ក្រែងអ្នកអង្វរយើងថា ពួកក្ងោក ជាសត្វមានស្លាបវិចិត្រ នៅតាមភាស ជាសត្វស្រែកយំកងគគ្រឹកដី ក្នុងព្រៃភ្នំ ពួកក្ងោកទាំងនោះ នឹងត្រេកអរចំពោះអ្នកជាអ្នកចំរើនឈាន ក្នុងព្រៃ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកលះបង់ត្រកូលផង ពួកមិត្រផង ពួកញាតិជាទីស្រឡាញ់ផង សេចក្តីត្រេកអរនឹងលេងផង កាមគុណទាំងអស់ក្នុងលោកផង ហើយចូលមកនៅក្នុងព្រៃនេះ ម្តងហើយ អ្នកនៅតែមិនត្រេកអរនឹងយើង ។ ចិត្តរបស់យើងនេះ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយដទៃឡើយ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការខ្សឹកខ្សួលក្នុងកាលដែលខ្លួនប្រុងប្រៀប (ដើម្បីច្បាំងនឹងកិលេសមារ) យើងសំឡឹងមើល នូវភពទាំងអស់នេះ ថាជារបស់ញាប់ញ័រ ទើបចេញមកស្វែងរកអមតបទ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វជើង ២ ជាមហាពេទ្យ ជាទម្មសារថី របស់សត្វ អ្នកពោលនូវពាក្យសុភាសិត

ចិត្តំ ចលំ មក្កដសន្និភំ អតិ
អវីតរាគេន សុទុន្និវារយំ ។
កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
អវិទ្ទសុ យត្ថ សិតា បុថុជ្ជនា
តេ ទុក្ខមិច្ឆន្តិ បុនព្ភវេសិនោ
ចិត្តេន នីតា និរយេ និរាកតា ។
មយូរកោញ្ចាភិរុទម្ហិ កាននេ
ទីបីហិ ព្យគ្ឃេហិ បុរក្ខតោ វសំ
កាយេ អបេក្ខំ ជហ មា បាធយ[១]
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ភាវេហិ ឈានានិ ច ឥន្ទ្រិយានិ ច
ពលានិ ពោជ្ឈង្គសមាធិភាវនា
តិស្សោ ច វិជ្ជា ផុស ពុទ្ធសាសនេ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ភាវេហិ មគ្គំ អមតស្ស បត្តិយា
និយ្យានិកំ សព្វទុក្ខក្ខយោគធំ
អដ្ឋង្គិកំ សព្វកិលេសសោធនំ

១ ឱ, ម. វិរាធយ ។

ចិត្ត ជាធម្មជាតញាប់ញ័រ ដូចស្វា បុគ្គលមិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនអាចឃាត់ឃាំងបាន ។ កាមទាំងឡាយ ជារបស់វិចិត្រ ជារបស់ផ្អែម ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ជារបស់ដែលពួកបុថុជ្ជន អ្នកល្ងង់ខ្លៅ ជាប់ចំពាក់ ពួកបុថុជ្ជននោះ ជាអ្នកស្វែងរកភពថ្មី តែងប្រាថ្នានូវសេចក្តីទុក្ខ(បុថុជ្ជនទាំងនោះ)ត្រូវចិត្តរបស់ខ្លួនឯង ដឹកនាំទៅទម្លាក់ក្នុងនរក ឲ្យឃ្លាតចាកសេចក្តីសុខ ។ អ្នកកាលនៅក្នុងព្រៃ ជាកន្លែងឮសូរសំឡេងក្ងោកនិងក្រៀលយំ មានពពួកខ្លាដំបង ខ្លាធំ ហោមរោម ចូរអ្នកលះបង់ នូវសេចក្តីអាឡោះអាល័យ ក្នុងកាយចេញ ចូរកុំឲ្យ(ខណៈ) ឃ្លាតទៅបាន ម្នាលចិត្ត អ្នកតែងប្រកបយើង (ក្នុងសម្មាប្រតិបត្តិ) ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នោះវិញ ។ អ្នកចូរចំរើនឈាន ឥន្ទ្រិយ ពលៈ ពោជ្ឈង្គ និងសមាធិភាវនា ចូរសម្រេចនូវវិជ្ជា ៣ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរចំរើននូវមគ្គ ជាមគ្គនាំសត្វឲ្យចេញចាកវដ្តទុក្ខ ជាហេតុឲ្យកាន់ការអស់ទុក្ខទាំងពួង ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ជាគ្រឿងជំរះ នូវកិលេសទាំងពួង ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន

ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ទុក្ខន្តិ ខន្ធេ បដិបស្ស យោនិសោ
យតោ ច ទុក្ខំ សមុទេតិ តំ ជហ
ឥធេវ ទុក្ខស្ស ករោហិ អន្តំ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
អនិច្ចំ ទុក្ខន្តិ វិបស្ស យោនិសោ
សុញ្ញំ អនត្តាតិ អឃំ វធន្តិ ច
មនោវិចារេ ឧបរុន្ធ ចេតសោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
មុណ្ឌោ វិរូបោ អភិសាបមាគតោ
កបាលហត្ថោវ កុលេសុ ភិក្ខស្សុ(១)
យុញ្ជស្សុ សត្ថុ វចនេ មហេសិនោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
សុសំវុតត្តោ វិសិខន្តរេ ចរំ
កុលេសុ កាមេសុ អសង្គមានសោ
ចន្ទោ យថា ទោសិនបុណ្ណមាសិយា
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

១ ម. ភិក្ខសុ ។

ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរមើលខន្ធទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខ ដោយឧបាយនៃបញ្ញា ការណា តណ្ហាញុំាងទុក្ខឲ្យកើតឡើង អ្នកចូរលះបង់នូវតណ្ហានោះចោលចេញ ចូរធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងអត្តភាពនេះឲ្យបាន ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរឃើញឲ្យច្បាស់ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ថាជារបស់មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង ជារបស់សោះសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណផង ជារបស់លាមកជាគ្រឿងសម្លាប់ផង ហើយចូរបិទ នូវការពិចារណាក្នុងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកជាស្រមណ៍កំណោរ មានគេទៅបូកពីគ្រហស្ថហើយ ជាអ្នកត្រាច់ទៅដើម្បីអាហារ មានអម្បែងក្នុងដៃ សុំគេក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ចូរអ្នកប្រកបតាមព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសាស្តា អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំវិញ ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរសង្រួមខ្លួនល្អ ដើរទៅក្នុងចន្លោះច្រក មិនមានចិត្តជាប់ជំពាក់ ក្នុងត្រកូល ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដូចព្រះចន្ទ្រពេញបូណ៌ មិនមានមន្ទិលសៅហ្មង ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

អារញ្ញិកោ ហោហិ ច បិណ្ឌបាតិកោ
សោសានិកោ ហោហិ ច បំសុកូលិកោ
នេសជ្ជិកោ ហោហិ សទា ធុតេ រតោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
រោបេត្វា រុក្ខានិ យថា ផលេសី
មូលេ តរុំ ឆេត្តុ តមេវ ឥច្ឆសិ
តថូបមំ ចិត្ត ឥទំ ករោសិ
យម្មំ អនិច្ចម្ហិ ចលេ និយុញ្ជសិ ។
អរូប ទូរង្គម ឯកចារិ
ន តេ ករិស្សំ វចនំ ឥទានិហំ
ទុក្ខា ហិ កាមា កដុកា មហព្ភយា
និព្វានមេវាភិមុខោ ចរិស្សំ ។
នាហំ អលក្ខ្យា អហិរិកាយ វា
ន ចិត្តហេតូ ន ច ទូរកន្តនា
អាជីវហេតូ ច អហំ ន និក្ខមឹ
កតោ ច តេ ចិត្ត បដិស្សវោ មយា ។
អប្បិច្ឆតា សប្បុរិសេហិ វណ្ណិតា
មក្ខប្បហានំ វូបសមោ ទុក្ខស្ស

អ្នកចូរជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃស្មសាន ប្រព្រឹត្តសំពត់បង្សុកូល ប្រព្រឹត្តនេសជ្ជិយ (មិនដេក) ត្រេកអរក្នុងធុតង្គគុណសព្វកាល ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលជាដំបូង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បុរសអ្នកស្វែងរកផ្លែឈើ ដាំដើមឈើទាំងឡាយ ហើយប្រាថ្នាដើម្បីកាប់ផ្តាច់ដើមឈើនោះ ត្រង់គល់ នាំឲ្យមកដូចម្តេចមិញ ម្នាលចិត្ត អ្នកធ្វើហេតុនេះ ក៏ឧបមេយ្យដូច្នោះ អ្នកប្រកបយើង ក្នុងសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនទៀងទាត់ ។ ម្នាលអរូប (ចិត្ត) ទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ឥឡូវនេះ យើងនឹងលែងធ្វើតាមសំដីអ្នកហើយ ព្រោះថា កាមទាំងឡាយ ជាទុក្ខ ក្តៅផ្សា មានភ័យធំ យើងនឹងមានចិត្តមុំទៅរកព្រះនិព្វានហើយ ។ យើងមិនមែនចេញបួស ព្រោះតែឥតបុណ្យ ព្រោះតែឥតសេចក្តីខ្មាស ព្រោះហេតុតែល្បួងក្នុងអំណាចរបស់ចិត្ត ព្រោះហេតុតែដេញឆ្ងាយ ឬព្រោះហេតុតែការចិញ្ចឹមជីវិតទេ ម្នាលចិត្ត ការប្តេជ្ញា យើងបានធ្វើដល់អ្នកហើយ ។ ភាពជាបុគ្គលប្រាថ្នាតិច ការលះបង់ នូវសេចក្តីលុបគុណគេ ការរម្ងាប់នូវទុក្ខ (ទាំងនេះ) សប្បុរសទាំងឡាយ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) សរសើរហើយ

ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត តទា និយុញ្ជសិ
ឥណានិ ត្វំ ពន្ធសិ បុព្វចិណ្ណំ ។
តណ្ហាវិជ្ជា ច បិយាបិយញ្ច
សុភានិ រូបានិ សុខា ច វេទនា
មនាបិយា(១) កាមគុណា ច វន្តា
វន្តេ អហំ អាវមិតុំ(២) ន ឧស្សហេ ។
សព្វត្ថ តេ ចិត្ត វចោ កតំ មយា
ពហូសុ ជាតីសុ ន មេសិ កោបិតោ
អជ្ឈត្តសម្ភវោ កតញ្ញុតាយ តេ
ទុក្ខេ ចិរំ សំសរិតំ តយា កតេ ។
ត្វញ្ញេវ នោ ចិត្ត ករោសិ ព្រាហ្មណោ
ត្វំ ខត្តិយេ រាជទិសី ករោសិ
វេស្សា ច សុទ្ទា ច ភវាម ឯកទា
ទេវត្តនំ វាបិ តវេវ វាហសា ។
តវេវ ហេតូ អសុរា ភវាមសេ
ត្វំមូលកំ នេរយិកា ភវាមសេ
អថោ តិរច្ឆានគតាបិ ឯកទា

• ១. ម. មនាបិយា ។ ២. អាគមិតុំ ។ ម. អាវមិតុំ ។

ម្នាលចិត្ត អ្នកបានប្រកបយើង ក្នុងកាលណោះ ដោយប្រការ ដូច្នេះ ឥឡូវនេះ អ្នកដាស់នូវ (សេចក្តីប្រាថ្នាធំ) ដែលខ្ញុំធ្លាប់ ប្រព្រឹត្តមកហើយ ។ តណ្ហា អវិជ្ជា សេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តី មិនស្រឡាញ់ រូបទាំងឡាយដ៏ល្អ សុខវេទនាទាំងឡាយ និង កាមគុណទាំងឡាយជាទីគាប់ចិត្ត (ទាំងនេះ) យើងលះបង់ អស់ហើយ យើងមិនអាចខាកទៅក្រេបកិលេសធម៌ ដែលយើង លះបង់អស់ហើយទេ ។ ម្នាលចិត្ត យើងបានធ្វើតាមពាក្យអ្នក គ្រប់ជាតិទាំងឡាយច្រើនហើយ អ្នកនាំយើងមិនខាន់ខេ ការប្រឡូកប្រឡំខាងក្នុង អ្នកបានធ្វើឲ្យកកើត ព្រោះតែអ្នក ដឹងគុណ ដែលអ្នកដាំខេធ្វើហើយ អ្នកធ្វើឲ្យយើងត្រាច់ទៅ ក្នុងសង្សារទុក្ខ អស់កាលយូរហើយ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកធ្វើ យើងឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ អ្នកធ្វើយើងឲ្យជាខត្តិយៈ ជាស្តេច ជា ឥសី ជួនកាល យើងកើតជាវេស្សៈ ឬជាសុទ្ទៈ មួយទៀត អ្នកធ្វើនូវភាពជាទេវតា (ដល់យើង) ព្រោះហេតុតែអ្នក ។ យើងជាអសុរ ព្រោះហេតុតែអ្នក យើងជាសត្វនរក ក៏ព្រោះ អ្នកជាហេតុ មួយវិញទៀត ជួនកាល យើងកើតជាតិរច្ឆាន

បេតក្ខេនិ ភមិ កវេ ភិហសា ។
ន ទូន ឧត្តិស្សសំ មំ បុនប្បុនំ
មុហុំ មុហុំ ចារណិកំ ទស្សយំ(១)
ឧម្មត្តកោវ មយា បលោភសំ
កិំ នាម តេ ចិត្ត វិរជិតំ(២) មយា ។
ឥទំ បុរេ ចិត្តមចារិ ចារិកំ
យេនិច្ឆកំ យត្ថកាមំ យថាសុខំ
តទជ្ជហំ និគ្គហិស្សាមិ យោនិសោ
ហត្ថឹ បភិន្នំ វិយ អង្កុសគ្គហោ ។
សត្ថា ច មេ លោកមិមំ អធិដ្ឋហិ
អនិច្ចតោ អទ្ធុវតោ អសារតោ
បក្ខន្ទ មំ ចិត្ត ជិនស្ស សាសនេ
តារេហិ ឱឃា មហតោ សុទុត្តរា ។
ន តេ ឥទំ ចិត្ត យថាបុរាណកំ
នាហំ អលំ តុយ្ហ វសេ និវត្តិតុំ
មហេសិនោ បព្វជិតោម្ហិ សាសនេ

១ ម. ម. ទស្សយំ ។ ២ ម. ម. វិរាធិតំ ។

កើតជាប្រេត ព្រោះហេតុនៃអ្នក ។ អ្នកនឹងប្រទូស្តយើង រឿយ ៗ មិនតែងតែ អ្នកញ៉ាំងប្រាណមយើង ដូចជាបុគ្គលឆ្កួត ឬដូចជាបុរស បង្ហាញខ្លួនហេតុនៃលោកឡើយ ។ ម្នាលចិត្ត យើងបានកំចាត់បង់អ្នកប្រស្រឡះហើយ ។ កាលពីដើម ចិត្តនេះបានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមចំណង់ តាមប្រាថ្នា តាមសប្បាយ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងផ្ចាញ់ផ្ចាល់ចិត្តនោះ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញ ដូចហ្មដំរីកាន់កង្វេរ បង្ក្រាបដំរីបុះប្រេង ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ) ជាគ្រូនៃយើង ទ្រង់តាំងទុកនូវលោកនេះ ថាជារបស់មិនទៀង ជារបស់មិនមាំមួន ជារបស់ឥតខ្លឹមសារ ទេ ម្នាលចិត្ត អ្នកចូរញ៉ាំងយើងឲ្យស្ទុះទៅ ក្នុងសាសនា នៃព្រះជិនស្រីវិញ អ្នកចូរញ៉ាំងយើងឲ្យឆ្លងផុតចាកជំនន់ធំ ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រក្រៃ ។ ម្នាលចិត្ត ចុះតែអត្តភាពនេះ ដូចជារបស់ចាស់ មិនមានដល់អ្នកទៀតទេ យើងមិនគួរនឹង ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាច របស់អ្នកឡើយ យើងជាអ្នកបួស ក្នុងសាសនានៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណធំ

ន មាទិសា ហោន្តិ វិនាសធម្មា ។
នគា សមុទ្ទា សរិតា វសុន្ធរា
ទិសា ចតស្សោ វិទិសា អធោទិសា
សព្វេ អនិច្ចា តិភវា ឧបទ្ទុតា
កុហឹ គតោ ចិត្ត សុខំ រមិស្សសិ ។
ធី(១) ធី បរំ កឹ មម ចិត្ត កាហសិ
ន តេ អលំ ចិត្ត វសានុវត្តកោ
ន ជាតុ ភស្តំ ទុភតោ មុខំ ឆុបេ
ធិរត្ថុ បូរំ នវសោតសន្ទនិ ។
វរាហឯណេយ្យវិគាឡ្ហសេវិតេ
បព្ភារកូដេ បកតេវ សុន្ទរេ
នវម្ពុនា បាវុសសិត្តកាននេ
តហឹ គុហាគេហគតោ រមិស្សសិ ។
សុនីលគីវា សុសិខា សុបេខុណា
សុចិត្តបត្តច្ឆទនា វិហង្គមា
សុមញ្ជុឃោសត្ថនិតាភិគជ្ជិនោ
តេ តំ រមិស្សន្តិ វនម្ហិ ឈាយិនំ ។

១ ម. ធិរត្ថុ ។

ពួកបុគ្គលដូចយើង មិនមែនជាអ្នកទ្រទ្រង់ នូវសេចក្តីវិនាស ឡើយ ។ ភ្នំ សមុទ្រ ស្ទឹង ផែនដី ទិសធំទាំង ៤ ទិសតូច ទិសខាងក្រោម ភពទាំង៣ ទាំងអស់ ជារបស់មិនទៀង ត្រូវការចង្រៃបៀតបៀនហើយ ម្នាលចិត្ត អ្នកទៅក្នុងទីណា នឹងត្រេកអរសប្បាយបាន ។ ម្នាលចិត្ត ធិៗ អ្នកនឹងធ្វើអំពើ អ្វីដទៃទៀតដល់យើង ម្នាលចិត្ត យើងមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតាម អំណាចអ្នកឡើយ (ដូច)បុគ្គលមិនហ៊ានពាល់ថង់ ដែលមាន មាត់ទាំងពីរខាង ធិយ (រូបនេះ) សឹងពេញ (ដោយរបស់មិន ស្អាត) សម្រាប់ហូរចេញនូវវត្ថុមិនស្អាតតាមមុខដំបៅទាំង ៩ ។ អ្នកនៅក្នុងផ្ទះគឺគុហា ត្រេកអរក្នុងជ្រលងភ្នំ កំពូលភ្នំ ជាទីដ៏ល្អ តាមប្រក្រតី មានព្រៃដែលទឹកភ្លៀងថ្មីធ្លាក់ចុះ ជាទីដែលពួក ជ្រូកនឹងព្រាយចុះឡើងអាស្រ័យនៅហើយនោះ ។ ហ្វូងបក្សី (ក្ងោក)មានកខៀវល្អ មានសិខាល្អ មានស្លាបល្អ មានរោម ស្លាបវិចិត្រល្អ មានសំឡេងស្រែកយំ ឮសូរពិរោះក្រៃលែង នោះ នឹងត្រេកអរចំពោះអ្នក ចំរើនឈានក្នុងព្រៃ(នោះបាន) ។

វុដ្ឋម្ហិ ទេវេ ចតុរង្គុលេ តិណេ
សម្បុប្ផិតេ មេឃនិភម្ហិ កាននេ
នគន្តរេ វិដបិសមោ សយិស្សំ
តំ មេ មុទូ ហេហិតិ តូលសន្និភំ ។
តថា តុ ការិស្សាមិ(១) យថាបិ ឥស្សរោ
យំ លព្ភតិ តេនបិ ហោតុ មេ អលំ
តំ តំ ការិស្សាមិ យថា អតន្ទិតោ
ពិឡារភស្តំវ យថា សុមទ្ទិតំ ។
តថា តុ ការិស្សាមិ យថាបិ ឥស្សរោ
យំ លព្ភតិ តេនបិ ហោតុ មេ អលំ
វិរិយេន តំ មយ្ហ វសានយិស្សំ
គជំវ មត្តំ កុសលង្កុសគ្គហោ ។
តយា សុទន្តេន អវដ្ឋិតេន(២) ហិ
ហយេន យោគ្គាចរិយោវ ឧជ្ជុនា
បហោមិ មគ្គំ បដិបជ្ជិតុំ សិវំ
ចិត្តានុរក្ខីហិ សទា និសេវិតំ ។

---

១ ម. ម. កស្សាមិ ។ ២ ម. ម. អវដ្ឋិតេន ។

កាលភ្លៀងធ្លាក់ចុះមកហើយ កាលស្មៅដុះឡើងប្រវែង ៤ ធ្នាប់ កាលព្រៃមានសម្បុរដូចមេឃ មានផ្កាកើតស្គុះស្គាយហើយ យើងក៏ប្រៀបដូចដើមឈើ ដេកនៅក្នុងចន្លោះនៃភ្នំ ឯកន្ទេលដេករបស់យើងនោះ នឹងមានសម្ផស្សទន់ដូចជាសំឡី ។ បុរសជាឥស្សរៈ (ធ្វើតាមសេចក្តីឲ្យល្មុះក្នុងអំណាចខ្លួន) យ៉ាងណាមិញ (ម្ចាស់ចិត្ត) យើងនឹងធ្វើ (អ្នកឲ្យល្មុះក្នុងអំណាច) យ៉ាងនោះ យើងបានបច្ច័យណា បច្ច័យនោះសូមឲ្យល្មមដល់យើង (ម្ចាស់ចិត្ត) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនខ្ជិលយ៉ាងណា យើងនឹងធ្វើអ្នក យ៉ាងនោះ ឲ្យដូចស្បែកសំពោចដែលគេសម្ងាប់ល្អហើយ ។ បុរសជាឥស្សរៈ(ធ្វើតាមសេចក្តីឲ្យល្មុះក្នុងអំណាចខ្លួន) យ៉ាងណាមិញ យើងនឹងធ្វើ (អ្នកឲ្យល្មុះក្នុងអំណាចខ្លួន) ក៏យ៉ាងនោះដែរ យើងបានបច្ច័យណា បច្ច័យនោះសូមឲ្យល្មមដល់យើង (ម្ចាស់ចិត្ត) យើងនឹងដឹកនាំអ្នកឲ្យល្មុះក្នុងអំណាចរបស់យើង ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដូចហ្មដំរីដ៏ប៉ិនប្រសប់ កាន់កង្វេរ ពង្រាបដំរីចុះប្រេង ។ យើងអាចដើរទៅកាន់ផ្លូវដ៏ក្សេម ដែលពួកលោកអ្នករក្សាចិត្ត ធ្លាប់សេពហើយសព្វកាល ដោយសារអ្នក ដែលទូន្មានល្អហើយ តាំងមាំហើយ ដូចហ្មសេះ បង្ហាត់សេះ (ឲ្យទៅកាន់ទីតាមបំណង) ដោយសារសេះស្លូតត្រង់ ។

អារម្មណេ តំ ពលសា និពន្ធិស្សំ[1]
នាគំវ ថម្ភម្ហិ ទឡ្ហាយ រជ្ជុយា
តម្មេ សុគុត្តំ សតិយា សុភាវិតំ
អនិស្សិតំ សព្វភវេសុ ហេហិសិ ។
បញ្ញាយ ឆេត្វា វិបថានុសារិនំ
យោគេន និគ្គយ្ហ បថេ និវេសិយ
ទិស្វា សមុទយំ វិភវញ្ច សម្ភវំ
ទាយាទកោ ហេហិសិ អគ្គវាទិនោ ។
ចតុព្វិបល្លាសវសំ អធិដ្ឋិតំ
គាមណ្ឌលំវ បរិនេសិ ចិត្ត មំ
ននុ សញ្ញោជនពន្ធនច្ឆិទំ
សំសេវសេ ការុណិកំ មហាមុនិំ ។
មិគោ យថា សេរី សុចិត្តកាននេ
រម្មំ គិរឹ បាវិសិ អព្ភមាលិនំ[2]
អនាកុលេ តត្ថ នគេ រមិស្សសិ
អសំសយំ ចិត្ត បរាភវិស្សសិ ។

---

១ ម. ឆ. និពន្ធិសំ ។ ២ ម. ឆ. អព្ភមាលិនំ ។

(ដំរីចងក្រៀក) ជាប់នឹងសសរ ដោយខ្សែដ៏មាំ យ៉ាងណា យើងនឹងចងនូវអ្នក ក្នុងកម្មដ្ឋានារម្មណ៍ ដោយកំឡាំងកាលនោះ យ៉ាងនោះដែរ (ម្នាលចិត្ត) អ្នកនោះដែលយើងគ្រប់គ្រងហើយ ចំរើនល្អហើយ ដោយសតិ នឹងទៅជាអ្នកមានតណ្ហានិស្ស័យ ជាដើមមិនអាស្រ័យ ក្នុងភពទាំងពួងឡើយ ។ អ្នកបើបានផ្តាច់ ដំណើរទៅកាន់ផ្លូវខុស ដោយប្រាជ្ញា រួចឃាត់ទល់ដោយ ព្យាយាម ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងផ្លូវ វិបស្សនាវិញ ហើយឃើញនូវ សេចក្តីកើត សេចក្តីវិនាសនិងសេចក្តីចំរើននោះ នឹងបានជា ទាយាទនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលពាក្យដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកចង់ទាញយើងឲ្យលុះអំណាចនៃវិបល្លាស ៤[1] ដូចជាកូនក្មេងអ្នកស្រុក ក្រែងអ្នកបានសេពគប់ នឹងព្រះ មហាមុនី ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ជាអ្នកផ្តាច់នូវចំណង គឺសំយោជនៈហើយឬ ។ ម្រឹគមានសេរី ចូលទៅកាន់ភ្នំ ជាទី ត្រេកអរ ដេរដាសដោយរបៀបពពក ក្នុងព្រៃវិចិត្រល្អ យ៉ាងណា អ្នកនឹងត្រេកអរក្នុងភ្នំនោះ ដែលមិនច្រឡំ ក៏យ៉ាង នោះដែរ ម្នាលចិត្ត អ្នកនឹងវិនាស ឥតមានសង្ស័យឡើយ ។

---

១ វិបល្លាស ៤ គឺ សំគាល់ថាទៀង ក្នុងរបស់មិនទៀង ១ សំគាល់ថាល្អ ក្នុងរបស់មិនល្អ ១ សំគាល់ថាសុខ ក្នុងរបស់មិនមែនសុខ ១ សំគាល់ថាខ្លួន ក្នុងសភាពមិនមែនខ្លួន ១ ។ អ្នកប្រែ

យេ តុយ្ហ ឆន្ទេន វសេន វត្តិនោ
នរា ច នារី ច អនុភោន្តិ យំ សុខំ
អវិទ្ទសុ មារវសានុវត្តិយោ
ភវាភិនន្ទី តវ ចិត្ត សាវកាតិ ។

តាលបុដោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

បញ្ញាសម្ហិ និបាតម្ហិ ឯកោ តាលបុដោ សុចិ
គាថាយោ តត្ថ បញ្ញាស បុន បញ្ច ច ឧត្តរីតិ ។

បញ្ញាសនិបាតោ សមត្តោ ។

ម្នាលចិត្ត ជនប្រុសស្រីទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ទៅតាមអំណាចរបស់អ្នក រមែងទទួលសេចក្តីសុខណា ជនប្រុសស្រីទាំងនោះ ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃមារ ជាអ្នកត្រេកអរនឹងភព ជាសាវក: របស់អ្នក (រមែងបានទទួលសេចក្តីសុខនោះគឺសាមិសសុខ) ។

ព្រះតាលបុដត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ក្នុងបញ្ញាសនិបាតនោះ ព្រះតាលបុដត្ថេរ អ្នកបរិសុទ្ធ ១ អង្គ ពោលនូវគាថាទាំងឡាយ ៥៥ ។

ចប់ បញ្ញាសនិបាត ។

ថេរគាថាយ សដ្ឋិកនិបាតោ

(៦៦៨) អារញ្ញិកា បិណ្ឌបាតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ទាលេមុ មច្ចុនោ សេនំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតា ។
អារញ្ញិកា បិណ្ឌបាតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ធុនាមុ[១] មច្ចុនោ សេនំ នឡាគារំវ កុញ្ជរោ ។
រុក្ខមូលិកា សាតតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ទាលេមុ មច្ចុនោ សេនំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតា ។
រុក្ខមូលិកា សាតតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ធុនាមុ មច្ចុនោ សេនំ នឡាគារំវ កុញ្ជរោ ។
អដ្ឋិកង្កលកុដិកេ មំសន្ហារុបសិព្វិតេ
ធិរត្ថុ បុរេ ទុគ្គន្ធេ បរគត្តេ មមាយសេ ។
គូថភស្តេ តចោនទ្ធេ ឧរគណ្ឌិបិសាចិនិ
នវ សោតានិ តេ កាយេ យានិ សន្ទន្តិ សព្វទា ។

១ ឱ. ម. ធុនាម ។

ថេរគាថា សដ្ឋិកនិបាត

(៦៦៨) ពួកយើង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុង ចូរទំលាយនូវសេនារបស់មច្ចុ (កិលេស) ។ ពួកយើង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ចូរកំចាត់បង់នូវសេនារបស់មច្ចុ ដូចដំរីកំចាត់កំចាយនូវផ្ទះបបុស ។ ពួកយើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្រោមម្លប់ឈើ មានព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុង ចូរទំលាយនូវសេនារបស់មច្ចុ ។ ពួកយើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្រោមម្លប់ឈើ មានព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ចូរកំចាត់បង់នូវសេនារបស់មច្ចុ ដូចដំរីកំចាត់បង់នូវផ្ទះបបុស ។ (នែស្រីជាខ្មាស) ថ្វីយ នាងកប់រាងខ្លួនក្នុងខ្ទម ដែលជាខ្ទមគ្រោងឆ្អឹង ដែបបំពង់ ។ មានសាច់និងសរសៃប្រទាក់ហើយ ពេញ (ដោយគ្រឿងមិនស្អាត) មានក្លិនស្អុយ ។ ខ្ពើមនាងមានពពួកពីប្រុង ដូចបិសាច ក្នុងកាយរបស់នាង ដែលពេញដោយលាមក ស្រោបដោយស្បែក (១២១) មានទ្វារសម្រាប់បង្ហូរចេញ៩ រំអិលហៀរហូរគ្រប់ពេល ។

តរំ សព្វំ ឆរសោតំ ឧក្កុដ្ឋំ បរិវជ្ជយ្យ[១]

ភិក្ខុ បរិវជ្ជយេ តំ មីឡ្ហំ យថា សុចិកាមោ

បរិត្តំ ឯតោ ជញ្ញា យថា ជាតាមិ តំ អហំ

អារកា បរិវជ្ជយ្យ យុជ្ឈដ្ឋានំ តាទិសំ ៗ

បរិមេតំ មហាវីរ យថា សមណ កាសវំ

ឯត្ថ លោកោ វិសីទតិ បង្កម្ហិ ជរគ្គវោ ៗ

អាកាសម្ហិ ហលិទ្ទាយ យោ មញ្ញេថ រជេតវេ

អញ្ញេន វាបិ រង្គេន វិឃាតុទយមេវ តំ ៗ

តទាកាសសមំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតំ

មា បាបចិត្តេ អាសាទិ[២] អគ្គិក្ខន្ធំវ បក្ខិមា ៗ

បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ

អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ៗ

តទាសិ យំ ភីសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ

---

១ ម. ឧក្កុដ្ឋំ ករិវិតុ ។ ឧ. ឧក្កុដ្ឋំ ករិវិតុំ ។ ២ ម. ឧ. អាសាទី ។

ភិក្ខុគប្បីវៀរចេញនូវសំរែកនាទ ដែលមានមុខច្រើន ៗ នាចក្ខុគេក្រក់ បុគ្គលអ្នកចង់ស្អាត ជៀសចេញនូវលាមកណាមិញ ភិក្ខុទៀសចេញនូវសំរែករបស់នាទ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ ភិក្ខុជិននូវសំរែកនោះយ៉ាងណា ដើមហាមផងនូវសំរែកនោះ យ៉ាងនោះ គប្បីតែទៀសចេញនូវសំរែកនោះ ភិក្ខុចេញឆ្ងាយ ដូចរនេះទៀសចេញនូវកន្លែងនុវៈក្នុងកាលដែលត្រៀមចម្បាំង ៗ

បព្វជិតសមណៈ លោកមានឋេរ៉ាចា យ៉ាងណា បព្វជិតលោកអ្នកមានព្យាយាមច្រើន ហេតុនុ៎ះក៏យ៉ាងនេះនឹងមិនមានហើយ តែគង់មានផងឆ្លងទ្វារ លិចទៅក្នុងសំរែកនុ៎ះដែរ ដូចគោចាស់លិចទៅក្នុងភក់ ៗ

នរណាសំគាល់ដើម្បីស្រួលក្នុងអាកាស ដោយរមៀតម្ដោយក្រៀងច្រលក់ឯទៀត ការរីករបស់បុគ្គលនោះ នាំឲ្យតែកើតសេចក្តីលំបាក ៗ ចិត្តដែលតម្កល់ទៅក្នុងនិស្សន្ទានោះ ក៏ស្មើគានឹងអាកាស នាមិក្រៃគមរ (ដីរយ៉ង៏) ដោយចិត្តលាមក ដូចសត្វស្វាប (មមាច) ក្រេកអរនឹងគំនរភ្លើងឡើយ ៗ នានប្រមើលរូបកាយដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ ដែលផ្ដុំដោយ ៣០០ កំណាត់ឆ្អឹងហើយ ឈឺជានិច្ច ដែលពួកជនពាលប្រាថ្នាដោយច្រើន សេចក្តីទៀងទាត់នឹងការតាំងមូលរបស់កាយនេះ មិនមានឡើយ ៗ

កាលព្រះសារីបុត្រ បរិបូណ៌ដោយអាការធំច្រើន បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីស្បប់ស្បែង សេចក្តីព្រឺព្រោម ក៏កើតមានឡើងថា ៗ

អនេកាការសម្បន្នេ សារិបុត្តម្ហិ និព្ពុតេ ។

អនិច្ចា វត សង្ខារា ឧប្បាទវយធម្មិនោ

ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ តេសំ វូបសមោ សុខោ ។

សុខុមំ តេ បដិវិជ្ឈន្តិ វាលគ្គំ ឧសុនា យថា

យេ បញ្ចក្ខន្ធេ បស្សន្តិ បរតោ នោ ច អត្តតោ ។

យេ ច បស្សន្តិ សង្ខារេ បរតោ នោ ច អត្តតោ

បច្ចព្យាធិំសុ និបុណំ វាលគ្គំ ឧសុនា យថា ។

(សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ ឌយ្ហមានេវ មត្ថកេ

កាមរាគប្បហានាយ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ) ។

សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ ឌយ្ហមានេវ មត្ថកេ

ភវរាគប្បហានាយ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ ។

ចោទិតោ ភាវិតត្តេន សរីរន្តិមធារិនា

មិគារមាតុ បាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិំ ។

ឱហ្ន៎ សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទេ មានការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅជាធម្មតា កើតឡើងហើយតែងរលត់វិញ ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងនោះ ទើបនាំមកនូវសុខ ។ ពួកព្រះយោគីណា ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវខន្ធទាំង៥ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ពួកព្រះយោគីនោះ តែងចាក់ធ្លុះនូវធម៌ដ៏សុខុមបាន ដូចបុគ្គលបាញ់ចុងរោមកន្ទុយ ដោយព្រួញ ។ មួយទៀត ពួកព្រះយោគីណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ពួកព្រះយោគីនោះ ឈ្មោះថា បានចាក់ធ្លុះនូវធម៌ដ៏ល្អិត ដូចបុគ្គលបាញ់ចុងរោមកន្ទុយ ដោយព្រួញ ។

(ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតី គប្បីវៀរ ដើម្បីលះបង់នូវកាមរាគៈ ដូចជាគេចោះម្ជុលមនីលំពែង ចំលុះពីលើមកក្រោម ពុំនោះសោតដូចជាគេលត់ភ្លើងកំពុងឆេះឆួលក្បាល) ។ ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតីគប្បីវៀរ ដើម្បីលះបង់នូវភវរាគៈ ដូចជាគេចោះម្ជុលមនីលំពែង ចំលុះពីលើមកក្រោម ពុំនោះសោត ដូចជាគេលត់ភ្លើងដែលកំពុងឆេះឆួលក្បាល ។

ខ្ញុំ លុះព្រះសាស្តាចារ្យ · ព្រះអង្គមានព្រះកាយអប់រំហើយ ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ នូវសរីរៈជាទីបំផុត ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ ក៏ញុំាងមិគារមាតុប្រាសាទ ឲ្យកក្រើកបាន ដោយចុងម្រាមជើង ។

ន យិទំ សិថិលមារព្ភ ន យិទំ អប្បេន ថាមសា
និព្វានមធិគន្តព្វំ សព្វគន្ថបមោចនំ ។
អយញ្ច ទហរោ ភិក្ខុ អយមុត្តមបោរិសោ
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
វិវរមនុបតន្តិ វិជ្ជុតា វេភារស្ស ច បណ្ឌវស្ស ច
នគវិវរគតោ [១] ច ឈាយតិ បុត្តោ អប្បដិមស្ស តាទិនោ ។
ឧបសន្តោ ឧបរតោ បន្តសេនាសនោ មុនិ
ទាយាទោ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ព្រហ្មុនា អភិវន្ទិតោ ។
ឧបសន្តំ ឧបរតំ បន្តសេនាសនំ មុនឹ
ទាយាទំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស វន្ទ ព្រាហ្មណ កស្សបំ ។
យោ ច ជាតិសតំ គច្ឆេ សព្វា ព្រាហ្មណជាតិយោ
សោត្តិយោ វេទសម្បន្នោ មនុស្សេសុ បុនប្បុនំ ។
អជ្ឈាយកោបិ ចេ អស្ស តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
ឯតស្ស វន្ទនាយេតំ កលំ នាគ្ឃតិ សោឡសឹ ។

១ ម. នគវិវរគតោ ។

បុគ្គលប្រារព្ធការណាមួយធូរៗ ឬប្រារព្ធកំឡាំងព្យាយាមស្តួចស្តើង មិនអាចបានសម្រេចព្រះនិព្វាន ដែលជាគ្រឿងរួចចាកគន្ថធម៌ទាំងពួងទេ ។ ភិក្ខុកំលោះនេះក្តី បុរសដ៏ឧត្តមនេះក្តី បានឈ្នះនូវមារព្រមទាំងសេនានៃមារ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុតបាន ។

ផ្លេកបន្ទោរទាំងឡាយ រមែងធ្លាក់ក្នុងចន្លោះ នៃភ្នំឈ្មោះវេភារៈនិងភ្នំឈ្មោះបណ្ឌវៈ ឯបុត្រនៃព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គល រកបុគ្គលប្រៀបស្មើមិនបាន លោកនៅក្នុងចន្លោះភ្នំ រមែងដុត (នូវធម៌ជាសត្រូវ) ។ មហាព្រហ្មថ្វាយបង្គំហើយ នូវមុនីអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះអាស្រ័យការស្ងប់រម្ងាប់ នៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរថ្វាយបង្គំព្រះកស្សប ជាមុនី អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះអាស្រ័យការស្ងប់ស្ងាត់ នៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរចុះ ។ បើបុគ្គលណា ទៅយកកំណើតជាព្រាហ្មណ៍គ្រប់ ។ ជាតិ អស់ ១០០ ជាតិ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ បរិបូណ៌ដោយវេទ ក្នុងពួកមនុស្សរឿយៗ ។ តែបើទុកជាព្រាហ្មណ៍នោះជាអ្នករៀនមន្ត ដល់នូវត្រើយ នៃវេទទាំង ៣ ក៏ដោយចុះ ក៏នៅតែមិនដល់មួយចំណិតនៃចំណែក ដែលចែក ១៦ ផង នៃការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមហាកស្សបត្ថេរនុ៎ះឡើយ ។

យោ សោ អដ្ឋវិមោក្ខានំ បុរេកត្តំ អនុស្សយំ[១]
អនុលោមំ បដិលោមំ គតោ បិណ្ឌាយ គច្ឆតិ
តាទិសំ ភិក្ខុំ មាសាទិ[២] មា ត្វំ ខណិ ព្រាហ្មណា
អភិប្បសាទេហិ មនំ អរហន្តម្ហិ តាទិនេ
ខិប្បំ បញ្ជលិកោ វន្ទ មា តេ វិជដិ មត្ថកំ ។
នេសោ បស្សតិ សទ្ធម្មំ សំសារេន បុរក្ខតោ
អធោគមំ ជិម្ហបថំ កុម្មគ្គមនុធាវតិ ។
កិមីវ មីឡ្ហសល្លិត្តោ សង្ខារេ អធិមុច្ឆិតោ
បគាឡ្ហោ លាភសក្ការេ តុច្ឆោ គច្ឆតិ បោដ្ឋិលោ ។
ឥមញ្ច បស្ស អាយន្តំ សារីបុត្តំ សុទស្សនំ
វិមុត្តំ ឧភតោ ភាគេ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតំ ។
វិសល្លំ ខីណសំយោគំ តេវិជ្ជំ មច្ចុហាយិនំ
ទក្ខិណេយ្យំ មនុស្សានំ បុញ្ញក្ខេត្តមនុត្តរំ ។
ឯតេ សម្ពហុលា ទេវា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
ទស ទេវសហស្សានិ សព្វេ ព្រហ្មបុរោហិតា
មោគ្គល្លានំ នមស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា

១ ម. ឧ. អនុស្សយិ ។ ២ ម. ឧ. មាហនិ ។

ភិក្ខុណា បានវិមោក្ខ ៨ គឺវេលាមុនភត្ត ជាអនុលោមបដិលោម លុះចេញចាកនិរោធសមាបត្តិនោះហើយ ទើបទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរត្រេកអរនឹងភិក្ខុដែលនោះ អ្នកកុំគាស់កើនខ្ទីនឡើយ អ្នកចូរធ្វើចិត្តឲ្យត្រេកអរចំពោះព្រះអរហន្ត ជាតាទិបុគ្គល ចូរប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំឲ្យឆាប់ កុំឲ្យក្បាលអ្នកបែកជា ៧ ភាគឡើយ ។ បោដ្ឋិលភិក្ខុនោះ ត្រូវចំណង គឺសង្សារវដ្ដរួបរឹតហើយ មិនបានឃើញនូវព្រះសទ្ធម្ម ស្ទុះទៅរកមហាដីៈ ជាផ្លូវដែលមិនគួរទៅ ជាផ្លូវវៀច ផ្លូវគគ្រាក់ ។ បោដ្ឋិលភិក្ខុ នេះចុះ ក្នុងសង្ខារ (ដែលប្រឡាក់ដោយកិលេស ជាគ្រឿងមិនស្អាត) លិចចុះ ក្នុងលាភៈនិងសក្ការៈ ដូចជាដង្កូវប្រឡាក់ដោយលាមក ។

អ្នកចូរមើលព្រះសារីបុត្រ ដែលមានអាយុនេះ លោកជាអ្នកឃើញដោយប្រពៃ ជាអ្នកផុតចាកចំណែកទាំងពីរ[១] ជាអ្នកមានចិត្តដំកល់មាំក្នុងសន្តាន មិនមានសរគឺរាគៈជាដើម មានសំយោជនៈអស់ហើយ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ញុំាងមច្ចុរាជឲ្យវិនាស ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ របស់មនុស្សទាំងឡាយ ។

ពួកទេវតាជាច្រើនចំនួនមួយម៉ឺនអង្គ មានឫទ្ធិ មានយស ទេវតាទាំងអស់នុះទាំងពួកព្រហ្មបុរោហិត ឈរប្រណម្យនមស្ការព្រះមោគ្គល្លាន

១ ផុតចាករូបកាយដោយអរូបសមាបត្តិ ១ ចាកនាមកាយដោយមគ្គ ១ ។

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ អាសវា ខីណា ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិស ។
បូជិតោ នរទេវេន ឧប្បន្នោ មរណាភិភូ
បុណ្ឌរីកំវ តោយេន សង្ខារេ នោបលិម្បតិ ។

យស្ស មុហុត្តេ សហស្សធា លោកោ
សំវិទិតោ សព្រហ្មកប្បោ វសី
ឥទ្ធិគុណេ ចុតូបបាតេ កាលេ
បស្សតិ ទេវតា ស ភិក្ខុ ។

សារីបុត្តោវ បញ្ញាយ សីលេន ឧបសមេន ច
យោបិ បារង្គតោ ភិក្ខុ ឯតាវបរមោ សិយា ។
កោដិសតសហស្សស្ស អត្តភាវំ ខណេន និម្មិនេ
អហំ វិកុព្វនាសុ កុសលោ វសីភូតោម្ហិ ឥទ្ធិយា ។

សមាធិវិជ្ជាវសី បារមីគតោ
មោគ្គល្លានគោត្តោ អសិតស្ស សាសនេ
ធីរោ សមុច្ឆិន្ន សមាហិតិន្ទ្រិយោ
នាគោ យថា បូតិលតំវ ពន្ធំ ។

ឱ បពិត្រលោកជាបុរសអាជានេយ្យ យើងខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះលោក បពិត្រលោកជាបុរសដ៏ឧត្តម យើងខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះលោក បពិត្រលោកនិទ្ទុក្ខ លោកមានអាសវៈអស់ហើយ លោកជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

(ព្រះមោគ្គល្លាន) ដែលនរទេពនិងទេវតាបូជាហើយ លោកកើត (ដោយអរិយជាតិ) ជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវសេចក្ដីស្លាប់បាន មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងសង្ខារ ដូចជាផ្កាឈូកស មិនប្រឡាក់ដោយទឹក ។

ព្រះមោគ្គល្លានណា ជ្រាបនូវសហស្សលោកមួយពាន់ ក្នុងកាលមួយរំពេច ព្រះមោគ្គល្លាននោះ ស្មើនឹងមហាព្រហ្ម ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងឥទ្ធិគុណ និងចុតូបបាតៈ លោកជាភិក្ខុ ឃើញពួកទេវតាក្នុងកាលគួរ ។

ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ (ប្រសើរ) ដោយប្រាជ្ញា ដោយសីល ដោយឧបសមៈ ទុកជាភិក្ខុណា ជាអ្នកដល់នូវត្រើយ ភិក្ខុនោះ គប្បីជាអ្នកមានគុណយ៉ាងក្រៃលែង ដូចខ្ញុំឯង ។

ចំណែកអាត្មា អាចនិម្មិតនូវអត្តភាពមួយសែនកោដិបានដោយខណៈមួយរំពេច ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឫទ្ធិគឺការធ្វើផ្សេង ៗ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងឫទ្ធិ ។ អាត្មា ជាមោគ្គល្លានគោត្រ ដល់នូវទីបំផុតដោយសមាធិ និងវិជ្ជា ស្ទាត់ក្នុងវិជ្ជា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឥន្ទ្រិយតាំងមាំ ក្នុងសាសនា (នៃព្រះសាស្តា) ព្រោះមានតណ្ហានិស្ស័យជាដើម ផុតចាកនូវចំណងគឺកិលេស ដូចដំរីផ្ដាច់ចំណង ដែលគេធ្វើដោយវល្លិស្អុយ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
កីទិសោ និរយោ អាសិ យត្ថ ទុស្សី អបច្ចថ
វិធុរំ សាវកមាសជ្ជ កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ ។
សតំ អាសិ អយោសង្កូ សព្វេ បច្ចត្តវេទនា
ឦទិសោ និរយោ អាសិ យត្ថ ទុស្សី អបច្ចថ
វិធុរំ សាវកមាសជ្ជ កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ភិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
តាទិសំ ភិក្ខុមាសជ្ជ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
មជ្ឈេ សរស្ស តិដ្ឋន្តិ វិមានា កប្បដ្ឋាយិនោ
វេឡុរិយវណ្ណា រុចិរា[១] អច្ចិមន្តា បភស្សរា
អច្ឆរា តត្ថ នច្ចន្តិ បុថុ នានត្តវណ្ណិយោ
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

១ ម. រុចិរា ។

ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបម្រើហើយ ។បេ។ តណ្ហាដែលជាធម្មជាតិនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកហើយ ។ កុលបុត្រចេញចាកផ្ទះហើយទៅបួស គឺសំណាក់បុគ្គលមិនមានផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍ជាគ្រឿងអស់សំយោជនៈគ្រប់យ៉ាងនោះ ក៏ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ។ ទុស្សីមារ បៀតបៀននូវព្រាហ្មណ៍ជាអគ្គសាវ័កឈ្មោះវិធុរៈ នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈផង ហើយឆេះនៅក្នុងនរកណា នរកនោះ ដូចម្តេចទៅ ។ ទុស្សីមារ បៀតបៀននូវព្រាហ្មណ៍ជាសាវ័កឈ្មោះវិធុរៈ នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈផង ហើយឆេះនៅក្នុងនរកណា នរកនោះប្រាកដដូច្នេះ គឺកន្លាវដែក ១០០ កើតវេទនាផ្សេងៗ គ្រប់យ៉ាង ។ ភិក្ខុណា ជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដឹងច្បាស់នូវផលនៃកម្មនោះ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកបៀតបៀននូវភិក្ខុបែបនោះហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខមិនខាន ។ វិមានទាំងឡាយណា តាំងនៅអស់មួយកប្ប ឋិតនៅក្នុងកណ្តាលសាគរ មានពណ៌ដូចជាកែវពិទូរ្យ ដ៏រុងរឿង មានពន្លឺភ្លឺផ្លេក មានពួកស្រីអប្សរដ៏ច្រើនមានវណ្ណៈផ្សេងៗ រាំក្នុងវិមានទាំងនោះ ភិក្ខុណា ដឹងច្បាស់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

យោ ច ពុទ្ធេន ចោទិតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស បេក្ខតោ

មិគារមាតុ បាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិ ។

យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

យោ វេជយន្តបាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិ

ឥទ្ធិពលេនុបត្ថទ្ធោ សំវេជេសិ ច ទេវតា ។

យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

យោ វេជយន្តបាសាទេ សក្កំ សោ បរិបុច្ឆតិ

អបិ អាវុសោ ជានាសិ តណ្ហាក្ខយវិមុត្តិយោ

តស្ស សក្កោ វិយាកាសិ បញ្ហំ បុដ្ឋោ យថាតថំ

យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

យោ ព្រហ្មានំ បរិបុច្ឆតិ[១] សុធម្មាយំ អភិតោ សភំ[២]

អជ្ជាបិ តេ អាវុសោ សា ទិដ្ឋិ យា តេ ទិដ្ឋិ បុរេ អហុ

បស្សសិ វីតិវត្តន្តំ ព្រហ្មលោកេ បភស្សរំ

តស្ស ព្រហ្មា វិយាកាសិ[៣] បញ្ហំ បុដ្ឋោ យថាតថំ

---

១ ម. បុច្ឆតិ ។ ២ ម. បិតោសភំ ។ ៣ ឱ. ម. វ្យាកាសិ ។

មួយទៀត ភិក្ខុណា ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ កាលភិក្ខុសង្ឃកំពុងមើល (ភិក្ខុនោះ) បានធ្វើមិគារមាតុប្រាសាទឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រ ដោយចុងម្រាមជើង ។ ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះបាន ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណាធ្វើវេជយន្តប្រាសាទ ឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រដោយចុងម្រាមជើង ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកតាំងនៅដោយកំឡាំងឫទ្ធិ ធ្វើពួកទេវតាឲ្យសង្វេគហើយ ។ ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនុ៎ះបាន ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា (គង់លើ) វេជយន្តប្រាសាទ ភិក្ខុនោះក៏សួរសក្កទេវរាជថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកដឹងនូវការអស់ទីការផុតស្រឡះចាកតណ្ហាដែរឬទេ សក្កទេវរាជ លុះត្រូវថេរៈសួរប្រស្នាហើយ ក៏ឆ្លើយដោះស្រាយតាមសេចក្តីពិតដល់លោក ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនុ៎ះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា ជាបុគ្គលទៀងត្រង់ សួរប្រស្នានឹងព្រហ្ម ក្បែរសាលាឈ្មោះសុធម្មាថា ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អ្នក ដែលមានហើយក្នុងកាលពីដើម សេចក្តីយល់របស់អ្នកនោះ នៅដូចថ្ងៃនេះឬ អ្នកឃើញពន្លឺរស្មី (នៃព្រះមានបុណ្យនឹងសាវ័ក) គ្រប់សព្វក្នុងព្រហ្មលោកដែរឬទេ ព្រហ្មលុះត្រូវថេរៈសួរប្រស្នាហើយ ក៏ឆ្លើយដោះស្រាយតាមសេចក្តីពិតដល់លោកថា

ន មេ វាសិ តទា ទិដ្ឋិ យា មេ ទិដ្ឋិ បុរេ អហុ ។
បស្សាមិ វីតិវត្តន្តំ ព្រហ្មលោកេ បភស្សរំ
សោហំ អជ្ជ កថំ វជ្ជំ អហំ និច្ចោម្ហិ សស្សតោ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ មហានេរុនោ កូដំ វិមោក្ខេន អផស្សយិ
វនំ បុព្វវិទេហានំ យេ ច ភូមិសយា នរា
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
ន វេ អគ្គិ ចេតយតិ អហំ ពាលំ ឌហាមីតិ
ពាលោ ច ជលិតមគ្គឹ អាសជ្ជ នំ បឌយ្ហតិ
ឯវមេវ តុវំ មារ អាសជ្ជ នំ តថាគតំ
សយំ ឌហិស្សសិ អត្តានំ ពាលោ អគ្គឹវ សម្ផុសំ ។
អបុញ្ញំ បសវិ[១] មារោ អាសជ្ជ នំ តថាគតំ
កិន្នុ មញ្ញសិ បាបិម ន មេ បាបំ វិបច្ចតិ ។

១ ម. បសុមិ ។

បពិត្រលោកនិព្វុត្ត សេចក្តីយល់ណារបស់ខ្ញុំ ដែលមានហើយក្នុងកាលពីដើម សេចក្តីយល់របស់ខ្ញុំនោះ មិនមានទេ ។ ខ្ញុំឃើញពន្លឺរស្មី (របស់ព្រះមានបុណ្យនឹងសាវ័ក) គ្របសង្កត់ក្នុងព្រហ្មលោក ខ្ញុំនោះនឹងពោលថ្វីនូវពាក្យរបស់ខ្ញុំដែលយល់ឃើញថា អាត្មាអញជាបុគ្គលទៀងទាត់ (នោះ) ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ។ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា បានឃើញកំពូលភ្នំមហាសិនេរុផង ឃើញជម្ពូទ្វីបផង ឃើញបុព្វវិទេហទ្វីបផង ឃើញពួកមនុស្សដេកលើផែនដី (នៅក្នុងអបរគោយានទ្វីប នឹងឧត្តរកុរុទ្វីប) ផង ដោយឈានវិមោក្ខ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ធម្មតាភ្លើង មិនដែលគិតថា អាត្មាអញនឹងឆេះលោកមនុស្សពាលទេ តែប្រសិនជាមនុស្សពាលពាល់ភ្លើងដែលឆេះហើយ (ភ្លើង) ក៏ឆេះលោកនូវបុគ្គលពាលនោះឯង ម្នាលមារ អ្នកបៀតបៀននូវព្រះតថាគតនោះ មុខជានឹងឆេះលោកខ្លួនឯងវិញ ដូចមនុស្សពាលពាល់ភ្លើង យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប មារឯង បៀតបៀននូវព្រះតថាគតនោះ មុខជានឹងបានសាងបាប អ្នកសំគាល់ថា បាបនឹងមិនឲ្យផលដល់អញ ឬអ្វី ។

ករោតោ តេ ចិយ្យតេ បាបំ ចិររត្តាយ អន្តក

មារ និព្វិន្ទ ពុទ្ធម្ហា អាសំ មាកាសិ ភិក្ខុសុ ។

ឥតិ មារំ អតជ្ជេសិ ភិក្ខុ ភេសកឡាវនេ

តតោ សោ ទុម្មនោ យក្ខោ តត្ថេវន្តរធាយថាតិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ថេរោ គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧទ្ទានំ ភវតិ

សដ្ឋិកម្ហិ និបាតម្ហិ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ

ឯកោវ ថេរោ គាថាយោ អដ្ឋសដ្ឋី ភវន្តិ តាតិ ។

សដ្ឋិកោ និបាតោ និដ្ឋិតោ[១] ។

---

១ ឱ. ម. និដ្ឋិតោតិ នត្ថិ ។

ម្នាលមារមានចិត្តលាមក បាបរបស់អ្នកកាលធ្វើ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ (មិនជាប្រយោជន៍) អស់កាលដ៏យូរ ម្នាលមារ អ្នកចូរនឿយណាយ ចាកបុគ្គលអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ប្រការ អ្នកកុំធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ង ដើម្បីបៀតបៀនភិក្ខុឡើយ ។

ភិក្ខុ (មោគ្គល្លានត្ថេរ) បានគម្រាមមារ ក្នុងភេសកឡាវ័នដោយប្រការដូច្នេះហើយ មារជាយក្សនោះ ក៏អាក់អន់ចិត្ត ហើយបាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ព្រោះហេតុតែសេចក្តីគម្រាម (នៃព្រះមោគ្គល្លាន) ។

ឮថា ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ឧទ្ទាន

ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ មានឫទ្ធិច្រើន តែមួយអង្គឯង សំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ក្នុងសដ្ឋិកនិបាត គាថាទាំងនោះមានចំនួន ៦៨ គាថា ។

ចប់ សដ្ឋិកនិបាត ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

(២៦៨) និក្ខន្តំ វត មំ សន្តំ អគារស្មា អនគារិយំ
វិតក្កា ឧបធាវន្តិ បគព្ភា កណ្ហតោ ឥមេ
ឧគ្គបុត្តា មហិស្សាសា សិក្ខិតា ទឡ្ហធម្មិនោ
សមន្តា បរិកិរេយ្យុំ សហស្សំ អបលាយិនំ ។
សចេបិ ឯត្តកា ភិយ្យោ អាគមិស្សន្តិ ឥត្ថិយោ
នេវ មំ ព្យាធយិស្សន្តិ ធម្មេស្វម្ហិ បតិដ្ឋិតោ ។
សក្ខី ហិ មេ សុតំ ឯតំ(១) ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ
និព្វានគមនំ មគ្គំ តត្ថ មេ និរតោ មនោ ។
ឯវញ្ច មំ វិហរន្តំ បាបិម ឧបគច្ឆសិ(២)
តថា មច្ចុ ករិស្សាមិ ន មេ មគ្គំ ទក្ខសិ ។
អរតឹ រតិញ្ច បហាយ
សព្វសោ គេហសិតញ្ច វិតក្កំ
វនថំ ន ករេយ្យ កុហិញ្ចិ
និព្វនថោ អវនថោ(៣) ស ហិ ភិក្ខុ ។

១ ម. ឯតំ ។ ម. បតំ ។ ២ ម. ឧបគច្ឆសិ ។ ៣ ម. និព្វនថោ អវនថោ ។

ថេរគាថា មហានិបាត

(២៦៨) វិតក្កៈទាំងឡាយនេះ ជាសភាវៈឃ្លើសឃ្លើន ព្រោះជារបស់លាមក តែងគ្របសង្កត់អាត្មាអញ ដែលចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា (ដូច) ពួកកូនខ្ញាន់ធ្នូដ៏ប្រសើរ ជាកូនអ្នកត្រកូលខ្ពស់ សិក្សាស្ទាត់ហើយ មានធ្នូដ៏មាំ គប្បីបាញ់ប្រសាចខ្ទាតព្រួញ ទាំងពាន់ជុំវិញខ្លួន (សត្រូវ) មិនឲ្យរត់រួចបាន ។ បើពួកស្រីច្រើនណាស់ (ក្ដី) លើសជាងនេះ នឹងមក ក៏នឹងបៀតបៀនអាត្មាអញមិនបាន (ព្រោះ) អាត្មាអញបានតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំងឡាយហើយ ។ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះពុទ្ធជាអាទិច្ចពង្ស អាត្មាអញបានស្ដាប់ផ្ទាល់ហើយ ចិត្តរបស់អាត្មាអញត្រេកអរ ក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាននោះហើយ ។ ម្នាលមារលាមក បើអ្នកចូលមកជិតអាត្មាអញ ដែលកំពុងនៅចំរើនវិបស្សនាយ៉ាងនេះ អ្នកមិនបានឃើញផ្លូវរបស់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើអ្នកឲ្យដល់នូវសេចក្ដីស្លាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលណា លះបង់នូវសេចក្ដីអផ្សុក នូវសេចក្ដីត្រេកអរ នូវសេចក្ដីត្រិះរិះ ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះ ដោយប្រការទាំងពួង មិនធ្វើនូវសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងទីណាមួយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា ព្រោះមិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។

យមិធ បថវិញ្ច វេហាសំ
រូបគតំ ជគតោគធំ គិញ្ចិ
បរិជិយ្យតិ សព្វមនិច្ចំ
ឯវំ សមេច្ច ចរន្តិ មុតត្តា ។
ឧបធីសុ ជនា គធិតាសេ
ទិដ្ឋសុតេ បដិឃេ ច មុតេ ច
ឯត្ថ វិនោទយ ឆន្ទមនេជោ
យោ ហេត្ថ ន លិម្បតិ មុនិ តមាហុ ។
អដ្ឋសដ្ឋិសិតា សវិតក្កា
បុថុជ្ជនតាយ អធម្មនិវិដ្ឋា
ន ច វគ្គគតស្ស កុហិញ្ចិ
នោ បន ទុដ្ឋុល្លភាណី[១] ស ភិក្ខុ ។
ទព្វោ ចិររត្តសមាហិតោ
អកុហកោ និបកោ អបិហាលុ
សន្តំ បទមជ្ឈគមា មុនិ
បដិច្ច បរិនិព្វុតោ កង្ខតិ កាលំ ។

១ ម. ទុដ្ឋុល្លគាហី ។ ឧ. ទុដ្ឋុល្លគាហិ ។

ក្នុងលោកនេះ វត្ថុណាមួយ នៅលើផែនដីក្តី លើអាកាសក្តី ដែលរាប់ចូលក្នុងភព ៣ មានសភាវៈវិនាសទៅ វត្ថុទាំងអស់នោះជារបស់មិនទៀង រមែងទ្រុឌទ្រោមទៅ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងយល់ច្បាស់យ៉ាងនេះ ។ ពួកជនរមែងជាប់ចំពាក់ក្នុងឧបធិ គឺរូបនិងសំឡេង ដែលឃើញហើយ ឮហើយផង គឺក្លិន រសនិងផោដ្ឋព្វៈដែលទទួលហើយប៉ះពាល់ហើយផង អ្នកចូរជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ បន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងនោះចេញ ព្រោះបុគ្គលណាមិនជាប់ក្នុងកាមគុណនុ៎ះ ពួកអ្នកប្រាជ្ញតែងហៅបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី ។ បុគ្គលអន្ធពាលមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិ ៦២ រមែងជាអ្នកតាំងនៅមាំហើយក្នុងអធម៌ ព្រោះតែខ្លួនជាបុថុជ្ជន បុគ្គលណាមិនលុះក្នុងអំណាចនៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ក្នុងវត្ថុណាមួយ ទាំងជាអ្នកមិននិយាយអាក្រក់ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។ អ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តដំកល់មាំ អស់កាលយូរហើយ ជាអ្នកមិនកុហក មានប្រាជ្ញាល្អិត មិនមានតណ្ហា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយនេយ្យធម៌ រលត់កិលេស ហើយបានសម្រេចនូវសន្តបទ ព្រោះអាស្រ័យ (ព្រះនិព្វាន) រង់ចាំតែបរិនិព្វានកាល ។

មានំ បជហស្សុ គោតម
មានបថញ្ច បជហស្សុ អសេសំ
មានបថស្មិំ សមុច្ឆិតោ
វិប្បដិសារី ហុត្វា ចិរត្តំ ។
មក្ខេន មក្ខិតា បជា
មានហតា និរយំ បបន្តិ
សោចន្តិ ជនា ចិរត្តំ
មានហតា និរយំ ឧបបន្នា ។
ន ហិ សោចតិ ភិក្ខុ កទាចិ
មគ្គជិនោ[១] សម្មាបដិបន្នោ
កិត្តិញ្ច សុខញ្ចានុភោតិ
ធម្មទសោតិ តមាហុ តថត្តំ ។
តស្មា អខិលោ ឥធ បធានវា
នីវរណានិ បហាយ វិសុទ្ធោ
មានញ្ច បហាយ អសេសំ
វិជ្ជាយន្តករោ សមិតាវី ។

១ ម. មគ្គជិតោ ។

ម្នាលអ្នកជាគោត្រនៃព្រះគោតម អ្នកចូរលះបង់នូវមានះចេញ ចូរលះបង់នូវផ្លូវនៃមានះ កុំឲ្យមានសេសសល់ឡើយ (ព្រោះ) បុគ្គលជ្រប់នៅ ក្នុងផ្លូវនៃមានះហើយ រមែងមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ អស់កាលយូរ ។ ពួកសត្វ ដែលត្រូវសេចក្ដីលុបគុណគ្របសង្កត់ ត្រូវមានះបៀតបៀនហើយ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ពួកជនដែលមានះបៀតបៀនហើយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក សោកសៅ អស់កាលយូរ ។ ភិក្ខុអ្នកឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ អ្នកប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ រមែងមិនសោកសៅ ក្នុងកាលណាមួយឡើយ ភិក្ខុណា បានទទួលកិត្តិយសផង បាននូវសេចក្ដីសុខផង ពួកបណ្ឌិតតែងហៅភិក្ខុនោះ ថាជាអ្នកឃើញធម៌ ដោយពិត ។ ហេតុនោះ ភិក្ខុគប្បីជាអ្នកមិនរឹងរូស មានព្យាយាមក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវនីវរណៈទាំងឡាយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ លះបង់នូវមានះ មិនឲ្យមានសេសសល់ រមែងជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃវិជ្ជា ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ។

កាមរាគេន ឌយ្ហាមិ ចិត្តំ មេ បរិឌយ្ហតិ
សាធុ និព្វាបនំ ព្រូហិ អនុកម្បាយ គោតម ។
សញ្ញាយ វិបរិយេសា ចិត្តំ តេ បរិឌយ្ហតិ
និមិត្តំ បរិវជ្ជេហិ សុភំ រាគូបសញ្ហិតំ ។
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ
សតិ កាយគតា ត្យត្ថុ និព្វិទាពហុលោ ភវ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ មានានុសយមុជ្ជហ
តតោ មានាភិសមយា ឧបសន្តោ ចរិស្សសិ ។
តមេវ វាចំ ភាសេយ្យ យាយត្តានំ ន តាបយេ
បរេ ច ន វិហឹសេយ្យ សា វេ វាចា សុភាសិតា ។
បិយវាចមេវ ភាសេយ្យ យា វាចា បដិនន្ទិតា
យំ អនាទាយ បាបានិ បរេសំ ភាសតេ បិយំ ។
សច្ចំ វេ អមតា វាចា ឯស ធម្មោ សនន្តនោ
សច្ចេ អត្ថេ ច ធម្មេ ច អាហុ សន្តោ បតិដ្ឋិតា ។
យំ ពុទ្ធោ ភាសតី វាចំ ខេមំ និព្វានបត្តិយា
ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ សា វេ វាចានមុត្តមា ។

ខ្ញុំក្តៅក្រហាយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ អន្ទះអន្ទែង ព្រោះតែកាមរាគ បពិត្រព្រះគោតម ជាគោត្របរមគ្រូ សូមលោកមេត្តាសំដែងនូវធម៌ ជាគ្រឿងញុំាងកាមរាគនោះឲ្យរលត់ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះផង ។

ចិត្តរបស់លោកអន្ទះអន្ទែង ព្រោះតែវិបល្លាសនៃសញ្ញា លោកចូរលះបង់នូវសុភនិមិត្ត ដែលប្រកបដោយកាមរាគចោលចេញ ។ លោកចូរចំរើនឯកគ្គតាចិត្ត ឲ្យតម្កល់មាំល្អ ក្នុងអសុភសញ្ញា ចាំង កាយគតាសតិ ក៏ចូរឲ្យមានដល់លោក លោកចូរមានសេចក្តីនឿយណាយឲ្យច្រើនចុះ ។ ចូរចំរើនអនិមិត្ត គឺអនិច្ចានុបស្សនា ចូរលះបង់នូវមានានុស័យ តទៅលោកនឹងបានស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះលះបង់មានះ ។ បុគ្គល មិនគប្បីញុំាងខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ ដោយវាចាណា គប្បីពោលតែវាចានោះ បុគ្គលមិនគប្បីបៀតបៀន ពួកបុគ្គលដទៃ ដោយវាចាណា វាចានោះឯងជាសុភាសិត ។ វាចាណា ដែលគេទទួលត្រេកអរ បុគ្គលគប្បីពោលតែវាចាជាទីស្រឡាញ់នោះឯង បុគ្គលកុំកាន់យកពាក្យអាក្រក់ ពោលតែពាក្យដែលជាទីពេញចិត្តនៃពួកជនដទៃ ។ ពាក្យពិត ជាពាក្យមិនស្លាប់ នេះជាធម៌មានមកពីបុរាណ ពួកសប្បុរស តាំងនៅក្នុងសច្ចៈផង ក្នុងអត្ថៈផង ក្នុងធម្មៈផង ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ពោលវាចាណា ជាវាចាក្សេម ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ វាចានោះឯង ជាវាចាខ្ពង់ ជាងវាចាទាំងឡាយ ។

គម្ភីរបញ្ញោ មេធាវី មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទោ
សារីបុត្តោ មហាបញ្ញោ ធម្មំ ទេសេតិ ភិក្ខុនំ ។
សង្ខិត្តេនបិ ទេសេតិ វិត្ថារេនបិ ភាសតិ
សាលិកាយេវ និគ្ឃោសោ បដិភាណំ ឧទិយ្យតិ ។
តស្ស តំ ទេសយន្តស្ស សុណន្តិ មធុរំ គិរំ
សរេន រជនីយេន សវនីយេន វគ្គុនា
ឧទគ្គចិត្តា មុទិតា សោតំ ឱទេន្តិ ភិក្ខវោ ។
អជ្ជ បណ្ណរសេ វិសុទ្ធិយា ភិក្ខូ បញ្ចសតា សមាគតា
សំយោជនពន្ធនច្ឆិទា អនីឃា ខីណបុនព្ភវា ឥសី[១] ។
ចក្កវត្តី យថា រាជា អមច្ចបរិវារិតោ
សមន្តា អនុបរិយេតិ សាគរន្តំ មហឹ ឥមំ ។
ឯវំ វិជិតសង្គាមំ សត្ថវាហំ អនុត្តរំ
សាវកា បយិរុបាសន្តិ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនោ ។
សព្វេ ភគវតោ បុត្តា បលាបោ[២] ឯត្ថ ន វិជ្ជតិ
តណ្ហាសល្លស្ស ហន្តារំ វន្ទេ អាទិច្ចពន្ធុនំ ។

១ ឱ. ឥតិ ។ ២ ឱ. បលាបេត្ថ ន វិជ្ជតិ ។

សារីបុត្រ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាជ្រាលជ្រៅ ជាអ្នកប្រាជ្ញ យល់ផ្លូវ និងមិនមែនផ្លូវ មានប្រាជ្ញាច្រើន តែងសំដែងធម៌ដល់ពួកភិក្ខុ ។ សារីបុត្រសំដែងធម៌ដោយសង្ខេបក៏បាន សំដែងដោយពិស្តារក៏បាន លោកមានសំឡេងគគ្រឹកពីរោះ ដូចសំឡេងសាលិកា តែងមានបដិភាណផុសផុល ។ កាលសារីបុត្រកំពុងសំដែងធម៌នោះ ពួកភិក្ខុកំពុងស្តាប់សំឡេងពីរោះ ក៏មានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង ត្រេកអរ ផ្ចង់សោតប្បសាទទៅរកសំឡេង ដែលគួរត្រេកអរ គួរឲ្យស្តាប់ គួរប្រាថ្នា ។

ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូប ជាអ្នកផ្តាច់បង់នូវចំណង គឺសំយោជនៈ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ មានភពថ្មីអស់ហើយ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ បានមកជួបជុំគ្នា ដើម្បីវិសុទ្ធិបវារណា ក្នុងថ្ងៃ ១៥ នេះ ។ ព្រះរាជាចក្រពត្តិ មានអាមាត្យចោមរោម យាងប្រទក្សិណផែនដីដែលមានសាគរជាទីបំផុតនេះ ដោយជុំវិញ យ៉ាងណា ។ ពួកសាវ័កមានវិជ្ជា ៣ អ្នកបំបាត់នូវមច្ចុរាជ តែងអង្គុយជិត (ព្រះសាស្តា) ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ លើសលុប ឈ្នះសង្គ្រាម គឺកិលេស អ្នកដឹកនាំ នូវពួកក្រុម គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវ័កទាំងអស់ ជាបុត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ សភាវៈសោះសូន្យ ក្នុងពួកនោះមិនមានឡើយ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសាស្តា ជាផៅពង្សនៃព្រះអាទិត្យ ព្រះអង្គជាអ្នកបំបាត់នូវសរ គឺតណ្ហា ។

បរោសហស្សំ ភិក្ខូនំ   សុគតំ បយិរុបាសតិ
ទេសេន្តំ វិរជំ ធម្មំ   និព្វានំ អកុតោភយំ ។
សុណន្តិ ធម្មំ វិមលំ   សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ
សោភតិ វត សម្ពុទ្ធោ   ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ ។
នាគនាមោសិ ភគវា   ឥសីនំ ឥសិសត្តមោ
មហាមេឃោវ ហុត្វាន   សាវកេ អភិវស្សសិ ។
ទិវាវិហារា និក្ខម្ម   សត្ថុទស្សនកាម្យតា
សាវកោ តេ មហាវីរ   បាទេ វន្ទតិ វង្គីសោ ។

ឧម្មគ្គបថំ មារស្ស
អភិភុយ្យ ចរតិ បភិជ្ជ ខិលានិ
តំ បស្សថ ពន្ធបមុញ្ចករំ
អសិតំ ភាគសោ បវិភជ្ជ ។
ឱឃស្ស ហិ និត្ថរណត្ថំ
អនេកវិហិតំ មគ្គំ អក្ខាសិ
តស្មិញ្ច អមតេ អក្ខាតេ
ធម្មទសា ឋិតា អសំហីរា ។

ពួកភិក្ខុច្រើនជាងពាន់ អង្គុយជិតព្រះសុគត ដែលកំពុងសំដែងធម៌ជាគ្រឿងប្រាសចាករជៈ គឺព្រះនិព្វាន ឥតមានភ័យអំពីណា ។ ពួកសាវ័កស្តាប់ធម៌ដ៏ទូលាយ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ឱហ្ន៎ ព្រះសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុចោមរោមហើយ ល្អណាស់តើ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះនាមជានាគ ជាឥសីទីប្រាំពីរ[1] នៃឥសីទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអ្នកបង្អុរនូវធម៌ស្រោចពួកសាវ័កមានសភាពដូចជាមហាមេឃបង្អុរនូវភ្លៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ វង្គីសៈជាសាវ័ក ចេញចាកទីនៅក្នុងវេលាថ្ងៃ ព្រោះមានសេចក្តីប្រាថ្នាចង់គាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្របសង្កត់ផ្លូវខុសគឺកិលេសមារ បានប្រព្រឹត្តទំលាយបង្គោលគឺកិលេស អ្នកទាំងឡាយចូរមើលព្រះពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គធ្វើឲ្យរួចចាកចំណង មិនអាស្រ័យតណ្ហា ទ្រង់ចែករំលែកធម៌ តាមចំណែក ។ ព្រោះថា ព្រះអង្គបានប្រាប់ផ្លូវច្រើនប្រការ ដើម្បីជាគ្រឿងរលាស់នូវឱឃៈ កាលទ្រង់សំដែងប្រាប់អមតមហានិព្វាននោះហើយ ពួកជនក៏បានឃើញច្បាស់នូវធម៌ តម្កល់នៅនឹង មិនមានអ្នកណានាំទៅបាន ។

១ រាប់តាំងពី ព្រះវិបស្សីសម្មាសម្ពុទ្ធមក ។

បង្កោ តតកោ អតិវិជ្ឈ
សព្វបីតិំ អតិក្កមមត្ថិ[1]
ញត្វា ច សច្ចិកត្វា ច
អគ្គិ សោ ទេសយិ ទសន្នំ ។
ឯវំ សុទេសិតេ ធម្មេ
កោ បមាទោ វិជានតំ ធម្មំ
តស្មា ហិ តស្ស ភគវតោ សាសនេ
អប្បមត្តោ សទា នមស្សមនុសិក្ខេ ។

ពុទ្ធានុពុទ្ធោ យោ ថេរោ កោណ្ឌញ្ញោ តិព្វនិក្កមោ
លាភី សុខវិហារានំ វិវេកានំ អភិណ្ហសោ ។
យំ សាវកេន បត្តព្វំ សត្ថុសាសនការិនា
សព្វស្ស តំ អនុប្បត្តំ អប្បមត្តស្ស សិក្ខតោ ។
មហានុភាវោ តេវិជ្ជោ ចេតោបរិយកោវិទោ
កោណ្ឌញ្ញោ ពុទ្ធទាយាទោ បាទេ វន្ទតិ សត្ថុនោ ។
នគស្ស បស្សេ អាសីនំ មុនិំ ទុក្ខស្ស បារគុំ
សាវកា បយិរុបាសន្តិ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនោ ។

១. ឱ. អតិក្កមមត្ថ ។ ម. អតិក្កមមន្ទុ ។

ព្រះពុទ្ធនោះអ្នកធ្វើនូវពន្លឺត្រជាក់ រកញាណក្តីរបស់សត្វទាំងអស់បានត្រាស់ដឹងផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ផង ទ្រង់យាងឥតខ្វល់ចាកបាន ហើយសំដែងធម៌ប្រសើរដល់ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុអ្នកមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងធម៌មុខគេបង្អស់ ។ កាលបើធម៌ដែលព្រះតថាគត សំដែងល្អយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីប្រមាទដូចម្តេចនឹងមានដល់ពួកជនដែលជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវធម៌បាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីជាអ្នកប្រមាទ ក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះឡើយ គប្បីនមស្ការសិក្សាតាម សព្វកាល ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ជាអ្នកត្រាស់ដឹងតាមព្រះពុទ្ធ មានសេចក្តីព្យាយាមមាំមួន ជាអ្នកបាននូវវិវេក ជាគ្រឿងនៅជាសុខរឿយ ៗ កិច្ចណាដែលសាវ័ក អ្នកធ្វើតាមសាសនានៃព្រះសាស្តា គប្បីសម្រេច កិច្ចនោះ ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ អ្នកមិនប្រហែសធ្វេសសិក្សា បានសម្រេចទាំងអស់ហើយ ។ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ មានអានុភាពច្រើន បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ឈ្លាសក្នុងចេតោបរិយញ្ញាណ ជាពុទ្ធទាយាទ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា ។

ពួកសាវ័ក បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ជាអ្នកលះបង់នូវមច្ចុរាជ នាំគ្នាអង្គុយជិតព្រះមុនី ព្រះអង្គជាអ្នកដល់ នូវត្រើយនៃទុក្ខ ទ្រង់គង់នៅ (ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ) ខាងក្នុងសិលា ។

ចេតសា អនុបរិយេតិ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ
ចិត្តំ នេសំ សមន្វេសំ វិប្បមុត្តំ និរូបធិំ ។
ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នំ មុនឹ ទុក្ខស្ស បារគុំ
អនេកាការសម្បន្នំ បយិរុបាសន្តិ គោតមំ ។

ចន្ទោ យថា វិគតវលាហកេ នភេ
វិរោចតិ វីតមលោវ ភាណុមា
ឯវំបិ អង្គីរស ត្វំ មហាមុនិ
អតិរោចសិ យសសា សព្វលោកំ ។

កាវេយ្យមត្តា វិចរិម្ហា បុព្វេ គាមា គាមំ បុរា បុរំ
អថទ្ទសាម សម្ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ មុនិ ទុក្ខស្ស បារគូ
ធម្មំ សុត្វា បសីទិម្ហ សទ្ធា[១] នោ ឧទបជ្ជថ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា ខន្ធេ អាយតនានិ ច
ធាតុយោ ច វិទិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។

---
១ ម. សទ្ធោ ។

ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ មានឫទ្ធិច្រើន យកចិត្តកំណត់ស្ទង់ស្វែងរក ចិត្តដែលផុតចាកកិលេស ជាចិត្តមិនមានឧបធិ របស់ព្រះខីណា-សវភិក្ខុទាំងឡាយនុ៎ះ ។ បពិត្រព្រះគោតម ពួកសាវ័ក តែងអង្គុយចោមព្រះអង្គ ជាព្រះមុនី បរិបូណ៌ដោយអង្គៈគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយអាការច្រើនប្រការ យ៉ាងនេះ ។

ព្រះចន្ទ្រ រុងរឿង ក្នុងអាកាស ដែលប្រាសចាកពពក
ព្រះអាទិត្យ ប្រាសចាកមន្ទិល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រ
ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមអង្គីរសៈ ព្រះអង្គរុងរឿង ផ្សាយទៅ
កាន់លោកទាំងមូល ដោយយសបរិវារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

កាលពីដើម យើងខ្ញុំពួកកវីកប់គាន បានដើរចេញពីស្រុកមួយទៅស្រុកមួយ ពីបុរីមួយ ទៅបុរីមួយ វេលានោះ យើងខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបានដល់ នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ព្រះមុនីនោះ ព្រះអង្គជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ បានសំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំ យើងខ្ញុំលុះបានស្តាប់ធម៌ហើយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានសទ្ធាកើតឡើង ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមុនីនោះហើយក៏បានដឹងច្បាស់ នូវខន្ធ អាយតនៈ និងធាតុទាំងឡាយ ហើយចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងសំណាក់ នៃបុគ្គលមិនមានផ្ទះ ។

ពហូនំ វត អត្ថាយ ឧប្បជ្ជន្តិ តថាគតា
ឥត្ថីនំ បុរិសានញ្ច យេ តេ សាសនការកា ។
តេសំ ខោ វត អត្ថាយ ពោធិមជ្ឈគមា មុនិ
ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនញ្ច យេ និយាមគតទ្ទសា ។
សុទេសិតា ចក្ខុមតា ពុទ្ធេនាទិច្ចពន្ធុនា
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុកម្បាយ បាណិនំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
ឯវមេតេ តថា វុត្តា ទិដ្ឋា មេ តេ យថា តថា
សទត្ថោ មេ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
សុវិភត្តេសុ ធម្មេសុ យំ សេដ្ឋំ តទុបាគមឹ ។
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ សោតធាតុវិសោធិតា
តេវិជ្ជោ ឥទ្ធិបត្តោម្ហិ ចេតោបរិយកោវិទោ ។

១៣៨
សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា

ខ្ញុំ ព្រះតថាគតទាំងឡាយកើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ស្រីនឹងប្រុសដ៏ច្រើន ដែលជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។ ពួកភិក្ខុនឹងពួកភិក្ខុនីណា បានឃើញ នូវកំណត់ ដែលគេគត់ទុកហើយ ព្រះមុនី បានត្រាស់ដឹងពោធិញ្ញាណ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ពួកភិក្ខុនឹងពួកភិក្ខុនីទាំងនោះឯង ។ អរិយសច្ចទាំង ៤ ប្រការ គឺ ទុក្ខ ១ ការកើតនៃទុក្ខ ១ ការកន្លងផុតនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីរលត់ទុក្ខ ១ ព្រះពុទ្ធជាផៅព្រះអាទិត្យ មានចក្ខុប្រាជ្ញ ទ្រង់បានសំដែងទុកល្អហើយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងឡាយ ។ ធម៌គឺអរិយសច្ចទាំងឡាយនេះ ជាធម៌ពិត ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងនេះ អរិយសច្ចទាំងនោះ ខ្ញុំបានឃើញតាមពិត ប្រយោជន៍ខ្លួន ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ទាំងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ គឺសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ កិច្ចណាដ៏ប្រសើរក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងចែកញែកហើយដោយប្រពៃ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចកិច្ចនោះហើយ ។ ខ្ញុំបានសម្រេចអភិញ្ញាបារមី បានជំរះនូវសោតធាតុ បានវិជ្ជា ៣ បានសម្រេចឫទ្ធិ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងចេតោបរិយញ្ញាណ ។

បុច្ឆាមិ សត្ថារមនោមបញ្ញំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ យោ វិចិកិច្ឆានំ ឆេត្តា
អគ្គាឡវេ កាលមកាសិ ភិក្ខុ
ញាតោ យសស្សី អភិនិព្វុតត្តោ ។
និគ្រោធកប្បោ ឥតិ តស្ស នាមំ
តយា កតំ ភគវា ព្រាហ្មណស្ស
សោ តំ នមស្សំ អចរិ មុត្យបេក្ខោ
អារទ្ធវិរិយោ ទឡ្ហធម្មទស្សី ។
តំ សាវកំ សក្ក មយម្បិ សព្វេ
អញ្ញាតុមិច្ឆាម សមន្តចក្ខុ
សមវដ្ឋិតា[១] នោ សវនាយ សោតា
តុវំ នោ សត្ថា ត្វមនុត្តរោសិ ។
ឆិន្ទេវ នោ វិចិកិច្ឆំ ព្រូហិ មេតំ
បរិនិព្វុតំ វេទយ ភូរិបញ្ញ
មជ្ឈេវ នោ ភាស សមន្តចក្ខុ
សក្កោវ ទេវាន សហស្សនេត្តោ ។

១ ឱ. ម. សមវដ្ឋិតា ។

ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ភិក្ខុណា បានផ្តាច់បង់នូវវិចិកិច្ឆាក្នុងអត្តភាពនេះ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ សម្បូរដោយយស មានចិត្តរំលត់ទៅព្រហាយ បានធ្វើមរណកាល ក្នុងអគ្គាឡវចេតិយ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ នាមនៃភិក្ខុ ជាព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះអង្គឲ្យឈ្មោះថា និគ្រោធកប្បៈ លោកនោះមានព្យាយាមតឹងតែង ជាអ្នកយល់ឃើញធម៌មុតមាំ ប្រាថ្នានូវព្រះនិព្វាន បានប្រព្រឹត្តថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាសក្កៈ មានចក្ខុជុំវិញ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ប្រាថ្នាដឹងនូវសាវកនោះ យើងខ្ញុំប្រុងសោតៈដើម្បីស្តាប់ ព្រះអង្គជាសាស្តារបស់យើងខ្ញុំ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ។ សូមព្រះអង្គផ្តាច់កាត់សេចក្តីសង្ស័យរបស់យើងខ្ញុំ សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវសាវកនោះ បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញាដូចផែនដី មានចក្ខុជុំវិញ ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវព្រាហ្មណ៍ដែលបរិនិព្វានហើយ សូមសំដែងក្នុងកណ្តាលនៃពួកយើងខ្ញុំ ដូចជាសក្កទេវរាជ មានព្រះនេត្រមួយពាន់ (សំដែងក្នុងកណ្តាល) នៃទេវតាទាំងឡាយ ។

យេ កេចិ គន្ថា ឥធ មោហមគ្គា
អញ្ញាណបក្ខា វិចិកិច្ឆដ្ឋានា
តថាគតំ បត្វា ន តេ ភវន្តិ
ចក្ខុំ ហិ ឯតំ បរមំ នរានំ ។
នោ ចេ ហិ ជាតុ បុរិសោ កិលេសេ
វាតោ យថា អព្ភឃនំ វិហានេ
តមោវស្ស និវុតោ សព្វលោកោ
ជោតិមន្តោបិ ន បភាសេយ្យុំ ។
ធីរា ច បជ្ជោតករា ភវន្តិ
តន្តំ អហំ វីរ តថេវ មញ្ញេ
វិបស្សិនំ ជានមុបាគមម្ហា
បរិសាសុ នោ អាវិករោហិ កប្បំ ។
ខិប្បំ គិរំ ឯរយ វគ្គុ វគ្គុំ
ហំសោវ បគ្គយ្ហ សណិកំ និកូជ
ពិន្ទុស្សរេន សុវិកប្បិតេន
សព្វេ តេ ឧជ្ជុគតា សុណោម ។

គន្ថៈទាំងឡាយ (មានអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈជាដើម) ណាមួយ ជាផ្លូវនាំឲ្យវង្វេង ជាបក្សពួកនៃការមិនដឹង ជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងលោកនេះ គន្ថៈទាំងនោះ មកប៉ះនឹងព្រះតថាគតហើយ រមែងមិនកើតឡើង ព្រោះបញ្ញាចក្ខុរបស់ព្រះអង្គនុ៎ះ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងជនទាំងឡាយ ។ ប្រសិនបើបុរស (ព្រះមានព្រះភាគ) មិនកំចាត់បង់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដូចជាខ្យល់កំចាត់នូវដុំនៃពពកទេ លោកទាំងមូលដែលអវិជ្ជារួបរឹតហើយ សមនឹងងងឹតដោយពិត សូម្បីអ្នកមានពន្លឺបញ្ញាក៏មិនគប្បីភ្លឺបាន ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្វើពន្លឺ ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ព្រះអង្គនោះថាជាអ្នកប្រាជ្ញយ៉ាងនោះដែរ យើងខ្ញុំដឹង (នូវធម៌ទាំងអស់) របស់អ្នកឃើញធម៌ទាំងឡាយ ទើបបានចូលមកជិត សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវនិគ្រោធកប្បត្ថេរ (ជាឧបជ្ឈាយ៍) ឲ្យច្បាស់លាស់ ដល់យើងខ្ញុំ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះសូរសៀងពីរោះ សូមព្រះអង្គបញ្ចេញញាប់ៗ នូវព្រះពុទ្ធដីកាដ៏ពីរោះ ដោយព្រះសូរសៀងមូល ដែលបច្ច័យតាក់តែងល្អហើយ ដូចហង្សផងកហើយស្រែកតិចៗ ពួកយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នានោះ មានចិត្តត្រង់ ប្រុងចាំស្តាប់ ។

បហីនជាតិមរណំ អសេសំ
និគ្គយ្ហ ធោនំ វទេស្សាមិ(១) ធម្មំ
ន កាមការោ ហិ បុថុជ្ជនានំ
សង្ខេយ្យការោ តថាគតានំ ។
សម្បន្នវេយ្យាករណំ តវេទំ
សមុជ្ជុបញ្ញស្ស សមុគ្គហីតំ
អយមញ្ជលី បច្ឆិមោ សុប្បណាមិតោ
មា មោហយី ជានមនោមបញ្ញ ។
បរោវរំ អរិយធម្មំ វិទិត្វា
មា មោហយី ជានមនោមវីរិយ
វារឹ យថា ឃម្មនិ ឃម្មតត្តោ
វាចាភិកង្ខាមិ សុតំ បវស្ស ។
យទត្ថិកំ(២) ព្រហ្មចរិយំ អចរី
កប្បាយនោ កច្ចិស្ស តំ អមោឃំ
និព្វាយិ សោ អាទុ សឧបាទិសេសោ
យថា វិមុត្តោ អហុ តំ សុណោម ។

១ ម. បតិបទំយាមិ ។ ២ ម. យទត្ថិយំ ។

តថាគតបានផ្ចាញ់ផ្ចាល់នូវជាតិ និងមរណៈឲ្យសាបសូន្យមិនឲ្យមានសេសសល់ នឹងសំដែងនូវធម៌ ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវបាប ថែមពិត បុថុជ្ជនទាំងឡាយ មិនមានការធ្វើតាមប្រាថ្នាទេ ព្រះតថាគតទាំងឡាយមានការធ្វើតាមបញ្ញា ។

វេយ្យាករណ៍ ដ៏បរិបូណ៌នេះ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាត្រង់ល្អ ផ្គងផ្គងហើយដោយប្រពៃ ការធ្វើអញ្ជលីជាទីបំផុតនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រណម្យហើយ ដោយល្អ បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដ៏ទូលាយ កាលបើព្រះអង្គជ្រាប សូមកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានព្យាយាមមាំ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវអរិយធម៌ គឺសច្ចៈទាំង ៤ ដ៏ល្អ (ដោយអំណាចលោកិយធម៌) កាលបើទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ហើយ សូមកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាចង់ស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីកា ដូចជាបុរសមានខ្លួនក្ដៅអន្ទះអន្ទែងក្នុងកាលក្ដៅ ប្រាថ្នាចង់បានទឹក សូមព្រះអង្គបង្អុរនូវសុតៈ គឺធម្មទេសនា ។ និគ្រោធកប្បត្ថេរ បានប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ណា ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយរបស់លោក នោះមិនសាបសូន្យទេឬ និគ្រោធកប្បត្ថេរនោះនិព្វានហើយ ដូចអសេក្ខវិមុត្តិ ឬសឧបាទិសេសៈទេ យើងខ្ញុំចង់ស្ដាប់រឿងនោះ ។

អច្ឆេច្ឆិ តណ្ហំ ឥធ នាមរូបេ (ឥតិ ភគវា)
កណ្ហស្ស សោតំ ទីឃរត្តានុសយិតំ
អតារិ ជាតិមរណំ អសេសំ
ឥច្ចព្រវី ភគវា បញ្ចសេដ្ឋោ ។
ឯស សុត្វា បសីទាមិ វចោ តេ ឥសិសត្តម
អមោឃំ កិរ មេ បុដ្ឋំ ន មំ វញ្ចេសិ ព្រាហ្មណោ ។
យថាវាទី តថាការី អហុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
អច្ឆិទា[១] មច្ចុនោ ជាលំ តតំ មាយាវិនោ ទឡ្ហំ ។
អទ្ទស ភគវា អាទឹ ឧបាទានស្ស កប្បិយោ
អច្ចគា វត កប្បាយនោ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ។
តំ ទេវទេវំ វន្ទាមិ បុត្តំ តេ ទ្វិបទុត្តម
អនុជាតំ មហាវីរំ នាគំ នាគស្ស ឱរសន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វង្គីសោ ថេរោ គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហានិបាតោ និដ្ឋិតោ

១ ម. អច្ឆេច្ឆិ ។ ឱ. អច្ឆិន្ទិ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) និគ្រោធកប្បភិក្ខុ បានផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងនាមរូបនេះអស់ហើយ បានផ្តាច់បង់នូវខ្សែនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ជាទីដេកនៅរឿយ ៗ ក្នុងសន្តាន អស់កាលដ៏វែង ទាំងបានឆ្លងផុតជាតិនិងមរណៈ ឥតមានសេសសល់ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រសើរដោយឥន្ទ្រិយ ៥ (មានសទ្ធិន្ទ្រិយជាដើម) បានត្រាស់ហើយយ៉ាងនេះ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាឥសីគំរប់ ៧ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះបានឮព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គហើយក៏ជ្រះថ្លា ឯកិច្ចការដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរហើយ មិនសោះសូន្យទេ ព្រះអង្គជាព្រាហ្មណ៍ មិនបញ្ឆោតខ្ញុំព្រះអង្គ ។ សាវករបស់ព្រះពុទ្ធពោលយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ បានផ្តាច់នូវសំណាញ់នៃមារដែលមច្ចុគឺមារមានមាយាផ្សាយទៅហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានទតឃើញច្បាស់ នូវខាងដើមនៃឧបាទាន កប្បត្ថេរបានកន្លងនូវវដ្តនៃមច្ចុរាជ ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រ ។ បពិត្រព្រះអង្គឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមក្រាបថ្វាយបង្គំនូវកប្បត្ថេរនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះអង្គ ដែលទុកដូចជាទេវតា ឧត្តមជាងទេវតា ជាអនុជាតបុត្រ មានព្យាយាមធំ ជាបុគ្គលមិនធ្វើបាប ជាឱរសនៃព្រះពុទ្ធនាគ ។ ឮថា ព្រះវង្គីសត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហានិបាត ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

សត្តតិម្ហិ និបាតម្ហិ វង្គីសោ បដិភាណវា
ឯកោវ ថេរោ នត្ថញ្ញោ គាថាយោ ឯកសត្តតិ ។
សហស្សំ ហោន្តិ តា គាថា តីណិ សដ្ឋិសតានិ ច
ថេរា ច ទ្វេ សតា សដ្ឋិ ចត្តារោ ច បកាសិតា
សីហនាទំ នទិត្វាន ពុទ្ធបុត្តា អនាសវា
ខេមន្តំ បាបុណិត្វាន អគ្គិក្ខន្ធាវ និព្វុតាតិ ។

ថេរគាថា និដ្ឋិតា ។

ថេរគាថា មហានិបាត

ក្នុងសត្តតិនិបាតព្រះវង្គីសត្ថេរ អ្នកមានបដិភាណ តែមួយអង្គឯង ឥតមានព្រះថេរៈឯទៀតឡើយ (បានសំដែង) នូវគាថាចំនួន [illegible] ៧១ ។ គាថាទាំងនោះមាន ១.៣៦០ ព្រះថេរៈទាំងអស់ ២៦៤អង្គ ជាបុត្ររបស់ព្រះពុទ្ធ មិនមានអាសវៈ បានបន្លឺសីហនាទសំដែងហើយ បានដល់នូវទីបំផុតដ៏ក្សេមក្សាន្ត និព្វានហើយ ដូចជាគំនរភ្លើងរលត់ហើយ ។

ចប់ ថេរគាថា

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរីគាថា

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ថេរីគាថាយ ឯកនិបាតោ

(២៦៦) សុខំ សុបាហិ ថេរិកេ កត្វា ចោឡេន បារុតា
ឧបសន្តោ ហិ តេ រាគោ សុក្ខឌាកំវ កុម្ភិយំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អញ្ញតរា ថេរី អបញ្ញាតា ភិក្ខុនី ឥមំ គាថំ
អភាសិត្ថាតិ ។

(២៦៧) មុត្តេ មុញ្ចស្សុ[1] យោគេហិ ចន្ទោ រាហុគ្គហា ឥវ
វិប្បមុត្តេន ចិត្តេន អនណា ភុញ្ជាហិ បិណ្ឌកំ ។
ឥត្ថំ សុទំ ភគវា មុត្តំ សិក្ខមានំ ឥមាយ គាថាយ
អភិណ្ហំ ឱវទតិ ។

[1] ឱ. ម. មុច្ចស្សុ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ថេរីគាថា

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ថេរីគាថា ឯកនិបាត

(២៦៦) ម្នាលថេរី នាងចូរដេកលក់ស្រួល នាងចូរធ្វើ (ចីវរ) ដោយសំពត់ (បង្សុកូល) ហើយស្លៀកដណ្តប់ចុះ ព្រោះរាគៈរបស់នាងស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដូចជាបន្លែស្ងួតក្នុងឆ្នាំង ។
បានឮថា ភិក្ខុនីមួយរូបជាថេរី មិនប្រាកដ (ដោយនាមនិងគោត្រជាដើម) បានពោលគាថា មានប្រការៈដូច្នេះ ។

(២៦៧) ម្នាលនាងមុត្តា នាងចូររួចចាកយោគៈទាំងឡាយ ដូចជាព្រះចន្ទ្រ ដែលរាហូចាប់ (ហើយរួចផុតទៅ) នាងមានចិត្តរួចស្រឡះ មិនមានបំណុលទេ ចូរបរិភោគដុំបាយចុះ ។
បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានរឿយៗ នូវសិក្ខមានា ឈ្មោះមុត្តា ដោយគាថា មានប្រការៈដូច្នេះ ។

(២៦៨) បុណ្ណេ បូរស្សុ ធម្មេហិ ចន្ទោ បណ្ណរសេរិវ
បរិបុណ្ណាយ បញ្ញាយ តមោក្ខន្ធំ បទាលយ ។

បុណ្ណា ។

(២៦៩) តិស្សេ សិក្ខស្សុ សិក្ខាយ មា តំ យោគា ឧបច្ចគុំ
សព្វយោគវិសំយុត្តា ចរ លោកេ អនាសវា ។

តិស្សា ។

(២៧០) តិស្សេ យុញ្ជស្សុ ធម្មេហិ ខណោ តំ មា ឧបច្ចគា
ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

អញ្ញតរា តិស្សា ។

(២៧១) ធីរេ និរោធំ ផុសេហិ សញ្ញាវូបសមំ សុខំ
អារាធយាហិ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ធីរា ។

(២៧២) ធីរា ធីរេហិ ធម្មេហិ ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
ធារេហិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

អញ្ញតរា ធីរា ។

(២៦៨) ម្នាលនាងបុណ្ណា នាងចូរពេញដោយពោធិបក្ខិយធម៌ទាំងឡាយ ដូចជាព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត នាងចូរទំលាយនូវគំនរងងឹត គឺមោហៈ ដោយបញ្ញាដ៏បរិបូណ៌ ។

បុណ្ណាថេរី ។

(២៦៩) ម្នាលនាងតិស្សា ចូរនាងសិក្សាក្នុងសិក្ខា កុំឲ្យយោគៈទាំងឡាយគ្របសង្កត់នាងបាន នាងចូរជាស្រីប្រាសចាកយោគៈទាំងអស់ មិនមានអាសវៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ។

តិស្សាថេរី ។

(២៧០) ម្នាលនាងតិស្សា ចូរនាងប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ខណៈកុំកន្លងនាងឡើយ ព្រោះពួកជនដែលខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកស្តាយពេញប្រៀប ក្នុងនរក ។

តិស្សាថេរីមួយរូប ។

(២៧១) ម្នាលនាងធីរា នាងចូរពាល់ត្រូវនូវនិរោធជាសុខ ជាទីរម្ងាប់នូវសញ្ញា នាងចូរត្រេកអរនឹងព្រះនិព្វាន ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ប្រសើរបំផុត ។

ធីរាថេរី ។

(២៧២) ធីរាភិក្ខុនី មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ដោយធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រធាននៃព្យាយាម នាងចូរផ្ចាញ់នូវមារ ព្រមទាំងវាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវកាយជាទីបំផុត ។

ធីរាថេរីមួយរូប ។

(២៧៣) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន មិត្តេ មិត្តជនោ ភវ

ភាវេហិ កុសលេ ធម្មេ យោគក្ខេមស្ស បត្តិយា ។

មិត្តោ ។

(២៧៤) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន ភទ្រេ ភទ្រតោ ភវ

ភាវេហិ កុសលេ ធម្មេ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ភទ្រោ ។

(២៧៥) ឧបសម តរេ ឱឃំ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ

ធារេហិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

ឧបសមោ ។

(២៧៦) សុមុត្តោ សាធុ មុត្តម្ហិ តីហិ ខុជ្ជេហិ មុត្តិយា

ឧទុក្ខលេន មុសលេន បតិនា ខុជ្ជកេន ច

មុត្តម្ហិ ជាតិមរណា ភវនេត្តិ សមូហតា ។

មុត្តោ ។

(២៧៣) ម្នាលនាយមិត្ត នាយបួសដោយសទ្ធាហើយ ចូរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងកល្យាណមិត្រ ចូរចំរើននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។

មិត្តថេរ ។

(២៧៤) ម្នាលនាយភទ្រ នាយបួសដោយសទ្ធាហើយ ចូរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ដ៏ចំរើន (មានសីលជាដើម) នាយចូរចំរើននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ (ដើម្បីដល់) នូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរបំផុត ។

ភទ្រថេរ ។

(២៧៥) ម្នាលនាយឧបសម នាយគប្បីឆ្លងនូវឱឃសង្សារ ជាទីនៅនៃម្រឹត្យុ ដែលបុគ្គលឆ្លងបានដោយកម្រក្រៃពេក ចូរនាយផ្ចាញ់នូវមារព្រមទាំងពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុត ។

ឧបសមថេរ ។

(២៧៦) ខ្ញុំជាអ្នករួចហើយល្អ រួចដោយប្រពៃ ព្រោះការរួចចាកគ្រឿងកោងបីយ៉ាង គឺត្បាល់[1] ១ អង្រែ[2] ១ ប្តីកោង[3] ១ ខ្ញុំជាអ្នករួចចាកជាតិនិងមរណៈហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំដកចេញហើយ ។

មុត្តថេរ ។

---

១ ស្ត្រីកាលបុកដៃកាន់ព្រួលបុកស្រូវក្នុងត្បាល់ ត្រូវបង្អោនខ្លួនឲ្យកោងដូចមនុស្សគម ។

២ លើកអង្រែបុកស្រូវ ក៏ត្រូវបង្អោនខ្លួនដូចគ្នា ។ ៣ ចំណែកស្វាមីជាមនុស្សគមដែរ ។

(២៣៧) ឆន្ទជាតា អវសាយី(១) មនសា ច ផុដ្ឋា(២) សិយា

កាមេសុ អប្បដិពទ្ធចិត្តា ឧទ្ធំសោតាតិ វុច្ចតិ ។

ធម្មទិន្នា ។

(២៣៨) ករោថ ពុទ្ធសាសនំ យំ កត្វា នានុតប្បតិ

ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តេ និសីទថ ។

វិសាខា ។

(២៣៩) ធាតុយោ ទុក្ខតោ ទិស្វា មា ជាតិំ(៣) បុនរាគមិ

ភវេ ឆន្ទំ វិរាជេត្វា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

សុមនា ។

(២៤០) កាយេន សំវុតា អាសិំ វាចាយ ឧទ ចេតសា

សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

ឧត្តរា ។

---

១ ឱ. អវសាយេ ។ ម. អវសាយី ។ ២ ម. ផុដា ។ ៣ ម. ជាតី ។

(២៣៧) នាងថេរីណា មានចំណង់កើតហើយ (ដើម្បីផលដ៏ប្រសើរ) ញុំាងសមណកិច្ចឲ្យសម្រេចហើយ គប្បីជាអ្នកពាល់ត្រូវ (នូវព្រះនិព្វាន) ដោយមនោចិត្ត (ពីរនាងក្រោម) មានចិត្តមិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ (នាងថេរីនោះ) បណ្ឌិតតែងហៅថា ឧទ្ធំសោតា (អ្នកមានខ្សែទឹកខ្ពស់ គឺទៅខ្ពស់ក្នុងព្រហ្មទាំងឡាយ) ។

ធម្មទិន្នាថេរី ។

(២៣៨) អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើតាមព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលគេធ្វើហើយ មិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ចូរលាងជើងទាំងឡាយ ឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

វិសាខាថេរី ។

(២៣៩) នាងឃើញធាតុទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខ កុំមកកាន់កំណើតថ្មីទៀតឡើយ នាងនឹងនាំឆន្ទៈក្នុងភពចេញ នឹងស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

សុមនាថេរី ។

(២៤០) ខ្ញុំជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស (ឬព្រមទាំងអវិជ្ជា) ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ សម្រេចអនុបាទិសេសនិព្វាន ។

ឧត្តរាថេរី ។

(២៨១) សុខំ ត្វំ វុឌ្ឍិកេ សេហិ កត្វា ចោឡេន បារុតា

ឧបសន្តោ ហិ តេ រាគោ សីតិភូតាសិ និព្វុតា ។

សុមនា វុឌ្ឍបព្វជិតា ។

(១)

(២៨២) បិណ្ឌបាតំ ចរិត្វាន ទណ្ឌមាទាយ ទុព្វលា

វេធមានេហិ គត្តេហិ តត្ថេវ និបតឹ ឆមា

ទិស្វា អាទីនវំ កាយេ អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។

ធម្មា ។

(២៨៣) ហិត្វា ឃរេ បព្វជិត្វា ហិត្វា បុត្តំ បសុំ បិយំ

ហិត្វា រាគញ្ច ទោសញ្ច អវិជ្ជញ្ច វិរាជិយ

សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ ឧបសន្តម្ហិ និព្វុតា ។

សង្ឃា ។

ឯកនិបាតោ សមត្តោ ។

១ ម. ទណ្ឌមោលុព្ភ ។

(២៨១) ម្នាលនាងចំរើនដោយសីលាទិគុណ នាងចូរដេកស្រួល នាងចូរធ្វើ (ចីវរ) ដោយសំពត់ (បង្សុកូល) ស្លៀកដណ្តប់ ព្រោះថារាគៈរបស់នាងស្ងប់រម្ងាប់ហើយ នាងនឹងជាស្ត្រីមានចិត្តត្រជាក់ព្រោះរលត់កិលេស ។

សុមនាថេរីបួសឯចាស់ ។

(២៨២) ខ្ញុំមានកំឡាំងថយ កាន់ឈើច្រត់ ដើរទៅបិណ្ឌបាត មានខ្លួនទេរទោរ ដួលលើផែនដីត្រង់ទីនោះឯង លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏រួចស្រឡះ (ចាកកិលេស) ព្រោះឃើញទោសក្នុងកាយ ។

ធម្មាថេរី ។

(២៨៣) ខ្ញុំបានលះបង់ផ្ទះ លះកូនជាទីស្រឡាញ់ និងសត្វចិញ្ចឹម ហើយមកបួស បានលះរាគៈនិងទោសៈ រំសាយអវិជ្ជាគឺមោហៈ បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស ជាស្រីស្ងប់រម្ងាប់ ហើយបានសម្រេចអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។

សង្ឃាថេរី ។

ចប់ ឯកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ទុកនិបាតោ

(៦៨៦) អាតុរំ អសុចឹ បូតឹ បស្ស នន្ទេ សមុស្សយំ
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ មានានុសយមុជ្ជហ
តតោ មានាភិសមយា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។
ឥត្ថំ សុទំ ភគវា នន្ទំ សិក្ខមានំ ឥមាហិ គាថាហិ អភិណ្ហំ ឱវទតិ ។

នន្ទា ។

(៦៨៧) យេ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មគ្គា និព្វានបត្តិយា
ភាវិតា តេ មយា សព្វេ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា ។
ទិដ្ឋោ ហិ មេ សោ ភគវា អន្តិមោយំ សមុស្សយោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។

ជេន្តា [1] ។

(៦៨៨) សុមុត្តិកោ សុមុត្តិកា សាធុ មុត្តិកម្ហិ មុសលស្ស
អហិរិកោ មេ ឆត្តកំ វាបិ ឧក្ខលិកា មេ ទលិទ្ធភាតិ ។

[1] ម. ឆ. ជេន្តី ។

ថេរីគាថា ទុកនិបាត

(៦៨៦) ម្នាលនាងនន្ទា នាងចូរមើល (កាយនេះ) មានជម្ងឺជានិច្ច មិនស្អាត ជារបស់ស្អុយ ដែលផ្លូវទាំង ៩ ណាក់ចុះឡើងហើយ ចូរនាងអប់រំចិត្តដោយអសុភសញ្ញា ឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងនៅមាំល្អ ។ ចូរនាងចំរើននូវអនិមិត្ត ចូរលះបង់នូវមានានុស័យ នាងនឹងបានស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះបានលះនូវមានៈនោះ ។

ឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានរឿយៗ នូវសិក្ខមានា ឈ្មោះនន្ទា ដោយគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

នន្ទាថេរី ។

(៦៨៧) ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរនេះណា ជាធម្មតាដើម្បីដល់ នូវព្រះនិព្វាន ពោជ្ឈង្គទាំងអស់នោះ ខ្ញុំបានចំរើន តាមលំអាន ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំបានឃើញហើយ កាយនេះ មានក្នុងទីបំផុត ជាតិសង្សារ (នៃខ្ញុំ) អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មី មិនមានទៀតឡើយ ។

ជេន្តាថេរី ។

(៦៨៨) អញរួចស្រឡះ ផុតស្រឡះ រួចល្អហើយចាកអង្រែ (ប្ដីរបស់អញ) មិនមានសេចក្ដីអៀនខ្មាស (អញមិនគាប់ចិត្ត) ឆ័ត្រ (ក៏មិនគាប់ចិត្ត) អញរួច អញ(ផុតស្រឡះ)ចាកឆ្នាំង ចាកភាពជាអ្នកកំសត់ ។

រាគញ្ច អហំ ទោសញ្ច ចិច្ចិដ្ឋិ វិហនាមិ
សា រុក្ខមូលមុបគម្ម អហោ សុខន្តិ សុខតោ ឈាយាមិ ។

អញ្ញតរា ថេរីភិក្ខុនី អបញ្ញាតា ។

(២៨៧) យាវ កាសិជនបទោ សុង្កោ មេ តត្តកោ អហុ
តំ កត្វា នេគមោ អគ្ឃំ អឌ្ឍេនគ្ឃំ(១) ឋបេសិ មំ ។
អថ និព្វិន្ទហំ រូបេ និព្វិន្ទញ្ច វិរជ្ជហំ
មា បុន ជាតិសំសារំ សន្ធាវេយ្យំ បុនប្បុនំ
តិស្សោ វិជ្ជា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អឌ្ឍកាសី ។

(២៨៨) កិញ្ចាបិ ខោម្ហិ កិសិកា គិលានា ពាឡ្ហទុព្វលា
ទណ្ឌមោលុព្ភ គច្ឆាមិ បព្វតំ អភិរូហិយ ។
សង្ឃាដឹ និក្ខិបិត្វាន បត្តកញ្ច និកុជ្ជិយ
សេលេ ខម្ភេសិ អត្តានំ តមោខន្ធំ បទាលិយ ។

ចិត្តា ។

(២៨៩) កិញ្ចាបិ ខោម្ហិ ទុក្ខិតា ទុព្វលា គតយោព្វនា
ទណ្ឌមោលុព្ភ គច្ឆាមិ បព្វតំ អភិរូហិយ ។

១ បាលីនេះគួរថា «អឌ្ឍគ្ឃំ» ប្រែថា មានតំលៃដោយថ្លៃពាក់កណ្តាល ។ ទើបសមនឹងឈ្មោះថា «អឌ្ឍកាសី» ។

អញ្ញាបានផ្តាច់ផ្តិលរាគៈនិងទោសៈហើយ អញ្ញានោះចូលទៅកាន់គល់ឈើ ហើយចំរើនឈាន ដោយសុខថា ឱសុខណាស់តើ ។

ថេរីភិក្ខុនីមួយរូប មាននាមមិនប្រាកដ ។

(២៨៧) ស្ពួយក្នុងដែនជនបទឈ្មោះកាសី មានចំនួនប៉ុន្មាន ស្ពួយរបស់ខ្ញុំ ក៏មានចំនួនប៉ុណ្ណោះដែរ អ្នកនិគម បានធ្វើ (ទ្រព្យចំនួន៥០០) នោះឲ្យជាថ្លៃ ហើយក៏ទុកនូវខ្ញុំ (ដោយឈ្មោះថា អឌ្ឍកាសី) ដែលមានថ្លៃដោយថ្លៃ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំក៏បាននឿយណាយក្នុងរូប កាលបើនឿយណាយ ក៏រសាយតម្រេក សូមកុំឲ្យខ្ញុំអន្ទោលទៅកាន់ជាតិសង្សារឿយ ៗ ទៀត វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ សាសនាព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

អឌ្ឍកាសីថេរី ។

(២៨៨) ពិតមែនតែខ្ញុំជាស្រីស្គម មានជម្ងឺ មានកំឡាំងថយខ្លាំង ប្រកាន់ដំបង ឡើងទៅលើភ្នំ ។ ដាក់នូវសង្ឃាដី ផ្កាប់នូវបាត្រទុក (អង្គុយ) លើថ្ម ការបំលាយនូវគំនរងងឹត គឺមោហៈបាន ហើយសង្កត់សង្កិននូវខ្លួន (ដោយការបំលាយនូវគំនរងងឹត គឺមោហៈនោះឯង) ។

ចិត្តាថេរី ។

(២៨៩) ពិតមែនហើយតែខ្ញុំ ជាអ្នកវេទនា មានកំឡាំងថយថយ មានវ័យកន្លងផុតហើយ ប្រកាន់ដំបង ឡើងទៅលើភ្នំ ។

និក្ខិបិត្វាន សង្ឃាដឹ   បត្តកញ្ច និកុជ្ជិយ
និសិន្នា ចម្ហិ សេលម្ហិ   អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

មេត្តិកា ។

(២៩០) ចាតុទ្ទសឹ[១] បញ្ចទសឹ   យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិកបក្ខញ្ច   អដ្ឋង្គសុសមាគតំ
ឧបោសថំ ឧបាគច្ឆឹ   ទេវកាយាភិនន្ទិនី ។
សាជ្ជ ឯកេន ភត្តេន   មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
ទេវកាយំ ន បត្ថេហំ   វិនេយ្យ ហទយេ ទរំ ។

មិត្តា ។

(២៩១) ឧទ្ធំ បាទតលា អម្ម   អធោ វេ កេសមត្ថកា
បច្ចវេក្ខស្សុមំ កាយំ   អសុចឹ បូតិគន្ធិកំ ។
ឯវំ វិហរមានាយ   សព្វោ រាគោ សមូហតោ
បរិឡាហោ សមុច្ឆិន្នោ   សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា[២] ។

អភយមាតា ។

(២៩២) អភយេ ភិទុរោ កាយោ   យត្ថ សត្តា បុថុជ្ជនា
និក្ខិបិស្សាមិមំ ទេហំ   សម្បជានា បដិស្សតា[៣] ។

---

១ ម. ចាតុទ្ទសីបញ្ចទសី ។ ២ ម. និព្វុតិ ។ ៣ ឱ. សតិមតី ។ ម. សតិមតា ។

ដាក់ទុកសង្ឃាដី ផ្កាប់ទុកបាត្រ គង់លើភ្នំ លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏រួចស្រឡះហើយ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនាព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

មេត្តិកាថេរី ។

(២៩០) ខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរនឹងពួកទេវតា (គឺបាននូវភពទេវតា) បានរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ អស់ថ្ងៃទី ១៤ ថ្ងៃទី ១៥ និងថ្ងៃទី ៨ នៃបក្ស និងបាដិហារិកបក្ខផង ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះមានភត្តតែមួយ កោរសក់ ដណ្តប់សង្ឃាដី មិនប្រាថ្នានូវពួកទេវតា (ណាមួយ) ទេ ព្រោះបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយក្នុងហឫទ័យ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

មិត្តាថេរី ។

(២៩១) បពិត្រមាតា សូមលោកពិចារណារាងកាយនេះ ជារបស់មិនស្អាត មានក្លិនស្អុយ ខាងលើអំពីបាតជើង ខាងក្រោមអំពីចុងសក់ ។ កាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ បានដកនូវរាគៈទាំងពួងហើយ បានផ្តាច់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ រលត់ទុក្ខហើយ ។

អភយមាតាថេរី ។

(២៩២) ម្នាលនាងអភយា ពួកបុថុជ្ជនជាប់ចំពាក់ក្នុងរាងកាយណា រាងកាយ (នោះ) ជាសភាពបែកធ្លាយ ខ្ញុំនឹងជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងស៊ប់ នឹងដាក់ចុះនូវរាងកាយនេះចោលចេញ ។

ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហាក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ[១] ។

អភយត្ថេរី ។

(៤៩៣) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនិ ។
តស្សា មេ អដ្ឋមី រត្តិ យតោ តណ្ហា[២] សមូហតា
ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហាក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សាមា ។

ទុកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. សាសនន្តិ ។ ២ ឱ. ម. តណ្ហា ទុក្ខំ ។

ខ្ញុំម្ចាស់ត្រូវទុក្ខធម៌ ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ។

អភយាថេរី ។

(៤៩៣) ខ្ញុំម្ចាស់ មិនបានបានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាប់នៃចិត្ត មិនលុះអំណាចក្នុងការនៃចិត្ត បានចេញទៅខាងក្រៅអំពីលំនៅ ៤ ដង ៥ ដង ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ត្រូវទុក្ខធម៌ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ បានដកតណ្ហា ហើយក្នុងរាត្រីទី ៨ ខ្ញុំម្ចាស់ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេច នូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ។

សាមាថេរី ។

ចប់ ទុកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ តិកនិបាតោ

(២៩៦) បញ្ចវីសតិ វស្សានិ យតោ បព្វជិតាយ មេ
នាភិជានាមិ ចិត្តស្ស សមំ លទ្ធំ កុទាចនំ ។
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនិ
តតោ សំវេគមាបាទិំ សរិត្វា ជិនសាសនំ ។
ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
អជ្ជ មេ សត្តមី រត្តិ យតោ តណ្ហា វិសោសិតា ។

អបរា សាមា ។

(២៩៧) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនិ ។
សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ[១] យា មេ សទ្ធាយិកា អហុ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ។
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន យថា មំ អនុសាសិ សា
សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេ និសីទឹ បីតិសុខសមប្បិតា[២] ។
អដ្ឋមិយា បាទេ បសារេសឹ តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

ឧត្តមា ។

១ ម. សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ ។ ២ ម. បីតិសុខសមប្បិតា ។

ថេរីគាថា តិកនិបាត

(២៩៦) តាំងពីកាលខ្ញុំម្ចាស់បួសមកបាន ២៥ ឆ្នាំហើយ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដែលបានស្គាល់នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្តឡើយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់មិនបានសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត មិនលុះអំណាចនូវការនៃចិត្ត ក៏ឥឡូវខ្ញុំម្ចាស់រឭកដល់សាសនា នៃព្រះជិនស្រី ក៏បានដល់នូវសេចក្តីសំវេគ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ ត្រូវទុក្ខធម៌ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំម្ចាស់ បានធ្វើហើយ ថ្ងៃនេះជារាត្រី ទី ៧ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ជារាត្រីដែលតណ្ហារីងស្ងួត ។

សាមាថេរី ដទៃទៀត ។

(២៩៧) ខ្ញុំម្ចាស់ មិនបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត មិនលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្ត បានចេញទៅ អំពីវិហារអស់ ៤ ដង ៥ ដង ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះ បានចូលទៅរកភិក្ខុនី ដែលខ្ញុំម្ចាស់គួរជឿ (ឋានៈជាថេរី) ភិក្ខុនីនោះបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ។ លុះខ្ញុំម្ចាស់ បានស្តាប់ធម៌របស់លោក តាមដំណើរដែលលោកបានប្រៀនប្រដៅ ខ្ញុំម្ចាស់ក៏ឈ្នះដោយបីតិនិងសុខៈ អង្គុយលើបល្ល័ង្កមួយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ ខ្ញុំម្ចាស់បានទំលាយគំនរងងឹត គឺមោហៈ ហើយសណ្តូកជើងចេញ ។

ឧត្តមាថេរី ។

(៤៧៦) យេ មេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មគ្គា និព្វានបត្តិយា

ភាវិតា តេ មយា សព្វេ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា ។

សុញ្ញតស្សានិមិត្តស្ស លាភិនីហំ យទិច្ឆកំ

ឱរសា ធីតា ពុទ្ធស្ស និព្វានាភិរតា សទា ។

សព្វេ កាមា សមុច្ឆិន្នា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។

អញ្ញា ឧត្តមា ។

(៤៧៧) ទិវាវិហារា និក្ខម្ម គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្ពតេ

នាគំ ឱគាហមុត្តិណ្ណំ នទីតីរម្ហិ អទ្ទសំ ។

បុរិសោ អង្កុសមាទាយ ទេហិ បាទន្តិ យាចតិ

នាគោ បសារយី បាទំ បុរិសោ នាគមារុហិ ។

ទិស្វា អទន្តំ ទមិតំ មនុស្សានំ វសំ គតំ

តតោ ចិត្តំ សមាធេមិ ខលុ តាយ វនំ គតា ។

ទន្តិកា ។

(៤៧៦) ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ណា ជាផ្លូវដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ពោជ្ឈង្គ ទាំងអស់នោះ ខ្ញុំម្ចាស់បានចំរើនហើយ តាមលំអានដែលព្រះពុទ្ធ សំដែងហើយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ជាឱរសធីតា របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកត្រេកអរ ចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងកាលទាំងពួង ជាអ្នកបានសុញ្ញតសមាបត្តិ និងអនិមិត្តសមាបត្តិតាមប្រាថ្នា ។ កាមទាំងអស់ ទោះជាទិព្វក្តី ជារបស់មនុស្សក្តី ខ្ញុំម្ចាស់បានកាត់ផ្តាច់ផ្តិលហើយ ជាតិសង្សារ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ អស់លើសហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀត ។

ឧត្តមាថេរី [illegible] ។

(៤៧៧) ខ្ញុំម្ចាស់បានចេញទៅ អំពីទីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ លើភ្នំ ឈ្មោះគិជ្ឈកូដ ហើយបានឃើញដំរីដែលចុះឡើង ត្រើយស្ទឹង (ឈ្មោះបទុមកា) ។ បុរសកាន់កង្វេរ បង្គាប់ថា ឯងចូរជូន ជើងមក ដំរីក៏ជូនជើង ហើយបុរសក៏ឡើងជិះដំរី ។ ខ្ញុំម្ចាស់បាន ឃើញដំរីដែលគេមិនទាន់ទូន្មាន គេអាចទូន្មានឲ្យលុះក្នុងអំណាច របស់ពួកមនុស្សបាន ហើយក៏ទៅកាន់ព្រៃ តាមកិរិយារបស់ដំរីនោះ ក៏បានធ្វើចិត្តឲ្យនឹងនឹង ព្រោះឃើញដំរីនោះ ។

ទន្តិកាថេរី ។

(៤៨៨) អម្ម ជីវាតិ វនម្ហិ កន្ទសិ អត្តានំ អធិគច្ឆ ឧព្ពិរិ

ចុល្លាសីតិសហស្សានិ សព្វា ជីវសនាមិកា

ឯតម្ហាឡាហនេ ទឌ្ឍា តាសំ កមនុសោចសិ ។

អព្ពហិ(១) វត មេ សល្លំ ទុទ្ទសំ ហទយនិស្សិតំ

យំ មេ សោកបរេតាយ ធីតុសោកំ ព្យបានុទិ ។

សាជ្ជ អព្ពូឡ្ហសល្លាហំ និច្ឆាតា បរិនិព្វុតា

ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច ឧបេមិ សរណំ មុនឹ ។

ឧព្ពិរី ។

(៤៨៩) កឹមេ កតា រាជគហេ មនុស្សា មធុំ បីតាវ អច្ឆរេ

យេ សុក្កំ ន ឧបាសន្តិ ទេសេន្តឹ(២) ពុទ្ធសាសនំ ។

តញ្ច អប្បដិវានិយំ អសេចនកមោជវំ

បិវន្តិ មញ្ញេ សប្បញ្ញា វលាហកមិវទ្ធគូ ។

---

១ ម. អព្វុឡ្ហំ ។ ២ ម. ទេសេន្តំ ។

(៤៨៨) ម្នាលនាងឧព្ពិរិ នាងកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងព្រៃថា ម្នាលជីវៈ ជាសម្លាញ់ ដូច្នេះ នាងចូរដឹងខ្លួន កូនស្រីរបស់នាងទាំងអស់ ៨៤០០០ មានឈ្មោះថា ជីវៈ ដូចគ្នា ត្រូវគេដុតក្នុងឈាបនដ្ឋាននេះ បណ្តាកូនស្រីទាំងនោះ តើនាងសោកចំពោះកូនស្រីណា ។ សរគឺសេចក្តីសោក អាស្រ័យនូវហឫទ័យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជារបស់ដែលគេមើលឃើញបានដោយក្រ បានដកចេញហើយ ព្រះអង្គបានបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសោកព្រោះកូនស្រី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសរដកហើយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន បានរលត់ទុក្ខហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ ។

ឧព្ពិរីថេរី ។

(៤៨៩) ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ សម្ងំធ្វើកិច្ចអ្វី ដូចជាបុគ្គលសម្ងំផឹកទឹកឃ្មុំ ក៏មិនចូលទៅគាល់នាងសុក្កាថេរី ដែលកំពុងប្រកាសព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ពួកបណ្ឌិតបុរស ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទំនងជាបានក្រេបផឹក នូវធម៌នោះ ជាធម៌មិនធ្វើដឹកនាំបុគ្គលឲ្យត្រឡប់ថយ ជាធម៌មិនលាយឡំ មានឱជារស ដូចជាពួកអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ បានក្រេបផឹកនូវទឹកភ្លៀង ។

សុក្កា សុក្កេហិ ធម្មេហិ វីតរាគា សមាហិតា
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

សុក្កា ។

(៣០០) នត្ថិ និស្សរណំ លោកេ កឹ វិវេកេន កាហសិ
ភុញ្ជាហិ កាមរតិយោ មាហុ បច្ឆានុតាបិនី ។
សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធាសំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតិ ទានិ សា មមំ ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទី តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សេលា ។

(៣០១) យំ តំ ឥសីហិ បត្តព្វំ ឋានំ ទុរភិសម្ភវំ
ន តំ ទ្វង្គុលបញ្ញាយ សក្កា បប្បោតុមិត្ថិយា ។

ព្រះនាងសុក្កាថេរី មានលោកុត្តរធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធល្អ ជាស្រីប្រាសចាករាគៈហើយ ជាអ្នកមានចិត្តនឹង ឈ្នះមារព្រមទាំងពលពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវកាយ មានក្នុងទីបំផុត ។

សុក្កាថេរី ។

(៣០០) ការរលាស់ខ្លួនចេញ(ចាកកាម) ក្នុងលោក របស់នាងមិនមានទេ នាងនឹងធ្វើអ្វីដោយវិវេក នាងចូរបរិភោគនូវតម្រេកដែលត្រេកអរនូវកាមទាំងឡាយ កុំឲ្យក្ដៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។
កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដោយលំពែងនិងដែកស្នូល ជាគ្រឿងកាប់ចិញ្ច្រាំនូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកឯងពោល (សំដៅ)តម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ ជាទីមិនត្រេកអរដល់ខ្ញុំទេតើ ។ សេចក្ដីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត យើងបានទំលុះទំលាយហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកឯងចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារជាកណ្ដាប អ្នកឯងយើងកំចាត់ចេញបានហើយ ។

សេលាថេរី ។

(៣០១) ពួកឥសី (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) គប្បីដល់ នូវឋានៈណា ដែលបុគ្គលដទៃ មិនអាចនឹងបានសម្រេច ស្ត្រីមិនអាចនឹងដល់ នូវឋានៈនោះ ដោយប្រាជ្ញាប្រហែលពីរធ្នាប់បានទេ ។

ឥត្ថិភាវោ នោ កឹ កយិរា ចិត្តម្ហិ សុសមាហិតេ

ញាណម្ហិ វត្តមានម្ហិ សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សោមា ។

តិកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

កាលបើចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកឃើញច្បាស់នូវធម៌ ដោយប្រពៃ បានដំកល់មាំហើយ កាលបើញាណកំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ តើស្រីភាព ហេតុម្តេចមិនគប្បីធ្វើនូវហិនុះនោះបាន ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ទាំងពួង យើងបានកំចាត់បង់ហើយ គំនរងងឹត យើងបានទំលុះ ទំលាយហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកឯងចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារអ្នកកាច អ្នកឯង យើងកំចាត់បង់បានហើយ ។

សោមាថេរី ។

ចប់ តិកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ចតុក្កនិបាតោ

(៣០២) បុត្តោ ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ កស្សបោ សុសមាហិតោ
បុព្វេនិវាសំ យោ[១] វេទិ សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ
អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញាវោសិតោ មុនិ
ឯតាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ តេវិជ្ជោ ហោតិ ព្រាហ្មណោ ។
តថេវ ភទ្ទា កាបិលានី[២] តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនី
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
ទិស្វា អាទីនវំ លោកេ ឧភោ បព្វជិតា មយំ
ត្យម្ហ ខីណាសវា ទន្តា សីតិភូតម្ហ និព្វុតា ។

ភទ្ទាកាបិលានី ។

ចតុក្កនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ឱ. ម. យោ ។ ២ ឱ. ភទ្ទកាបិលានី ។ ម. ភទ្ទាកាបិលានិ ។

ថេរីគាថា ចតុក្កនិបាត

(៣០២) ព្រះថេរៈឈ្មោះកស្សប ជាបុត្តពុទ្ធទាយាទ មានចិត្តដំកល់មាំល្អ លោកបានដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទាំងឃើញឋានសួគ៌ និងអបាយ លុះដាច់អំពីនោះមក លោកបានដល់នូវធម៌ជាទីអស់ទៅនៃជាតិ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ដោយវិជ្ជា ៣ នេះ ។ ព្រះថេរីឈ្មោះភទ្ទកាបិលានី ក៏យ៉ាងនោះដែរ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ញុំាងមច្ចុឲ្យសាបសូន្យ ឈ្នះមារព្រមទាំងពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវកាយ ជាទីបំផុត ។ យើងទាំងពីររូប បានឃើញទោសក្នុងលោក ហើយមកបួស យើងទាំងនោះ ជាព្រះខីណាស្រព បានទូន្មានខ្លួនហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បាននិព្វានហើយ ។

ភទ្ទកាបិលានីថេរី ។

ចប់ ចតុក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ បញ្ចកនិបាតោ

(៣០៣) បណ្ណវីសតិ វស្សានិ យតោ បព្វជិតា អហំ
អច្ឆរាសង្ឃាតមត្តម្បិ ចិត្តស្សូបសមជ្ឈគំ ។
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តិំ កាមរាគេន វស្សុតា
ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទន្តី វិហារំ បាវិសឹ អហំ ។
សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ[១] យា មេ សទ្ធាយិកា អហុ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ។
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន ឯកមន្តេ ឧបាវិសឹ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ ។
ចេតោ បរិច្ចញាណញ្ច សោតធាតុ វិសោធិតា
ឥទ្ធិបិ មេ សច្ឆិកតា បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ
ឆ មេភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អញ្ញតរា ភិក្ខុនី អបញ្ញាតា ។

(៣០៤) មត្តា វណ្ណេន រូបេន សោភគ្គេន យសេន ច
យោព្វនេន ចុបត្ថទ្ធា អញ្ញា សមតិមញ្ញិហំ ។
វិភូសេត្វា ឥមំ កាយំ សុចិត្តំ ពាលលាបនំ[២]
អដ្ឋាសឹ វេសិទ្វារម្ហិ លុទ្ទោ បាសមិវោឌ្ឌិយា[៣] ។

---

១ ម. តំ ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆិំ ។ ២ ឱ. ពាលាលាបនំ ។ ៣ ឱ. បាសមិវោឌ្ឌិយា ។ ម. បាសមិវោឌ្ឌិយំ ។

ថេរីគាថា បញ្ចកនិបាត

(៣០៣) តាំងពីកាលខ្ញុំបួសមកបាន២៥ វស្សាហើយ មិនបានសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សូម្បីត្រឹមមួយផ្ទាត់ម្រាមដៃ ។ ខ្ញុំមានចិត្តទទឹកជោគដោយកាមរាគ មិនបានសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ផងលើកដៃកន្ទក់កន្ទេញ ហើយចូលទៅកាន់វិហារ ។ ខ្ញុំនោះ ចូលទៅរកភិក្ខុនី (ធម្មទិន្នាថេរី) ជាស្ត្រីដែលខ្ញុំគួរជឿ លោកបានសំដែងនូវធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់ខ្ញុំ ។ លុះខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌របស់លោកហើយ បានចូលទៅកន្លែងសមគួរ ដឹងនូវបុព្វេនិវាស បានជម្រះទិព្វចក្ខុ ។ ចេតោបរិយញ្ញាណនិងសោតធាតុ ខ្ញុំបានជម្រះហើយ ឫទ្ធិ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ អភិញ្ញា៦ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យច្បាស់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

ភិក្ខុនីមួយរូប មានឈ្មោះមិនលេចប្រាកដ ។

(៣០៤) ខ្ញុំស្រវឹង វង្វេង ដោយការសរសើរគុណផង ដោយរូបសម្បត្តិផង ដោយសំណាងលើសផង ដោយយសផង ដោយវ័យផង បានមើលងាយស្ត្រីដទៃ ។ ខ្ញុំស្អិតស្អាងកាយនេះ ឲ្យវិចិត្រល្អ ឲ្យជាទីពេញចិត្តនៃជនពាល ហើយឈរត្រង់ទ្វារផ្ទះ នៃស្ត្រីពេស្យា ដូចជាព្រានព្រៃ ដាក់អន្ទាក់ ។

បិលន្ធនំ វិទំសេន្តី[១] គុយ្ហំ បកាសិកំ ពហុំ
អកាសឹ វិវិធំ មាយំ ឧជ្ជគ្ឃន្តី ពហុំ ជនំ ។
សាជ្ជ បិណ្ឌំ ចរិត្វាន មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
និសិន្នា រុក្ខមូលម្ហិ អវិតក្កស្ស លាភិនី ។
សព្វេ យោគា សមុច្ឆិន្នា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
ខេបេត្វា អាសវេ សព្វេ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

វិមលា បុរាណគណិកា ។

(៣០៩) អយោនិសោ មនសិការា កាមរាគេន អទ្ទិតា[២]
អហោសឹ ឧទ្ធតា បុព្វេ ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
បរិយុដ្ឋិតា កិលេសេហិ សុភសញ្ញានុវត្តិនី
សមំ ចិត្តស្ស នាលភឹ រាគចិត្តវសានុគា ។
កិសា បណ្ឌុ វិវណ្ណា ច សត្ត វស្សានិ ចារិហំ
នាហំ ទិវា វា រត្តឹ វា សុខំ វិន្ទឹ សុទុក្ខិតា ។
តតោ រជ្ជុំ គហេត្វាន បាវិសឹ វនមន្តរំ

១ ម. វិទំសេន្តិ ។ ២ ឱ. អដ្ដិតា ។ ម. អដ្ឋិតា ។

ខ្ញុំសំដែងគ្រឿងប្រដាប់នឹងអាភរណៈដ៏ច្រើន ឲ្យជាក់ច្បាស់ជាច្រើន សើចក្អាកក្អាយ បានធ្វើមាយាច្រើនយ៉ាង (ដើម្បី) ញ៉ាំងជនពាលជាច្រើន (ឲ្យស្រើបស្រាល) ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះ បានកោរសក់ ស្លៀកដណ្ដប់សង្ឃាដី ដើរទៅបិណ្ឌបាត រួចអង្គុយក្រោមម្លប់ឈើ ជាអ្នកបាននូវធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ គ្រឿងប្រកបទាំងពួងណា ជាទិព្វក្ដី ជារបស់មនុស្សក្ដី ខ្ញុំអញបានផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ ខ្ញុំអញបានញ៉ាំងអាសវៈទាំងពួងឲ្យអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ រលត់ទុក្ខហើយ ។

វិមលាថេរី ជាស្រីពេស្យាពីដើម ។

(៣០៩) កាលពីដើម ខ្ញុំអញត្រូវកាមរាគបៀតបៀន ជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ មិនលុះក្នុងអំណាចការមានចិត្ត ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តមិនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញ ។ ខ្ញុំអញ លុះត្រូវកិលេសទាំងឡាយរួបរឹតហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងកាមថាជាសុខ ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈ ក៏មិនបាននូវសេចក្ដីស្ងប់ចិត្តឡើយ ។ ខ្ញុំអញទៅជាស្គម ស្លេកស្លាំង ស្លាប់សម្បុរ ប្រព្រឹត្តមកអស់៧ឆ្នាំហើយ ខ្ញុំអញដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខក្រៃពេក មិនបានសេចក្ដីសុខ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ព្រោះមិនមានសេចក្ដីសុខនោះ ខ្ញុំអញ ក៏បានកាន់ខ្សែចូលទៅក្នុងចន្លោះព្រៃ (ដោយគិតថា)

វរំ មេ ឥធ ឧព្ពន្ធំ យញ្ច ហីនំ បុនាចរេ ។
ទឡ្ហបាសំ ករិត្វាន រុក្ខសាខាយ ពន្ធិយ
បក្ខិបឹ បាសំ គីវាយំ អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។

សីហា ។

(៣០៦) អាតុរំ អសុចឹ បូតឹ បស្ស នន្ទេ សមុស្សយំ
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។
យថា ឥទំ តថា ឯតំ យថា ឯតំ តថា ឥទំ
ទុគ្គន្ធំ បូតិកំ វាតិ ពាលានំ អភិនន្ទិតំ ។
ឯវមេតំ អវេក្ខន្តី រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា
តតោ សកាយ បញ្ញាយ អភិនិព្ពិជ្ជ ទក្ខិសំ ។
តស្សា មេ អប្បមត្តាយ វិចិនន្តិយា យោនិសោ
យថាភូតំ អយំ កាយោ ទិដ្ឋោ សន្តរពាហិរោ ។
អថ និព្ពិន្ទហំ កាយេ អជ្ឈត្តញ្ច វិរជ្ជហំ
អប្បមត្តា វិសំយុត្តា ឧបសន្តម្ហិ និព្វុតា ។

នន្ទា ។

ខ្ញុំម្ចាស់ចងកក្នុងទីនេះប្រសើរ ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ មិនប្រសើរឡើយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើអន្ទាក់យ៉ាងមាំ ចងនឹងមែកឈើ ដាក់អន្ទាក់ត្រង់ក ក៏ស្រាប់តែចិត្តរបស់ខ្ញុំម្ចាស់រួចស្រឡះ ។

សីហាថេរី ។

(៣០៦) ម្នាលនាងនន្ទា នាងចូរមើលកាយ ដែលមានជម្ងឺជានិច្ច មិនស្អាត ជារបស់ពុករលួយ ដែលផ្គុំ ៣០០ កំណាត់ឆ្អឹងឡើងហើយ (នេះ) នាងចូរអប់រំចិត្តដោយអសុភសញ្ញា ឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងនៅមាំល្អ ។ សរីរៈនេះយ៉ាងណា សរីរៈរបស់នាងហ្នឹងក៏យ៉ាងនោះដែរ សរីរៈរបស់នាងហ្នឹងយ៉ាងណា សរីរៈនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំមិនខ្ជិលច្រអូស ពិចារណានូវកាយនុ៎ះ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ យ៉ាងនេះឯងថា សរីរៈ (នេះ) ដែលពួកជនពាលត្រេកអរ ជារបស់ពុករលួយ មានក្លិនអាក្រក់ ។ លំដាប់អំពីនោះ ខ្ញុំក៏បានពិនិត្យឃើញដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំនោះមិនធ្វេសប្រហែស ពិចារណាដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ក៏បានឃើញកាយនេះ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ តាមពិត ។ ខាងក្រោយមក ខ្ញុំនឿយណាយក្នុងកាយ ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងសន្តាន ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ក៏បានប្រាសចាកយោគៈ មានចិត្តស្ងប់ មានទុក្ខរលត់ហើយ ។

នន្ទាថេរី ។

(៣០៧) អគ្គឹ ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច   ទេវតា ច នមស្សិហំ

នទីតិត្ថានិ គន្ត្វាន   ឧទកំ ឱរុហាមិហំ ។

ពហុវតសមាទានា   អឌ្ឍំ សីសស្ស ឱលិខិំ

ឆមាយ សេយ្យំ កប្បេមិ   រត្តិភត្តំ ន ភុញ្ជិហំ ។

វិភូសមណ្ឌនរតោ   ន្ហាបនុច្ឆាទនេហិ ច

ឧបកាសិំ ឥមំ កាយំ   កាមរាគេន អឌ្ឍិតោ ។

តតោ សទ្ធំ លភិត្វាន   បព្វជិំ អនគារិយំ

ទិស្វា កាយំ យថាភូតំ   កាមរាគោ សមូហតោ ។

សព្វេ ភវា សមុច្ឆិន្នា   ឥច្ឆា ច បត្ថនា បិ ច

សព្វយោគវិសំយុត្តោ   សន្តិំ បាបុណិំ ចេតសោ ។

នន្ទុត្តរោ ថេរោ ។

(៣០៨) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន   អគារស្មា អនគារិយំ

វិចរិំហំ តេន តេន   លាភសក្ការឧស្សុកោ ។

(៣០៧) អាត្មាអញបានថ្វាយបង្គំភ្លើងផង ព្រះចន្ទផង ព្រះអាទិត្យផង ពួកទេវតាផង រួចហើយ អាត្មាអញទៅកាន់កំពង់នៃស្ទឹងទាំងឡាយ ហើយចុះទៅក្នុងទឹក ។ អាត្មាអញសមាទាននូវវតច្រើនយ៉ាង គឺកោរសក់ពាក់កណ្តាល សម្រេចការដេកលើផែនដី មិនបានបរិភោគបាយក្នុងវេលាយប់ ។ អាត្មាអញត្រេកអរក្នុងការស្អិតស្អាង គឺការប្រដាប់ លុះតែមកតុបតែងហើយ ក៏បានទំនុកបំរុងកាយនេះ ដោយគ្រឿងងូត គឺគ្រឿងអប់ ។ ក្នុងកាលតពីក្រោយមក ខ្ញុំបាននូវសទ្ធា (ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ) ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ កាមរាគៈ ខ្ញុំបានដកចេញហើយ ព្រោះបានឃើញនូវកាយ តាមពិត ។ ភពទាំងអស់ផង សេចក្តីប្រាថ្នាផង សេចក្តីតាំងចិត្តទុកផង អាត្មាអញបានផ្តាច់ផ្តិលហើយ អាត្មាអញបានប្រាសចាកយោគៈទាំងពួងហើយ បានដល់នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ។

នន្ទុត្តរត្ថេរ ។

(៣០៨) អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះ ហើយមកបួសក្នុងធម្មវិន័យ ដោយសទ្ធា ខ្វល់ខ្វាយក្នុងលាភៈនិងសក្ការៈ ប្រព្រឹត្តដោយហេតុ (ដែលញុំាងលាភឲ្យកើតឡើង មានការហុចស្លានិងចម្អិតជាដើម)នោះៗ ។

រិញ្ចិត្វា បរមំ អត្ថំ   ហីនមត្ថំ អសេវិហំ
កិលេសានំ វសំ គន្ត្វា   សាមញ្ញត្ថំ ន ពុជ្ឈិហំ ។
តស្សា មេ អហុ សំវេគោ   និសិន្នាយ វិហារកេ
ឧម្មគ្គបដិបន្នម្ហិ   តណ្ហាយ វសមាគតា ។
អប្បកំ ជីវិតំ មយ្ហំ   ជរា ព្យាធិ ច មទ្ទតិ
បុរាយំ ភិជ្ជតិ កាយោ   ន មេ កាលោ បមជ្ជិតុំ ។
យថាភូតមវេក្ខន្តី   ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
វិមុត្តចិត្តា ឧដ្ឋាសឹ   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

មិត្តកាលី ។

(៣០៨) អគារស្មឹ វសន្តីហំ   ធម្មំ សុត្វាន ភិក្ខុនោ
អទ្ទសំ វិរជំ ធម្មំ   និព្វានំ បទមច្ចុតំ ។
សាហំ បុត្តំ ធីតរញ្ច   ធនធញ្ញញ្ច ឆឌ្ឌិយ
កេសេ ឆេទាបយិត្វាន   បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សិក្ខមានា អហំ សន្តី   ភាវេន្តី មគ្គមញ្ជសំ
បហាសឹ រាគទោសញ្ច   តទេកដ្ឋេ ច អាសវេ ។

ខ្ញុំម្ចាស់បានលះប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមចោល ហើយសេពនូវប្រយោជន៍ថោកទាប លុះក្នុងអំណាចនៃកិលេសទាំងឡាយ មិនត្រេកអរនឹងប្រយោជន៍នៃសមណៈ ។ សេចក្ដីសង្វេគ ក៏មានដល់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ដែលអង្គុយក្នុងលំនៅ ជាខ្ញុំម្ចាស់ដើរផ្លូវខុស លុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ជីវិតរបស់ខ្ញុំម្ចាស់មានប្រមាណតិច ជរានិងព្យាធិតែងញាំញី មុនកាយនេះនឹងបែកធ្លាយ មិនមែនជាកាលគួរ ខ្ញុំម្ចាស់ធ្វេសប្រហែសឡើយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលពិចារណានូវការកើតឡើង និងការសូន្យទៅនៃខន្ធទាំងឡាយ តាមពិត ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ហើយចេញ (ចាកកិលេសទាំងពួង) ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ។

មិត្តកាលីថេរី ។

(៣០៩) ខ្ញុំម្ចាស់កាលនៅក្នុងផ្ទះ បានស្ដាប់ធម៌របស់ភិក្ខុ ហើយឃើញធម៌ ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាធម៌នាំសត្វឲ្យចេញចាកតណ្ហា ជាហេតុនាំឲ្យបាននូវសេចក្ដីសុខ មិនឃ្លាត ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះបានបង់ចោលនូវកូនប្រុសផង កូនស្រីផង ទ្រព្យនិងស្រូវផង បានឲ្យគេកោរសក់ ហើយមកបួសក្នុងធម្មវិន័យ ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលនៅជាសិក្ខមានា បានចម្រើនមគ្គខាងលើឲ្យកើត បានលះរាគៈនិងទោសៈផង អាសវៈទាំងឡាយដែលតាំងនៅជាមួយគ្នានឹងរាគៈទោសៈនោះផង ។

ភិក្ខុនី ឧបសម្បជ្ជ   បុព្វជាតិមនុស្សរិំ
ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ   វិមលំ សាធុភាវិតំ ។
សង្ខារេ បរតោ ទិស្វា   ហេតុជាតេ បលោកិតេ
បហាសិំ អាសវេ សព្វេ   សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

សកុលា ។

(៣១០) ទស បុត្តេ វិជាយិត្វា   អស្មិំ រូបសមុស្សយេ
តតោហំ ទុព្វលា ជិណ្ណា   ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កមឹ ។
សា មេ ធម្មមទេសេសិ   ខន្ធាយតនធាតុយោ
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន   កេសេ ឆេត្វាន បព្វជឹ
តស្សា មេ សិក្ខមានាយ   ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ   យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេមិ   ឯកគ្គា សុសមាហិតា
អនន្តរាវិមោក្ខាសឹ   អនុបាទាយ និព្វុតា ។
បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតា   តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកា
ធិតវត្ថុ ជរេ ជម្មេ   នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

សោណា ។

លុះអាត្មាអញបានឧបសម្បទាជាភិក្ខុនីហើយ ក៏រឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ទាំងទិព្វចក្ខុមិនមានមន្ទិល ដែលពួកសប្បុរសចំរើនហើយ ក៏អាត្មាអញបានជំរះហើយ ។ អាត្មាអញបានឃើញសង្ខារទាំងឡាយដែលកើតអំពីហេតុ មានសភាពទ្រុឌទ្រោម ថាជារបស់ដទៃ ហើយបានលះអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បានរលត់ទុក្ខហើយ ។

សកុលាថេរី ។

(៣១០) អាត្មាអញបានសម្រាលកូនដប់ ក្នុងសរីរៈរូបនេះ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញមានកំឡាំងថយ ទ្រុឌទ្រោម បានចូលទៅរកភិក្ខុនីមួយរូប ។ លោកបានសំដែងនូវធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់អាត្មាអញ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ធម៌របស់លោកហើយ ក៏បានកោរសក់បួស អាត្មាអញនោះ កំពុងសិក្សា (សិក្ខាបទ) បានជំរះទិព្វចក្ខុ ដឹងនូវបុព្វេនិវាស ដែលអាត្មាអញបានអាស្រ័យនៅហើយក្នុងកាលមុន ។ អាត្មាអញមានអារម្មណ៍តែមួយ មានចិត្តតំកល់មាំ ចំរើនអនិមិត្តវិមោក្ខ ជាអ្នកបានវិមោក្ខក្នុងលំដាប់ (នៃមគ្គដ៏ប្រសើរ) រលត់កិលេសហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់ ។ បញ្ចក្ខន្ធ អាត្មាអញបានកំណត់ហើយ មានឫសដាច់ផ្តិលហើយ អាត្មាអញមិនមានតណ្ហាដែលកើតអំពីភព ដែលនាំទៅ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមាន ។

សោណាថេរី ។

(៣១១) លូនកេសី បង្កធរី ឯកសាដី បុរេ ចរឹ

អវជ្ជេ វជ្ជមតិនី វជ្ជេ ចាវជ្ជទស្សិនី

ទិវាវិហារា និក្ខម្ម គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្វតេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ

និហច្ច ជាណុំ វន្ទិត្វា សម្មុខា អញ្ជលឹ អកំ។

ឯហិ ភទ្ទេតិ មំ អវច សា មេ អាសូបសម្បទា។

ចិណ្ណា អង្គា ច មគធា វជ្ជី កាសី ច កោសលា

អនណា បណ្ណាសវស្សានិ រដ្ឋបិណ្ឌំ អភុញ្ជហំ ។

បុញ្ញំ ច បសវិ[1] ពហុំ សប្បញ្ញោយំ[2] ឧបាសកោ

យោ ភទ្ទាយ ចីវរំ អទាសិ មុត្តាយ សព្វគន្ថេហិ ។

ភទ្ទា កុណ្ឌលា[3] ។

(៣១២) នង្គលេហិ កសំ ខេត្តំ ពីជានិ បវបំ ឆមា

បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។

---

១ ឱ. បសវី ។ ម. បុញ្ញំ វត បសវិ ។ ២ ឱ. សប្បញ្ញោ វតាយំ ។ ៣ ឱ. ភទ្ទា កុណ្ឌលកេសា ។ ម. ភទ្ទា កុណ្ឌលកេសី ។

(៣១១) ខ្ញុំអញមានសក់ដកហើយ (ដោយបន្លាត្នោត) ទ្រទ្រង់ភក់ មានសំពត់សាដកតែមួយ ប្រព្រឹត្តក្នុងកាលមុន មានសេចក្តីសំគាល់ថា ទោសក្នុងរបស់ដែលមិនមានទោស តាំងមានសេចក្តីយល់ឃើញថា មិនមានទោសក្នុងរបស់ដែលមានទោស ចេញទៅអំពីទីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃបានឃើញព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ក៏លុតជង្គង់ថ្វាយបង្គំ ប្រណម្យអញ្ជលីក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ថា ម្នាលភទ្ទេ ចូរមកចុះ ឧបសម្បទានោះក៏សម្រេចដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានដើរទៅកាន់ជនបទឈ្មោះអង្គៈ មគធៈ វជ្ជី កាសី និងកោសលៈ ជាអ្នកមិនមានបំណុល បានបរិភោគដុំបាយរបស់ជនអ្នកនៅក្នុងដែន (នោះៗ) អស់ ៥០ ឆ្នាំ ។ ឧបាសកណាបានឲ្យចីវរដល់នាងភទ្ទា ដែលរួចចាកគន្ថៈទាំងពួង ឧបាសកនោះ ប្រកបដោយបញ្ញា បានសាងបុណ្យច្រើន ។

ភទ្ទាកុណ្ឌលកេសី ។

(៣១២) ពួកមាណពភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លទាំងឡាយ ហើយព្រោះពូជទាំងឡាយលើផែនដី តែងបានទ្រព្យចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធទាំងឡាយ ។

កិមហំ សីលសម្បន្នា   សត្ថុ សាសនការិកា
និព្វានំ នាធិគច្ឆាមិ   អកុសីតា អនុទ្ធតា ។
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន   ឧទកេសុ ករោមហំ
បាទោទកញ្ច ទិស្វាន   ថលតោ និន្នមាគតំ
តតោ ចិត្តំ សមាធេសឹ   អស្សោ ភទ្រោវ ជានិយោ[១]
តតោ ទីបំ គហេត្វាន   វិហារំ បាវិសឹ អហំ
សេយ្យំ ឱលោកយិត្វា   មញ្ចកម្ហិ ឧបាវិសឹ ។
តតោ សូចឹ គហេត្វាន   វដ្ដឹ ឱកស្សយាមហំ
បទីបស្សេវ[២] និព្វានំ   វិមោក្ខោ អហុ ចេតសោ ។

បដាចារា ។

(៣១៣) មុសលានិ គហេត្វាន   ធញ្ញំ កោដ្ដេន្តិ មាណវា
បុត្តទារានិ បោសេន្តា   ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។
ករោថ ពុទ្ធសាសនំ   យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា   ឯកមន្តេ និសីទថ
ចេតោសមថមនុយុត្តា   ករោថ ពុទ្ធសាសនំ ។

១ ឱ. ម. អស្សំ ភទ្រំវ ជានិយំ ។ ២ ឱ. ម. បទីបស្សេវ ។

អាត្មាអញបរិបូណ៌ដោយសីល មិនខ្ជិល មិនរវើរវាយ ធ្វើតាមសាសនារបស់ព្រះសាស្ដា ដូចម្ដេចក៏មិនបាននូវព្រះនិព្វាន ។ អាត្មាអញលាងជើងក្នុងទឹក ឃើញទឹកសម្រាប់លាងជើងហូរពីទីទួលមកកាន់ទីទាប ហើយធ្វើ (ឲ្យជាប់និមិត្ត) ក្នុងទឹកទាំងឡាយ លំដាប់ពីនោះមក អាត្មាអញក៏បានតំកល់ចិត្តមាំ ដូចសេះអាជានេយ្យដ៏ចំរើន ។ លំដាប់នោះ អាត្មាអញកាន់ប្រទីប ចូលទៅកាន់លំនៅ មើលមើលដំណេក ហើយអង្គុយលើគ្រែតូច ។ ក្នុងកាលនោះ អាត្មាអញកាន់ម្ជុល ហើយពន្លើមចុះនូវប្រទេះ (នៃប្រទីប) ចិត្តក៏បានរួចស្រឡះចាកកិលេស ដូចជាការរលត់នៃប្រទីប ។

បដាចារាថេរី ។

(៣១៣) ពួកមាណព កាន់អង្រែទាំងឡាយបុកស្រូវ តែងបាននូវទ្រព្យទាំងឡាយ ចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធ ។ ពួកនាង ចូរធ្វើនូវពុទ្ធសាសនា ដែលគេធ្វើហើយមិនក្ដៅក្រហាយតាមក្រោយ ចូរលាងជើងទាំងឡាយឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត ហើយចូរធ្វើនូវពុទ្ធសាសនាចុះ ។

តស្សា តា វចនំ សុត្វា បដាចារាយ សាសនំ

បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឯកមន្តំ ឧបាវិសុំ

ចេតោសមថមនុយុត្តា អកំសុ ពុទ្ធសាសនំ ។

រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរុំ

រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយុំ

រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោខន្ធំ បទាលយុំ ។

ឧដ្ឋាយ បាទេ វន្ទឹសុ កតា តេ អនុសាសនី

ឥន្ទំវ ទេវា តិទសា សង្គាមេ អបរាជិតំ

បុរក្ខិត្វា វិហរិស្សាម[1] តេវិជ្ជាម្ហ អនាសវា ។

ឥត្ថំ សុទំ តឹសមត្តា ថេរី ភិក្ខុនិយោ បដាចារាយ

សន្តិកេ អញ្ញំ ព្យាករឹសុ[2] ។

[៣០៤] ទុគ្គតាហំ បុរេ អាសឹ វិធវា ច អបុត្តិកា

វិនា មិត្តេហិ ញាតីហិ ភត្តចោឡស្ស នាធិគំ ។

---

១ ម. ឆ. វិហស្សាម ។ ២ ម. ឆ. ព្យាកំសុ ។

ភិក្ខុនីទាំងនោះ បានស្តាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់បដាចារាថេរី នោះហើយ ក៏លាងជើង ហើយចូលទៅកាន់ទីសមគួរ ប្រកបរឿយៗ នូវសមថធម៌ បានធ្វើនូវ (កិច្ចក្នុង) ពុទ្ធសាសនា ។ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ពួកព្រះថេរីក៏បានរលឹកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី បានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ក៏បានទំលាយនូវគំនរងងឹត ។ ពួកព្រះថេរីទាំងនោះ ក្រោកឡើង ថ្វាយបង្គំបាទ (នៃបដាចារាថេរី ហើយពោលថា) ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់នាង យើងបានធ្វើតាមហើយ ពួកទេវតាទៅកាន់ឋានត្រៃត្រឹង្ស (ហែហម) ព្រះឥន្ទ្រ ដែលបានឈ្នះក្នុងសង្គ្រាមយ៉ាងណា ពួកយើង ជាអ្នកមានវិជ្ជា ៣ មិនមានអាសវៈ នឹងនៅហែហម (នាងយ៉ាងនោះ) ។ ពួកភិក្ខុនីជាថេរី ចំនួន ៣០ រូបនេះ បានធ្វើឲ្យច្បាស់លាស់នូវព្រះអរហត្ត ក្នុងសំណាក់នៃបដាចារាថេរី ។

(៣០៤) កាលពីដើម ខ្ញុំជាស្ត្រីទុគ៌ត ជាស្រីមេម៉ាយ មិនមានកូន ព្រាត់ប្រាសចាកមិត្រ ចាកញាតិទាំងឡាយ មិនដែលបានបាយ និងសំពត់ (បរិការប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់) ទេ ។

បត្តំ ទណ្ឌញ្ច គណ្ហិត្វា ភិក្ខមានា កុលា កុលំ
សីតុណ្ហេន ច ឌយ្ហន្តី សត្ត វស្សានិ ចារិហំ ។
ភិក្ខុនឹ បុន ទិស្វាន អន្នបានស្ស លាភិនឹ
ឧបសង្កម្ម អវោចំ បព្វជ្ជំ អនគារិយំ ។
សា ច មំ អនុកម្បាយ បព្វាជេសិ បដាចារា
តតោ មំ ឱវទិត្វាន បរមត្ថេ និយោជយិ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា អកាសឹ អនុសាសនឹ
អមោឃោ អយ្យាយ ឱវាទោ តេវិជ្ជម្ហិ អនាសវា ។

ចន្ទា ។

បញ្ចកនិបាតោ សមត្តោ ។

ខ្ញុំម្ចាស់កាន់ភាជន៍ និងឈើច្រត់ ដើរសូមអំពីត្រកូលមួយទៅកាន់ត្រកូលមួយ ត្រូវត្រជាក់និងក្ដៅបៀតបៀន ដើរទៅអស់៧ឆ្នាំ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំម្ចាស់បានឃើញភិក្ខុនី(បដាចារាថេរី) ជាស្ត្រីបានបាយនិងទឹក ហើយចូលទៅនិយាយ សូមបួសក្នុងផ្នួសផង ។ ឯបដាចារាភិក្ខុនីនោះ បានបំបួសខ្ញុំម្ចាស់ ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះ ខាងក្រោយអំពីនោះមក លោកបានទូន្មានខ្ញុំម្ចាស់ ដឹកនាំក្នុងប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានស្ដាប់ពាក្យរបស់លោកក៏បានធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ឯឱវាទរបស់ព្រះថេរីជាម្ចាស់មិនឥតអំពើឡើយ ខ្ញុំជាអ្នកមានវិជ្ជាបី មិនមានអាសវៈ ។

ចន្ទាថេរី ។

ចប់ បញ្ចកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ឆក្កនិបាតោ

(៣១៨) យស្ស មគ្គំ ន ជានាសិ អាគតស្ស គតស្ស វា
តំ កុតោ អាគតំ បុត្តំ មម បុត្តាតិ រោទសិ ។
មគ្គញ្ច ខោស្ស ជានាសិ អាគតស្ស គតស្ស វា
ន នំ សមនុសោចេសិ ឯវំធម្មា ហិ បាណិនោ ។
អយាចិតោ តតាគច្ឆិ អននុញ្ញាតោ ឥតោ គតោ
កុតោចិ នូន អាគន្ត្វា វសិត្វា កតិបាហកំ ។
ឥតោបិ អញ្ញេន គតោ តតោ អញ្ញេន គច្ឆតិ
បេតោ មនុស្សរូបេន សំសរន្តោ គមិស្សតិ
យថាគតោ តថាគតោ កា តត្ថ បរិទេវនា ។
អព្ពុឡ្ហំ វត មេ សល្លំ ទុទ្ទសំ ហទយនិស្សិតំ
យោ មេ សោកបរេតាយ បុត្តសោកំ ព្យបានុទិ ។

ថេរីគាថា ឆក្កនិបាត

(៣១៨) នាងមិនដឹងផ្លូវរបស់សត្វណា ដែលមក ឬទៅទេ ហើយយំរកកូនដែល(មិនដឹងជា)មកអំពីទីណា នោះថា ៗកូនអាត្មាអញអើយ ៗ ចុះកាលនាងដឹងផ្លូវរបស់កូននោះ ដែលមក ឬទៅ ក៏មិនគប្បីសោករកកូននោះឡើយ ព្រោះសត្វមានយ៉ាងនេះជាធម្មតា ។ (សត្វនោះ) មិនមានអ្នកណាមួយអង្វរ ឲ្យមកអំពីបរលោកនោះ ទាំងមិនមានអ្នកណាមួយអនុញ្ញាតឲ្យទៅអំពីលោកនេះឡើយ ទំនងជាមកអំពីទីណាមួយ (មានខាងកើតជាដើម) មកអាស្រ័យនៅ (ក្នុងទីនេះ) អស់តិចថ្ងៃ ។ សត្វសូម្បីទៅអំពីកន្លែងនេះ មកកាន់កន្លែង ទៅអំពីកន្លែងនោះ ទៅកាន់កន្លែង ដែលឯទៀតហើយ ដោយសភាពជាមនុស្ស នឹងអន្ទោលទៅ មកយ៉ាងណា ក៏ទៅយ៉ាងនោះ ការខ្សឹកខ្សួល ព្រោះតែសត្វនោះ មានប្រយោជន៍អ្វី ។

លោកម្ចាស់បានដកព្រួញគឺសេចក្តីសោក ដែលឃើញបានដោយកម្រ អាស្រ័យនៅហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ លោកម្ចាស់បានបន្ទោបង់សេចក្តីសោកព្រោះកូនរបស់ខ្ញុំ ដែលត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ។

សាជ្ជ អព្វូឡ្ហសល្លាហំ និច្ឆាតា បរិនិព្វុតា
ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច ឧបេមិ សរណំ មុនឹ ។

បញ្ចសតា បដាចារា ។

(៣១៦) បុត្តសោកេនាហំ អដ្ដា ខិត្តចិត្តា វិសញ្ញិនី
នគ្គា បកិណ្ណកេសី ច តេន តេន[1] វិចារិហំ ។
វីថិសង្ការកូដេសុ សុសានេ រថិយាសុ ច
អចរឹ តីណិ វស្សានិ ខុប្បិបាសាសមប្បិតា ។
អថទ្ទសាសឹ សុគតំ នគរំ មិថិលំ គតំ
អទន្តានំ ទមេតារំ សម្ពុទ្ធំ អកុតោភយំ ។
សចិត្តំ បដិលទ្ធាន វន្ទិត្វាន ឧបាវិសឹ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ គោតមោ ។
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
យុញ្ជន្តី សត្ថុ វចនេ សច្ឆាកាសឹ បទំ សិវំ ។

១ ឱ. ម. ពេន ពេន ។

ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះ មានព្រួញដកហើយ មិនមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន មានទុក្ខរលត់ហើយ ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ ។

បដាចារាថេរី ៥០០[1] ។

(៣១៦) អាត្មាអញត្រូវសេចក្ដីសោកព្រោះកូនបៀតបៀនហើយ មានចិត្តរាយមាយ ប្រាសចាកសញ្ញា មានកាយអាក្រាត មានសក់រាត់រាយ អាត្មាអញដើរត្រាច់ទៅ ។ អាត្មាអញនោះពេញដោយសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន បានដើរទៅលើគំនរសម្រាមក្បែរថ្នល់ផង ក្នុងព្រៃស្មសានផង ក្នុងច្រកល្ហកផង អស់ ៣ ឆ្នាំ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក អាត្មាអញបានជួបប្រទះនឹងព្រះសុគត ព្រះអង្គទូន្មាននូវពួកសត្វដែលគេទូន្មានមិនទាន់បានទូន្មាន ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង មិនមានភ័យអំពីទីណា កំពុងស្ដេចទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ។ អាត្មាអញ ត្រឡប់បាននូវចិត្តជាប្រក្រតី ហើយក៏ចូលទៅថ្វាយបង្គំ ឯព្រះគោតមនោះ បានសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញ ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះ ។ លុះអាត្មាអញបានស្ដាប់ធម៌ របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏បានបួសក្នុងផ្នួសមិនមានផ្ទះ ប្រកបព្យាយាមក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្ដា បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានបទ ដ៏ជាទីក្សេម ។

១ បានជាហៅថាបដាចារា៥០០ ព្រោះបានស្ដាប់ឱវាទរបស់នាងបដាចារាថេរី ។

សព្វេ សោកា សមុច្ឆិន្នា បហីនា ឯតទត្ថិកា
បរិញ្ញាតា ហិ មេ វត្ថូ យតោ សោកាន សម្ភវោ ។

វាសិដ្ឋី ។

(១៣៩) ទហរា ត្វំ រូបវតី អហំបិ ទហរោ យុវា
បញ្ចង្គិកេន តុរិយេន ឯហិ ខេមេ រមាមសេ ។
ឥមិនា បូតិកាយេន អាតុរេន បភង្គុនា
អដ្ដិយាមិ ហរាយាមិ កាមតណ្ហា សមូហតា ។
សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធាសំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតិទានិ សា មម ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។
នក្ខត្តានិ នមស្សន្តា អគ្គឹ បរិចរំ វនេ
យថាភុច្ចមជានន្តា ពាលា សុទ្ធឹ អមញ្ញថ ។

សេចក្តីសោកទាំងឡាយទាំងពួង អាត្មាអញផ្តាច់ផ្តិលហើយ បានលះបង់ហើយ ទៀតមានទីបំផុតត្រឹមព្រះអាត្មានេះ ព្រោះថា វត្ថុទាំងឡាយដែលជាដែនកើតនៃសេចក្តីសោក អាត្មាអញកំណត់ហើយ ។

វាសិដ្ឋីថេរី ។

(១៣៩) ហៃនាងខេមា នាងនៅក្មេង ជាស្រីមានរូប យើងសោតក៏នៅក្មេង កំលោះ នាងចូរមក យើងនឹងត្រេកត្រអាលដោយតូរ្យតន្ត្រីប្រកបដោយអង្គ ៥ ។

អាត្មានឿយណាយ ធុញទ្រាន់ដោយកាយស្អុយ ដែលមានជម្ងឺជានិច្ច ពុកផុយនេះ កាមតណ្ហា អាត្មាបានដកចេញហើយ ។ កាមទាំងឡាយ ធៀបដោយលំពែងនិងឈើអណ្តាត ជាទីកាប់ចិញ្ច្រាំនូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកនិយាយថាជាសេចក្តីត្រេកក្នុងកាមណា ដូច្នេះ សេចក្តីត្រេកក្នុងកាមនោះ មិនជាទីត្រេកអរនៃអាត្មាទេ ។ សេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាក៏បានទំលាយហើយ ម្នាលមារ មានចិត្តបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯងអាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ ។ ពួកជនពាល មិនដឹងតាមពិត សំពះនក្ខត្តឫក្សទាំងឡាយ បូជាភ្លើងក្នុងព្រៃ ហើយសំគាល់ថាជាការបរិសុទ្ធ ។

អហញ្ច ខោ ឧបដ្ឋន្តី សម្ពុទ្ធំ បុរិសុត្តមំ
បរិមុត្តា សព្វទុក្ខេហិ សត្ថុសាសនការិកា ។
ខេមា ។

(៣១៨) អលង្កតា សុវសនា មាលិនី ចន្ទនោក្ខិតា
សព្វាភរណសញ្ឆន្នា ទាសីគណបុរក្ខតា ។
អន្នំ បានំ ច អាទាយ ខជ្ជំ ភោជ្ជំ អនប្បកំ
គេហតោ និក្ខមិត្វាន ឧយ្យានមភិហារយឹ ។
តត្ថ រមិត្វា កីឡិត្វា អាគច្ឆន្តី សកំ ឃរំ
វិហារំ ទដ្ឋុំ បាវិសឹ សាកេតេ អញ្ជនំ វនំ ។
ទិស្វាន លោកបជ្ជោតំ វន្ទិត្វាន ឧបាវិសឹ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។
សុត្វា ច ខោ មហេសិស្ស សច្ចំ សម្បដិវិជ្ឈហំ
តត្ថេវ វិរជំ ធម្មំ ផុសយឹ អមតំ បទំ ។

ចំណែកខាងអាត្មា ឧបដ្ឋាកព្រះសម្ពុទ្ធ ជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនារបស់ព្រះសាស្តា បានរួចស្រឡះហើយចាកទុក្ខទាំងពួង ។
ខេមាថេរី ។

(៣១៨) អាត្មាអញមានខ្លួនស្អិតស្អាង មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ល្អ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង លាបស្រឡាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ បិទបាំងជិតដោយគ្រឿងអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង មានពួកទាសីហែហមហើយ ។ អាត្មាអញ បានយកបាយទឹក បង្អែមនិងចំណីជាច្រើន ចេញទៅអំពីផ្ទះ នាំចូលទៅកាន់ឧទ្យាន ។ អាត្មាអញត្រេកអរ លេងក្នុងឧទ្យាននោះ រួចហើយក៏មកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន បានឃើញវិហារ ហើយក៏ចូលទៅកាន់វិហារ ក្នុងព្រៃអញ្ជន ជិតក្រុងសាកេត ។ អាត្មាអញបានឃើញព្រះពុទ្ធ ជាប្រទីបនៃលោក ហើយចូលទៅថ្វាយបង្គំ ឯព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានចក្ខុ បានសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមហេសី ហើយ ក៏បានចាក់ធ្លុះនូវសច្ចៈ បានសម្រេចនូវនិព្វានបទ ឈ្មោះអមតៈ ជាធម៌មិនមានធូលី គឺកិលេស ក្នុងវិហារនោះឯង ។

តតោ វិញ្ញាតសទ្ធម្មា បព្វជឹ អនគារិយំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា អមោឃំ ពុទ្ធសាសនំ ។

សុជាតា ។

(៣១៩) ឧច្ចេ កុលេ អហំ ជាតា ពហុវិត្តេ មហទ្ធនេ
វណ្ណរូបេន សម្បន្នា ធីតា មេឃិស្ស(១) អត្រជា ។
បត្ថិតា រាជបុត្តេហិ សេដ្ឋិបុត្តេហិ គិជ្ឈិតា
បិតុ មេ បេសយិ ទូតំ ទេថ មយ្ហំ អនោបមំ ។
យត្តកំ តុលិតា ឯសា តុយ្ហំ ធីតា អនោបមា
តតោ អដ្ឋគុណំ ទស្សំ ហិរញ្ញំ រតនានិ ច ។
សាហំ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ អនុត្តរំ
តស្ស បាទានិ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ ឧបាវិសឹ ។
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ គោតមោ
និសិន្នា អាសនេ តស្មឹ ផុសយឹ តតិយំ ផលំ ។

១ ឧ. ម. មជ្ឈស្ស ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំម្ចាស់បានដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ហើយបួសក្នុង ធម្មវិន័យ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ព្រះពុទ្ធសាសនា មិនឥតអំពើឡើយ ។

សុជាតាថេរី ។

(៣១៩) ខ្ញុំម្ចាស់ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលមានគ្រឿងឧបករណ៍ៗ ទីកកាយច្រើន មានទ្រព្យច្រើន ជាស្រីបរិបូណ៌ដោយសម្បុរនិងរូប ជាធីតាបង្កើតនៃសេដ្ឋី ឈ្មោះមេឃៈ ។ ពួកព្រះរាជបុត្រក៏ចង់បាន ពួកសេដ្ឋីបុត្រក៏ជាប់ចិត្ត ទើបផ្ញើទូតទៅ (ក្នុងសំណាក់) បិតារបស់ ខ្ញុំម្ចាស់ (ថា) សូមអ្នកឲ្យនាងអនោបមាដល់ខ្ញុំ ។ ធីតារបស់អ្នក ឈ្មោះអនោបមានុ៎ះ (លក្ខណញ្ញូជន) កាត់ថ្លៃចំនួនទ្រព្យប៉ុន្មាន ខ្ញុំ សូមជូនប្រាក់និងកែវជា ៨ គុណ អំពីទ្រព្យនោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាច្បងនៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរបំផុត ក៏ ចូលទៅក្នុងទីសមគួរ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះគោតម នោះ បានសំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះ ខ្ញុំ ម្ចាស់អង្គុយលើអាសនៈនោះ ហើយបានសម្រេចនូវផលទី ៣ ។

តតោ កេសានិ ឆេត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
អជ្ជ មេ សត្តមី រត្តិ យតោ តណ្ហា វិសោសិតា ។

អនោបមា ។

(៣៦០) ពុទ្ធវីរ នមោ ត្យត្ថុ សព្វសត្តានមុត្តម
យោ មំ ទុក្ខា បមោចេសិ អញ្ញញ្ច ពហុកំ ជនំ ។
សព្វទុក្ខំ បរិញ្ញាតំ ហេតុតណ្ហា វិសោសិតា
ភាវិតដ្ឋង្គិកោ[១] មគ្គោ និរោធោ ផុសិតោ មយា ។
មាតា បុត្តោ បិតា ភាតា អយ្យកា ច បុរេ អហុំ
យថាភុច្ចំ អជានន្តី សំសរិហំ អនិព្វិសំ
ទិដ្ឋោ ហិ មេ សោ ភគវា អន្តិមោយំ សមុស្សយោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។
អារទ្ធវីរិយេ បហិតត្តេ និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមេ
សមគ្គេ សាវកេ បស្ស ឯសា ពុទ្ធាន វន្ទនា ។

១ ម. អរិយដ្ឋង្គិកោ ។

លំដាប់ពីនោះមក ខ្ញុំម្ចាស់បានកោរសក់ទាំងឡាយ ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ រាត្រីទី៧ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ជារាត្រីដែលតណ្ហារីងស្ងួត ។

អនោបមាថេរី ។

(៣៦០) បពិត្រព្រះពុទ្ធ មានព្យាយាម អ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងសព្វសត្វទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ដែលទ្រង់បានប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គផង នូវជនច្រើនគ្នា ឲ្យរួចចាកទុក្ខ ។ សេចក្ដីទុក្ខទាំងពួង ខ្ញុំព្រះអង្គបានកំណត់ដឹងហើយ តណ្ហាជាដើមចម (នៃទុក្ខ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យរីងស្ងួតហើយ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ខ្ញុំព្រះអង្គបានចំរើនហើយ និរោធធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានសម្រេចហើយ ។ មាតា បិតា បុត្រ បងប្អូននិងជីដូនជីតា ដែលមានក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មិនដឹងតាមពិត មិនបាន (ឲ្យទីពឹងក្នុងសមុទ្រគឺសង្សារ) បានអន្ទោលទៅ (យកកំណើតផ្សេងៗ) ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ កងកាយ (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) នេះ ជាទីបំផុតហើយ ជាតិសង្សារអស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមាន ។ សូមព្រះអង្គទតនូវពួកសាវ័ក អ្នកមានព្យាយាមតឹងតែង មានចិត្តស្ទុះទៅរកព្រះនិព្វាន មានព្យាយាមមាំជានិច្ច ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា នេះជាការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ពហូនំ វត អត្ថាយ មាយា ជនយិ គោតមំ
ព្យាធិមរណតុន្នានំ ទុក្ខក្ខន្ធំ ព្យបានុទិ ។

មហាបជាបតិ គោតមី ។

៣៤១) គុត្តេ យទត្ថំ បព្វជ្ជា ហិត្វា បុត្តំ វសុំ បិយំ
តមេវ អនុព្រូហេហិ មា ចិត្តស្ស វសំ គមិ ។
ចិត្តេន វញ្ចិតា សត្តា មារស្ស វិសយេ រតា
អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវន្តិ អវិទ្ទសុ ។
កាមច្ឆន្ទញ្ច ព្យាបាទំ សក្កាយទិដ្ឋិមេវ ច
សីលព្វតបរាមាសំ វិចិកិច្ឆញ្ច បញ្ចមំ ។
សំយោជនានិ ឯតានិ បជហិត្វាន ភិក្ខុនិ
ឱរម្ភាគមនីយានិ នយិទំ បុនរេហិសិ ។
រាគំ មានំ អវិជ្ជញ្ច ឧទ្ធច្ចញ្ច វិវជ្ជិយ
សំយោជនានិ ឆេត្វាន ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សសិ ។
ខេបេត្វា ជាតិសំសារំ បរិញ្ញាយ បុនព្ភវំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និច្ឆាតា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

គុត្តា ។

៦ ព្រះនាងមាយា បានបង្កើតព្រះគោតម ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ពួកជនច្រើនណា (ព្រោះថា) ព្រះគោតមបានបន្ទោបង់នូវគំនរទុក្ខនៃពួកជន ដែលត្រូវព្យាធិនិងមរណៈចាក់ដោត ។

មហាបជាបតិគោតមីថេរី ។

(៣៤១) ម្នាលនាងគុត្តា ការដែលនាងលះបង់កូននិងទ្រព្យជាទីស្រឡាញ់ ហើយបួសដើម្បីប្រយោជន៍ណា នាងចូរចំរើនឲ្យរឿយ ៗ នូវប្រយោជន៍នោះឯង នាងកុំលុះអំណាចនៃចិត្តឡើយ ។ ពួកសត្វ ត្រូវចិត្តបញ្ឆោតហើយ ត្រេកអរក្នុងវិស័យនៃមារ មិនដឹងជា អន្ទាលអញ្ចាត់ត្រាច់ទៅកាន់សង្សាររបស់ជាតិមិនតែមួយ ។ កាមច្ឆន្ទៈ ព្យាបាទៈ សក្កាយទិដ្ឋិ សីលព្វតបរាមាសៈ និងវិចិកិច្ឆាជាគំរប់ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុនី លុះនាងលះនូវសំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោមទាំងនោះហើយ នឹងមិនវិលមកកាន់គភ៌នេះទៀត ។ នាងបើវៀរស្រឡះ កាត់ផ្តាច់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ គឺរាគៈ មានៈ អវិជ្ជា ឧទ្ធច្ចៈ ហើយ នឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ នាងបើញ៉ាំងជាតិសង្សារឲ្យអស់ ហើយកំណត់ដឹងនូវភពថ្មី នឹងទៅជាអ្នកមិនមានតណ្ហា ប្រព្រឹត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពិតប្រាកដបាន ។

គុត្តាថេរី ។

(៣៦៦) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កម្ម សក្កច្ចំ បរិបុច្ឆហំ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ធាតុអាយតនានិ ច
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ ច
ពោជ្ឈង្គដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា ករោន្តី អនុសាសនឹ
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ
បីតិសុខេន ច កាយំ ផរិត្វា វិហរឹ តទា
សត្តមិយា បាទេ បសារេសឹ[១] តមោក្ខន្ធំ បទាលិយា ។

វិជយា ។

ឆក្កនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. ផសារេសឹ ។

(៣៦៦) កាលអញមិនលុះអំណាចក្នុងការតាំងចិត្ត មិនបានសេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត បានចេញអំពីវិហារ ៤ លើក ៥ លើក ។ អញបានចូលទៅរកភិក្ខុនី (ព្រះថេរីឈ្មោះខេមា) ហើយសាកសួរដោយគោរព លោកបានសំដែងធម៌ គឺធាតុ អាយតនៈ អរិយសច្ច ៤ ឥន្ទ្រិយ ពលៈ ពោជ្ឈង្គ អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដល់អញ ដើម្បីដល់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ។ លុះអញបានស្ដាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បានធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់លោក ក្នុងបុរិមយាម នៃរាត្រី បានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាម នៃរាត្រី បានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី បានទំលាយនូវគំនរងងឹត វេលានោះ អញបានផ្សព្វផ្សាយកាយដោយបីតិនិងសុខៈ ទំលាយនូវគំនរងងឹត ហើយលាតជើងចេញ ក្នុងរាត្រីទី ៧ ។

វិជយាថេរី ។

ចប់ ឆក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ សត្តកនិបាតោ

(៣៦៣) មុសលានិ គហេត្វាន ធញ្ញំ កោដ្ដេន្តិ មាណវា
បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។
ឃដេថ ពុទ្ធសាសនេ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តំ និសីទថ ។
ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេត្វាន ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ
បច្ចវេក្ខថ សង្ខារេ បរតោ នោ ច អត្តតោ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា បដាចារានុសាសនឹ
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឯកមន្តេ ឧបាវិសឹ ។
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ ។
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ
តេវិជ្ជា អថ វុដ្ឋាសិំ កតា តេ អនុសាសនី ។
សក្កំវ ទេវា តិទសា សង្គាមេ អបរាជិតំ
បុរក្ខត្វា វិហរាមិ តេវិជ្ជម្ហិ អនាសវា ។

ឧត្តរា ។

ថេរីគាថា សត្តកនិបាត

(៣៦៣) ពួកមាណព កាន់អង្រែទាំងឡាយបុកស្រូវ ពួកមាណព រមែងបានទ្រព្យ ចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធទាំងឡាយ ។ នាងទាំងឡាយចូរព្យាយាមធ្វើអំពើ ដែលធ្វើហើយ មិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូរលាងជើងទាំងឡាយ ឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ នាងទាំងឡាយ ចូរតាំងចិត្ត តំកល់ឲ្យល្អ ឲ្យមានអារម្មណ៍តែមួយ ហើយពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះថេរីនោះ គឺជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះថេរីឈ្មោះបដាចារា ហើយបានលាងជើង រួចចូលទៅអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ក្នុងបុរិមយាមនៃរាត្រី ខ្ញុំបានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី ខ្ញុំបានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ។ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ខ្ញុំបានទំលាយនូវគំនរងងឹត ជាស្រីបាននូវត្រៃវិជ្ជា បានក្រោកចេញ (អំពីអាសនៈ) ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់លោកម្ចាស់ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តហើយ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស (ហែហម) នូវសក្កទេវរាជដែលឈ្នះក្នុងសង្គ្រាមយ៉ាងណា ខ្ញុំបាននូវត្រៃវិជ្ជា មិនមានអាសវៈ ក៏ហែហម (លោកម្ចាស់) យ៉ាងនោះដែរ ។

ឧត្តរាថេរី ។

(៣៦៦) សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វាន ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
បដិវិជ្ឈិំ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
កំ នុ ឧទ្ទិស្ស មុណ្ឌាសិ សមណី វិយ ទិស្សសិ
ន ច រោចេសិ បាសណ្ឌេ កិមិទំ ចរសិ មោមុហា ។
ឥតោ ពហិទ្ធា បាសណ្ឌា ទិដ្ឋិយោ ឧបនិស្សិតា
ន តេ ធម្មំ វិជានន្តិ ន តេ ធម្មស្ស កោវិទា ។
អត្ថិ សក្យកុលេ ជាតោ ពុទ្ធោ អប្បដិបុគ្គលោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ ទិដ្ឋីនំ សមតិក្កមំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

ចាលា ។

(៣៦៦) អាត្មាជាភិក្ខុនី បានចំរើនឥន្ទ្រិយ ផ្ចង់ស្មារតី បានចាក់ធ្លុះនូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ រម្ងាប់នូវសង្ខារ ជាសុខដ៏ក្រៃលែង ។

នាងជាស្ត្រីណា ប្រាកដដូចជាសមណី កោរសក់ចំពោះលទ្ធិណា នាងមិនគាប់ចិត្តនឹងលទ្ធិខាងក្រៅ ហេតុអ្វីក៏នាងជាស្ត្រីវង្វេង ប្រព្រឹត្តបែបនេះ ។

លទ្ធិទាំងឡាយ ខាងក្រៅអំពីសាសនានេះ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ ពួកជន(ប្រកាន់លទ្ធិ)នោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ ពួកជនទាំងនោះ មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ ។ មាន (ព្រះពុទ្ធមួយព្រះអង្គ) កើតក្នុងសក្យត្រកូល បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលផ្ទឹមបាន ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាប់អាត្មានូវសច្ចធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទិដ្ឋិ គឺទុក្ខ ១ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ១ ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ អាត្មាបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជាអាត្មាបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាបានធ្វើហើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយហើយ ម្នាលមារមានបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯងយើងក៏កំចាត់ចេញហើយ ។

ចាលាថេរី ។

(៣២៥) សតិមតី ចក្ខុមតី ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
បដិវិជ្ឈិំ បទំ សន្តំ អកាបុរិសសេវិតំ ។
កិំ នុ ជាតិំ ន រោចេសិ ជាតោ កាមានិ ភុញ្ជតិ
ភុញ្ជាហិ កាមរតិយោ មាហុ បច្ឆានុតាបិនី ។
ជាតស្ស មរណំ ហោតិ ហត្ថបាទាន ឆេទនំ
វធពន្ធបរិក្កេសំ(១) ជាតោ ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។
អត្ថិ សក្យកុលេ ជាតោ សម្ពុទ្ធោ អបរាជិតោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ ជាតិយា សមតិក្កមំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរិំ សាសនេ រតា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

១ ម. ឆ. វធពន្ធបរិក្លេសំ ។

(៣២៥) ខ្ញុំជាភិក្ខុនី មានស្មារតី មានចក្ខុគឺបញ្ញា មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ បានចាក់ធ្លុះនូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ ដែលបុរសជាកាកបុរសមិនដែលបានសេពហើយ ។

នាងមិនគាប់ចិត្តនឹងជាតិឬ សត្វដែលកើតហើយ តែងបរិភោគកាមទាំងឡាយ នាងចូរបរិភោគនូវសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយ កុំឲ្យមានសេចក្ដីស្ដាយក្រោយ ។

សេចក្ដីស្លាប់ និងការកាត់នូវដៃជើង រមែងមានដល់សត្វដែលកើតហើយ សត្វដែលកើតហើយរមែងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ មានការសម្លាប់និងការចងជាដើម ។ មាន (ព្រះពុទ្ធមួយព្រះអង្គ) កើតក្នុងសក្យត្រកូល បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គផ្ចាញ់នូវមារមានកិលេសមារជាដើម ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាប់ខ្ញុំនូវអរិយសច្ចធម៌ ជាធម៌កន្លងនូវជាតិ គឺទុក្ខ ១ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ១ ទីដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ ខ្ញុំបានស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជាខ្ញុំ បានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទី តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

ឧបចាលា ។

សត្តកនិបាតោ សមត្តោ ។

សេចក្តីរីករាយ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ
គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយចេញហើយ ម្នាលមារមានបាប អ្នកចូរដឹង
យ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ឧបចាលាថេរី ។

ចប់ សត្តកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

(៣៦៦) ភិក្ខុនី សីលសម្បន្នា ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតា
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ អសេចនកមោជវំ ។
តាវតិំសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ ទេវតា
និម្មានរតិនោ ទេវា យេ ទេវា វសវត្តិនោ
តត្ថ ចិត្តំ បណិធេហិ យត្ថ តេ វុសិតំ បុរេ ។
តាវតិំសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ ទេវតា
និម្មានរតិនោ ទេវា យេ ទេវា វសវត្តិនោ
កាលំ កាលំ ភវាភវំ សក្កាយស្មិំ បុរក្ខតា
អវីតិវត្តា សក្កាយំ ជាតិមរណសារិនោ ។
សព្វោ អាទីបិតោ លោកោ សព្វោ លោកោ បទីបិតោ
សព្វោ បជ្ជលិតោ លោកោ សព្វោ លោកោ បកម្បិតោ ។
អកម្បិតំ អតុលិយំ អបុថុជ្ជនសេវិតំ
ពុទ្ធោ ធម្មំ មេ ទេសេសិ តត្ថ មេ និរតោ មនោ ។

ថេរីគាថា អដ្ឋកនិបាត

(៣៦៦) ភិក្ខុនី បរិបូណ៌ដោយសីល សង្រួមដោយប្រពៃ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ គប្បីបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ មានឱជៈមិនច្រឡូក ច្របល់ដោយវត្ថុមួយ ។

ពួកទេវតាណា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សក្តី នៅក្នុងឋានយាមៈក្តី នៅក្នុងឋានតុសិតក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋាននិម្មានរតីក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តីក្តី នាងចូរតាំងចិត្តទៅរកពួកទេវតាទាំងនោះ ដែលនាងធ្លាប់នៅហើយក្នុងកាលមុន ។

ពួកទេវតាណា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សក្តី នៅក្នុងឋានយាមៈក្តី នៅក្នុងឋានតុសិតក្តី ពួកទេវតានៅក្នុងឋាននិម្មានរតីក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តីក្តី (ទេវតាទាំងនោះទៀត) អំពីភព ទៅកាន់ភពតូច ៗ គ្រប់កាល ត្រាច់នៅក្នុងសក្កាយគឺខន្ធបញ្ចកៈ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសក្កាយ ជាអ្នកអន្ទោលទៅកាន់ជាតិនិងមរណៈ ។ លោកទាំងមូលឆេះ លោកទាំងមូលប្រាលឡាល លោកទាំងមូលសន្ធោសន្ធៅ លោកទាំងមូលញាប់ញ័រ (ដោយភ្លើង ១១ មានរាគៈជាដើម) ។ ព្រះពុទ្ធបានសំដែងធម៌ប្រាប់ខ្ញុំ ជាធម៌ដែលមិនកម្រើក មិនមានអ្វីផ្ទឹមបាន ដែលបុថុជ្ជនសេពមិនបានហើយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំត្រេកអរចំពោះក្នុងធម៌នោះ ។

តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតោ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សីសូបចាលា ។

អដ្ឋកនិបាតោ សមត្តោ ។

អាត្មាបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជា អាត្មាបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាបានធ្វើហើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយចេញហើយ ម្នាលមារកំបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

សីសូបចាលាថេរី ។

ចប់ អដ្ឋកនិបាត ។

ថេរគាថាយ សវិកនិបាតោ

(៣៤៧)មា សុ តេ វជ្ជលោកម្ហិ វនេ ជោ អហុ កុណាបធំ
មា បុត្តក បុនប្បុនំ អហុ ទុក្ខស្ស ភាគិមា ។
សុខំ ហិ វជ្ជ មុនយោ អនេជា ធិន្នសំសយា
សីតិភូតា ទមប្បត្តា វិហរន្តិ អនាសវា ។
តេហានុចិណ្ណំ ឥសីភិ មគ្គំ ទស្សនបត្តិយា
ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ ត្វំ វជ្ជ អនុព្រូហយ ។
វិសាខាតរ គណាសិ ឯកមត្តំ ជនេន្តិ មេ
មញ្ញាមិ ទ្ធន មាមិកេ វនេ ជោ គេន វិជ្ជតិ ។
យេ កោចិ វជ្ជ សន្ទារ ហីនទុក្ខជ្ជមជ្ឈិមា
អណុំ អណុមត្តោបិ វនេ ជោ មេ ន វិជ្ជតិ ។
សព្វេ មេ អាសវា ទីណា អប្បមត្តស្ស ឈាយតោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ថេរគាថា សវិកនិបាត

(៣៦៧) វៃវជ្ជៈ ព្រៃ គឺកិលេស កុំមានដល់លោក ក្នុងកាលណា ៗ ឡើយ វៃកូន លោកកុំមានចំណែកនៃសេចក្ដីទុក្ខរឿយៗ ឡើយ ។ វៃវជ្ជៈ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ លោកមិនមានតណ្ហា កាត់សេចក្ដីសង្ស័យ ជាអ្នកត្រជាក់ត្រជុំ ដល់នូវសេចក្ដីឧបសម មិនមានអាសវៈ តែងនៅជាសុខ ។ វៃវជ្ជៈ ចូរលោកចំរើនឲ្យរឿយ ៗ ដើម្បីដល់ នូវការឃើញមគ្គ ដែលពួកឥសីទោះ ធ្លាប់សន្សំមកហើយ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតទុក្ខ ។

បតិត្រមាត លោកឡើង ប្រាប់សេចក្ដីនេះ ដល់ខ្ញុំ បតិត្រមាត ខ្ញុំសំគាល់ថា ព្រៃ គឺកិលេស របស់លោក មិនមានដោយពិត ។

វៃវជ្ជៈ សង្ខារទាំងឡាយ ឯណាមួយដ៏ថោក ទាប ខ្ពស់ ជាកណ្ដាល ព្រៃ គឺកិលេស សូម្បីតូចឆ្មារក្ដី សូម្បីបន្តិចបន្តួចក្ដី នៃខ្ញុំមិនមានឡើយ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមិនប្រមាទ បានចំរើនឈាន អាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ វិជ្ជាបី ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ឧឡារំ វត មេ មាតា បតោទំ សមវស្សរិ
បរមត្ថសញ្ហិតា គាថា យថាបិ អនុកម្បិកា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា អនុសិដ្ឋឹ ជនេត្តិយា
ធម្មសំវេគមាបាទឹ យោគក្ខេមស្ស បត្តិយា ។
សោហំ បធានបហិតត្តោ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតោ
មាតរា ចោទិតោ សន្តោ អផុសឹ សន្តិមុត្តមំ ។

វឌ្ឍមាតា ។

ឆក្កនិបាតោ សមត្តោ ។

មាតារបស់ខ្ញុំ បានចាក់ជន្លួញ ដ៏លើសលុប គឺគាថាប្រកបដោយប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ។ ដោយពិត ដូចជាបុគ្គលអ្នកអនុគ្រោះ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់លោកដែលជាមាតាបង្កើតហើយក៏ដល់នូវធម្មសង្វេគ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។ ខ្ញុំនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយសម្មប្បធាន មិនខ្ជិលច្រអូសទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ជាអ្នកដែលមាតាដាស់តឿនហើយ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់បានសម្រេចនូវព្រះនិព្វានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

វឌ្ឍមាតាថេរី ។

ចប់ ឆក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

(៣៦៤)កល្យាណមិត្តតា មុនិនា លោកំ អាទិស្ស វណ្ណិតា
កល្យាណមិត្តេ ភជមានោ អបិ ពាលោ បណ្ឌិតោ អស្ស ។
ភជិតព្វា សប្បុរិសា បញ្ញា តថាបិ វឌ្ឍតិ
ភជន្តានំ ភជមានោ យោ កោចិ ទុក្ខិយានិតោ
សប្បុរិសេ សព្វេហិបិ ទុក្ខេហិ តេវ មោចយេ(១)
ទុក្ខញ្ច វិជានេយ្យ ទុក្ខស្ស ច សមុទយំ
និរោធដ្ឋង្គិកមគ្គំ(២) ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ច ។
ទុក្ខោ ឥត្ថិភាវោ អក្ខាតោ បុរិសទម្មសារថិនា ។
សបត្តិកម្បិ ហិ ទុក្ខំ អប្បេកច្ចា សកិំ វិជាតាយោ
គលកេ អបកន្តន្តិ សុខុមាលិយោ វិសានិ ខាទន្តិ
ជនមារកមជ្ឈគតា ឧភោ ព្យសនានុភោន្តិបិ ។
ឧបវិជញ្ញា គច្ឆន្តី អទ្ទសាហំ បតិំ មតំ
បន្ថេ វិជាយិត្វាន អប្បត្តាហំ សកំ គេហំ ។

---

១ ម. ម. មុច្ចេយ្យ ។ ២ ម. ម. និរោធញ្ច អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ។

ថេរីគាថា ឯកាទសកនិបាត

(៣៦៤) ការនៃកល្យាណមិត្តនេះ ព្រះមុនី ទ្រង់សរសើរ ហើយ បុគ្គលកាលសេពគប់នូវពួកកល្យាណមិត្ត សូម្បីខ្លួនជាបុគ្គលពាល ក៏គង់បានទៅជាបណ្ឌិត ។ បុគ្គលគួរសេពគប់នូវពួកសប្បុរស ប្រាជ្ញានៃពួកបុគ្គលដែលគប់រក (នូវសប្បុរស) រមែងចំរើនដោយពិត បុគ្គល ឯណាមួយ មានទុក្ខព្រួយ កាលសេពគប់នូវពួកសប្បុរស គប្បីរួចចាកទុក្ខទាំងអស់ផង គប្បីដឹងនូវអរិយសច្ចទាំង ៤ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ ទុក្ខនិរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាសារថីទូន្មាននូវបុរស ទ្រង់ត្រាស់ថា ឥត្ថីភាព នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។ មែនពិត ការនៅរួមជាមួយនឹងស្វាមី នាំមកនូវទុក្ខ ស្រីពួកខ្លះ សម្រាលបុត្រតែម្តង ក៏ដាច់ចំពង់ស្បូន (ស្លាប់) ក៏មាន (ស្រីពួកខ្លះ) ជាសុខុមាលជាតិ មានគភ៌កើតពាក់កណ្តាល ប្រាថ្នាសម្លាប់ខ្លួនក៏នាំគ្នាស៊ីថ្នាំពិស ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ទាំងពីរនាក់(កូននឹងម្តាយ)ក៏មាន ។
ខ្ញុំ កាលទៅកើតសម្រាល (កូន) បានឃើញប្តីស្លាប់ ខ្ញុំទៅមិនទាន់ដល់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ក៏សម្រាល (កូន) កណ្តាលផ្លូវ ។

ទ្វេ បុត្តា កាលកតា បន្ថេ ច បតិកោ មតោ កបណិកាយ

មាតា បិតា ច ភាតា ច ឌយ្ហន្តិ ឯកចិតកាយំ ។

ខីណកុលម្ហិ(១) កបណេ អនុភូតំ តេ ទុក្ខំ អបរិមាណំ

អស្សុ ច តេ បវត្តំ ហិ ពហូនិ ជាតិសហស្សានិ ។

វសិ(២)តំ សុសានមជ្ឈេ អថោបិ ខាទិតានិ បុត្តមំសានិ

ហតកុលិកា សព្វគរហិតា មតបតិកា អមតំ អធិគច្ឆិំ ។

ភាវិតោ មេ អយំ មគ្គោ អរិយោដ្ឋង្គិកោ អមតគាមី

និព្វានំ សច្ឆិកតំ ធម្មាទាសំ អវេក្ខិហំ(៣) ។

អហម្ហិ កន្តសល្លា ឱហិតភារា កតំ មេ ករណីយំ

កិសាគោតមី ថេរី សុវិមុត្តចិត្តា ឥមំ ភណីតិ ។

កិសាគោតមី ។

ឯកាទសកនិបាតោ សមត្តោ ។

១· ឱ. ខីណកុលីនេ ។ ម. ខីណកុលីនេ ។ ២ ម. វសិតា ។ ៣ ម. អវេក្ខិហំ ។

កូនពីរនាក់ក៏ធ្វើមរណកាល ប្តីរបស់ខ្ញុំក៏ស្លាប់ក្នុងផ្លូវ ខ្ញុំជាស្រីកំព្រា ឯមាតា បិតា និងបងប្អូនប្រុស ក៏ត្រូវគេដុតក្នុងជើងថ្ករជាមួយគ្នា ។ នាងរងទុក្ខប្រមាណមិនបាន ក្នុងត្រកូលដែលអស់ភោគសម្បត្តិ ជាត្រកូលកំព្រា ទឹកភ្នែករបស់នាងប្រព្រឹត្តទៅអស់ជាតិជាច្រើន ។ ខ្ញុំឃើញនាង (កើតជា)ចចកញី ស៊ីសាច់មនុស្សក្នុងកណ្តាលព្រៃសុសាន មួយទៀតសាច់កូនក៏នាងបានស៊ីហើយ (ក្នុងអត្តភាពនេះ) ខ្ញុំមានវង្សត្រកូលសាបសូន្យ ត្រូវអ្នកផងតិះដៀល មានប្តីក៏ស្លាប់ តែបានព្រះនិព្វានជាអមតៈ ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈនេះ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ ព្រះនិព្វាន ខ្ញុំក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយដែរ ខ្ញុំបានឃើញហើយនូវកញ្ចក់គឺធម៌ ។ ខ្ញុំមានសរគឺកិលេសកាត់ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ខ្ញុំបានធ្វើរួចស្រេចហើយ នាងកិសាគោតមីថេរី មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកកិលេស) បានពោលនូវសេចក្តីនេះ ។

កិសាគោតមីថេរី ។

ចប់ ឯកាទសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

(៣៦៨) ឧភោ មាតា ច ធីតា ច មយំ អាសុំ សបត្តិយោ
តស្សា មេ អហុ សំវេគោ អព្ភុតោ លោមហំសនោ ។
ធិរត្ថុ កាមា អសុចី ទុគ្គន្ធា ពហុកណ្ដកា
យត្ថ មាតា ច ធីតា ច សភរិយា មយំ អហុំ ។
កាមេស្វាទីនវំ ទិស្វា នេក្ខម្មំ ទដ្ឋុខេមតោ[១]
សា បព្វជឹ រាជគហេ អគារស្មា អនគារិយំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
ចេតោបរិយញ្ញាណញ្ច សោតធាតុ វិសោធិតា ។
ឥទ្ធិបិ មេ សច្ឆិកតា បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ
ឆ មេ អភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥទ្ធិយា អភិនិម្មិត្វា ចតុរស្សំ រថំ អហំ
ពុទ្ធស្ស បាទេ វន្ទិត្វា លោកនាថស្ស សិរីមតោ ។

សុបុប្ផិតគ្គំ ឧបគម្ម បាទបំ
ឯកា តុវំ តិដ្ឋសិ រុក្ខមូលេ
ន ចាបិ តេ ទុតិយោ អត្ថិ កោចិ
ន ត្វំ ពាលេ ភាយសិ ធុត្តកានំ ។

១ ម. ទត្ថុខេមតោ ។

ថេរីគាថា ទ្វាទសកនិបាត

(៣៦៨) យើងទាំងពីរនាក់ គឺមាតានឹងធីតា មានប្ដីជាមួយគ្នា (ភរិយារួមប្ដី) សេចក្ដីតក់ស្លុត សេចក្ដីព្រឺរោម អស្ចារ្យចំឡែក កើតមានដល់ខ្ញុំនោះ ។ ថ្លើយ កាមទាំងឡាយ ជារបស់មិនស្អាត មានក្លិនអាក្រក់ ដូចជាបន្លាច្រើនយ៉ាង ដែលនាំយើងទាំងពីរនាក់ គឺមាតា នឹងធីតា ឲ្យជាភរិយាជាមួយគ្នា ។ លុះខ្ញុំឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយឃើញនេក្ខម្មៈថាជារបស់ក្សេម ទើបចេញចាកផ្ទះក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ចូលកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ឯទិព្វចក្ខុ ឯចេតោបរិយញ្ញាណ ខ្ញុំជម្រះហើយ ទិព្វសោតធាតុ ខ្ញុំជម្រះហើយដែរ ។ ទាំងឫទ្ធិ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានដល់ហើយ អភិញ្ញា ៦ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំនិម្មិតនូវរថទឹមសេះ៤ ដោយឫទ្ធិ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះពុទ្ធ ដ៏មានសិរី ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ។

នាងជាស្រីម្នាក់ឯងចូលមកកាន់ដើមឈើ ដែលនៅចុងមានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ហើយឈរនៅទៀបគល់ឈើ បុគ្គលណាមួយជាគំរប់ពីររបស់នាងក៏មិនមាន ម្នាលស្រីពាល នាងមិនខ្លាចពួកអ្នកលេងល្បែង ។

សកិំ សមាសង្គំ ចុត្តកានំ

សមាគតា បរិសកា ករេយ្យុំ

លោមំ ច តេសំ ឆិន្ទំ សមុប្បវេ

តំ មេ ត្វំ អាខ តស្សុ ហេតុ ។

បិសា អត្ថជាយានិ ឥទ្ធិ ក បរិសានិ តេ

កមុកាន្តរេ តិជ្ជានំ តំជ្ជិ មំ ច តស្សសិ ។

ចិត្តម្ហិ វសីភូតានំ វត្ថុទានំ សុការិតា

ឧ មេកិញ្ច សង្ខតា តតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សត្តិសុលូបមា កាមា ខន្ធានំ អធិកុដ្ដនា

យំ ត្វំ កាមរតិំ ព្រូសិ អរតិ ទានិ សា មម ។

សព្ពត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តកាតិ ។

ឧច្ចាលវណ្ណំ ។

ទ្វាទសកនិបាតោ សមត្តោ ។

បើទុកជាអ្នកលេងពាំងដុយ មួយរយមួយពាន់ ជាបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ មកជួបជុំគ្នា ក៏កេម(របស់យើង) មិនព្រឺព្រួចមិនញាប់ញ័រ ដែលមារ អ្នកជាក់ឯង ដឹងធ្វើឲ្យរឿងផល់យើងកើត ។ យើងនេះដឹងជាត់ទៅ ចូលឯចូលទៅ ការ់ផ្លូវរបស់អ្នកកំបាំង ឬបើទុកជាណាងទៅក្បែរព្រោះចាំក្លិនរបស់អ្នក ក៏អ្នកមើលមិនឃើញយើងណាដែរ ។ យើងជាស្ត្រីស្ទាត់ក្នុងអាធិចិត្ត ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយ យើងបានចំរើនហើយដោយប្រពៃ អភិញ្ញា ៦ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពុទ្ធសាសនា យើងបានធ្វើហើយ ។ កាមទាំងឡាយប្រៀបដោយលំពែងនិងឈើស្រួច សម្រាប់ចំញាក់នូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកពោលនូវតម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ មិនមែនជាតម្រេករបស់យើងឡើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមទាំងអស់ យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត (អវិជ្ជា) យើងបានទំលាយចោលហើយ ដែលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ដែលមារដ៏លាមក អ្នក យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ឧច្ចាលវណ្ណាចរិ ។

ចប់ ទ្វាទសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

(៣៣០) ឧទកហារី អហំ សីតេ សទា ឧទកមោតរឹ
អយ្យានំ ទណ្ឌភយភីតា វាចាទោសភយដ្ដិតា ។
កស្ស ព្រាហ្មណ ត្វំ ភីតោ សទា ឧទកមោតរិ
វេធមានេហិ គត្តេហិ សីតំ វេទយសេ ភុសំ ។
ជានន្តី ច តុវំ ភោតិ បុណ្ណិកេ បរិបុច្ឆសិ
ករោន្តំ កុសលំ កម្មំ រុន្ធន្តំ កតបាបកំ ។
យោ ច វុឌ្ឍោ ទហរោ វា បាបកម្មំ បកុព្វតិ
ទកាភិសេចនា សោបិ បាបកម្មា បមុច្ចតិ ។
កោ នុ តេ ឥទមក្ខាសិ អជានន្តស្ស អជានកោ
ទកាភិសេចនា នាម បាបកម្មា បមុច្ចតិ
សគ្គំ នូន គមិស្សន្តិ សព្វេ មណ្ឌូកកច្ឆបា
នាគា ច សុំសុមារា ច យេ ចញ្ញេ ឧទកេ ចរា ។
ឱរព្ភិកា សូករិកា មច្ឆិកា មិគពន្ធកា
ចោរា ច វជ្ឈឃាតា ច យេ ចញ្ញេ បាបកម្មិនោ
ទកាភិសេចនា តេបិ បាបកម្មា បមុច្ចរេ ។
សចេ ឥមា នទិយោ តេ បាបំ បុព្វេ កតំ វហេយ្យុំ(១)

១. ម. គហុំ ។

ថេរីគាថា សោឡសកនិបាត

(៣៣០) ខ្ញុំជាស្រីអ្នកដងទឹក មានការខ្លាចទណ្ឌភ័យនៃពួកម្ចាស់ទាំងឡាយ ត្រូវភ័យអំពីពាក្យទោសគឺពាក្យបៀតបៀន ហើយចុះទឹកក្នុងវេលាក្នុងកាលត្រជាក់រឿយៗ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកខ្លាចអ្នកណា ទើបចុះទឹកក្នុងវេលា មានខ្លួនញាប់ញ័រ ទទួលនូវសេចក្តីត្រជាក់ក្រៃលែង ។

ម្នាលនាងបុណ្ណិកាដ៏ចំរើន នាងដឹង (ថាខ្ញុំ) កំពុងធ្វើកុសលកម្ម ជាគ្រឿងបិទនូវបាបកម្មដែរ ម្តេចក៏សួរដេញដោល ។ បុគ្គលណា ទោះចាស់ក្តី ក្មេងក្តី ធ្វើបាបកម្ម បុគ្គលនោះ រមែងរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រង់ដោយទឹក ។

អ្នកល្ងង់ណាហ្ន៎ បាននិយាយពាក្យនេះ ទៅកាន់អ្នកដែលល្ងង់ដែរ (ថាបុគ្គល) រមែងរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រង់ដោយទឹក (បើដូច្នោះ) កង្កែប អណ្តើក នាគ ក្រពើ ឬសត្វដទៃណាមួយ ដែលត្រាច់ទៅក្នុងទឹកទាំងអស់ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ជាយ៉ាងពិត ។ ពួកជនអ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់ជ្រូក នេសាទត្រី អ្នកចាប់ម្រឹគ ពួកចោរ ពួកពេជ្ឈឃាត ឬពួកជនឯទៀត ដែលមានកម្មដ៏លាមក ពួកជនទាំងនោះ ក៏រួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រង់ដោយទឹក ។ ប្រសិនបើស្ទឹងទាំងនោះ គប្បីនាំបាបកម្មដែលអ្នកធ្វើក្នុងកាលមុនបាន

បុញ្ញម្បិមា វហេយ្យុំ តេ តេន ត្វំ បរិពាហិរោ អស្ស ។

យស្ស ព្រាហ្មណ ត្វំ ភីតោ សទា ឧទកមោតរិ

តមេវ ព្រហ្មេ មាកាសិ មា តេ សីតំ ឆវឹ ហនេ ។

កុម្មគ្គបដិបន្នំ មំ អរិយមគ្គំ សមានយិ

ឧទកាភិសេចនំ ភោតិ ឥមំ សាដកំ ទទាមិ តេ ។

តុយ្ហេវ សាដកោ ហោតុ នាហមិច្ឆាមិ សាដកំ ។

សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ

មាកាសិ បាបកំ កម្មំ អាវិ វា យទិ វា រហោ ។

សចេ ច បាបកំ កម្មំ ករិស្សសិ ករោសិ វា

ន តេ ទុក្ខា បមុត្យត្ថិ ឧបេច្ចាបិ បលាយតោ ។

សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ

ឧបេហិ សរណំ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ

សមាទិយាហិ សីលានិ តន្តេ មោក្ខាយ ហេស្សតិ(១) ។

ព្រហ្មពន្ធុ បុរេ អាសិ អជ្ជម្ហិ សច្ចព្រាហ្មណោ

តេវិជ្ជោ វេទសម្បន្នោ សោត្តិយោ ចម្ហិ ន្ហាតកោ ។

បុណ្ណិកា ។

សោឡសកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ម. ឧ. អត្ថាយ ហេហិតិ ។

ស្ទឹងទាំងនោះ ក៏គប្បីនាំយកបុណ្យរបស់អ្នកបានដែរ ព្រោះហេតុនោះ ខ្លួនអ្នកនឹងនៅជាបុគ្គលក្រៅស្រឡះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកខ្លាច ចំពោះបាបកម្មណា ហើយចុះត្រាំទឹក គ្រប់វេលា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកកុំធ្វើនូវបាបនោះវិញ កុំ(ចុះត្រាំទឹក) ត្រជាក់ បៀតបៀននូវសម្បុរសរីរៈរបស់អ្នកឡើយ ។

នាងដឹកនាំខ្ញុំដែលដើរផ្លូវខុស ឲ្យដើរទៅតាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ខ្ញុំសូមជូនសាដកសម្រាប់ស្រោចស្រប់ទឹកនេះដល់នាង ។

សំពត់សាដកចូរនៅជារបស់អ្នកដដែលចុះ ខ្ញុំមិនត្រូវការសំពត់សាដក (របស់អ្នក)ទេ ។ បើអ្នកខ្លាចសេចក្ដីទុក្ខ បើសេចក្ដីទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់នៃអ្នកទេ អ្នកកុំធ្វើបាបកម្ម ទោះបីក្នុងទីកំបាំងក្ដី ក្នុងទីចំពោះមុខក្ដី ។ បើអ្នកនឹងធ្វើ ឬកំពុងធ្វើនូវបាបកម្ម សូម្បីអ្នកហោះរត់ទៅក៏មិនរួចចាកទុក្ខ ។ បើអ្នកខ្លាចសេចក្ដីទុក្ខ បើសេចក្ដីទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទេ អ្នកចូរដល់ នូវព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គលផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងចុះ ចូរសមាទាននូវសីលទាំងឡាយចុះ ការដល់នូវទីពឹងនឹងការសមាទាននូវសីលនោះ នឹងញុំាងអ្នកឲ្យរួចចាក (ទុក្ខ) ។

ពីដើមខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍តែឈ្មោះ ថ្ងៃនេះខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ពិត មានត្រៃវិជ្ជា បរិបូណ៌ដោយវេទ ជាអ្នកមានសួស្ដី ជាអ្នកលាងបាប ។

បុណ្ណិកាថេរី ។

ចប់ សោឡសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

(៣៣១) កាឡកា ភមរវណ្ណសាទិសា
វេល្លិតគ្គា មម មុទ្ធជា អហុំ
តេ ជរាយ សាណវាកសាទិសា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
វាសិតោវ សុរភិករណ្ឌកោ
បុប្ផបូរ មម ឧត្តមង្គជោ
តំ ជរាយ សសលោមគន្ធិកំ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កាននំវ សហិតំ សុរោបិតំ
កោច្ឆសូចិវិចិតគ្គសោភិតំ
តំ ជរាយ វិរលំ តហិំ តហិំ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហគន្ធកសុវណ្ណមណ្ឌិតំ[១]
សោភតេ សុវេណីហិ អលង្កតំ
តំ ជរាយ ខលិតំ[២] សិរំ កតំ

---

១ កណ្ហខន្ធកំ សុវណ្ណមណ្ឌិតន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ខលតិ ។

ថេរីគាថា វីសតិនិបាត

(៣៣១) កាលពីដើមសក់របស់ខ្ញុំមានចុងងង មានពណ៌ខ្មៅ ប្រាកដស្មើដោយពណ៌នៃស្លាបកន្លង់ ឥឡូវនេះ សក់ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយសម្បកធ្មៃ គឺសម្បកក្រចៅ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សិរសាសក់របស់ខ្ញុំ ពេញដោយផ្កា ហាក់ដូចជាប្រអប់ដាក់គ្រឿងក្រអូប ដែលគេអប់ (ឥឡូវនេះ) សិរសាសក់នោះ មានក្លិនដូចជាក្លិន នៃរោមទន្សាយ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សក់របស់ខ្ញុំវិចិត្រដោយក្រាស និងស្នៀតសក់ ល្អលើសលប់ ដូចជាព្រៃឈើដុះស្កប់ល្អ (ឥឡូវនេះ) សក់នោះ រលួសរលើល គឺសល់ប្រទេសនោះៗ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើមសក់របស់ខ្ញុំ) ល្អិត មានក្លិនក្រអូប ស្អិតស្អាងដោយក្រងមាស ប្រដាប់ដោយផ្នត់ទាំងឡាយដ៏ល្អត្រកាល (ឥឡូវនេះ) សក់នោះទំពែក ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
ចិត្តការសុកតាវ លេខិតា
សោភតេ សុ ភមុកា បុរេ មម
តា ជរាយ វលីហិ បលម្ពិតា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
ភស្សរា សុរុចិរា យថា មណី
នេត្តាហេសុំ អភិនីលមាយតា
តេ ជរាយភិហតា ន សោភតេ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហតុង្គសទិសី ច(១) នាសិកា
សោភតេ សុ អភិយោព្វនំ បតិ
សា ជរាយ ឧបកូលិតា វិយ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កង្កណំវ(២) សុកតំ សុនិដ្ឋិតំ
សោភតេ សុ មម កណ្ណបាឡិយោ បុរេ
តា ជរាយ វលីហិ បលម្ពិតា

១ សណ្ហមិត្តសទិសំ ឥតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ កកណំ ឥតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់ទុកពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) ចិញ្ចើមទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំ ល្អគួរ ដូចជាគំនូសដែលជាងរចនាល្អ (ឥឡូវនេះ) ចិញ្ចើម ទាំងនោះ យារយារ ដោយសារការជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់ទុកពាក្យ ពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) ភ្នែកទាំងឡាយ មាន សម្បុរខ្មៅ ទៀតស្រគាំ ភ្លឺរលើង ល្អក្រៃលែង ដូចជាកែវមណី (ឥឡូវនេះ) ភ្នែកទាំងនោះ ត្រូវជរាញាំញី ក៏បែរជាមិនល្អ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់ទុកពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ ច្រមុះ (របស់ខ្ញុំ) ប្រាកដស្មើដោយដម្បារ មាស ដែលគេបូរណ៍ល្អ ល្អក្នុងកាលនៃខ្លួននៅក្រមុំ (ឥឡូវ នេះ) ច្រមុះនោះ ហាក់ដូចជាជ្រុះក្រៀម ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់ទុកពាក្យ ពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ស្លឹកត្រចៀកទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំល្អ ហាក់ដូចជាដម្បារមាស ដែលជាងធ្វើល្អហើយ ដែលសម្រេចហើយដោយប្រពៃ (ឥឡូវនេះ) ស្លឹកត្រចៀក ទាំងនោះ យារយារ ដោយសារការជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
បត្តលិមកុលវណ្ណសាទិសា
សោភរេ សុ ទន្តា បុរេ មម
តេ ជរាយ ខណ្ឌិតា យវបីតកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កាននស្មឹ វនសណ្ឌចារិណី[១]
កោកិលាវ មធុរំ និកូជិហំ
តំ ជរាយ ខលិតំ តហិំ តហិំ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហកម្ពុរិវ[២] សុប្បមជ្ជិតា
សោភតេ សុ គីវា បុរេ មម
សា ជរាយ ភគ្គា វិនាមិតា[៣]
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
វដ្ដបលិឃសទិសោបមា ឧភោ
សោភរេ សុ ពាហា បុរេ មម

---

១ កាននម្ហិ វនសណ្ឌចារិនីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។
២ ម. សណ្ហកម្ពុរិ ។ ឱ. សណ្ហកម្ពុរី ។ ៣ ម. វិនាមិតា ។

(ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ធ្មេញទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំល្អណាស់ ប្រាកដស្មើដោយពណ៌នៃផ្កាប្រវៀងក្រពុំ (ឥឡូវនេះ) ធ្មេញទាំងនោះ ធ្លាក់ មានពណ៌លឿង ដូចជាស្រូវដំណើប ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សំដីដែលខ្ញុំនិយាយ ពីរោះ ដូចជាសំដីមេកាវៅ ដែលហើរទៅកាន់ព្រៃស្រោង ក្នុងព្រៃ (ឥឡូវនេះ) សំដីនោះស្អកស្អ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ករបស់ខ្ញុំល្អ ដូចជាស័ង្ខខាស ដែលជាងខាត់ហើយជាយល្អ (ឥឡូវនេះ) កនោះ ធ្លាក់ទន់ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដើមដៃទាំងពីររបស់ខ្ញុំ ល្អដូចជាសសរខឿនដែលជាងលាញ់ហើយ

តា ជរាយ យថា បាដលិប្បលិតា[១]
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហមុទ្ទិកា សុវណ្ណមណ្ឌិតា
សោភតេ សុ ហត្ថា បុរេ មម
តេ ជរាយ យថា មូលមូលិកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
បីនវដ្ដសហិតុគ្គតា ឧភោ
សោភតេ សុ ថនកា បុរេ មម
ថេរិកិ វ[២] លម្ពន្តេនោទកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កញ្ចនស្ស ផលកំវ សុមដ្ឋំ
សោភតេ សុ កាយោ បុរេ មម
សោ វលីហិ សុខុមាហិ ឱតតោ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
នាគភោគសទិសោបមា ឧភោ
សោភតេ សុ ឩរូ បុរេ មម
តា ជរាយ យថា វេឡុនាឡិយោ

---

១ ឱ. បាតលិ ទុព្ពលិកា ។ ២ ឱ. ថេរិវ ។

(ឥឡូវនេះ) ដើមដៃទាំងនោះ ដូចជាស្លឹកបែកហើយ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដៃទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំមានចិញ្ចៀនល្អ ប្រដាប់ដោយមាស សមរម្យល្អ (ឥឡូវនេះ) ដៃទាំងនោះ ដូចជាមើមដំឡូងឈារ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដោះទាំងពីរ របស់ខ្ញុំ ពេញលេញ មូលក្បៀកគ្នា មានសណ្ឋានដ៏ប្រពៃ ល្អណាស់ (ឥឡូវនេះ ដោះទាំងនោះ) មិនមានទឹក (ដោយ) ធ្លាក់សំយុងចុះ ដូចជាថង់ទឹក ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម កាយរបស់ខ្ញុំល្អស្រស់ ដូចជាបន្ទះមាស ដែលគេខាត់ហើយដោយប្រពៃ (ឥឡូវនេះ) កាយនោះប្រែប្រួល ដោយសាច់ជ្រួញជ្រីវដ៏ល្អិត ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ភ្លៅទាំងពីររបស់ខ្ញុំ ល្អល្អះ ដូចជាប្រមោយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ (ឥឡូវនេះ) ភ្លៅទាំងនោះ ដូចជាបំពង់ឫស្សី ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

សណ្ហមុទ្ទិកសុវណ្ណមណ្ឌិតា

សោភតេ សុ ហត្ថា បុរេ មម

តា ជរាយ តិលទណ្ឌការិវ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

វដ្ដបលិឃសទិសោបមា ឧភោ

សោភតេ សុ ពាហា បុរេ មម

តេ ជរាយ ជុជិតា វលីមតា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

ឯទិសោ អហុ អយំ សមុស្សយោ

ជជ្ជរោ ពហុទុក្ខានមាលយោ

សោបលេបបតិតោ ជរាឃរោ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

អម្ពបាលី ។

(៣៣៦) សមណាតិ ភោតិ ត្វំ សុបសិ សមណាតិ បដិពុជ្ឈសិ

សមណានមេវ កិត្តេសិ សមណី នូន ភវិស្សសិ ។

វិបុលំ អន្នញ្ច បានញ្ច សមណានំ បវេច្ឆសិ

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់នូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ស្មឹកទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ប្រដាប់ដោយស្រោមជាវិការៈនៃមាស ដែលគេចាក់ជិតស្និទ្ធល្អណាស់ (សព្វថ្ងៃនេះ) ស្មឹកទាំងនោះ ដូចជាដើមល្ង ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់នូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដើមដៃទាំងពីរ របស់ខ្ញុំល្អ ដូចជាស្រនាប់ដើង ដែលគេឆ្លាក់ហើយដោយប្រយ័ត្ន (សព្វថ្ងៃនេះ) ដើមដៃទាំងនោះ ប្រែទៅជាជ្រួញជ្រើវ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់នូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ ក្រាំងកាយ មានសភាពដូច្នេះ ទ្រុឌទ្រោម ជាលំនៅនៃសេចក្តីទុក្ខច្រើនប្រការ ក្រាំងកាយនោះ ដូចជាផ្ទះចាស់ដែលមានគ្រឿងបូកលាបជ្រុះចុះ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គត្រាស់នូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។

អម្ពបាលីថេរី ។

(៣៣៦) (បិតាសួរនាងរោហិណីថា) នែនាងដ៏ចំរើន នាងដេកលក់ក្តី ពោលថាសមណៈ នាងភ្ញាក់ឡើង ក៏ពោលថា សមណៈ នាងសរសើរតែពួកសមណៈតែម្យ៉ាង នាងនឹងជាសមណី ដោយពិត ។ នាងតែងផ្តល់នូវ បាយ ទឹក ដ៏ច្រើន ចំពោះពួកសមណៈ

រោហិណីទានិ បុច្ឆាមិ កេន តេ សមណា បិយា។

អកម្មកាមា អលសា បរទត្តូបជីវិនោ

អាសំសុកា សាទុកាមា កេន តេ សមណា បិយា។

ចិរស្សំ វត មំ តាត សមណានំ បរិបុច្ឆសិ

តេសន្តេ កិត្តយិស្សាមិ បញ្ញាសីលបរក្កមំ ។

កម្មកាមា អនលសា កម្មសេដ្ឋស្ស ការកា

រាគំ ទោសំ បជហន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

តីណិ បាបស្ស មូលានិ ធុនន្តិ សុចិការិនោ

សព្វំ បាបំ បហីនេសំ តេន មេ សមណា បិយា ។

កាយកម្មំ សុចិ នេសំ វចីកម្មញ្ច តាទិសំ

មនោកម្មំ សុចិ នេសំ តេន មេ សមណា បិយា ។

វិមលា សង្ខមុត្តាវ សុទ្ធា សន្តរពាហិរា

នែនាងរោហិណី ឥឡូវនេះ យើងសួរនាង ចុះនាងមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ពួកសមណៈជាអ្នកមិនប្រាថ្នានឹងការងារ ខ្ជិលច្រអូស រស់នៅដោយសារតែផលបុគ្គលដទៃឲ្យ ជាអ្នកចុំពប់ប្រាថ្នាតែអាហារមានរសឆ្ងាញ់ ចុះនាងមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(នាងរោហិណីតបថា) បពិត្របិតា អ្នកដេញដោលសួរខ្ញុំ អំពីពួកសមណៈអស់កាលយូរណាស់ហើយ ខ្ញុំនឹងសំដែងនូវបញ្ញា សីលនឹងសេចក្តីព្យាយាម របស់សមណៈទាំងនោះ ដល់អ្នក ។ ពួកសមណៈជាអ្នកប្រាថ្នានូវការងារ មិនខ្ជិលច្រអូស ធ្វើនូវការងារដ៏ប្រសើររមែងលះបង់ នូវរាគៈ នឹងទោសៈ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈជាអ្នកធ្វើនូវកម្មស្អាតរមែងកំចាត់បង់នូវឫសនៃបាបទាំងបី(១) សមណៈទាំងនុ៎ះ បានលះបង់នូវបាបទាំងអស់ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ កាយកម្មរបស់សមណៈទាំងនោះស្អាត វចីកម្មស្អាតដូចគ្នា ទាំងមនោកម្មរបស់សមណៈទាំងនោះក៏ស្អាត ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈប្រាសចាកមន្ទិល ស្អាតទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ដូចជាស័ង្ខដែលខាត់ហើយ

---

១ ឫសគល់នៃបាប ៣ យ៉ាងគឺ លោភៈ១ ទោសៈ១ មោហៈ១ ។ អដ្ឋកថា ។

បុណ្ណា សុញ្ញាហិ ធម្មេហិ[១] តេន មេ សមណា បិយា ។

ពហុស្សុតា ធម្មធរា អរិយា ធម្មជីវិនោ

អត្ថំ ធម្មញ្ច ទេសេន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

ពហុស្សុតា ធម្មធរា អរិយា ធម្មជីវិនោ

ឯកគ្គចិត្តា សតិមន្តោ តេន មេ សមណា បិយា ។

ទូរង្គមា សតិមន្តោ មន្តភាណី អនុទ្ធតា

ទុក្ខស្សន្តំ បជានន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

យស្មា គាមា បក្កមន្តិ ន វិលោកេន្តិ កិញ្ចនំ

អនបេក្ខាវ គច្ឆន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

ន តេសំ កោដ្ឋេ ឱបេន្តិ[២] ន កុម្ភឹ ន កឡោបិយំ

បរិនិដ្ឋិតមេសានា តេន មេ សមណា បិយា ។

ន តេ ហិរញ្ញំ គណ្ហន្តិ ន សុវណ្ណំ ន រូបិយំ

---

១ ម. សុញ្ញេន ធម្មេន ។ ២ ម. អបេន្តិ ។

ពេញដោយធម៌សំរាប់ខ្សាយ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាអរិយៈ រស់នៅដោយធម៌ តែងសំដែងនូវអត្ថនិងធម៌ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាអរិយៈ រស់នៅដោយធម៌ មានចិត្តប្រសើរ មានអារម្មណ៍តែមួយ មានស្មារតី ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈទៅកាន់ទីឆ្ងាយបាន(តាមសេចក្ដីពេញចិត្ត) មានស្មារតី ពោលពាក្យដោយប្រាជ្ញា មិនរាយមាយ តែងដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ វៀរចេញទៅអំពីស្រុកណា រមែងមិនមើលអ្វីមួយ (ក្នុងស្រុកនោះ) ចេញទៅឥតអាល័យ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ សមណៈទាំងនោះ មិនទុកដាក់ (សម្បត្តិ) ក្នុងជង្រុក មិនទុកដាក់ក្នុងឆ្នាំងអំបែង មិនទុកដាក់ក្នុងកញ្ជើ ស្វែងរកចំពោះតែភោជន ដែលសម្រេចហើយ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ សមណៈទាំងនោះ មិនទទួលនូវហិរញ្ញវត្ថុ (កហាបណៈ) មិនទទួលនូវមាស មិនទទួលនូវប្រាក់

បច្ចុប្បន្នេន យាបេន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
នានាកុលា បព្វជិតា នានាជនបទេហិ ច
អញ្ញមញ្ញំ បិយាយន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
អត្ថាយ វត មេ ភទ្ទា កុលេ ជាតាសិ រោហិណិ
សទ្ធា ពុទ្ធេ ច ធម្មេ ច សង្ឃេ ច តិព្វគារវា ។
តុវំ ហេតំ បជានាសិ បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ
អម្ហំបិ ឯតេ សមណា បដិគ្គណ្ហន្តិ ទក្ខិណំ
បតិដ្ឋិតោ ហេត្ថ យញ្ញោ វិបុលោ នោ ភវិស្សតិ ។
សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ
ឧបេហិ ពុទ្ធំ សរណំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ
សមាទិយាហិ សីលានិ តន្តេ អត្ថាយ ហេហិតិ ។
ឧបេមិ ពុទ្ធំ សរណំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ
សមាទិយាមិ សីលានិ តំ មេ អត្ថាយ ហេហិតិ ។

ញុំាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយវត្ថុ ដែលកើតឡើងចំពោះមុខ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈចេញចាកត្រកូលផ្សេងៗ អំពីជនបទផ្សេងៗ ទៅបួស រមែងរាប់គ្នា ទៅវិញទៅមក ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។

(បិតានិយាយថា) នាងរោហិណីដ៏ចំរើន នាងកើតក្នុងត្រកូលនៃយើងដើម្បីប្រយោជន៍ពិត នាងជាស្ត្រីមានសទ្ធា មានសេចក្ដីគោរពដ៏មុតមាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ។ ព្រោះនាងស្គាល់នូវបុញ្ញក្ខេត្តនុ៎ះ ជាបុញ្ញក្ខេត្តឧត្តមពិតមែន ទើបបានសមណៈទាំងនុ៎ះ ទទួលទក្ខិណាទានរបស់ខ្ញុំ ប្រាកដណាស់គ្រឿងបូជា ដែលខ្ញុំតម្កល់ហើយ ចំពោះសមណៈទាំងនុ៎ះ នឹងមានផលបរិបូណ៌ ។

(នាងរោហិណីពោលថា) បើអ្នកខ្លាចទុក្ខ បើទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទេ អ្នកចូរដល់នូវព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គលផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ចូរសមាទានសីលទាំងឡាយចុះ ការដល់នូវទីពឹងនឹងការសមាទានសីលនោះនឹងមានប្រយោជន៍ដល់អ្នក ។

(បិតាពោលថា) ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាតាទិបុគ្គលផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមសមាទានសីលទាំងឡាយ ការដល់ទីពឹងនឹងសមាទានសីលនុ៎ះ នឹងមានប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

ព្រហ្មពន្ធុ បុរេ អាសឹ សោ ឥទានិម្ហិ ព្រាហ្មណោ

តេវិជ្ជោ សោត្ថិយោ ចម្ហិ វេទគូ ចម្ហិ ន្ហាតកោ ។

រោហិណី ។

(៣៣៣) លដ្ឋិហត្ថោ បុរេ អាសឹ សោ ទានិ មិគលុទ្ទកោ

អាសាយ បលិបា ឃោរា នាសក្ខឹ បារមេតវេ ។

សុមត្តំ មំ មញ្ញមានា ចាបា បុត្តមតោសយិ

ចាបាយ ពន្ធំ ឆេត្វា បព្វជិស្សំ បុនោ(១) អហំ ។

មា មេ កុជ្ឈ មហាវីរ មា មេ កុជ្ឈ មហាមុនិ

ន ហិ កោធបរេតស្ស សុទ្ធិ អត្ថិ កុតោ តបោ ។

បក្កមិស្សញ្ច នាឡាតោ កោធ នាឡាយ វច្ឆតិ

ពន្ធន្តី ឥត្ថិរូបេន សមណេ ធម្មជីវិនោ ។

ឯហិ កាឡ និវត្តស្សុ ភុញ្ជ កាមេ យថា បុរេ

១ ម. បុនោមហំ ។ ឧ. បុនោបហំ ។

ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍តែនាមពន្ធុ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ពិត (មានបាបបន្សាត់ចោលហើយ) ផង មានវិជ្ជាបីផង មានសុត្តផង ដល់នូវវេទផង ជាអ្នកមុជលាងបាបផង ។

រោហិណីថេរី ។

(៣៣៣) (ឧបកៈពោលថា) កាលពីដើម ខ្ញុំមានដៃកាន់ដំបង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនោះជាព្រានម្រឹគ មិនអាចឆ្លងដល់នូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ព្រោះសេចក្ដីប្រាថ្នាដ៏អាក្រក់ ព្រោះភក់គឺកាម នឹងទីដ៏គួរខ្លាចក្រៃ ។ នាងចាបា ស្មានខ្ញុំថា ជាមនុស្សស្រវឹងស្រើប ទើបលួងកូន(១) ខ្ញុំកាត់ចំណងគឺកិលេស របស់នាងចាបា ហើយទៅបួសម្ដងទៀត ។

(នាងចាបាពោលថា) បពិត្រមហាវីរបុរស សូមអ្នកកុំខឹងនឹងខ្ញុំ បពិត្រមហាមុនី សូមអ្នកកុំខឹងនឹងខ្ញុំ សេចក្ដីស្អាតមិនមានដល់បុគ្គល ដែលមានសេចក្ដីក្រោធគ្របសង្កត់ទេ តបធម៌ នឹងមានមកពីណា ។

(ឧបកៈពោលថា) ខ្ញុំនឹងចេញចាកស្រុកនាលៈ អ្នកណានឹងនៅក្នុងស្រុកនាលៈនេះបាន ឃើញស្រី ៗ ចងនូវសមណៈទាំងឡាយ ដែលរស់នៅដោយធម៌ ដោយរូបនៃស្ត្រី ។

(នាងចាបាពោលថា) ម្នាលបុរសខ្មៅ សូមអ្នកអញ្ជើញមកវិញ សុំត្រឡប់វិញ សូមបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចក្នុងកាលមុនចុះ

១ ដោយពាក្យថា តាតនៃបាបកិច្ចនៃព្រានម្រឹគ ឯងជាកូនរបស់បាបការីក ។ អដ្ឋកថា ។

អហំ ច តេ វសីកាកា   យេ ច មេ សន្តិ ញាតកា ។

ឯត្តោ ចេវ ចតុព្ភាគំ   យថា ភាសសិ តំ ចាមេ

តយិ រត្តស្ស បោសស្ស   ឧឡារំ វត តំ សិយា ។

កាឡង្គិនឹវ តក្ការឹ   បុប្ផិតំ គិរិមុទ្ធនិ

ផុល្លំ ទាលិមលដ្ឋឹវ   អន្តោទីបេវ បាដលឹ

ហរិចន្ទនលិត្តង្គី   កាសិកុត្តមធារិនី

តំ មំ រូបវតឹ សន្តឹ   កស្ស ឱហាយ គច្ឆសិ ។

សាកុណិកោវ សកុណំ(១)   យថា ពន្ធិតុមិច្ឆតិ

អាហរិមេន រូបេន   ន មំ ត្វំ ពាធយិស្សសិ ។

ឥមញ្ច មេ បុត្តផលំ   កាឡ ឧប្បាទិតំ តយា

តំ មំ បុត្តវតឹ សន្តឹ   កស្ស ឱហាយ គច្ឆសិ ។

ជហន្តិ បុត្តេ សប្បញ្ញា   តតោ ញាតី តតោ ធនំ

បព្ពជន្តិ មហាវីរា   នាគោ ឆេត្វាវ ពន្ធនំ ។

---

១ ឱ. ម. សាកុន្តិកោវ សកុណឹ ។

ផលតាំងឡាយណា ជាញាតិរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើផលតាំងនោះឲ្យលុះក្នុងអំណាចនៃអ្នក ។

ម្នាលនាងចាបា នាងពោលនូវពាក្យនោះឲ្យមានភាគ ៤ អំពីពាក្យនេះក៏ដោយ ពាក្យនោះ គប្បីជាពាក្យលើកដាយ ចំពោះតែបុរសដែលត្រេកអរ ក្នុងនាងប៉ុណ្ណោះទេ ។

ម្នាលបុរសខ្មៅ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកលះបង់ចោលខ្ញុំ ជាស្ត្រីមានរូបឆោម លាបស្រឡាបអវយវៈដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ទ្រទ្រង់នូវកាសិកពស្ត្រដ៏ឧត្តម (សំពត់ដែលគេនាំមកអំពីដែនកាសី) ជាស្ត្រីមានអវយវៈល្អ ដូចជាត្នោតសាដែលរីកលើកំពូលភ្នំ ឬដូចជាល្វើទេសរីកហើយ ឬក៏ដូចជាឈើផ្កាឡឹង (រីកហើយ) ខាងក្នុងកោះ ។

ព្រានសត្វស្លាប ប្រាថ្នាចាប់សត្វស្លាបយ៉ាងណា នាងនឹងបៀតបៀនអញ ដោយរូបដែលស្អិតស្អាង (យ៉ាងនោះ) ពុំបានទេ ។

ម្នាលបុរសខ្មៅ ហេតុអ្វីទើបអ្នកលះបង់ចោលនូវផ្លែកូនខ្ញុំ ដែលអ្នកបង្កើតនេះហើយ លះបង់ខ្ញុំដែលជាស្ត្រីមានកូនប្រាកដដូច្នេះហើយ ។

មហាវីរបុរសទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា តែងលះបង់នូវកូនទាំងឡាយ ទាំងពួកញាតិ ទាំងទ្រព្យ ហើយបួស ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវចំណង (ហើយគេចចេញទៅ) ។

ឥទានិ តេ ឥមំ បុត្តំ ទណ្ឌេន ឆុរិកាយ វា
ភូមិយំ វា និសុម្ភេយ្យំ(១) បុត្តសោកំ(២) ន គច្ឆសិ ។
សចេ បុត្តំ សិង្គាលានំ កុក្កុរានំ បទាហិសិ
ន មំ បុត្តកតេ ជម្មិ បុនរាវត្តយិស្សសិ ។
ហន្ទ ខោ ទានិ ភទ្ទន្តេ កុហឹ កាឡ គមិស្សសិ
កតមំ គាមំ និគមំ នគរំ រាជធានិយោ ។
អហុម្ហ បុព្វេ គណិនោ អស្សមណា សមណមានិនោ
គាមេន គាមំ វិចរិម្ហ នគរេ រាជធានិយោ ។
ឯសោ ហិ ភគវា ពុទ្ធោ នទឹ នេរញ្ជរំ បតិ
សព្វទុក្ខប្បហានាយ ធម្មំ ទេសេសិ បាណិនំ
តស្សាហំ សន្តិកំ គច្ឆំ សោ មេ សត្ថា ភវិស្សតិ ។
វន្ទនំ ទានិ វជ្ជាសិ លោកនាថំ អនុត្តរំ
បទក្ខិណញ្ច កត្វាន អាទិសេយ្យាសិ ទក្ខិណំ ។
ឯតំ ខោ លព្ភមម្ហេហិ យថា ភាសសិ ត្វំ ច មេ(៣)
វន្ទនំ ទានិ តេ វជ្ជំ លោកនាថំ អនុត្តរំ
បទក្ខិណញ្ច កត្វាន អាទិសិស្សាមិ ទក្ខិណំ ។

១ ម. និសុម្ភិស្ស ។ ២ ឱ. ម. បុត្តសោកា ។ ៣ ម. កាសិស្សាញ្ញមេតំ ទិស្សតិ ។

ឥឡូវខ្ញុំនឹងបៀតបៀនកូនអ្នកនេះ ដោយដំបង ឬក្តិចដោយក្រចក ឬ (បោក) លើផែនដី អ្នកមិនដល់នូវការយំស្តាយចំពោះកូនទេឬ ។

នែស្រីលាមក ទោះកូនក្តី បើទុកជានាងនឹងឲ្យកូនទៅសត្វចចកនឹងឆ្កែក្តី ក៏នាងញុំាងអញឲ្យត្រឡប់វិញពុំបានឡើយ ។

នែបុរសខ្មៅ ណ្ហើយចុះ ឥឡូវនេះ បើអ្នកនឹងទៅកាន់ទីណា គឺស្រុកណា និគមណា នគរណា រាជធានីណា (ក៏ទៅចុះ) ។

កាលពីដើម យើងជាអ្នកមានពួក មិនមែនជាសមណៈ សំគាល់ថាជាសមណៈ ហើយត្រាច់ចរពីស្រុកទៅកាន់ស្រុក កាន់នគរ រាជធានី ។ មែនពិត ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានព្រះភាគអង្គនោះ តែងសំដែងធម៌ប្រោសពួកសត្វ ដើម្បីលះបង់សេចក្តីទុក្ខទាំងពួង ក្នុងទីជិតស្ទឹងនេរញ្ជរា ខ្ញុំនឹងទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គនឹងជាគ្រូនៃខ្ញុំ ។

ឥឡូវនេះ អ្នកគប្បីទូលរៀបរាប់នូវកិច្ចថ្វាយបង្គំ (របស់ខ្ញុំ) ចំពោះព្រះលោកនាថ ជាបុគ្គលប្រសើរ រួចហើយធ្វើប្រទក្សិណ ចូរឧទ្ទិសនូវទក្ខិណាទាន ។

ម្នាលនាងចាបា នាងពោលនូវពាក្យនោះយ៉ាងណា យើងគប្បីបាន (ការចែក) នូវចំណែកបុណ្យនោះ ឥឡូវនេះខ្ញុំនឹងទូលរៀបរាប់នូវកិច្ចថ្វាយបង្គំរបស់នាង ចំពោះព្រះលោកនាថ ជាបុគ្គលប្រសើរ នឹងធ្វើប្រទក្សិណ ឧទ្ទិសនូវទក្ខិណា (បុណ្យ) ។

គតោ ច កាលេន បក្កាមិ ធនំ លោកញ្ញំ បតំ
សោ អទ្ទសាសិ សត្ថុំ ទេសេន្តំ អមតំ បទំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្ស ធាតានំ វន្ទិត្វា កត្វាន នំ បទក្ខិណំ
ធាតាយ អាគសិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

៣៣ ។

(៣៣៤) បេតានិ កោតិ បុត្តានិ ខាទមានា តុវំ បុរេ
តុវំ ទិវា ច រត្តោ ច អតីវ បរិតប្បសិ ។
សាជ្ជ សព្វានិ ខាទិត្វា សត្ត បុត្តានិ ព្រាហ្មណិ
កិស្មិំ កេន វណ្ណេន ន ពាឡ្ហំ បរិតប្បសិ ។
ពហូនិ មេ បុត្តសតានិ ញាតិសង្ឃសតានិ ច
ខាទិតានិ អតីតំសេ មម តុយ្ហញ្ច ព្រាហ្មណ ។
សាហំ និស្សរណំ ញត្វា ជាតិយា មរណស្ស ច
ន សោចាមិ ន រោទាមិ ន ចាហំ បរិតប្បាមិ[១] ។

១ ម. បរិតប្បយំ ។

សំដៅចំពោះឯនឹងបុរសនោះទៀតសោត ញ៉ាំងចិត្តឲ្យត្រេកអរ បុរសនោះ ក៏បានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងនូវធម៌ កំពុងសំដែងនូវបទ ជាឧបាយ នៃព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ គឺទុក្ខ ១ ហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ ១ ការកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ទុក្ខ ១ ។ បុរសនោះក៏ថ្វាយបង្គំនូវព្រះធាតុទាំងឡាយ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ចំពោះព្រះអង្គ ទុកសេចក្ដីរវល់ផ្ទះចោលហើយ ចូលកាន់ផ្នួស ។ វិជ្ជាបី ខ្ញុំបានហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

៣៣ហើ ។

(៣៣៤) (ព្រាហ្មណ៍ជាប្ដីសួរថា) នែនាងដ៏ចំរើន ក្នុងកាលមុន នាងកាលស៊ីកូនទាំងឡាយ[១] ដែលស្លាប់ហើយ នាងក្ដៅក្រហាយក្រៃពេក ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណី ដោយហេតុអ្វី ថ្ងៃនេះ នាងស៊ីកូនទាំងអស់៧នាក់ ព្រោះហេតុអ្វី នាងមិនក្ដៅក្រហាយខ្លាំង ។

(ព្រាហ្មណីឆ្លើយថា) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កូនទាំងឡាយ ពួកញាតិទាំងឡាយ ជាច្រើន របស់ខ្ញុំ គឺខ្ញុំនឹងអ្នកស៊ីហើយ ក្នុងចំណែកកន្លងទៅហើយ ។ ខ្ញុំនោះដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចាកជាតិនិងមរណៈ ទើបមិនសោក មិនយំ ទាំងមិនក្ដៅក្រហាយ ។

១ ពាក្យថា ស៊ីកូន ក្នុងទីនេះ មិនមែនសំដៅយកការស៊ីពិតមែននោះទេ សំដៅយកមនុស្សដែលមានជួនស្លាប់ ជាពាក្យសម្រាប់ពោលដោយតំណាងសេចក្ដីទៀត ។ អដ្ឋកថា ។

អគ្គិំ វេ កសិដ្ឋ   ភិចំ កាសសិ ឯធិសំ
កាសស្ស តុំ ធម្មមញ្ញាយ តំ កាសសិ ឯធិសំ ។
ឯស ព្រាហ្មណ សម្ពុទ្ធោ នគរំ មិថិលំ បតិ
សព្វទុក្ខប្បហានាយ ធម្មំ ទេសេសិ ពាណិនំ ។
តស្សាហំ ព្រាហ្មណ អរហតោ ធម្មំ សុត្វា និរូបធិ
តត្ថ វិញ្ញាតសទ្ធម្មា បុត្តសោកំ ព្យបានុទី ។
សោ អហំបិ គមិស្សាមិ នគរំ មិថិលំ បតិ
អប្បេវ មំ សោ ភគវា សព្វទុក្ខា បមោចយេ ។
អទ្ទស ព្រាហ្មណោ ពុទ្ធំ វិប្បមុត្តំ និរូបធិ
តស្ស ធម្មមទេសេសិ មុនិ ទុក្ខស្ស បារគូ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តត្ថ វិញ្ញាតសទ្ធម្មោ បព្វជ្ជំ សមរោចយិ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។
ឯហិ សារថិ គច្ឆាហិ រថំ និយ្យាទយាហិមំ
អារោគ្យំ ព្រាហ្មណី វជ្ជ បព្វជិតោ ទានិ ព្រាហ្មណោ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។

ខ្ញុំបានជាក់សំដីពោក្រ បាននិយាយសំដីនេះ អស្ចារ្យណាស់ នាងបានឮច្បាស់នូវធម៌របស់អ្នកណា ទើបនិយាយសំដីនេះ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សំដែងធម៌ដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីលះបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ជិតនគរមិថិលា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំបានស្ដាប់ធម៌របស់ព្រះអរហន្តអង្គនោះ ដែលជាធម៌មិនមានឧបធិក្កិលេស បានដឹងច្បាស់នូវសទ្ធម៌ហើយក្នុងទីនោះ ទើបបន្ទោបង់នូវសេចក្ដីសោកព្រោះកូនបាន ។

ខ្ញុំនោះនឹងទៅកាន់ទីជិតក្រុងមិថិលាដែរ ធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គប្បីដោះខ្ញុំចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

ព្រាហ្មណ៍បានជួបនឹងព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គផុតស្រឡះចាក(កិលេស) មិនមានឧបធិកិលេស ព្រះមុនីទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ បានសំដែងប្រាប់ព្រាហ្មណ៍នោះនូវសច្ចធម៌ គឺទុក្ខ១ ហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ១ ការរលត់នូវទុក្ខ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ១ ។ សុជាតព្រាហ្មណ៍ បានសទ្ធម៌ជាក់ច្បាស់ហើយក្នុងទីនោះ ពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា បានសម្រេចវិជ្ជាបីដោយរាត្រីបី ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា ម្នាលសារថី អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅ ចូរនាំរថនេះទៅវិញចុះ រួចចូរប្រាប់ព្រាហ្មណី កុំឲ្យមានរោគ ថា ឥឡូវនេះ សុជាតព្រាហ្មណ៍បួសហើយ បានសម្រេចវិជ្ជាបីដោយរាត្រីបី ។

តតោ ច រថមាទាយ សហស្សញ្ចាបិ សារថិ

អារោគ្យំ ព្រាហ្មណឹ អវោច

បព្វជិតោ ទានិ ព្រាហ្មណោ

សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។

ឯតញ្ចាហំ អស្សរថំ សហស្សញ្ចាបិ សារថិ

តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំ សុត្វា បុណ្ណបត្តំ ទទាមិ តេ ។

តុយ្ហេវ ហោតុ អស្សរថោ សហស្សញ្ចាបិ ព្រាហ្មណិ

អហំបិ បព្វជិស្សាមិ វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។

ហត្ថីគវស្សំ មណិកុណ្ឌលញ្ច

ផីតញ្ចិមំ គេហវិភវំ បហាយ

បិតា បព្វជិតោ តុយ្ហំ ភុញ្ជ ភោគានិ សុន្ទរិ

តុវំ ទាយាទិកា កុលេ ។

ហត្ថីគវស្សំ មណិកុណ្ឌលញ្ច

រម្មញ្ចិមំ គេហវិភវំ បហាយ

បិតា បព្វជិតោ មយ្ហំ បុត្តសោកេន អដ្ដិតោ[១]

អហំបិ បព្វជិស្សាមិ ភាតុសោកេន អដ្ដិតា ។

---

១ ម. អទ្ទិតោ ។ ឱ. អដ្ឋិតោ ។

(លំដាប់នោះ សារថី នាំយករថផង កហាបណៈមួយពាន់ផង ហើយប្រាប់នាងព្រាហ្មណី មិនឲ្យមានរោគថា ឥឡូវនេះ សុជាតព្រាហ្មណ៍បួសហើយ បានសម្រេចវិជ្ជាបី ដោយរាត្រីបីហើយ) ។

(ព្រាហ្មណីពោលថា) ម្នាលសារថី ខ្ញុំសូមឲ្យរថដែលទឹមដោយសេះនេះ និងកហាបណៈមួយពាន់នេះ ជាគំណាយដល់អ្នក ព្រោះបានឮថា ព្រាហ្មណ៍បានវិជ្ជាបី ។

(សារថីពោលថា) ម្នាលព្រាហ្មណី រថដែលទឹមដោយសេះនិងកហាបណៈមួយពាន់នេះ ចូរនៅជារបស់នាងដដែលចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់នៃព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។

(ព្រាហ្មណីពោលនឹងនាងសុន្ទរីថា) នែនាងសុន្ទរី
បិតារបស់នាងលះបង់នូវដំរី គោ សេះ កែវមណីនិង
កុណ្ឌល ទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ស្តុកស្តម្ភ នៅក្នុងផ្ទះនេះ
ទៅបួសហើយ នាងចូរប្រើប្រាស់ នូវភោគៈទាំង
ឡាយចុះ (ព្រោះថា) នាងជាទាយាទក្នុងត្រកូល ។

(នាងសុន្ទរីពោលថា) បិតារបស់ខ្ញុំលះបង់នូវដំរី គោ សេះ កែវមណី កុណ្ឌល និងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានក្នុងផ្ទះនេះ ទៅបួស ព្រោះត្រូវសេចក្តីសោកនឹងកូនគ្របសង្កត់ ចំណែកនាងខ្ញុំក៏នឹងបួសដែរ ព្រោះត្រូវសេចក្តីសោកនឹងបងគ្របសង្កត់ ។

សោ តេ ជីវិតុ សក្កោម្ហិ យំ ត្វំ បត្ថេសិ សុន្ទរិ
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ ឧញ្ញោ ច បំសុកូលញ្ច ចីវរំ
ឯតានិ អភិសម្ភោត្តុំ បរលោកេ អនាសវា ។
សង្ខាតាយ មេ អយ្យេ និព្វុតត្តំ វិសោធិតំ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ ។
តុវំ និស្សាយ កល្យាណិ ថេរីសង្ឃស្ស សោភណេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
អនុជានាហិ មេ អយ្យេ ឥច្ឆេ សាវត្ថិ គន្តវេ
សីហនាទំ នទិស្សាមិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ ។
បស្ស សុន្ទរិ សត្ថារំ ហេមវណ្ណំ ហរិត្តចំ
អទន្តានំ ទមេតារំ សម្ពុទ្ធមកុតោភយំ ។
បស្ស សុន្ទរិមាយន្តិំ វិប្បមុត្តំ និរូបធិំ
វីតរាគំ វិសំយុត្តំ កតកិច្ចមនាសវំ ។

(ព្រាហ្មណ៍ពោលថា) ម្នាលនាងសុន្ទរី នាងប្រាថ្នានូវគម្រិះណា សូមឲ្យនាងបានសម្រេច នូវគម្រិះនោះ ដុំបាយតាមលំដាប់ផ្ទះក្តី កាកាកំណាត់ក្តី បង្សុកូលចីវរក្តី(ដែលនាងត្រូវស្វែងរក)កាលបើនាងជំរះនូវគ្រឿងទាំងនេះ គឺនឹងបានជាស្រីមិនមានអាសវៈក្នុងបរលោក ។

(នាងសុន្ទរីនិយាយនឹងមេបណ្ឌិតថា) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំនៅជាសិក្ខមានា បាននូវទិព្វចក្ខុហើយ កាលពីដើម ខ្ញុំធ្លាប់នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាសក្នុងទីនោះៗ បពិត្រព្រះនាងជាកល្យាណីដ៏ល្អ របស់ថេរីសង្ឃ វិជ្ជាបី ខ្ញុំបានដល់ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ព្រោះតែអាស្រ័យនូវព្រះនាង ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំបំរុងទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី សូមព្រះនាងអនុញ្ញាតដល់ខ្ញុំឲ្យបាន ខ្ញុំនឹងបន្លឺនូវសីហនាទ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

ម្នាលនាងសុន្ទរី នាងចូរមើលព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានសម្បុរដូចមាស មានព្រះឆវិវណ្ណដូចមាស ទ្រង់ទូន្មានពួកសត្វដែលគេមិនទាន់ទូន្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹងឯង ឥតមានភ័យអំពីណាឡើយ ។ សូមព្រះអង្គទតមើលនូវ នាងសុន្ទរីដែលកំពុងដើរមកជាស្រីផុតស្រឡះ(ចាកកិលេស)ឥតមានឧបធិ ប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ មិនមានអាសវៈ ។

ពារាណសីតោ និក្ខម្ម តវ សន្តិកមាគតា
សាវិកា តេ មហាវីរ បាទេ វន្ទតិ សុន្ទរី ។
តុវំ ពុទ្ធោ តុវំ សត្ថា តុយ្ហំ ធីតម្ហិ ព្រាហ្មណ
ឱរសា មុខតោ ជាតា កតកិច្ចា អនាសវា ។
តស្សា តេ ស្វាគតំ ភទ្ទេ តតោ តេ អទុរាគតំ
ឯវំ ហិ ទន្តា អាយន្តិ សត្ថុ បាទានិ វន្ទិកា
វីតរាគា វិសំយុត្តា កតកិច្ចា អនាសវា ។

សុន្ទរី ។

(៣៣៩) ទហរាហំ សុទ្ធវសនា យំ បុរេ ធម្មមស្សុណឹ
តស្សា មេ អប្បមត្តាយ សច្ចាភិសមយោ អហុ ។
តតោហំ សព្វកាមេសុ ភុសំ អរតិមជ្ឈគំ
សក្កាយស្មឹ ភយំ ទិស្វា (១)នេក្ខម្មស្សេវ បីហយេ ។
ហិត្វានហំ ញាតិគណំ ទាសកម្មករានិ ច
គាមខេត្តានិ ផីតានិ រមណីយេ បមោទិតេ
បហាយហំ បព្វជិតា សាបតេយ្យមនប្បកំ ។

១ ម. នេក្ខម្មំ យេវ ។ ឱ. នេក្ខម្មមេវ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាមហាវីរបុរស នាងសុន្ទរី ជាសាវិការបស់ព្រះអង្គ ចេញអំពីក្រុងពារាណសី មកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាទីណាសព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាគ្រូ (របស់ខ្ញុំ) ខ្ញុំព្រះអង្គជាធីតារបស់ព្រះអង្គ ជាឱរសកើតអំពីព្រះឱស្ឋ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ ឥតមានអាសវៈ ។

ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ដំណើររបស់នាងមកល្អហើយ ដំណើររបស់នាងមកអំពីទីនោះ មិនឆ្ងាយទេ ព្រោះពួកអ្នកមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប មានកិច្ចធ្វើហើយ ឥតមានអាសវៈ រមែងមកថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះសាស្ដា ដូចនាងដែរ ។

សុន្ទរីថេរី ។

(៣៣៩) កាលពីដើម ខ្ញុំនៅក្រមុំ មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ដ៏ស្អាត បានស្ដាប់ធម៌ ការត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌កើតមានដល់ខ្ញុំនោះ ជាស្ត្រីមិនប្រហែសធ្វេស ។ ហេតុនោះ ខ្ញុំមិនត្រេកអរក្រៃពេកក្នុងកាមទាំងពួង ឃើញភ័យក្នុងសក្កាយ ហើយពេញចិត្តនឹងការចេញសាងផ្នួសតែម្យ៉ាង ។ ខ្ញុំលះបង់ពួកញាតិ ទាសកម្មករ ស្រុក ស្រែ ទាំងឡាយដ៏ស្តុកស្តម្ភ (ទីគួរ ត្រេកអរទាំងឡាយ) ដែលគួរត្រេកអរ គួររីករាយ ខ្ញុំលះបង់នូវសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហើយបួស ។

ឃរំ សន្តាយ និក្ខម្ម   សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតេ
ន មេ តំ អស្ស បដិរូបំ   អាកិញ្ចញ្ញំ ហិ បត្ថយេ
យោ ជាតរូបរជតំ   ឆឌ្ឌេត្វា បុនរាគមេ ។
រជតំ ជាតរូបំ វា   នត្ថកស្សចិ សន្តិយា[១]
ន ឯតំ សមណសារុប្បំ   ន ឯតំ អរិយធនំ ។
លោភនំ មទនំ ចេតំ   សមោហនំ រជវឌ្ឍនំ[២]
សាសង្កំ ពហុអាយាសំ   នត្ថិ ចេត្ថ ធុវំ ឋិតិ ។
ឯត្ថ រត្តា[៣] បមត្តា ច   សង្កិលិដ្ឋមនា នរា
អញ្ញមញ្ញេន ព្យារុទ្ធា   បុថុ កុព្វន្តិ មេធគំ ។
វធោ ពន្ធោ បរិក្លេសោ[៤]   ជានិ សោកបរិទ្ទវោ
កាមេសុ អធិបន្នានំ   ទិស្សតេ ព្យសនំ ពហុំ ។
តំ មំ ញាតី អមិត្តាវ   កឹ មំ កាមេសុ យុញ្ជថ
ជានាថ មំ បព្វជិតំ   កាមេសុ ភយទស្សិនឹ ។

---

១ ម. ន ពោធាយ ន សន្តយេ ។ ឱ. ន ពោធាយ ន សន្តិយា ។ ២ ម. ឱ; រជវឌ្ឍនំ ។ ៣ ម. ឱ. ឯត្ថរត្តា ។ ៤ ឱ. បរិក្កេសោ ។

ខ្ញុំចេញ (ចាកផ្ទះ) ដោយសទ្ធាយ៉ាងនេះហើយ (បួស)ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលព្រះសាស្តាសម្តែង ត្រាស់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ខ្ញុំប្រាថ្នានូវសេចក្តីមិនកង្វល់ ព្រោះការត្រឡប់មកកាន់កាមនោះមិនសមគួរដល់ខ្ញុំទេ អ្នកណាលះបោលមាសនឹងប្រាក់ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។ ប្រាក់ក្តី មាសក្តី របស់បុគ្គលនុ៎ះ មិនមែនមានដើម្បីព្រះនិព្វានជាទីស្ងប់ទេ ការទទួលមាសនឹងប្រាក់នុ៎ះ មិនសមគួរដល់សមណៈទេ ការទទួលនូវប្រាក់នឹងមាសនុ៎ះ មិនមែនជាទ្រព្យប្រសើរទេ ។ ការទទួលនូវប្រាក់នឹងមាសនុ៎ះ សុទ្ធតែជាគ្រឿងឲ្យកើតលោភ ជាគ្រឿងស្រវឹង ជាគ្រឿងវង្វេង ជាគ្រឿងចំរើនធូលីគឺកិលេស ប្រកបដោយសេចក្តីរង្កៀស មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន សេចក្តីទៀងទាត់ឋិតថេរក្នុងទ្រព្យនេះមិនមានទេ ។ ពួកជន (ដែលត្រេកអរ) ដោយទ្រព្យប៉ុណ្ណេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកប្រហែសធ្វេស ជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មង ជាអ្នកតក់តស់ រមែងធ្វើនូវជំលោះជាច្រើនទៅវិញទៅមក ។ សេចក្តីវិនាសច្រើនប្រការគឺការសម្លាប់ ការចង ការសៅហ្មង សេចក្តីវិនាស សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល រមែងកើតប្រាកដដល់ពួកជន ដែលដេកត្រាំក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ អ្នកទាំងឡាយជាញាតិមែន តែហាក់ដូចជាសត្រូវ ល្បួងខ្ញុំនោះក្នុងកាមទាំងឡាយធ្វើអ្វី (ព្រោះ) អ្នកទាំងឡាយប្រាប់នូវខ្ញុំថាជាអ្នកបួស ជាស្ត្រីឃើញនូវភ័យក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

ន ហិ អញ្ញស្សុវណ្ណេន បរិក្ខីយន្តិ អាសវា

អមិត្តា វធកា កាមា សបត្តា សល្លពន្ធនា ។

កិំ មំ ញាតី អមិត្តាវ កាមេសុ យុញ្ជថ

ជានាថ មំ បព្វជិតំ មុណ្ឌំ សង្ឃាដិបារុតំ ។

ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ ឧញ្ឆោ ច បំសុកូលញ្ច ចីវរំ

ឯតំ ខោ មម សារុប្បំ អនគារូបនិស្សយោ ។

វន្តា មហេសីហិ[១] កាមា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា

ខេមដ្ឋានេ វិមុត្តា តេ បត្តា តេ អចលំ សុខំ ។

មាហំ កាមេហិ សង្គច្ឆិ យេសុ តាណំ ន វិជ្ជតិ

អមិត្តា វធកា កាមា អគ្គិក្ខន្ធូបមា ទុខា ។

អបរិស្សត្ថោ[២] ឯសោ សភយោ សវិឃាតោ សកណ្ដកោ

គេធោ សុវិសមោ ចេសោ មហន្តោ មោហនាមុខោ ។

---

១ ឧ. ម. មហេសិភិ ។ ២ ឧ. បរិបន្ថោ ។ ម. បរិបន្ថោ ។

អាសវៈទាំងឡាយមិនមែនអស់ទៅព្រោះប្រាក់និងមាស កាមទាំង
ឡាយមិនមែនជាមិត្រ ជាសត្រូវសម្លាប់ (នូវប្រយោជន៍) ជាសត្រូវ
ជាគ្រឿងចងទុកនូវសរគឺកិលេស ។ អ្នកទាំងឡាយជាញាតិមែន
តែហាក់ដូចជាសត្រូវ ល្បួងខ្ញុំនោះក្នុងកាមទាំងឡាយធ្វើអ្វី (ព្រោះ)
អ្នកទាំងឡាយប្រាប់នូវខ្ញុំថាជាអ្នកបួស មានក្បាលត្រងោល ដណ្តប់
នូវសង្ឃាដី ។ ដុំបាយការលិចដាច់ផ្ទះគេ អាហារចំណីក្តី បង្សុកូល
ចីវរក្តី នេះឯងជាការគួរសមនូវខ្ញុំ ជាបរិក្ខារ ជាទីអាស្រ័យ
របស់អ្នកបួស ។ លោកអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងឡាយ ខ្ជាក់
ចោលនូវកាមទាំងឡាយ ដែលជាទិព្វ និងជារបស់មនុស្ស បុគ្គល
អ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងនោះ មានចិត្តរួចទៅក្នុងព្រះនិព្វានជា
ទីដ៏ក្សេម បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងនោះ បានដល់នូវសេចក្តី
សុខ ឥតកំរើក ។ ទីពឹងនៃមិនមាន ក្នុងកាមទាំងឡាយណា
ខ្ញុំមិនសំគប់ ដោយកាមទាំងឡាយនោះឡើយទេ កាមទាំងឡាយ
មិនមែនជាមិត្រ ដូចជាអ្នកសម្លាប់ ឬដូចជាគំនរភ្លើង នាំមកនូវ
សេចក្តីទុក្ខ ។ កាមនោះមិនស្អាត ប្រកបដោយភ័យ ប្រកប
ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ដូចជាបន្លា កាមនុ៎ះជាគ្រឿងញាំញី ជា
គ្រឿងឥតខ្វល់ក្រៃលែង ជាមុខឈមទៅរកសេចក្តីវង្វេងធំ ។

ឧបសន្តោ ភវន្តោ ច កាមា សប្បសិរូបមា
យេ ពាលា អភិនន្ទន្តិ អន្ធភូតា បុថុជ្ជនា ។
កាមសំសត្តសត្តា[១] ហិ ជនា ពហូ លោកេ អវិទ្ទសុ
បរិយន្តំ នាភិជានន្តិ ជាតិយា មរណស្ស ច ។
ទុគ្គតិគមនំ មគ្គំ មនុស្សា កាមហេតុកំ
ពហុំ វេ បដិបជ្ជន្តិ អត្តនោ រោគមាវហំ ។
ឯវំ អមិត្តជននា តាបនា សង្កិលេសិកា
លោកាមិសា ពន្ធនីយា កាមា មរណពន្ធនា ។
ឧម្មាទនា ឧល្លបនា កាមា ចិត្តប្បមាថិនោ
សត្តានំ សង្កិលេសាយ ខិប្បំ មារេន ឱឌ្ឌិតំ ។
អនន្តាទីនវា កាមា ពហុទុក្ខា មហាវិសា
អប្បស្សាទា រណករា សុក្កបក្ខវិសោសនា ។
សាហំ ឯតាទិសំ កត្វា ព្យសនំ កាមហេតុកំ
ន តំ បច្ចាគមិស្សាមិ និព្ពានាភិរតា សទា ។
រណំ ករិត្វា កាមានំ សីតិភាវាភិកង្ខិនី

១ ឧ. កាមបង្កសត្តា ។ ម. កាមបង្កេន សត្តា ។

កាមគុណជាទីបសត្ថៈផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង កាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចក្បាលពស់ ពួកបុថុជ្ជនល្ងង់ខ្លៅដូចជាមនុស្សខ្វាក់ តែងត្រេកត្រអាល ។ ព្រោះថា ពួកជនច្រើនលើលោកដែលជាប់ជាក់ដោយគ្រឿងជាប់គឺកាម ដែលមិនបាន (សេចក្តីសុខ) ក្នុងលោក ដែលមិនដឹងច្បាស់នូវទីបំផុតនៃជាតិនិងមរណៈ ។ មនុស្សទាំងឡាយជាច្រើនតែងដើរទៅកាន់ផ្លូវ ជាទីទៅកាន់ទុគ្គតិ មានកាមជាហេតុ ជាគ្រឿងនាំមកនូវរោគដល់ខ្លួន ។ កាមទាំងឡាយ ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្រូវឲ្យកើតយ៉ាងនេះ ជាហេតុញ៉ាំងសត្វឲ្យក្តៅក្រហាយ នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង ជានុយរបស់សត្វលោក ជាទីកំណត់នៃគ្រឿងចង ជាចំណងនៃសេចក្តីស្លាប់ ។ កាមទាំងឡាយជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យឆ្កួត ឲ្យនិយាយប៉ប៉ាច់ប៉ប៉ោច ញ៉ាំងចិត្តឲ្យកាន់ក្តៅ មារតែងកាមរបស់ពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង យ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ កាមទាំងឡាយ មានទោសរកទីបំផុតគ្មាន មានទុក្ខច្រើនយ៉ាង មានពិសពុំខ្លាំងក្លា មានសេចក្តីត្រេកតិច ជាគ្រឿងធ្វើនូវចម្បាំង ញ៉ាំងចំណែកនៃធម៌សឲ្យសាបសូន្យទៅ ។ ខ្ញុំនោះលះបង់នូវសេចក្តីវិនាសដែលមានកាមជាហេតុ បែបនេះ ត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វានសព្វ ។ កាល មិនត្រឡប់មកកាន់កាមនោះវិញទេ ។ ខ្ញុំជាស្ត្រីប្រាថ្នានូវការដល់ត្រជាក់ (ព្រះអរហត្ត) ធ្វើនូវចម្បាំងចំពោះកាមទាំងឡាយ

អប្បមត្តា វិហរិស្សាមិ រតា[១] សំយោជនក្ខយេ ។
អសោកំ វិរជំ ខេមំ អរិយដ្ឋង្គិកំ ឧជុំ
តំ មគ្គំ អនុគច្ឆាមិ យេន តិណ្ណា មហេសិនោ ។
ឥមំ បស្សថ ធម្មដ្ឋំ សុភំ កម្មារធីតរំ
អនេជំ ឧបសម្បជ្ជ រុក្ខមូលម្ហិ ឈាយតិ ។
អជ្ជដ្ឋមី បព្វជិតា សទ្ធា សទ្ធម្មសោភណា[២]
វិនីតា ឧប្បលវណ្ណាយ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនី ។
សាយំ ភុជិស្សា អនណា ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
សព្វយោគវិសំយុត្តា កតកិច្ចា អនាសវា ។
តំ សក្កោ ទេវសង្ឃេន ឧបសង្កម្ម ឥទ្ធិយា
នមស្សតិ ភូតបតិ សុភំ កម្មារធីតរន្តិ ។

សុភា កម្មារធីតា ។

វីសតិនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ម. គេស៍ ។ ឱ. ពាស់ ។ ២ ម. សទ្ធម្មសោភណា ។

ជាអ្នកមិនប្រមាទ ត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ។ បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងឡាយ ឆ្លងហើយតាមផ្លូវណា ខ្ញុំនឹងដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ជាផ្លូវឥតសោក មានធូលីទៅប្រាសហើយ ជាផ្លូវក្សេមដ៏ត្រង់ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលនូវនាងសុភាកម្មារធីតានេះ ជាស្រីឋិតនៅក្នុងធម៌ នាងបានចូលទៅកាន់ឈាន ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រ ហើយអង្គុយសញ្ជឹងគិតទៀបគល់ឈើ ។ នាងសុភាកម្មារធីតា បួសបាន ៨ ថ្ងៃនឹងថ្ងៃនេះហើយ ជាភិក្ខុនីមានសទ្ធា ល្អក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលនាងឧប្បលវណ្ណា ទូន្មានហើយ ជាស្រីមានវិជ្ជា ៣ លះបង់នូវមច្ចុបាន ។ ភិក្ខុនីនេះ ជាអ្នកនៅឥតមានបំណុល មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ ប្រាសចាកកិលេសគ្រឿងប្រកបទាំងពួង មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មិនមានអាសវៈ ។ ទេវតាឈ្មោះសក្កៈ ជាម្ចាស់នៃពួកសត្វ ព្រមទាំងពួកទេវតា ចូលទៅនមស្ការចំពោះភិក្ខុនីឈ្មោះសុភាកម្មារធីតានោះ ដោយឫទ្ធិ (របស់ខ្លួន) ។

សុភាកម្មារធីតាថេរី ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

ថេរីគាថាយ តឹសនិបាតោ

(៣៣៦) ជីវកម្ពវនំ រម្មំ គច្ឆន្តឹ ភិក្ខុនឹ សុភំ
ធុត្តកោ សន្និវារេសិ តមេនំ អព្រវី សុភា ។
កឹ តេ អបរាធិតំ មយា យំ មំ ឱវរិយាន តិដ្ឋសិ[១]
ន ហិ បព្វជិតាយ អាវុសោ បុរិសោ សម្ផុសនាយ កប្បតិ ។
គរុកេ មម សត្ថុសាសនេ យា សិក្ខា សុគតេន ទេសិតា
បរិសុទ្ធបទំ អនង្គណំ កឹ មំ ឱវរិយាន តិដ្ឋសិ ។
អាវិលចិត្តោ អនាវិលំ សរជោ វីតរជំ អនង្គណំ
សព្វត្ថ វិមុត្តមានសំ កឹ មំ ឱវរិយាន តិដ្ឋសិ ។
ទហរា ច អបាបិកា ចាសិ កឹ តេ បព្វជ្ជា ករិស្សតិ
និក្ខិប កាសាយចីវរំ ឯហិ រមាមសេ សុបុប្ផិតេ វនេ ។
មធុរញ្ច បវន្តិ សព្វសោ កុសុមរជេន សមុដ្ឋិតា[២] ទុមា

១. ម. ឱវរិយានតិដ្ឋសិ ។ ២. ម. សមុគ្គតា ។

ថេរីគាថា តឹសនិបាត

(៣៣៦) (សុវណ្ណការបុត្ត) ជាអ្នកលេង កាលដែលភិក្ខុនីឈ្មោះសុភា កំពុងដើរទៅកាន់ជីវកម្ពវ័ន ជាទីរីករាយ ភិក្ខុនីឈ្មោះសុភា ក៏បាននិយាយនឹងសុវណ្ណការបុត្តនោះថា ។ កំហុសដូចម្ដេច ដែលខ្ញុំប្រទូស្តដល់អ្នក បានជាអ្នកឈរបាំងខ្ញុំ នែអាវុសោ បុរសមិនគួរប៉ះពាល់នូវស្ត្រីជាបព្វជិតទេ ។ សិក្ខាទាំងឡាយក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្ដា ជាសិក្ខាគួរគោរព ព្រះសុគត បានសំដែងហើយដល់ខ្ញុំ ហេតុដូចម្ដេច ក៏អ្នកមកឈរបាំងខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីមានចំណែកនៃបទដ៏បរិសុទ្ធ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ។ អ្នកជាបុគ្គលមានចិត្តល្អក់ ប្រកបដោយធូលីគឺរាគៈ ហេតុដូចម្ដេច ក៏អ្នកមកឈរបាំងខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីមានចិត្តថ្លា ប្រាសចាកធូលី គឺរាគៈ មិនមានទីទួលគឺកិលេស មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (បាកទ្ធបញ្ចកៈ) ទាំងអស់ ។ (អ្នកលេងពោលថា) នាងជាស្ត្រីនៅក្រមុំផង មិនអាក្រក់ផង បព្វជ្ជានឹងធ្វើប្រយោជន៍អ្វីដល់នាង ចូរនាងដោះចោលកាសាយចីវរចេញទៅ ហើយចូរមក យើងនឹងបានត្រេកត្រអាល ក្នុងព្រៃដែលមានផ្ការីកល្អ ។ ដើមឈើទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាតាំងឡើងដោយលំអងផ្កា បក់ផ្សព្វផ្សាយនូវក្លិនផ្អែមក្រអូប សព្វទិស

បឋមវសន្តោ សុខោ ឧតុ ឯហិ រមាមសេ សុបុប្ផិតេ វនេ ។

កុសុមិតសិខរា ច បាទបា អភិគជ្ជន្តីវ មាលុតេរិតា

កា តុយ្ហំ រតិ ភវិស្សតិ យទិ ឯកា វនមោគាហិស្សសិ ។

វាឡមិគសង្ឃសេវិតំ កុញ្ជរមត្តករេណុលោឡិតំ

អសហាយិកា គន្តុមិច្ឆសិ រហិតំ ភឹសនកំ មហាវនំ ។

តបនីយកតាវ ធីតិកា វិចរសិ ចិត្តលតេវ អច្ឆរា

កាសិកសុខុមេហិ វគ្គុហិ(១) សោភសិ សុវសនេហិ នូបមេ ។

អហំ តវ វសានុគោ សិយំ យទិ វិហរេមសេ កាននន្តរេ

ន ហិ មត្ថិ តយា បិយត្តរោ បាណោ កិន្នរិមន្ទលោចនេ ។

យទិ មេ វចនំ ករិស្សសិ សុខិតា ឯហិ អគារមាវស

---

១ ម. វគ្គុហិ ។ ឧ. វគ្គុភិ ។

(១៨៤) ជាវសន្តរដូវ ជាដំបូង ជារដូវនាំមកនូវសុខ នាងចូរមក យើងនឹងត្រេកត្រអាល ក្នុងព្រៃ ដែលមានផ្ការីកល្អ ។ ដើមឈើទាំងឡាយ មានចុងស្កុះស្គាយដោយផ្កា លុះត្រូវខ្យល់បក់មក ក៏ហាក់ដូចជាបន្លឺសំឡេងឡើង ប្រសិនបើ នាងនឹងចូលទៅក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង នាងនឹងត្រេកត្រអាលដូចម្តេចកើត ។ នាងជាស្ត្រីឥតមិត្រសំឡាញ់ ចង់ទៅកាន់ព្រៃធំ ដែលប្រាសចាក(មនុស្ស)គួរឲ្យស្ញប់ស្ញែង ជាព្រៃដែលហ្វូងម្រឹគសាហាវនៅអាស្រ័យ ជាព្រៃដែលដំរីចុះប្រេងនឹងដំរីមេដំរីចុះលែង ។ នាងប្រៀបដូចរូបតុក្កតាដែលសូនដោយមាសឆ្អិន ឬដូចជាស្ត្រីទេពអប្សរ ត្រាច់ទៅក្នុងឧទ្យានឈ្មោះចិត្តលតា ម្នាលនាងជាស្ត្រីល្អឥតឧបមា នាងល្អដោយសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ មានសាច់ដ៏ល្អិតសុខុម ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ។ បើនាងនៅក្នុងចន្លោះព្រៃ ខ្ញុំនឹងលុះក្នុងអំណាចនៃនាង ម្នាលនាងជាស្ត្រីមានភ្នែកស្រទន់ដូចកិន្នរី ជីវិត(របស់ខ្ញុំ)ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃលែងជាងនាង មិនមានទេ ។ បើនាងនឹងធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំ នាងចូរមក ចូរនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះជាសុខចុះ

បាសាទនិវាតវាសិនី បរិកម្មំ តេ ករោន្តុ នារិយោ ។

កាសិកសុខុមានិ ធារយ(១) អភិរោបេហិ ច មាលវណ្ណកំ

កញ្ចនមណិមុត្តកំ ពហុំ វិវិធំ អាភរណំ ករោមិ តេ ។

សុធោតរជបច្ឆទំ សុភំ គោណកតូលិកសន្ថតំ នវំ

អភិរុហ សយនំ មហារហំ ចន្ទនមណ្ឌិតសារគន្ធិកំ ។

ឧប្បលំ ចុទកា សមុគ្គតំ យថា តំ អមនុស្សសេវិតំ

ឯវំ ត្វំ ព្រហ្មចារិនិ សកេសុ អង្គេសុ ជរំ គមិស្សសិ ។

កឹ តេ ឥធ សារសម្មតំ កុណបបូរម្ហិ សុសានវឌ្ឍនេ

ភេទនធម្មេ កឡេវរេ យំ ទិស្វា វិមនោ ឧទិក្ខសិ ។

អក្ខីនិ ច តុរិយារិវ កិន្នរិយារិវ បព្វតន្តរេ

តវ មេ នយនានិ ទក្ខិយ ភិយ្យោ កាមរតី បវឌ្ឍតិ ។

១ ឱ, ម. ធារយ ។

នាងដ៏ចំរើននៅក្នុងប្រាសាទមិនមានខ្យល់ ពួកនាងនារី ចូរធ្វើនូវការខ្វល់ខ្វាយបម្រើដល់នាង ។ ចូរនាងទ្រទ្រង់នូវសំពត់ មានសាច់ម៉ដ្ឋ ដែលកើតអំពីដែនកាសី ចូរនាងតែងខ្លួន ដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងលាបខ្លួន ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវគ្រឿងអាភរណៈផ្សេងៗច្រើនយ៉ាង ដែលរចនាហើយដោយមាស កែវមណី និងកែវមុក្តា ដល់នាង ។ ចូរនាងឡើងកាន់ដំណេកថ្មីល្អ ដែលស្អាតគ្មានធូលី ព្រោះជំរះលាងប្រាក ដែលក្រាលដោយកម្រាលរោមចៀម ញាត់ដោយសំឡី មានតម្លៃច្រើន ប្រដាប់ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ មានក្លិនក្រអូប ។ នាងជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ នាងនឹងដល់នូវការចាស់គ្រាំគ្រា ក្នុងអវយវៈទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដូចជាផ្កាឧប្បលល្អផុតទឹក ដែលអមនុស្សហួងហែងទុក (មិនជាដែលមានអ្នកណាប្រើប្រាស់កើត) ។

(នាងថេរីពោលថា) ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមានចិត្តខុស សំឡឹងមើល (ខ្ញុំ) ព្រោះឃើញនូវអារម្មណ៍ដែលសន្មតថាមានខ្លឹម ក្នុងកាយនេះ ដ៏ពេញដោយសាកសព គ្រាន់តែការចំរើនរបស់ព្រៃស្មសាន ជាកាយដែលបែកធ្លាយជាធម្មតា ។

(អ្នកលេងពោលថា) ភ្នែកទាំងឡាយ (របស់នាង) ដូចជាភ្នែកកូនម្រឹគញី ឬដូចជាភ្នែកនៃកិន្នរី ក្នុងចន្លោះនៃភ្នំ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមរបស់ខ្ញុំ រឹងតែចំរើនក្រៃលែង ព្រោះឃើញនូវភ្នែករបស់នាង ។

ឧប្បលសិខរោបមានិ តេ វិមលេ ហាដកសន្និភេ មុខេ

តវ មេ នយនានិ ទក្ខិយ ភិយ្យោ កាមគុណោ បវឌ្ឍតិ។

អបិ ទូរគតា សរេម្ហសេ អាយតបម្ហេ វិសុទ្ធនេត្តេ

ន ហិ មត្ថិ តយា បិយតរា នយនា កិន្នរិមន្ទលោចនេ។

អបថេន បយាតុមិច្ឆសិ ចន្ទំ កីឡនកំ គវេសសិ

សិនេរុំ(១) លង្ឃេតុមិច្ឆសិ យោ ត្វំ ពុទ្ធសុតំ មគ្គយសិ(២)។

នត្ថិ ហិ លោកេ សទេវកេ រាគោ យត្ថបិ ទានិ មេ សិយា

នបិ នំ ជានាមិ កីរិសោ អថ មគ្គេន ហតោ សមូលកោ។

ឥង្គាលកុយាវ ឧជ្ឈិតោ វិសបត្តោរិវ អគ្គិតោ កតោ

នបិ នំ បស្សាមិ កីរិសោ អថ មគ្គេន ហតោ សមូលកោ។

១ ម. ខ. នេរុំ ។ ២ ម. ខ. បត្ថយសិ ។

កាមគុណរបស់ខ្ញុំ រមែងចំរើនឡើងក្រៃលែង ព្រោះឃើញភ្នែករបស់នាង ដែលប្រៀបដោយត្រួយនៃផ្កាឧប្បល ក្នុងមុខប្រាសចាកមន្ទិល ប្រាកដស្មើដោយមាស ។ នែនាងមានរូបស្រស់ស្រាង មានភ្នែកថ្លាស្អាត ទោះបីយើងទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ក៏នៅតែរលឹកឃើញ ព្រោះនាងមានភ្នែកថ្លាដូចភ្នែកកិន្នរី ឥតមានគូមួយ ជាទីស្រឡាញ់នៃខ្ញុំ ជាងភ្នែករបស់នាងទេ ។

(នាងថេរីពោលថា) អ្នកប្រាថ្នានូវធីតា ជាបុត្របស់ព្រះពុទ្ធ (នេះ) ឈ្មោះថាប្រាថ្នាដើម្បីដើរទៅតាមផ្លូវខុស ឈ្មោះថាស្វែងរកព្រះច័ន្ទមកធ្វើជាល្បែង ឈ្មោះថាប្រាថ្នាដើម្បីលោតឡើងកាន់ភ្នំសិនេរុ ។ ឥឡូវនេះ ប្រសិនបើរាគៈគប្បីមានដល់អាត្មាក្នុងអារម្មណ៍ណា អារម្មណ៍នោះមិនមានក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក អាត្មាមិនដឹងនូវធម៌នោះថា មានសភាពដូចម្តេច (ព្រោះរាគៈ)នេះ ត្រូវជា(កិលេសនោះ)អាត្មាផ្តាច់ចោលទាំងឫស ដោយសារមគ្គហើយ ។ (កិលេសនោះ) អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ ដូចជាភាជនៈដាក់នូវថ្នាំពិស ដែលបុគ្គលបោះចោល ក្នុងរងើកភ្លើងហើយ អាត្មាមិនឃើញនូវធម៌នោះថា មានសភាពដូចម្តេច (ព្រោះរាគៈ)នេះ ត្រូវជា(កិលេសនោះ)អាត្មាផ្តាច់ចោលទាំងឫស ដោយសារមគ្គហើយ ។

យស្សា សិយា អបច្ចវេក្ខិតំ សត្ថា វា អនុបាសិតោ សិយា

ត្វំ តាទិសិកំ បលោភយ ជានន្តិំ សោ ឥមំ វិហញ្ញសិ ។

មយ្ហំ ហិ អក្កុដ្ឋវន្ទិតេ សុខទុក្ខេ ច សតិ ឧបដ្ឋិតា

សង្ខតមសុភន្តិ ជានិយ សព្វត្ថេវ មនោ ន លិម្បតិ ។

សាហំ សុគតស្ស សាវិកា មគ្គដ្ឋង្គិកយានយាយិនី

ឧទ្ធដសល្លា អនាសវា សុញ្ញាគារគតា រមាមហំ ។

ទិដ្ឋា ហិ មយា សុចិត្តិតា សោម្ភា(១) ទារុកចិល្លកានិ វា

តន្តីហិ ច ខីលកេហិ ច វិនិពទ្ធា វិវិធំ បនច្ចកា ។

តម្ហុទ្ធដេ តន្តិខីលកេ វិស្សដ្ឋេ វិកលេ បរិបក្កតេ

អវិន្ទេ ខណ្ឌសោ កតេ កិម្ហិ តត្ថ មនំ និវេសយេ ។

តថូបមំ ទេហកានិ មំ តេហិ ធម្មេហិ វិនា ន វត្តន្តិ

ធម្មេហិ វិនា ន វត្តតិ កិម្ហិ តត្ថ មនំ និវេសយេ ។

---

១ សោម្ភាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ខន្ធបញ្ចកៈដែលស្ត្រីណា មិនបានពិចារណាឃើញ ឬថា ស្ត្រីណា ដែលមិនបានចូលទៅអង្គុយជិតព្រះសាស្តា អ្នកចូរប្រលោមនូវស្ត្រីប្រាកដដូច្នោះចុះ អ្នកនោះ នឹងចង្អៀតចង្អល់ (ព្រោះកាមស្រេយ) ក្នុងខ្ញុំនេះ ជាអ្នកដឹង (អរិយសច្ច) ។ ព្រោះថា ស្មារតីរបស់ខ្ញុំបានតម្កល់ខ្ជាប់ហើយ ក្នុងបុគ្គលអ្នកជេរ និងអ្នកថ្វាយបង្គំ ក្នុងសុខនិងទុក្ខ ចិត្តរបស់ខ្ញុំមិនជាប់ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ ព្រោះដឹងច្បាស់ថា សង្ខតារម្មណ៍ ជារបស់មិនស្អាត ។ ខ្ញុំជាសាវិការបស់ព្រះសុគត ជាអ្នកដើរទៅដោយយានគឺអដ្ឋង្គិកមគ្គ មានសរគឺកិលេសដកចោលហើយ ឥតមានអាសវៈ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងផ្ទះស្ងាត់ ។ ព្រោះថាខ្ញុំបានឃើញរូបយន្តឈើជាគ្រាន់ថ្មីដែលកាត់តែងដ៏វិចិត្រ ចងរឹតដោយខ្សែសរសៃទាំងឡាយ និងឈើកន្លាស់ទាំងឡាយដូចជាគេកៈដោយអាការផ្សេងៗ ។ កាលបើខ្សែសរសៃនិងឈើកន្លាស់នោះដាច់ដកចេញពាក់ពាយលុះនិងផ្ដាច់ដាក់បែកខ្ចាត់ខ្ចាយ កាលបើរូបយន្តនោះជាចំណែកខ្ចាយហើយ បុគ្គលមិនគប្បីបាន (រូបយន្តនោះ) ទេ បុគ្គលគប្បីតាំងចិត្តក្នុងរូបនោះ ដូចម្តេចកើត ។ កាយទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំដូចគ្នានឹងរូបយន្តដែរ បើវៀរចាករូបធម៌មានចក្ខុជាដើមនោះហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន កាយបើវៀរចាករូបធម៌ហើយ ប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ បុគ្គលគប្បីតាំងចិត្តក្នុងកាយនោះដូចម្តេចកើត ។

យថា ហរិតាលេន មក្ខិតំ អទ្ទស ចិត្តកំ កិត្តិយា កតំ

តម្ហិ តេ វិបរីតទស្សនំ បញ្ញា មានុសិកា និរត្ថិកា ។

មាយំ វិយ អគ្គតោ កតំ សុបិនន្តេ សុវណ្ណបាទបំ

ឧបគាសិ អន្ធ រិត្តកំ ជនមជ្ឈេរិវ រុប្បរូបកំ ។

វដ្ដនិរិវ កោដរោហិតា មជ្ឈេ ពុព្ពុឡកា សអស្សុកា

បីឡកោឡិកា ចេត្ថ ជាយតិ វិវិធា ចក្ខុវិធាវ មណ្ឌិតា[១] ។

ឧប្បាតិយ[២] ចារុទស្សនា ន ច បជ្ជិត្ថ អលគ្គមានសា[៣]

ហន្ទ តេ ចក្ខុំ ហរស្សុ តំ តស្ស លោស្ស អជាសិ តាវេទ ។

តស្ស ចរិមាសិ តាវេទ កាកោ ឥត្ថ ខមាបយំ ចនិំ

សោកក្ខិ សិយា ព្រហ្មចារិនំ ន បុនោ ឋិតិសកំ កវស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. ចិណ្ហិកា ។ ២ ឱ. ម. ឧប្បាដិយ ។ ៣ ឱ. ម. គលគ្គិមាសកា ។

ចិត្តលោះ ឃើញរូបស្រី ដែលគេតូរងនឹងល្អាំង លាបលាបដោយថ្នាំ ជ័រស្រស់ហាំងណា មិញ អ្នកមានការឃើញវិបរិត ក្នុងរូបនោះ កំហាំងនោះដែរ បញ្ញារបស់មនុស្ស ឥតប្រយោជន៍ទេ ។ នែបុគ្គលអន្ធពាល អ្នកសុះចូលមកជិតនូវអត្តភាពដ៏ទទេ ដែលប្រៀបដូចជាថ្ងៃបណ្ដើរគួចតាំងនៅក្នុងទិសខាងមុខ ឬដូចជាយល់សប្តិឃើញដើមឈើមាស គឺនោះដូចជារូបយន្តក្រាំក្រោកឡើងកណ្ដាលនៃជន ។ ពពុះទាំងឡាយកណ្ដាលភ្នែក ឬព្រៀកចិកភ្នែក ឬកំភកបាយភ្នែក កើតកើតក្នុងកណ្ដាលនៃភ្នែកនោះ ដូចជាពពុះទឹកល័ក្ខដែលចុតលប្រស់លើកម្រាលទៀងស្អុក ព្រោះថាសណ្ឋានរបស់ភ្នែក មានការផ្សេងៗ ដែលសន្និតតាក់តែងហើយ ។

តាន់សុភកិក្ខុនី មានចិត្តឥតជាប់ចំពាក់ បានខ្សៀលភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ មិនជាប់ចំពាក់ ហើយក៏ឲ្យផ្ដល់បុរសនោះក្នុងពេលនោះ ដោយពាក្យថា ហាំតាឲ្យភ្នែកដល់អ្នក ចូរអ្នកយកភ្នែកនោះទៅចុះ ។ តណ្ហារបស់បុរសនោះ ក៏ប្រាសចេញក្នុងខណៈនោះឯង បុរសនោះបានញ៉ាំងភិក្ខុនីនោះឲ្យអត់ទោសក្នុងទីនោះផង ដោយពាក្យថា ម្នាលនាងជាព្រហ្មចារិនី សូមសួស្តីបូមានដល់នាង ការប្រព្រឹត្តអនាចារបែបនេះ នឹងមិនមានដល់ខ្ញុំទេ ។

អាសាទិយ តាទិសំ ជនំ អគ្គឹ បជ្ជលិតំ លិង្គិយ

គណ្ហិយ អាសីវិសំ វិយ អបិ នុ សោត្ថិ សិយា ខមេហិ នោ ។

មុត្តា ច តតោ សា ភិក្ខុនី អគមិ ពុទ្ធវរស្ស សន្តិកំ

បស្សិយ វរបុញ្ញលក្ខណំ ចក្ខុ អាសិ យថា បុរាណកន្តិ ។

សុភា ជីវកម្ពវនិកា ។

វីសនិបាតោ សមត្តោ ។

បើទ្រង់បៀតបៀនជន (ដែលគ្មានទោស) យ៉ាងនេះ ក៏ហាក់ដូចជាទ្រង់ឱបក្រសោបភ្លើងដែលឆេះសន្ធោសន្ធៅ ឬចាប់ពស់កាចសាហាវ តើដូច្នោះ សួស្តីកើតមានដល់នាង សូមនាងអត់ទោសដល់ខ្ញុំ ។

ភិក្ខុនីនោះ លុះរួចអំពីបុរសជាអ្នកលេងនោះហើយ ក៏បានទៅកាន់សំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ចក្ខុក៏កើតឡើងដូចពីដើម ព្រោះបានឃើញនូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ដែលកើតអំពីបុញ្ញសម្ភារៈ ដ៏ប្រសើរ ។

សុភាថេរី នៅក្នុងជីវកម្ពវ័ន ។

ចប់ វីសនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

(៣៣៧) នគរម្ហិ កុសុមនាមេ
បាដលិបុត្តម្ហិ បថវិយា
មណ្ឌេ សក្យកុលកុលីនាយោ
ទ្វេ ភិក្ខុនិយោ គុណវតិយោ ។
ឥសិទាសី តត្ថ ឯកា
ទុតិយា ពោធីតិ[១] សីលសម្បន្នា ច
ឈានជ្ឈាយនរតាយោ
ពហុស្សុតាយោ ធុតកិលេសាយោ ។
តា បិណ្ឌាយ ចរិត្វាន
ភត្តត្ថំ ករិយ ធោតបត្តាយោ
រហិតម្ហិ សុខនិសិន្នា
ឥមា គិរា អព្ភុទីរេសុំ[២] ។
បាសាទិកាសិ អយ្យេ ឥសិទាសិ
វយោបិ តេ អបរិហីនោ
កឹ ទិស្វាន វលិកំ អថាសិ
នេក្ខម្មមនុយុត្តា ។

១ ម. ពោធិថេរី ។ ២ ម. អព្ភុទីរយុំ ។

ថេរីគាថា ចត្តាឡីសនិបាត

(៣៣៧) ភិក្ខុនីពីររូប ជាកុលធីតាក្នុងសាក្យត្រកូល ជាអ្នកមានគុណសម្បត្តិ ក្នុងនគរកុសុមបាដលីបុត្ត ដែលជាមណ្ឌលនៃផែនដី ។ បណ្ដាភិក្ខុនីទាំងពីររូបនោះ ភិក្ខុនី ១ រូបឈ្មោះ ឥសិទាសី ភិក្ខុនីទី២ ឈ្មោះពោធិ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ជាអ្នកត្រេកអរដោយការពិនិត្យ ក្នុងឈាន ជាពហុស្សុត មានកិលេសកំចាត់ចេញហើយ ។ ភិក្ខុនីទាំងពីររូបនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ហើយធ្វើនូវភត្តកិច្ច លុះលាងបាត្រហើយ អង្គុយជាសុខ ក្នុងទីស្ងាត់ ទើបផ្ដើមនិយាយសំដីទាំងឡាយនេះថា ។ ម្នាលនាងម្ចាស់ ឈ្មោះឥសិទាសី នាងជាស្រីគួរជ្រះថ្លា ទាំងវ័យរបស់នាងក៏មិនទាន់សាបសូន្យ ព្រោះ នាងឃើញទោសដូចម្ដេច ទើបមកប្រកបខ្លួនក្នុងបព្វជ្ជា ។

ឯវមនុយុញ្ជមានា សា
ហិតេ ធម្មទេសនាកុសលា
ឥសិទាសី ឥតិ វចនមព្រវិ
សុណ ពោធិ យថាម្ហិ បព្វជិតា ។

ឥតោ បរំ វិសជ្ជនគាថា

ឧជ្ជេនិយា បុរវរេ មយ្ហំ បិតា សីលសំវុតោ សេដ្ឋី
តស្សម្ហិ ឯកធីតា បិយា មនាបា ច ទយិតា ច ។
អថ មេ សាកេតតោ វរកា អាគច្ឆុមុត្តមកុលីនា
សេដ្ឋី បហូតរតនោ តស្ស មំ សុណ្ហមទាសិ តាតោ ។
សស្សុយា សស្សុរស្ស ច សាយំ បាតំ បណាមមុបគម្ម
សិរសា ករោមិ បាទេ វន្ទាមិ យថាម្ហិ អនុសិដ្ឋា ។
យា មយ្ហំ សាមិកស្ស ភគិនិយោ ភាតុនោ បរិជនោ វា
តំ ឯកវរកម្បិ ទិស្វា ឧព្វិគ្គា អាសនំ ទេមិ ។
អន្នេន ច បានេន ច ខជ្ជេន ច យញ្ច តត្ថ សន្និហិតំ
ឆាទេមិ ឧបនយាមិ ច ទេមិ ច យំ យស្ស បតិរូបំ ។

ឥសិទាសីភិក្ខុនីនោះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម្មទេសនា កាលបើពោធិភិក្ខុនី សាកសួរ ក្នុងហេតុជាប្រយោជន៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បាននោលនូវពាក្យនេះថា ម្នាលនាងពោធិ នាងចូរស្តាប់តាមដំណើរដែលខ្ញុំបួសចុះ ។

លំដាប់អំពីនេះទៅ គឺជាពាក្យវិសជ្ជនា

សេដ្ឋីអ្នកសង្រួមក្នុងសីល ជាបិតារបស់ខ្ញុំ ក្នុងបុរីដ៏ប្រសើរឈ្មោះឧជ្ជេនី (ក្នុងដែនអវន្តី) ខ្ញុំជាធីតាម្នាក់ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ជាអ្នកគួរទទួលសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់បិតានោះ ។ លុះតំណាលមកខាងក្រោយ សេដ្ឋីមានត្រកូលដ៏ឧត្តម មានទ្រព្យច្រើន មកអំពីនគរសាកេត ដណ្តឹងខ្ញុំ បិតាក៏បានឲ្យខ្ញុំជាកូនប្រសាររបស់សេដ្ឋីនោះ ។ ខ្ញុំចូលទៅក្រាបក្បាល ថ្វាយបង្គំ នូវជើងម្តាយក្មេកនិងឪពុកក្មេករាល់ល្ងាចព្រឹក តាមដំណើរដែលមាតាបិតាប្រៀនប្រដៅ ។ ខ្ញុំឃើញនូវអ្នកដណ្តឹងសូម្បីម្នាក់ ដែលជាបងប្អូនស្រី បងប្អូនប្រុស ឬជាបរិវារ របស់ស្វាមី ខ្ញុំក៏រលះរលាំងក្រាលអាសនៈ ។ ខ្ញុំអង្គាសផ្គត់ផ្គង់ ឲ្យបាយ ទឹក នំនិងបង្អែម ដែលមានក្នុងលំនៅនោះ តាមសមគួរដល់គេ ដែលគេត្រូវការ ។

កាលេន ឧដ្ឋហិត្វា ច   បតិឃរំ សមុបគមឹ
ឧម្មារេ ធោតហត្ថបាទា   បញ្ជលិកា សាមិកមុបេមហំ ។
កោច្ឆំ បសាទំ អញ្ជនញ្ច   អាទាសកញ្ច គណ្ហិត្វា
បរិកម្មការិកា វិយ   សយមេវ បតឹ វិភូសេមិ ។
សយមេវ ឱទនំ សាធយាមិ   សយមេវ ភាជនំ ធោវឹ
មាតាវ ឯកបុត្តកំ   តថា ភត្តារំ បរិចរមិ ។
ឯវំ មំ ភត្តិកតំ អនុរត្តំ   ការិកំ និហតមានំ
ឧដ្ឋាយិកំ អនលសំ   សីលវតឹ ទុស្សតេ ភត្តា ។
សោ មាតរញ្ច បិតរញ្ច ភណតិ អាបុច្ឆាហំ គមិស្សាមិ
ឥសិទាសិយា ន សហ វច្ឆំ   ឯកាគារេហំ សហ វត្ថុំ ។
មា ឯវំ បុត្ត អវច   ឥសិទាសី បណ្ឌិតា បរិព្យត្តា
ឧដ្ឋាយិកា អនលសា   កឹ តុយ្ហំ ន រោចតេ បុត្ត ។
ន ច មេ ហឹសតិ កិញ្ចិ   ន ចាហំ ឥសិទាសិយា សហ វច្ឆំ
ទេស្សាវ មេ អលំ មេ   អាបុច្ឆាហំ គមិស្សាមិ ។
តស្ស វចនំ សុណិត្វា   សស្សុ សសុរោ ច មំ អបុច្ឆឹសុ

ខ្ញុំក្រោកឡើងតាមកាលគួរហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់ប្ដី ជូតសំអាតខ្លួនលើទ្វារ (ជាដើម) នឹងដៃជើង ផ្គងអញ្ជលី ចូលទៅរកប្ដី ។ ខ្ញុំយកស្និតសក់ ម្សៅសម្រាប់លាបមុខ ទាំងសម្រាប់បន្តក់ភ្នែក នឹងកញ្ចក់ ស្អិតស្អាងឡើងប្ដីដោយខ្លួនឯង ហាក់ដូចជា(វណ្ណទាសី) អ្នកធ្វើខ្លួនការបំរើ ។ ខ្ញុំដាំបាយខ្លួនឯង លាងភាជន៍ខ្លួនឯង បំរើស្វាមីដូចជាមាតាថែមកូនខ្ចី ។ តែភស្ដាតែងទទួលយកនូវខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីបំរើឡាយ គ្មានស្ត្រីណាលើស ជាស្ត្រីធ្វើការ(គ្រប់យ៉ាង) ជាស្ត្រីមិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ មានសេចក្ដីព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូស មានអាចារ-យាទ យ៉ាងនេះ ។ ស្វាមីនោះនិយាយនឹងមាតាបិតារបស់គេថា ខ្ញុំសូមលា (អ្នកម្ដាយលោកឪពុក) ទៅ (ក្នុងទីណាមួយ) (ព្រោះ) ខ្ញុំមិនអាចនៅរួមក្នុងផ្ទះមួយ ជាមួយនឹងនាងឥសិទាសីទៀត ។

(មាតាបិតាពោលថា) នែកូន កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នាងឥសិទាសី ជាបណ្ឌិតឈ្លាសវៃ ជាស្ត្រីមានសេចក្ដីព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូសទេ ម្នាលកូន ហេតុអ្វី ក៏កូនឯងមិនពេញចិត្ត ។

(កូនពោលថា) នាងឥសិទាសី មិនបៀតបៀនអ្វី ដល់ខ្ញុំទេ ប៉ុន្ដែខ្ញុំមិនអាចនៅជាមួយនឹងនាងឥសិទាសី ព្រោះថានាងឥសិទាសី ជាស្រីសំអប់របស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនត្រូវនឹងនៅរួមទេ ខ្ញុំសូមលាទៅហើយ ។

ម្ដាយក្មេកនឹងឪពុកក្មេក បានស្ដាប់ពាក្យកូននោះហើយ សួរខ្ញុំថា

កិស្ស តយា អបរទ្ធំ ភណ ការិ វីស្សដ្ឋា យថាភូតំ ។
នបិហំ អបរជ្ឈំ កិញ្ចិ នបិ ហឹសេមិ ន ភណាមិ
ទុព្វចនំ កឹ សក្កា កាតុយេ យំ មំ វិទេស្សតេ ភត្តា ។
តេ មំ បិតុឃរំ បដិ- នយឹសុ វិមនា ទុខេន
អារក្ខតា បុត្តមនុរក្ខមានា ជិតាម្ហសេ រូបិនឹ លក្ខឹ ។
អថ មំ អទាសិ តាតោ អឌ្ឍស្ស ឃរម្ហិ ទុតិយកុលិកស្ស
តតោ ឧបឌ្ឍសុង្កេន យេន មំ វិន្ទថ សេដ្ឋិ ។
តស្សបិ ឃរម្ហិ មាសំ អវសឹ អថ សោបិ មំ បដិច្ឆតិ
ទាសឹវ ឧបដ្ឋហន្តឹ អទូសិកំ សីលសម្បន្នំ ។
ភិក្ខាយ ច វិចរន្តំ ទមកំ ទន្តំ មេ បិតា ភណតិ
សោហិសិ មេ ជាមាតា និក្ខិប ពោន្តិញ្ច ឃដិកញ្ច ។
សោបិ វសិត្វា បក្ខំ អថ តាតំ(១) ភណតិ ទេហិ មេ
ពោន្តឹ ឃដិកញ្ច មល្លកញ្ច(២) បុនបិ ភិក្ខំ ចរិស្សាមិ ។
អថ នំ ភណតិ តាតោ អម្មា សព្វោ ច មេ ញាតិគណវគ្គោ

១ ម. តាតំ ។ ២ ឱ. ម. មល្លកញ្ច ។

គាត់ធ្វើខុសអ្វីទេ គាត់បានក្រាបទូលហេតុដែលគាត់ធ្វើហើយ គាត់ចូរដោះស្រាយ តាមសេចក្ដីពិតមកព្រះ ។

(ខ្ញុំក៏ឆ្លើយថា) ខ្ញុំមិនបានប្រព្រឹត្តខុសទេ ខ្ញុំមិនបៀតបៀនមិនពោលពាក្យអាក្រក់ (ដល់គាត់ទេ) កណ្ដាប់ស្អប់ខ្ញុំ ឲ្យខ្ញុំគាបធ្វើអ្វីកើត ។ ម្ដាយក្មេកនិងឪពុកក្មេកចាំងខ្សោយនោះ ក៏គាក់អន់ចិត្ត ត្រូវសេចក្ដីព្រួយគ្របសង្កត់ ក៏នាំខ្ញុំត្រឡប់ ទៅកាន់ផ្ទះបិតាវិញ ក្បាលខ្មៅក្ដែង (ដោយគិតថា) យើងនឹងនិរកឲ្យបាននូវស្ត្រីមានរូបតោមជំទានសេរី ។ គ្រាក្រោយមក បិតាបានឲ្យខ្ញុំក្នុងផ្ទះនៃត្រកូលទី ២ ជាអ្នកស្ដុកស្ដម្ភ ដោយជំនួញទាក់កណ្ដាលអំពីជំនួនដែលសេដ្ឋីបានជូនមកខ្ញុំនូវនោះ ។ ខ្ញុំបាននៅក្នុងផ្ទះនៃប្ដីទី ២ នោះអស់ ១ខែ គ្រានោះ គាត់បណ្ដេញខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីខំនិងបំរើដូចជាទាសី ជាស្ត្រីមិនប្រទូស្ត មានមារយាទល្អ ។ បិតារបស់ខ្ញុំ និយាយនឹងបុរសអ្នកខ្ចូនខ្ម(ចិត្ត) អ្នកខ្ចូនខ (កាយនឹងវាចា) ដែលកំពុងត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាថា អ្នកចូរជាកូនប្រសាររបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបោះបាត់ចោលនូវកំណាត់សំពត់ និងផ្តិល ។ ស្វាមីទី ៣ នោះ បាននៅ (ជាមួយនឹងខ្ញុំ) អស់បក្ខ ១ (កន្លះខែ) ក៏និយាយនឹងបិតាខ្ញុំថា អ្នកចូរឲ្យកំណាត់សំពត់ ផ្តិល នឹងគំរៃបនឹងមកខ្ញុំវិញ ខ្ញុំនឹងត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាទៀត ។ គ្រានោះ បិតា មាតា និងពពួកញាតិទាំងអស់របស់ខ្ញុំ និយាយនឹងបុរសនោះថា

កិន្តេ ន ករោតិ ឯស ភណ ខិប្បំ យន្តេ ករោហិតិ ។
ឃរំ ករណ៍តោ ករណាតិ យធិមេ អត្តា សក្កោតិ អលំ មយ្ហំ
ឥសិទាសិយា ន វច្ឆំ ឯកឃរេហំ សហ វត្ថុំ ។
វិស្សដ្ឋោ គតោ សោ អហំបិ ឯកាកិនី វិចិន្តេមិ
អាបុច្ឆិត្វាន គច្ឆាមិ មរិតុំ វា បព្ពជិតុំ(១) ។
អថ អយ្យា ជិនទត្តា អាគច្ឆិ គោចរាយ ចរមានា
តាតកុលំ វិនយធរី ពហុស្សុតា សីលសម្បន្នា ។
តំ ទិស្វាន អម្ហាកំ ឧដ្ឋាយាសនំ តស្សា បញ្ញាបយិំ
និសិន្នាយ ច បាទេ វន្ទិត្វា ភោជនមទាសិំ ។
អន្នបានេន ខជ្ជេន ច យញ្ច តត្ថ សន្និហិតំ
សន្តប្បយិត្វាន អវចំ អយ្យេ ឥច្ឆាមិ បព្ពជិតុំ ។
អថ មំ ភណតិ តាតោ ឥធេវ បុត្តកេ(២) ចរាហិ តំ ធម្មំ
អន្នេន ច បានេន ច សន្តប្បយ សមណេ ទ្វិជាតី ច ។

១ ម. ឱ. អាបុច្ឆិត្វ គន្តុំ មរិតុយេ បព្ពជិតុំ វា ។ ២ ម. បុត្តក ។

អ្នកណាមិនធ្វើតាមអ្នកក្នុងទីនេះឬ អ្នកចូរប្រាប់ហេតុដែលគេធ្វើដល់អ្នកឲ្យឆាប់ ។ បុរសនោះ កាលបើគេពោលយ៉ាងនេះហើយក៏ពោលតបថា បើខ្លួនរបស់ខ្ញុំតាំងនៅបាន (កឹនាងឥសិទាសី) មិនគួរដល់ខ្ញុំ (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមិននៅជាមួយនាងឥសិទាសីក្នុងផ្ទះមួយជាមួយគ្នាទេ ។ បុរសនោះ កាលបើ (បិតារបស់ខ្ញុំ) លះបង់ហើយ ក៏ទៅបាត់ទៅ ចំណែកខាងខ្ញុំជាស្ត្រីនៅតែម្នាក់ឯង គិតថាអញនឹងលាមាតាបិតាទៅស្លាប់ឬទៅបួស ។ គ្រានោះ នាងថេរីជាម្ចាស់ឈ្មោះជិនទត្តា ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ជាពហុស្សូត បរិបូណ៌ដោយសីល កាលត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាចារ ក៏បាននិមន្តមកកាន់ត្រកូលនៃបិតា (ខ្ញុំ) ។ ខ្ញុំឃើញនាងជិនទត្តាថេរីនោះ ក៏ក្រោកឡើង ក្រាលអាសនៈរបស់យើងប្រគេននាងថេរីនោះ លុះព្រះនាងគង់ហើយ ខ្ញុំក៏ថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទ ហើយប្រគេនភោជន ។ ខ្ញុំញុំាងនាងជិនទត្តាថេរី ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយទឹកបង្អែម ដែលមានក្នុងផ្ទះនោះ ហើយពោលថា បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំចង់បួស ។ គ្រានោះ បិតាពោលនឹងខ្ញុំថា ម្នាលកូនស្រីតូច នាងចូរប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងផ្ទះនេះចុះ ចូរញុំាងសមណៈទាំងឡាយផង ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយផង ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបាយនិងទឹកចុះ ។

អថាហំ ភណាមិ តាតំ   ភន្តេ អញ្ជលិំ បណាមេត្វា
អនុជានាហិ មំ តាត មយា កតំ[១] កម្មំ តំ និជ្ជរេស្សាមិ ។
អថ មំ ភណតិ តាតោ   បាបុណ ពោធិញ្ច អគ្គធម្មញ្ច
និព្វានញ្ច លភស្សុ   យំ សច្ឆិការិ ទ្វិបទសេដ្ឋោ ។
មាតាបិតូ អភិវាទយិត្វា   សព្វញ្ច ញាតិគណវគ្គំ
សត្តាហំ បព្វជិតា   តិស្សោ វិជ្ជា អផុស្សយិំ[២] ។
ជានាមិ អត្តនោ សត្ត ជាតិយោ យស្សាយំ ផលំ វិបាកោ
តំ តវ អាចិក្ខិស្សំ   តំ ឯកមនា និសាមេហិ
នគរម្ហិ ឯរកកច្ឆេ   សុវណ្ណការោ អហំ ពហុតធនោ
យោព្វនមទេន មត្តោ សោ   បរទារំ អសេវិហំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា   និរយម្ហិ អបច្ចិសំ ចិរំ
បក្កោ តតោ ច ឧដ្ឋហិត្វា   មក្កដិយា កុច្ឆិមោក្កមិំ ។
សត្តាហំ ជាតកម្មំ   មហាកបិ យូថបោ និល្លច្ឆេសិ
តស្សេតំ កម្មផលំ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា កាលំ ករិត្វា   សិន្ធវារញ្ញេ
កាណាយ ច ខញ្ជាយ ច   ឯឡកិយា កុច្ឆិមោក្កមិំ ។

១ ឱ. ឆ. ជាបំ ហិ មយា បកតំ ។ ២ ឱ. អផស្សយិំ ។ ម. អបស្សយិំ ។

សំពះបាទ ខ្ញុំក៏ប្រណម្យអញ្ជលី យំពោលនឹងបិតាថា បពិត្របិតា សូមលោកអនុញ្ញាតខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងញ៉ាំងបាបកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយនោះ ឲ្យវិនាស ។ គ្រានោះ បិតាពោលនឹងខ្ញុំថា (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ) ព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌ណា នាងចូរបានលុះនូវពោធិញ្ញាណ នឹងអគ្គធម៌ នឹងព្រះនិព្វាននោះចុះ ។ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំលាបិតាមាតា នឹងពួកនៃញាតិទាំងអស់ ហើយបួសបាន៧ថ្ងៃ ក៏សម្រេចវិជ្ជា៣ ។ ខ្ញុំដឹងជាតិរបស់ខ្លួន បាន៧ជាតិ ផលវិបាកនេះរបស់កម្មណា ខ្ញុំនឹងប្រាប់នូវកម្មនោះដល់នាង នាងចូរមានចិត្តតែមួយ ចាំស្តាប់នូវកម្មនោះ ដូចតទៅនេះ ខ្ញុំជាជាងមាស មានទ្រព្យច្រើន ក្នុងនគរឈ្មោះឯរកច្ឆៈ ខ្ញុំនោះជាមនុស្សស្រវឹង ព្រោះការស្រវឹងវ័យ បានប្រព្រឹត្តសេពសេពភរិយានៃបុគ្គលដទៃៗ ខ្ញុំនោះលុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏ឆេះក្នុងនរក អស់កាលយូរ លុះរួចចាកនរកនោះហើយ មកចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃមេស្វា ។ ស្វាឈ្មោលធំ ជាម្ចាស់នៃហ្វូង ទាំងចាប់នូវជាតកម្ម គឺអង្គជាត (របស់ខ្ញុំ) ដែលទើបនឹងកើតបាន៧ថ្ងៃ នុះជាផលនៃកម្មរបស់ខ្ញុំនោះ ដែលគប់គន់ប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះ ធ្វើមរណកាល ច្យុតចាកកំណើតនៃស្វានោះហើយ ក៏ចាប់បដិសន្ធិ ក្នុងផ្ទៃនៃមេពពែក្រៀមភ្នែក ខ្វិនជើង ក្នុងព្រៃនៃស្រុកសិន្ធវៈ ។

ឆ្កានសវស្សំ អហំ   និល្លច្ឆិតោ ទារកេ បវហិត្វា

កាមិតា វឌ្ឍោ អកាមោ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។

សោហំ តតោ ចវិត្វា   គោវណិជកស្ស គាវិយា

ជាតោ វច្ឆោ លាខាតម្ពោ   និល្លច្ឆិតោ ទ្វាទសមាសោ ។

តេ បុន នង្គលមហំ   សកដំ ច ធារយាមិ

អន្ធោ វឌ្ឍោ អកាមោ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។

សោហំ តតោ ចវិត្វា   វជ្ជិយា ទាសិយា ឃរេ ជាតោ

នេវ មហិលា ន បុរិសោ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។

តិំសតិវស្សម្ហិ មតោ   សាកដិកកុលម្ហិ ជាតា

ជាតា កបណម្ហិ អប្បភោគេ ធនិកបុរិសបាតពហុលម្ហិ ។

តំ មំ តតោ សត្ថវាហោ   ឧស្សន្នាយ វិបុលាយ វឌ្ឍិយា

ឱកឌ្ឍតិ វិលបន្តឹ   អច្ឆិន្ទិត្វា កុលឃរស្មា[១] ។

---

១ ម. កុលឃរស្មា ។

ខ្ញុំត្រូវគេប្រើដាក់កូនក្មេងអស់ ១៦ ឆ្នាំ ត្រូវគេក្រៀវ ត្រូវផ្ទុកបៀតបៀន ឈឺចាប់ ព្រោះតែកំពើដែលខ្ញុំសេព ស្ត្រីប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះច្យុតចាកកំណើតនៃពពែនោះហើយ ក៏កើតជាកូនគោ ក្នុងផ្ទៃមេគោរបស់ឈ្មួញគោ ធុន ១២ ខែ មានសម្បុរក្រហមដូចជាជ្រលក់ល័ខ ហើយត្រូវគេក្រៀវ ។ ខ្ញុំក៏ទាញនង្គ័លនឹងរទេះ ខ្វាក់ ខ្វក ឈឺ ព្រោះតែខ្ញុំសេពស្ត្រីប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះជាសត្វច្យុតចាកកំណើត នៃគោនោះហើយ ក៏កើតក្នុងផ្ទៃនាងទាសីក្នុងផ្ទះ នៃវជ្ជី មិនប្រាកដជាស្រី មិនប្រាកដជាប្រុស (ខ្ទើយ) ព្រោះតែខ្ញុំសេព ស្ត្រីប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំស្លាប់ក្នុងកាលអាយុ ៣០ ឆ្នាំ ហើយក៏កើតជាទារិកា ក្នុងត្រកូលនៃអ្នករទេះ ដែលជាត្រកូលកំព្រា គ្មានភោគសម្បត្តិ ត្រូវបុរសជាម្ចាស់ទ្រព្យបៀតជាន់ច្រើន ។ កាលការប្រាក់ចំណេញច្រើនឡើងហើយ នាយឈ្មួញនោះក៏អូសទាញខ្ញុំ ចេញពីផ្ទះនៃត្រកូល ដែលកំពុងយំខ្សឹកខ្សួល ។

បេតវត្ថុ បញ្ចប្បឹសតិជាតោ

អថ សោ ឧទ្ទិសមេវស្ស   ធិស្វាន មំ បត្តយោព្វនំ
កាញ្ចិ ឱរុទ្ធ តស្ស បុត្តោ   តិវាសោ នាម នាមេន ។
តស្សហំ អញ្ញា ភរិយា   សីលវតី គុណវតី ច
អនុត្តា ភត្តា តស្សាហំ   វត្តេសុជមកាសិ ។
តស្សេវំ កម្មដលំ យិមំ   អបរាភិទ្ធន ឥច្ឆតិ
ធាសិរ ខុបដ្ឋហន្តិ   តស្សបិ អត្ថា ការោ មយាតិ ។

ឥសិទាសី ។

បញ្ចប្បឹសតិជាតោ សមត្តោ ។

បេតកថា បញ្ចប្បឹសតិជាត

គ្រានោះ ប្តីរបស់ឈ្មោះអេះនោះ ឈ្មោះតិវាសៈ បានឃើញខ្ញុំ ជាស្ត្រីទៅក្រោម មានវ័យចំរើន គ្រប់ឆ្នាំជាតរបស់ ១៦ ក៏ហួនហែង ខុក(ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន) ។ ប្រពន្ធចាស់របស់តិវាសៈ ជាស្ត្រីមានសីលផង មានគុណផង ជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តតាមកណ្ត ខ្ញុំក៏បានធ្វើការស្អប់ខ្ពប់ប្រពន្ធរបស់គាត់ ។ ប៉ុន្តែពីឡាយ លះលែងខ្ញុំ ដែលជាអ្នកខ្វះខ្វៃឧស្សាហ៍ធ្វើដូចជាទាសី ព្រោះផលនៃកម្មណា ខ្ញុំនេះជាផលកម្ម(របស់ខ្ញុំ)នោះ ទីបំផុតនៃបាបកម្មនោះឯង ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ឥសិទាសិបេរី ។

ចប់ បញ្ចប្បឹសតិជាត ។

ថេរីគាថាយ មហានិបាតោ

(៣៣៨)មន្តាវតិយា នគរេ រញ្ញោ កោញ្ចស្ស អគ្គមហេសិយា ធីតា អាសិ[1] សុមេធា បសាទិតា សាសនករេហិ[2] ។ សីលវតី ចិត្តកថិកា[3] ពហុស្សុតា ពុទ្ធសាសនេ វិនីតា មាតាបិតរោ ឧបគម្ម ភណតិ ឧភយោ និសាមេថ ។ និព្វានាភិរតា អហំ អសស្សតំ ភវគតំ យទិបិ ទិព្វំ កិមង្គំ បន តុច្ឆា កាមា អប្បស្សាទា ពហុវិឃាតា ។ កាមា កដុកា អាសីវិសូបមា យេសុ មុច្ឆិតា ពាលា តេ ទីឃរត្តំ និរយេ សមប្បិតា ហញ្ញន្តេ ទុក្ខិតា ។ សោចន្តិ បាបកកម្មា វិនិបាតេ បាបវឌ្ឍិនោ សទា កាយេន វាចាយ ច មនសា ច អសំវុតា ពាលា ។ ពាលា តេ ទុប្បញ្ញា អចេតនា ទុក្ខសមុទយោរុទ្ធា ទេសេន្តេ អជានន្តា ន ពុជ្ឈរេ អរិយសច្ចានិ ។

---

១ ម. អាសិ ។ ២ ម. សាសនករេហិ ។ ៣ ម. ចិត្តកថា ។

ថេរីគាថា មហានិបាត

(៣៣៨) នាងសុមេធា ជាធីតា នៃអគ្គមហេសី របស់ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមកោញ្ចៈ ក្នុងនគរឈ្មោះមន្តាវតី ជាស្ត្រីដែលព្រះអរិយៈអ្នកធ្វើតាមសាសនាឲ្យជ្រះថ្លាហើយ ។ នាងសុមេធា ជាស្រីមានសីល ជាធម្មកថិកាដ៏វិចិត្រ ជាពហុស្សូត ជាស្រីបានបវត្តក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូលទៅជិតព្រះមាតាបិតាហើយទូលថា សូមទ្រង់ទាំងពីរស្តាប់ (ពាក្យខ្ញុំម្ចាស់) ។ ខ្ញុំម្ចាស់ជាអ្នកត្រេកអរ ចំពោះព្រះនិព្វាន ភពសូម្បីជាទិព្វ ក៏ជារបស់មិនទៀងទាត់ ចំណង់ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់កាមទាំងឡាយ ដែលជារបស់សោះសូន្យ មានសេចក្តីត្រេកអរតិច មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ។ ពួកជនពាល ឈ្លក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយណា កាមទាំងឡាយនោះ ជាសភាវៈខ្លោចផ្សា ឧបមាដូចជាអាសិរពិស ពួកជនពាលទាំងនោះ សឹងពេញណែនក្រៀមក្រំក្នុងនរក រមែងទុក្ខលំបាកអស់កាលដ៏អង្វែង ។ ពួកជនពាល មានកម្មដ៏លាមក មានគំនិតអាក្រក់ មិនសង្រួម កាយ វាចា ចិត្ត រមែងសោកសង្រេងក្នុងវិនិបាត (អបាយ) សព្វៗកាល ។ ជនពាលទាំងនោះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ឥតចេតនា ត្រូវតណ្ហាជាហេតុនៃទុក្ខរួបរឹត មិនដឹង (នូវទុក្ខសមុទយ) ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែង រមែងមិនត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ ។

សច្ចានិ អម្ម ពុទ្ធវរទេសិតានិ តេ ពហុតរា អជានន្តា
យេ អភិនន្ទន្តិ ភវគតំ   បិហេន្តិ ទេវេសុ ឧបបត្តឹ ។
ទេវេសុបិ ឧបបត្តិ   អសស្សតា ភវគតេ អនិច្ចម្ហិ
ន ច ឧត្តសន្តិ(១) ពាលា   បុនប្បុនំ ជាយិតព្វស្ស ។
ចត្តារោ វិនិបាតា   ទុវេ ច គតិយោ កថញ្ចិ លព្ភន្តិ
ន ច វិនិបាតគតានំ   បព្វជ្ជា អត្ថិ និរយេសុ ។
អនុជានាថ មំ ឧភយោ   បព្វជិតុំ ទសពលស្ស បាវចនេ
អប្បោស្សុក្កា ឃដិស្សំ   ជាតិមរណប្បហានាយ ។
កឹ ភវគតេ អភិនន្ទិតេន   កាយកលិនា អសារេន
ភវតណ្ហាយ និរោធា   អនុជានាថ បព្វជិស្សាមិ ។
ពុទ្ធានំ ឧប្បាទោ វិវជ្ជិតោ   អក្ខណោ ខណោ លទ្ធោ
សីលានិ ព្រហ្មចរិយំ   យាវជីវំ ន ទូសេយ្យំ ។
ឯវំ ភណតិ សុមេធា   អថ នំ មាតាបិតរោ អភាសុំ(២)
ន មយិំ គហដ្ឋា(៣) មរណវសំ   គតាវ ជហេស្សាម(៤) ។

១ ម. ន ច សន្តសន្តិ ។ ២ ម. មាតាបិតរោ ន តាវ អាហារំ ។ ឱ. មាតាបិតរោ ន តាវ ។
៣ ម. អាហារំ អាហរិស្សំ គហដ្ឋា ។ ឱ. អាហរិយ គហដ្ឋា ។ ៤ ម. ឱ. គតាវ ហេស្សាមិ ។

បពិត្រព្រះមាតា ជនទាំងឡាយ ជាច្រើននាក់ណាស់ ដែលមិនដឹងនូវសច្ចធម៌ ដ៏ជាធម៌ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរទ្រង់សំដែង ហើយត្រេកអរនៃនឹងភព ពេញចិត្តនៃនឹងការកើតក្នុងពួកទេវតា ។ សូម្បីការកើតក្នុងពួកទេវតា គឺមិនទៀង កាលបើភពមិនទៀង ពួកជនពាលក៏នៅតែមិនតក់ស្លុត នឹងភពដែលសត្វ ត្រូវកើតញយ ៗ ។ វិនិបាត៤(១) និងគតិ២ បុគ្គលតែងបានដល់ដោយហេតុ បព្វជ្ជារបស់ពួកសត្វនិបាតក្នុងនរកមិនមានឡើយ ។ សូមទ្រង់ទាំងពីរអនុញ្ញាតខ្ញុំម្ចាស់ ទៅបួសក្នុងសាសនានៃព្រះទសពល ខ្ញុំម្ចាស់នឹងជាស្ត្រីមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រឹងប្រែងដើម្បីលះបង់ នូវជាតិនិងមរណៈ ។ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយភពដែលអ្នកផងត្រេកត្រអាល ប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាយជាទោស ឥតខ្លឹមសារ សូមទ្រង់អនុញ្ញាត ខ្ញុំម្ចាស់នឹងបួស ដើម្បីរលត់នូវតណ្ហា ។ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ (ខ្ញុំម្ចាស់បានចួបប្រទះហើយ) កាលមិនមែនជាខណៈ ខ្ញុំម្ចាស់វៀរស្រឡះហើយ ខណៈខ្ញុំម្ចាស់បានហើយ ខ្ញុំម្ចាស់មិនប្រទូស្តនូវសីល និងព្រហ្មចរិយៈ អស់មួយជីវិត ។

នាងសុមេធា ក្រាបទូលយ៉ាងនេះ ត្រាតែព្រះមាតាបិតា បានមានបន្ទូលនឹងនាងថា យើងទាំងឡាយ ជាគ្រហស្ថ សុខចិត្តលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្ដីស្លាប់ និងលះបង់មិនបានទេ ។

១, វិនិបាត ៤ គឺ នរក, តិរច្ឆាន, ប្រេត, អសុរកាយ ។ អដ្ឋកថា ។

មាតា ទុក្ខិតា រោទតិ បិតា ច

ទុក្ខិតោ តថា សោកសម្ភិហតោ[១]

យតន្តិ តំ សញ្ញាបេតុំ

បាសាទតលេ ឆមាបតិតំ ។

ឧដ្ឋេហិ បុត្តកេ កឹ សោចិតេន ទិន្នាសិ វារណវតិម្ហិ

រាជា អនិករត្តោ អភិរូបោ តស្ស ត្វំ ទិន្នា ។

អគ្គមហេសី ភវិស្សសិ អនិករត្តស្ស រាជិនោ ភរិយា

សីលានិ[២] ព្រហ្មចរិយំ បព្វជ្ជា ទុក្ករា បុត្តកេ[៣] ។

រជ្ជេ អាណា ធនមិស្សរិយំ ភោគា សុខា ទហរិកាសិ

ភុញ្ជាហិ កាមភោគេ វារេយ្យំ ហោតុ តេ បុត្ត ។

អថ នេ ភណតិ សុមេធា មា ឦទិសកានិ ភវគតំ អសារំ

បព្វជ្ជា វា ហោតុ[៤] មរណំ វា មេ នេវ វារេយ្យំ ។

កិមិវ បូតិកាយំ អសុចឹ សវនគន្ធំ ភយានកំ

---

១ ម. ឆ. ទុក្ខិតា សោកសមភិហតា ។ ២ ម. សីលានិ ។ ៣ ម. ឆ. ទុក្ករ ។ ៤ ម. ឆ. ហោហិតិ ។

មាតាជាទុក្ខព្រួយយំ បិតាក៏ជាទុក្ខ ត្រូវសេចក្តីសោក

ក្តាយគ្របសង្កត់ដូចគ្នា ប្រឹងប្រែងសង្រួបសង្រួមធីតា

នោះ ដែលដួលចុះលើផែនដី នាផ្ទៃប្រាសាទនោះ ។

ម្នាលកូនស្រី ចូរនាងក្រោកឡើង ប្រយោជន៍អ្វីដោយការសោក (រឿងបួសនេះ) យើងបានឲ្យនាងដល់ស្តេច ទ្រង់ព្រះនាម អនិករត្តៈ ជាស្តេចមានរូបល្អ គង់នៅក្នុងព្រះនគរវារណវតីហើយ ។ នាងនឹងបានជាអគ្គមហេសី នឹងបានជាភរិយា របស់ស្តេចអនិករត្តៈ នែកូនស្រី សីល ព្រហ្មចរិយធម៌ និងបព្វជ្ជា គេធ្វើបានក្រលំបាកណាស់ អាណាចក្រក្នុងរាជ្យ (នៃស្តេចអនិករត្តៈ) ទ្រព្យនិងឥស្សរិយយស (ក៏មានច្រើន) ភោគសម្បត្តិទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ទាំងខ្លួននាងក៏នៅក្រមុំ ព្រោះហេតុនោះ នាងចូរប្រើប្រាស់ភោគសម្បត្តិកាម ប្រាថ្នាចុះ ម្នាលកូនស្រី កិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹង ចូរមានដល់នាង ។

គ្រានោះ នាងសុមេធា ក្រាបទូលមាតាបិតានោះថា សម្បត្តិទាំងឡាយប្រាកដដូច្នេះ ចូរកុំមាន (ដល់ខ្ញុំម្ចាស់) ភពជារបស់គ្មានខ្លឹមសារ បព្វជ្ជាឬមរណៈចូរមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុនោះ កិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹង (ចូរកុំមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ឡើយ) ។ (សរីរៈនេះ) ដូចជាដង្កូវ ជាកាយស្អុយ មិនស្អាត មានក្លិនផ្សាយទៅ គួរខ្លាច

កុណបំ អភិសំសេយ្យ គន្តុំ សកំ បត្តរិតំ អសុចិបុណ្ណំ ។

កិមិទំ តាហំ ជានន្តិ វិក្កុលតំ មំសលោហិតុបលិត្តំ(១)

កិមិកុលាលយំ សកុណានភត្តំ កឡេវរំ កិស្ស ធិយ្យតិតំ ។

និព្ពុយ្ហតិ សុសានំ អចិរំ កាយោ អបេតវិញ្ញាណោ

ឆឌ្ឌិតោ(២) កលិង្គរំ វិយ ជិគុច្ឆមានេហិ ញាតីហិ ។

ឆឌ្ឌេន្តិ សុសានេ បរកត្តំ(៣) ន្ហាយន្តិ ជិគុច្ឆន្តា

និយកា មាតាបិតរោ កឹ បន សាធារណា ជនតា ។

អជ្ឈោសិតា អសារេ កឡេវរេ អដ្ឋិន្ហារុសង្ឃាតេ

ខេឡស្សុមុច្ចាឆនសារេ(៤) បរិបុណ្ណេ បូតិកាយម្ហិ ។

យោ នំ វិនិព្ភុជិត្វា អព្ភន្តរមស្ស ពាហិរំ

កយិរា គន្ធស្ស អសហមានា សកាបិ មាតា ជិគុច្ឆេយ្យ ។

ខន្ធធាតុអាយតនំ សង្ខតំ ជាតិមូលកំ

ទុក្ខំ យោនិសោ អនុបស្សន្តិ ករេយ្យំ កិស្ស ឥច្ឆេយ្យំ ។

និវេសេ និវេសេ និសត្តិសតានិ ឧរគោ ចាគេយ្យំ កាយម្ហិ

---

១ ម. មំសលោហិតុបលិត្តំ ។ ម. មំសលោហិតបលិត្តំ ។ ២ ម. ម. ឆុឌ្ឌិ ។ ៣ ចុក្ខស្ស ឧក្ខិត្ត អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ៤ ម. ខេឡស្សុមុច្ចាស្ស ។

ដូចជាការុងវិការនៃស្បែក ពេញដោយលាមកសព ពេញដោយរបស់មិនស្អាត ដែលហូរចេញក្នុងកាលទាំងពីរ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ដឹងថាសរីរៈនោះជា ដូចជាអ្វីមួយ ដែលប្រឡាក់ដោយសាច់និងឈាម ជារបស់គួរខ្ពើមក្រៃពេក ជាលំនៅនៃពួកដង្កូវ ជាចំណីនៃសត្វស្លាប ជាសាកសព(២)នឹងឲ្យដល់អ្នកណាម្តេចបាន ។ កាយដែលមានវិញ្ញាណប្រាសចេញហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គេនាំដឹកទៅក្នុងព្រៃស្មសាន ពួកញាតិដែលខ្ពើមរអើម ក៏បោះបង់ចោល ដូចជាអង្កាមស ។ មាតាបិតារបស់ខ្លួន ចោលសាកសពនោះ ឲ្យជាចំណីសត្វនៅក្នុងព្រៃស្មសាន ខ្ពើមរអើម ងូតលាង (ខ្លួនដើរចេញទៅ) ចំណង់បើសាធារណជន (នឹងមិនខ្ពើម) ដូចម្តេចកើត ។ សត្វទាំងឡាយនៃជ្រុលជ្រប់ក្នុងគ្រោងកាយ ជាសាកសពឥតខ្លឹមសារ ដែលសង្ខារផ្សំផ្គុំដោយឆ្អឹងនិងសរសៃ ជាកាយស្អុយ ពេញដោយទឹកមាត់ ទឹកភ្នែក ទឹកសំបោរ ទឹកនោម ។ បើបុគ្គលពន្លាត់កាយនោះ ធ្វើការខាងក្នុងនៃវាឲ្យត្រឡប់មកខាងក្រៅវិញ សូម្បីមាតារបស់ខ្លួនក៏ខ្ពើមរអើមអត់ទ្រាំនឹងក្លិនពុំបាន ។ ខ្ញុំម្ចាស់ពិចារណាដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា នូវខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ដែលសង្ខារតាក់តែង ជាមានជាតិជាឫសគល់ ជាមកនូវទុក្ខ មិនជាទីពេញចិត្ត នឹងប្រាថ្នាទៅកិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹងដើម្បីអ្វី ។ សរីរនីតា ២ រយ ដែលសំលៀកថ្មីៗ គប្បីធ្លាក់ចុះលើកាយពល់ ១ ថ្ងៃ

វស្សសតម្បិ[1] ចេ ឃាតោ សេយ្យោ ទុក្ខស្ស ចេវ ខយោ ។

អជ្ឈុបគច្ឆេ ឃាតំ យោ វិញ្ញូ ឯវំ សត្ថុនោ វចនំ

ទីឃោ ច តេសំ សំសារោ បុនប្បុនំ ហញ្ញមានានំ ។

ទេវេសុ មនុស្សេសុ ច តិរច្ឆានយោនិយា អសុរកាយេសុ

បេតេសុ ច និរយេសុ ច អបរិមិតា ទិស្សន្តេ ឃាតា ។

និរយេសុ ពហុ វិនិបាត- គតស្ស កិលិស្សមានស្ស

ទេវេសុបិ អត្តាណំ និព្វានសុខា បរំ នត្ថិ ។

បត្តា តេ និព្វានំ យេ យុត្តា ទសពលស្ស សាសនេ

អប្បោស្សុក្កា ឃដេន្តិ ជាតិមរណប្បហានាយ ។

អជ្ជេវ តាត អភិនិក្ខមិស្សំ ភោគេហិ កិំ អសារេហិ

និព្វិណ្ណា មេ កាមា វន្តសមា តាលវត្ថុកតា ។

---

១ ម. ឆ. ឃាតោ ។

ប្រសិនបើ ការរស់នៅនៃពួក សត្វមានការលំបាក(យ៉ាងនេះ) អស់ រយឆ្នាំ ជាការប្រសើរ ។ បុគ្គលណា ជឿព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសាស្ដា យ៉ាងនេះ ហើយបានទទួលនូវសេចក្ដីលំបាក(ការរស់នៅនៃពួកជន មានដល់បុគ្គលនោះ) សង្សារ (ការអន្ទោលទៅ) របស់បុគ្គលពាល ទាំងឡាយ ដែលលំបាករឿយ ៗ ជាសង្សារវែងឆ្ងាយ ។ ការលំបាក គេតែងមិនមានប្រមាណ រមែងប្រាកដក្នុងពួកទេវតា ពួកមនុស្ស ក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ក្នុងពួកអសុរកាយ ក្នុងពួកប្រេតនិងក្នុងពួកនរក ។ ក្នុងនរក មានសេចក្ដីលំបាកច្រើន សត្វដែលកើតក្នុងវិនិបាត ក៏ លំបាក សូម្បីក្នុងពួកទេវតា ក៏មិនមានទីពឹង សេចក្ដីសុខដទៃក្រៅ វែងពីសេចក្ដីសុខក្នុងព្រះនិព្វាន មិនមានទេ ។ បុគ្គលពួកណា ខំ ប្រឹងប្រែងក្នុងសាសនា របស់ព្រះទសពល ជាអ្នកមានសេចក្ដីខ្វល់ ខ្វាយតិច ព្យាយាមលះបង់ជាតិនិងមរណៈ បុគ្គលពួកនោះ ឈ្មោះថា បានព្រះនិព្វាន ។ បពិត្រព្រះបិតា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងចេញបួស ក្នុងថ្ងៃនេះ ប្រយោជន៍អ្វីដោយភោគៈទាំងឡាយ ដែលឥតខ្លឹមសារ កាមទាំង ឡាយ ទុកស្មើនឹងដែលគេខ្ជាក់ចោល ខ្ញុំម្ចាស់នឿយណាយហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតមិនមានទីកើត (ដែលបុគ្គលកាត់ចោលហើយ) ។

សា ចេវំ កថេតិ បិតុ   អនិករត្តោ ច យស្ស ទិន្នា

ឧបយាសិ ច វារណវតេ[1] វារេយ្យំ ឧបដ្ឋិតេ កាលេ ។

អថ អសិតនិចិតមុទុកេ   កេសេ ខគ្គេន ឆិន្ទិយ

សុមេធា បាសាទំ បិទហិត្វា បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ ។

សា ច តហិំ សមាបន្នា   អនិករត្តោ ច អាគតោ នគរំ

បាសាទេ សុមេធា   អនិច្ចសញ្ញា សុភាវេតិ ។

សា ច មនសិ ករោតិ   អនិករត្តោ ច អារុហិ តុរិតំ

មណិកនកភូសិតង្គោ   កតញ្ជលិ យាចតិ សុមេធំ ។

រជ្ជេ អាណា ធនមិស្សរិយំ ភោគា សុខា ទហរិកាសិ

ភុញ្ជាហិ កាមភោគេ   កាមសុខា ទុល្លភា លោកេ ។

និសដ្ឋំ តេ រជ្ជំ ភោគេ   ភុញ្ជស្សុ ទេហិ ទានានិ

មា ទុម្មនា អហោសិ   មាតាបិតរោ តេ ទុក្ខិតា ។

---

[1] ម. ឧបយាយចិ វារណាវតិ ។

នាងសុមេធានោះ កំពុងនិយាយនឹងបិតាយ៉ាងនេះ ស្រាប់តែព្រះបាទអនិករត្តៈ ដែលបិតាបានថ្វាយនាងដល់ទ្រង់ ស្តេចព្រះរាជដំណើរចូលទៅដល់ ដោយមានពួកក្រឡោះហែហម (ព្រោះ)ការក្រវែណ្ណនឹងមានក្នុងកាលប្រាកដហើយ ៗ ក្នុងកាលនោះ នាងសុមេធា កាត់នូវសក់ទាំងឡាយ ដែលមានពណ៌ខ្មៅរលើប ស្លុកទន់ ដោយព្រះខាន់ ហើយបិទទ្វារប្រាសាទ រួចចូលបឋមជ្ឈាន ។ នាងសុមេធា កំពុងតែចូលសមាបត្តិ ចំរើននូវអនិច្ចសញ្ញាលើប្រាសាទ គាប់ជួនស្តេចអនិករត្តៈក៏យាងមកដល់នគរ ។ នាងសុមេធានោះ កំពុងតែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (នូវអនិច្ចសញ្ញា) ស្តេចអនិករត្តៈ ដែលស្អិតស្អាងព្រះអង្គ ដោយគ្រឿងអលង្ការដាក់កែវមណីនិងមាស ក៏ឡើងមកដោយប្រញាប់ ហើយធ្វើអញ្ជលីអង្វរនាងសុមេធាថា ៗ អាជ្ញាក្នុងរាជ្យ របស់យើង ទ្រព្យនិងឥស្សរិយយស (ក៏មានច្រើន) ភោគសម្បត្តិទាំងឡាយ និងគ្រឿងសេចក្តីសុខ ទាំងខ្លួននាងសោត ក៏នៅក្រមុំ នាងចូរប្រើប្រាស់ភោគសម្បត្តិតាមប្រាថ្នាចុះ (ព្រោះថា) កាមសុខក្នុងលោក គេរកបានដោយក្រលំបាកណាស់ ៗ រាជសម្បត្តិ យើងប្រគល់ឲ្យនាង នាងចូរប្រើប្រាស់នូវភោគសម្បត្តិទាំងឡាយ ចូរឲ្យនូវទានចុះ នាងកុំតូចចិត្តឡើយ មាតាបិតារបស់នាង ជាទុក្ខ ៗ

ឥត្ថំ ភណតិ សុមេធា កាមេហិ អនត្ថិកា វិគតមោហា
មា កាមេ អភិនន្ទិ កាមេស្វាទីនវំ បស្ស ។
ចាតុទ្ទីបោ រាជា មន្ធាតា អាសិ កាមភោគិនំ អគ្គោ
អតិត្តោ កាលង្កតោ ន ចស្ស បរិបូរិតា ឥច្ឆា ។
សត្ត រតនានិ វស្សេយ្យ វុដ្ឋិមា ទសទិសា សមន្តេន
ន ចត្ថិ តិត្តិ កាមានំ អតិត្តាវ មរន្តិ នរា ។
អសិសូនូបមា កាមា កាមា សប្បសិរូបមា
ឧក្កោបមា អនុទហន្តិ អដ្ឋិកង្កលសន្និភា ។
អនិច្ចា អទ្ធុវា កាមា ពហុទុក្ខា មហាវិសា
អយោគុឡោវ សន្តត្តោ អឃមូលា ទុក្ខផលា[១] ។
រុក្ខផលូបមា កាមា មំសបេសូបមា ទុខា
សុបិនោបមា វញ្ចនិយា កាមា យាចិតកូបមា ។
សត្តិសូលូបមា កាមា រោគោ គណ្ឌោ អឃំ និឃំ

១ រុក្ខផលាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

នាងសុមេធា ជាស្ត្រីមិនត្រូវការដោយកាម មានមោហៈទៅប្រាសហើយ ក៏ទូលស្តេចអនិករត្តៈនោះថា ព្រះអង្គកុំត្រេកត្រអាលចំពោះកាមទាំងឡាយ ព្រះអង្គចូរឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយវិញ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមមន្ធាតុ ជាធំលើទ្វីបទាំងបួន ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាងពួកជនអ្នកបរិភោគកាម ទ្រង់មិនឆ្អែតឆ្អន់ (ដោយកាមទាំងឡាយ) ទ្រង់ទិវង្គតទៅ សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ស្តេចនោះ នៅតែមិនពេញគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ ។ ភ្លៀងគប្បីបង្អុរចុះនូវរតនៈទាំងឡាយ ៧ ប្រការ ជុំវិញ គ្រប់ទិសទាំង ១០ សេចក្តីឆ្អែតចំពោះកាមទាំងឡាយក៏នៅតែមិនល្មម ពួកនរជន រមែងស្លាប់ទៅទាំងមិនឆ្អែត ។ កាមទាំងឡាយប្រៀបដូចដាវនិងឈើស្រួច កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាក្បាលនៃពស់ ឬប្រៀបដូចជាចន្លុះភ្លើង ក្រៀមក្រោះដូចជាឆ្អឹង តែងដុតកំដៅរឿយៗ ។ កាមទាំងឡាយ មិនទៀងទាត់ មិនឋិតថេរ មានទុក្ខច្រើន មានពិសខ្លាំង មានសេចក្តីតានតឹងជាឫសគល់ មានសេចក្តីទុក្ខជាផល ដូចជាដុំដែកដែលកំពុងឆេះ ។ កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាផ្លែឈើ ឬប្រៀបដូចជាដុំសាច់ នាំមកនូវទុក្ខ កាមទាំងឡាយដូចការយល់សប្តិ ជាគ្រឿងបញ្ឆោត ដូចជារបស់ខ្ចីគេ ។ កាមទាំងឡាយ ដូចជាលំពែងនិងដែកស្រួច ដូចជារោគ ឬដូចជាបូស ជាគ្រឿងតានតឹង បង្កៀតបង្កល់

អង្គារកាសុសទិសា   អឃមូលំ ភយំ វធោ ។
ឯវំ ពហុទុក្ខា កាមា   អក្ខាតា អន្តរាយិកា
គច្ឆថ ន មេ ភវគតេ   វិស្សាសោ អត្ថិ អត្តនោ ។
កឹ មម បរោ ករិស្សតិ   អត្តនោ សីសម្ហិ ឌយ្ហមានម្ហិ
អនុពន្ធេ ជរាមរណេ   តស្ស ឃាតាយ ឃដិតព្វំ ។
ទ្វារំ អបាបុណិត្វាហំ   មាតាបិតរោ អនិករត្តញ្ច
ទិស្វាន ឆមំ និសិន្នេ   រោទន្តេ ឥទមវោច
ទីឃោ ពាលានំ សំសារោ   បុនប្បុនញ្ច រោទតំ
អនមតគ្គេ បិតុ មរណេ   ភាតុ វធេ អត្តនោ ច វធេ ។
អស្សុថញ្ញំ រុធិរំ សំសារំ   អនមតគ្គតោ សរថ
សត្តានំ សំសរតំ សរាហិ   អដ្ឋីនញ្ច សន្និចយំ ។
សរ ចតុរោទធី ឧបនីតេ   អស្សុថញ្ញរុធិរម្ហិ
សរ ឯកកប្បមដ្ឋីនំ   សញ្ចយំ វិបុលេន សមំ ។

កាមទាំងឡាយ ប្រាកដស្មើដោយរណ្តៅនៃរងើកភ្លើង មានសេចក្តីតានតឹងជាមូល ជាភ័យ ជាទុក្ខ ។ កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីទុក្ខច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជាសភាវៈធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ សូមព្រះអង្គយាងទៅវិញចុះ សេចក្តីស្និទ្ធស្នាលក្នុងភព របស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ ។ បុគ្គលដទៃនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍ដូចម្តេច ដល់ខ្ញុំម្ចាស់កើត កាលបើក្បាលរបស់ខ្លួនត្រូវភ្លើងឆេះ កាលបើជរានិងមរណៈកំពុងដាប់តាម ខ្ញុំម្ចាស់ត្រូវប្រឹងប្រែង ដើម្បីកំចាត់បង់នូវជរាមរណៈនោះ ។

នាងសុមេធានេះ លុះឃើញមាតាបិតា និងស្តេច អនិករត្តៈ ដែលមកចាំដល់ទ្វារ កំពុងគង់ លើផែនដី កំពុងយំ ក៏ពោលនូវពាក្យនេះថា សង្សារ របស់បុគ្គលពាល ដែលយំរឿយៗ ចំពោះសេចក្តីស្លាប់ របស់បិតា សេចក្តីស្លាប់ របស់បងប្អូន និងសេចក្តីស្លាប់របស់ខ្លួន ក្នុងសង្សារ ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន ជាសង្សារវែងឆ្ងាយ ។ សូមទ្រង់ទាំងឡាយរលឹកនូវទឹកភ្នែក ទឹកដោះ និងឈាម កាលទ្រង់អន្ទោលទៅ ព្រោះសង្សារ ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន សូមទ្រង់រលឹកនូវគំនរឆ្អឹងទាំងឡាយ របស់ពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅមកៗ ។ សូមទ្រង់រលឹកដល់ទឹកភ្នែក ទឹកដោះ និងឈាម ដែលប្រៀបធៀបនឹងសមុទ្រទាំង ៤ សូមទ្រង់រលឹកនូវគំនរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ក្នុងកប្បមួយៗ ដែលស្មើនឹងភ្នំវេបុល្ល ។

អនមតគ្គេ សំសារេ មហី ជម្ពុទីបមុបនីតំ

កោលដ្ឋិមត្តគុឡិកា មាតាបិតុស្សេវ នប្បហោន្តិ ។

សេ តិណកដ្ឋសាខាបលាសំ ឧបនីតំ អនមតគ្គតោ

បិតុស្ស ចតុរង្គុលិកា ឃដិកា បិតុបិតុស្សេវ នប្បហោន្តិ ។

សេ កាណកច្ឆបំ បុព្វេ សមុទ្ទេ អបរតោ ច យុគច្ឆិទ្ទំ

សិរំ តស្ស ច បដិមុក្កំ មនុស្សលាភម្ហិ ឱបម្មំ ។

សេ រូបំ ផេណបិណ្ឌូបមស្ស កាយកលិនោ អសារស្ស

ខន្ធេ ឥមស្ស អនិច្ចេ សេហិ ចិរយេ ពហុវិយាតេ ។

សេ គាវេសី កន្ធេន្តេ បុព្វន្តំ តាសុ តាសុ ជាតីសុ

សេ គុម្ពិលកយោនិំ ច សេហិ ចត្តារិ សច្ចានិ ។

ផ្ទឹមធ្វើគ្រាប់ព្រៃ ដែលបុគ្គលលាញ់ដីអស់ទាំងជម្ពូទ្វីប ក៏មិនល្មម
នឹងជាតិមាតាបិតាទាំងឡាយ របស់សត្វ កាលអន្ទោលទៅ
ក្នុងសង្សារ ដែលគេមិនគាប់ដឹងទីបំផុតបាន ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវស្មៅ
កំណាត់ឈើ មែកឈើនិងស្លឹកឈើ ដែលគេនាំមកប្រៀបធៀប
នឹងទាំងឡាយ (របស់ស្មៅជាដើមនោះ) ប្រមាណបួនធ្នាប់ ៗ ក៏មិន
ល្មមស្មើនឹងបិតានឹងជីតាទាំងឡាយ ព្រោះសង្សារ មានទីបំផុតគេមិន
គាប់ដឹងបាន ។ សូមទ្រង់នឹកមើលនូវអណ្តើកខ្វាក់ និងប្រហោងនឹម
(ដែលឡប់បក់បង្វិល)ទៅក្នុងសមុទ្រ អំពីត្រើយខាងកើតទៅត្រើយ
ខាងទៀត និងក្បាលអណ្តើកនោះ ដែលចូលទៅ (ក្នុងប្រហោងនឹម)
នេះ ជាសេចក្តីឧបមាក្នុងការបានអត្តភាពជាមនុស្ស ។ សូមទ្រង់
រលឹកនូវរូប របស់គ្រោងកាយ ជាពោល ឥតខ្លឹមសារ មានឧបមា
ដូចដុំពពុះទឹក សូមទ្រង់ឃើញនូវខន្ធទាំងឡាយ ថាជារបស់មិន
ទៀងទាត់ សូមទ្រង់រលឹកនូវនរកទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខ
ក្តៅក្រហាយច្រើន ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលញ៉ាំងទី
ស្មសានឲ្យចំរើនរឿយ ៗ ក្នុងជាតិទាំងឡាយនោះ ៗ សូមរលឹកនូវ
ភ័យក្នុងការចុះក្នុងពោះមាតាផង សូមរលឹកនូវអរិយសច្ច ទាំង ៤ ផង ៗ

អមតម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ បញ្ចកដុកេន បីតេន

សព្វា ហិ កាមរតិយោ កដុកតរា បញ្ចកដុកេន ។

អមតម្ហិ វិជ្ជមានេ

កឹ តវ កាមេហិ យេ បរិឡាហា

សព្វា ហិ កាមរតិយោ

ជលិតា ច កុថិតា កុបិតា សន្តាបិតា ។

អសបត្តម្ហិ សមានេ

កឹ តវ កាមេហិ យេ ពហុសបត្តា

រាជគ្គិចោរឧទកប្បិយេហិ

សាធារណា កាមា ពហុសបត្តា ។

មោក្ខម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ[១] កាមេហិ យេសុ វធពន្ធោ

កាមេសុ ហិ វធពន្ធោ កាមកាមា ទុក្ខានិ អនុភោន្តិ ។

អាទីបិតា តិណុក្កា គណ្ហន្តំ ទហន្តិ នេវ មុញ្ចន្តិ

ឧក្កោបមា ហិ កាមា ទហន្តិ យេ តេន មុញ្ចន្តិ ។

១ ម. កិន្នុ កាមេហិ យេ បរិឡាហា ។

កាលបើអមតធម៌ មាន ប្រយោជន៍អ្វី ដោយហេតុក្តៅផ្សា[១] ៥ យ៉ាង ដែលប្រទះសោយហើយ ព្រោះតម្រេកក្នុងកាមទាំងអស់ ក្តៅផ្សាក្រៃពេក ព្រោះហេតុក្តៅផ្សា ៥ យ៉ាង ។

(កាលបើអមតធម៌ មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលជារបស់ក្តៅក្រហាយ ព្រោះតម្រេកក្នុងកាមទាំងអស់ (ត្រូវភ្លើង ១១ កង) ឆេះពុះឡើង ញាប់ញ័រ ក្តៅសព្វ ។ កាលបើធម៌ដែលឥតសត្រូវ(នេក្ខម្ម:)មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលមានសត្រូវច្រើន កាមទាំងឡាយ ជាសាធារណៈ មានសត្រូវច្រើន គឺសត្រូវ គឺពីស្តេច ភ្លើង ចោរ ទឹក និងបុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ ។

កាលបើព្រះនិព្វាន មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងសម្លាប់ ជាគ្រឿងចង ព្រោះថា កាមទាំងឡាយ តែងមានគ្រឿងសម្លាប់និងគ្រឿងចង ពួកសត្វនេះ តែងទទួលសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយ ព្រោះតែការប្រាថ្នាកាម ។ គប់ស្មៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ តែងឆេះបុគ្គលអ្នកកាន់ មិនលែងចេញ ព្រោះថាកាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាគប់ភ្លើង តែងឆេះពួកសត្វ ដែលមិនលែងចេញ ។

១ ហេតុនាំក្តៅផ្សារបស់កាមគុណ មាន ៥ យ៉ាង ចន្ទិតា ការប្រាថ្នា ១ បរិយេសនា ការស្វែងរក ១ បរិគ្គហោ ការហួងហែងទុក ១ អារក្ខា ការរក្សាទុកមិនឲ្យបាត់ ១ បរិភោគោ ការប្រើប្រាស់សោយ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

មា អយ្យកស្ស ហោតុ កាម- សុខស្ស វិបុលំ ផលំ សុទំ

មា បុថុលោមោវ ពលិសំ គិលិត្វា បច្ឆា វិហញ្ញសិ ។

កាមេហិ មា(១) បរិក្ខមសិ សុនខោវ សន្ធិលាតព្វា

កាមហត្ថិ(២) ទុតំ កាមា ជាត សុនខំវ ចណ្ឌាលា ។

អបរិមិតត្តំ ទុក្ខំ ពហូនិ ច ចិត្តទោមនស្សានិ

អនុភោហិសិ កាមយុត្តោ បដិនិស្សជ អទ្ធុវេ កាមេ ។

អជរម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ កាមេហិ យេសុ ជរា

មរណព្យាធិគហិតា សព្វា សព្វត្ថ ជាតិយោ ។

ឥទមជរមិទមមរណំ ឥទមជរាមរណមិទមសោកំ

អសបត្តមសម្ពាធំ អខលិតមភយំ និរុបតាបំ ។

អធិគតមិទំ ពហូហិ អមតំ អជ្ជាបិ ច លភនីយមិទំ

យោ យោនិសោ បយុញ្ជតិ ន ច សក្កា អយដមានេន ។

---

១ ឱ. ម. កាមំ កាមេសុ ខនស្សុ តាវ ។ ២ ម. កហិន្ទិ ។

សូមទ្រង់កុំលះបង់ នូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះហេតុតែសុខក្នុងកាមបន្តិចបន្តួចឡើយ សូមទ្រង់កុំក្តៅក្រហាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ដូចជាត្រីលេបទំពក់នុយ ។ សូមទ្រង់កុំប្រាស់ប្រាល់ ព្រោះតែកាមទាំងឡាយ ដូចសុនខ ដែលគេចងភ្ជាប់នឹងបង្គោល ១ កាមទាំងឡាយ ជាគុណស្រេកឃ្លាន តែងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ដូចជាពួកចណ្ឌាល (ព្រានបណ្តុំដែក ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ព្រោះបាន) ឆ្កែដែរ ។ បើទ្រង់ប្រកបក្នុងកាម នឹងនូវទុក្ខ មិនមានប្រមាណផង នូវទោមនស្សក្នុងចិត្តដ៏ច្រើនផង សូមទ្រង់ លះបង់កាមទាំងឡាយ ជារបស់មិនទៀងចេញ ។ កាលបើព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាត មិនចេះចាស់ មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ជារបស់ចាស់ ក៏កំណើតទាំងអស់ ក្នុងភពទាំងពួង (សុទ្ធតែ) ត្រូវមរណៈនឹងព្យាធិបៀតបៀន ។ ព្រះនិព្វាននេះ មិនចាស់ មិនស្លាប់ ព្រះនិព្វាននេះ ទាំងមិនចាស់មិនស្លាប់ មិនមានសោក មិនមានសត្រូវ មិនចង្អៀត មិនភ្លាំងភ្លាត់ មិនមានភ័យ មិនក្តៅក្រហាយ ។ អមតនិព្វាននេះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ច្រើនរូបបានហើយ មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ ព្រះនិព្វាននេះ គេអាចបានក្នុងកាលសព្វថ្ងៃនេះ បុគ្គលណាព្យាយាមដោយឧបាយប្រាជ្ញា (បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវព្រះនិព្វាន) តែបុគ្គលដែលមិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មិនអាចបាននូវព្រះនិព្វានឡើយ ។

យំ ករោតិ សុមេធា   សទ្ធាយតេ រតិ អលកមាណា

អនុគន្តិ អតិការត្តិ   កោសេវ ធម្មំ ចុទិ សុមេធា ។

ទុដ្ឋាយ អតិគារត្តា បញ្ញាសិកោ យាចិតស្ស ចិតំ សោ

វិស្សជ្ជិត សុមេធំ បព្វជិតុំ វិមោក្ខសច្ចទស្សាវី ។

សា វិស្សជ្ជិតា មាតាបិតូហិ បព្វជិ សោកភយភីតា

ឆ អភិញ្ញា សច្ឆិកតា   អគ្គផលំ សិក្ខមានាយ ។

អច្ឆរិយមព្ភុតំ   និព្វានំ អាសិ រាជកញ្ញាយ

បុព្វេនិវាសចរិតំ យថា   ព្យាការិ បច្ឆិមេ កាលេ ។

ភគវតិ កោណាគមនេ   សង្ឃារាមម្ហិ នវនិវេសម្ហិ

សខិយោ តិស្សោ(១) ជនិយោ វិហារទានំ អទាសិម្ហា ។

ទសក្ខត្តុំ សតក្ខត្តុំ ទសសតក្ខត្តុំ សតានិ ច សតក្ខត្តុំ

ទេវេសុ ឧបបជ្ជិម្ហា កោ បន វាទោ មានុសកេសុ(២) ។

---

១ ម. ឱ. តិណ្ណំ ។ ២ ម. មនុស្សេសុ ។

នាងសុមេធា មិនបាននៅសេចក្តីក្រោធ ក្នុងសង្សារ ពោលហើយនូវ
នេះ នាងសុមេធា កាលពន្យល់ស្ដេចអនិកត្តរៈហើយ ក៏បោះ
សក់ទាំងឡាយចោលលើផែនដី ។ ស្ដេចអនិកត្តរៈនោះ ក្រោក
ឡើងផ្គងអញ្ជលី អង្វរបិតារបស់នាងសុមេធានោះថា សូមព្រះអង្គ
អនុញ្ញាត បើកឲ្យព្រះនាងសុមេធា ឲ្យបួសចុះ ដើម្បីឲ្យ
នាងឃើញនូវព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតទៀងទាត់ ។

នាងសុមេធានោះ ដែលត្រូវតែស្លុតចំពោះសោកនិងភ័យ
លុះមាតាបិតាបើកឲ្យ ក៏បួស ហើយសិក្សានូវអគ្គផល បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវអភិញ្ញា ៦ ។ ព្រះនិព្វាននោះ ជាគុណជាតអស្ចារ្យ
ចំឡែក បានកើតមានដល់រាជកញ្ញា លុះក្នុងកាលជាទីបំផុត (ទៀប
និងបរិនិព្វាន) នាងបានសំដែង នូវបុព្វេនិវាសចរិតថា ។ កាលព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមកោនាគមនៈ (ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក)
យើងជាសំឡាញ់និងគ្នាទាំងបីនាក់ (គឺនាងធនញ្ជានី ១ នាង
ខេមា ១ ខ្ញុំ ១) បានថ្វាយវិហារទាន ក្នុងការាមនៃសង្ឃ ជា
និវេសន៍ថ្មី ។ (ដោយកម្មនិស្ស័យនៃវិហារទាននេះ) យើងទាំង
ឡាយ បានទៅកើតក្នុងទេវតា ១០ ដង ១០០ដង ១.០០០
ដង ១០.០០០ដង និងបាច់និយាយទៅថ្វី ក្នុងពួកមនុស្ស ។

ទេវេសុ មហិទ្ធិកា អហុម្ហា មានុសកម្ហិ[១] កោ បន វាទោ
សត្តរតនស្ស មហេសី ឥត្ថីរតនំ អហំ អាសឹ ។
សោ ហេតុ សោ បភវោ តំ មូលំ ច សាសនេ ខមំ[២]
តំ បឋមសមោធានំ តំ ធម្មរតាយ និព្វានំ ។
ឯវំ ករោន្តិ យេ សទ្ទហន្តិ វចនំ អនោមបញ្ញស្ស
និព្វិន្ទន្តិ ភវេសុ និព្វិន្ទិត្វា វិរជ្ជន្តីតិ ។

សុមេធា ។

មហានិបាតោ សមត្តោ ។

គាថាសតានិ ចត្តារិ អសីតិ បុន ចុទ្ទស
ថេរិយេកុត្តរសតា សព្វា តា អាសវក្ខយាតិ ។

ថេរីគាថាយោ សមត្តា ។

---

១ ម. ម. មនុស្សកម្ហិ ។ ២ ម. សត្ថុសាសនេ ខន្តី ។

យើងជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន ក្នុងពួកទេវតា និងបាច់និយាយទៅថ្វីក្នុងពួកមនុស្ស ខ្ញុំបានកើតជាស្រីកែវ ជាអគ្គមហេសី នៃស្តេចដែលមានរតនៈ ៧ ប្រការ ។ ការអត់សង្កត់ក្នុងសាសនានោះ ជាហេតុ ការអត់សង្កត់នោះ ជាប្រភព (ដែនកើត) អំណាយផលនោះ ជាឫសគល់ដំបូងបំផុតនៃសាសនា អំណាយផលនោះ ជាការប្រជុំមុនដំបូង អំណាយផលនោះ ជាហេតុឲ្យរលត់កិលេស (ព្រះនិព្វាន) របស់ខ្ញុំ ដែលជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ ។ ពួកជនណា ជឿនូវព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប ពួកជននោះ រមែងធ្វើយ៉ាងនេះ ពួកជន នឿយណាយក្នុងភព គឺសង្សារវដ្ត លុះនឿយណាយហើយ ប្រាសចាកតម្រេក ។

សុមេធាថេរី ។

ចប់ មហានិបាត ។

ថេរីគាថានេះ មានគាថា ៤៨០ និង ១៤ គាថាទៀត ថេរីទាំងអស់នោះ ៧១ អង្គ ជាអ្នកអស់អាសវៈ ។

ចប់ ថេរីគាថា ។